

Omgevingseffectrapportage Omgevingsvisie Sittard- Geleen

Gemeente Sittard-Geleen

15 augustus 2024 - Public

Contactpersoon

ARCADIS NEDERLAND

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 220
3800 AE Amersfoort
Nederland

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1 Inleiding	16
1.1 Aanleiding	16
1.2 Het OER	17
1.2.1 Doel van het OER	17
1.2.2 Toelichting mer-procedure	17
1.2.3 MER-plicht en Commissie mer	18
1.3 Opbouw van dit OER	19
2 Ontwerp omgevingsvisie Sittard-Geleen	20
3 Proces en methodiek	23
3.1 Proces	23
3.1.1 Voorfase: Toekomstvisie, doelen en NRD	23
3.1.2 Stap 1: Toekomstbeelden en Foto van de Leefomgeving	23
3.1.3 Stap 2: Beoordeling concept omgevingsvisie	25
3.1.4 Stap 3: Definitieve omgevingsvisie en OER	25
3.2 Methodiek	26
3.3 Beoordelingskader	28
4 Beoordeling concept omgevingsvisie	32
4.1 Inleiding	32
4.2 Algemene conclusies en aanbevelingen	32
4.3 Doorwerking in ontwerp omgevingsvisie	35
5 Beoordeling ontwerp omgevingsvisie	36
5.1 Inleiding	36
5.2 Samenleven	40
5.2.1 Sport en beweging	40
5.3 Cultuur	41
5.3.1 Cultureel aanbod	41
5.4 Erfgoed	42
5.4.1 Archeologie	42
5.4.2 Cultureel erfgoed	44

5.5	Ruimtelijke kwaliteit	46
5.5.1	Ruimtelijke kwaliteit	46
5.6	Wonen	47
5.6.1	Woningaanbod	47
5.6.2	Leegstand woningen	49
5.6.3	Duurzame woningvoorraad	50
5.7	Intermezzo: voorkomen van trillinghinder van spoorwegen bij nieuwbouw	51
5.8	Mobiliteit	53
5.8.1	Modal split	53
5.8.2	Autobereikbaarheid	53
5.8.3	Openbaar vervoer	54
5.8.4	Fietsen en wandelen	55
5.8.5	Verkeersveiligheid	56
5.8.6	Duurzame mobiliteit	57
5.8.7	Deelmobiliteit	58
5.9	Maatschappelijke voorzieningen	60
5.9.1	Onderwijsvoorzieningen	60
5.9.2	Zorgvoorzieningen	60
5.10	Externe veiligheid	61
5.10.1	Plaatsgebonden risico en aandachtsgebieden	61
5.10.2	Veiligheidsbeleving Chemelot	63
5.11	Intermezzo: veiligheid en gezondheid	64
5.12	Milieu en ondergrond	67
5.12.1	Geluid	67
5.12.2	Lucht	68
5.12.3	Ruimtelijke ordening	69
5.12.4	Bodemkwaliteit	70
5.13	Sociale veiligheid	71
5.13.1	Veiligheidsbeleving	71
5.13.2	Leefbaarheid	72
5.13.3	Criminaliteit	73
5.14	Klimaatadaptatie & water	74
5.14.1	Gevoelstemperatuur	74
5.14.2	Wateroverlast & hoogwaterveiligheid	75
5.14.3	Waterkwaliteit	76
5.14.4	Droogte	77
5.15	Energie	78

5.15.1	Duurzame elektriciteit	78
5.15.2	Duurzame warmte	79
5.15.3	Duurzame bedrijvigheid	80
5.16	Intermezzo: duurzame energie	81
5.17	Natuur & landschap	82
5.17.1	Biodiversiteit buitengebieden	82
5.17.2	Landschap	84
5.18	Intermezzo: risicobeoordeling natuurgebieden	85
5.18.1	Natura 2000-gebieden	85
5.18.2	Natuurnetwerk Limburg en overige gebieden	89
5.19	Stedelijk groen	92
5.19.1	Stedelijke biodiversiteit	92
5.19.2	Groen	93
5.20	Detailhandel & horeca	94
5.20.1	Leegstand stadscentra	94
5.21	Vrijetijdseconomie	96
5.21.1	Bezoekers	96
5.22	Circulariteit	97
5.22.1	Grondstoffen	97
5.22.2	Circulair bouwen en slopen	98
5.22.3	Duurzame voedselproductie	98
5.23	Logistiek	100
5.23.1	Logistieke infrastructuur	100
5.24	Industrie	101
5.24.1	Werkgelegenheid industrie	101
5.24.2	Ruimte voor industrie	102
5.25	Lokale bedrijvigheid	104
5.25.1	Werkgelegenheid lokale bedrijvigheid	104
5.25.2	Ruimte voor lokale bedrijvigheid	105
6	Conclusies en aanbevelingen	107
6.1	Wat is het effect van de ontwerp omgevingsvisie op de leefomgeving?	107
6.1.1	De staat van de leefomgeving verbetert	108
6.1.2	De staat van de leefomgeving blijft gelijk	110
6.1.3	De staat van de leefomgeving verslechtert	111
6.1.4	Inzicht en botsingen en kansen	111
6.2	Worden met de beleidskeuzes uit de ontwerp omgevingsvisie de ambities gehaald?	113

6.3	Aanbevelingen	119
7	Monitoring	121
7.1	Monitoring van de omgevingsvisie	121
7.2	Aandachtspunten voor monitoring in de gemeente Sittard-Geleen	121
	Colofon	127

Samenvatting

Voor u ligt het omgevingseffectrapport (OER) voor de ontwerp omgevingsvisie van de gemeente Sittard-Geleen. U leest nu de samenvatting bij deze OER. In deze samenvatting zijn dezelfde onderdelen opgenomen als in het OER zelf. De volgende vragen komen aan bod:

- Wat zijn de aanleiding en het doel om dit OER op te stellen?
- Hoe ziet de ontwerp omgevingsvisie van de gemeente er uit?
- Welk proces is gevolgd om te komen tot de ontwerp omgevingsvisie en het OER?
- Welke beoordelingsmethodieken zijn gebruikt?
- Wat waren de belangrijkste conclusies van de beoordeling van de concept omgevingsvisie?
- Wat zijn de belangrijkste conclusies van de beoordeling van de ontwerp omgevingsvisie?
- Welke aanbevelingen worden gedaan op basis van deze conclusies?
- Hoe gaat de gemeente haar voortgang monitoren?

Na deze samenvatting volgt het OER waarin deze vragen uitgebreider beantwoord zijn.

Hoofdstuk 1: Aanleiding en doel

De gemeente Sittard-Geleen stelt een omgevingsvisie op, om haar ambities en beleidsdoelen voor de lange termijn vast te leggen. Iedere gemeente is onder de nieuwe Omgevingswet, die op 1 januari 2024 is ingegaan, verplicht een omgevingsvisie op te stellen, waarin de gemeente een integrale doorkijk geeft naar toekomstige, lange-termijn opgaven in haar beleid. Deze omgevingsvisie vervangt meerdere oude beleidsstukken zoals de structuurvisie, woonbeleid, en ander thematisch ruimtelijk beleid. In de omgevingsvisie legt de gemeente vast welke opgaven zij voor zichzelf ziet, welke ambities hieraan gekoppeld worden en hoe de vastgestelde beleidsdoelen gehaald gaan worden. De omgevingsvisie van de gemeente Sittard-Geleen heeft als zichtjaar 2040.

Ondersteunend aan het opstellen van de ontwerp omgevingsvisie wordt een procedure voor de milieueffectrapportage doorlopen (mer-procedure). Een milieueffectrapport (MER) brengt in beeld welke milieugevolgen een plan of project gaat hebben voordat er een besluit over wordt genomen. Voor een omgevingsvisie wordt dit veelal een omgevingseffectrapport (OER) genoemd. Een omgevingseffectrapport heeft een bredere insteek en beschrijft, naast de gevolgen voor de leefomgeving, ook het doelbereik van maatregelen voor opgaven die van oudsher geen onderdeel zijn van de m.e.r.-procedure zoals energie, de woonopgave en klimaatadaptatie.

Een OER brengt in beeld in hoeverre de ambities van de gemeente in samenhang realiseerbaar zijn en wat de effecten van het beleid in de omgevingsvisie op de fysieke leefomgeving zijn. Er wordt gekeken welke ambities, in verschillende beleidsvelden, in strijd zijn met elkaar of elkaar juist versterken. Ook beoordeelt het OER of de beleidsvoornemens genoeg bijdragen om de ambities te kunnen vervullen. Zodoende is het OER een ondersteunend instrument voor de besluitvorming rondom de omgevingsvisie.

Het OER wordt samen met de ontwerp omgevingsvisie ter inzage gelegd en voor een onafhankelijk toetsingsadvies aangeboden aan de Commissie mer. Na ontvangen en beantwoorden van zienswijzen en het toetsingsadvies wordt de omgevingsvisie vastgesteld door de gemeenteraad van Sittard-Geleen. Met de bekendmaking van het besluit is de omgevingsvisie definitief.

Hoofdstuk 2: Ontwerp omgevingsvisie Sittard-Geleen

Het OER is gekoppeld aan de ontwerp omgevingsvisie van de gemeente met de titel "Samen stad en dorp maken!". In de omgevingsvisie zijn de vier veerkrachten uit de eerder vastgestelde Toekomstvisie 2030 uitgewerkt met onderliggend tien ambities.

- Samen stad en dorp gaan maken (institutionele veerkracht)
- Zorgen voor een leefomgeving die mensen verbindt (sociale veerkracht)
  1. We maken ruimte voor ontmoeten
  2. Gezond bewegen voor iedereen
  3. Trots op cultuur, erfgoed en beeldkwaliteit
  4. Goed wonen voor iedereen
- Ruimte maken voor circulaire bedrijvigheid (economische veerkracht)

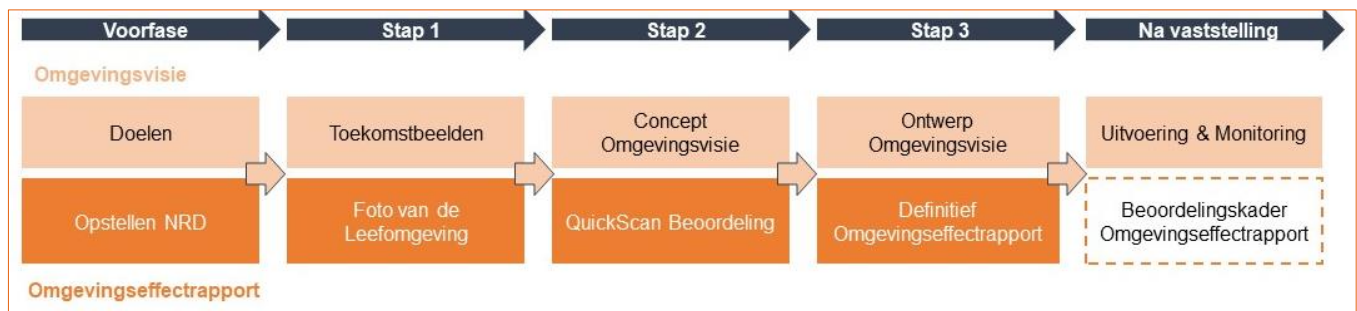
- 5. Een sterke, gewortelde circulaire bedrijvigheid
- 6. Duurzame logistiek
- 7. Slimmer, gezonder en schoner
- Groen worden, van Heuvelland tot Maasdal (ecologische veerkracht)
- 8. Meer groen in de wijken dorpen
- 9. Meer aansluiten bij de logica van bodem en water
- 10. Heuvelland en Maasvallei verbonden

De tien ambities zijn nader uitgewerkt in een aanpak om van nu te komen tot de gewenste situatie in 2040. In deze aanpak zijn zowel huidig beleid, autonome ontwikkelingen en nieuwe maatregelen opgenomen. De sociale, economische en ecologische veerkrachten fungeren hierbij als kapstok.

Hoofdstuk 3: Proces en methodiek

Proces

In Figuur 1 en onderaan het figuur staat het doorlopen proces beschreven.

Figuur 1: De samenhang tussen het omgevingsvisie- en het OER-spoor.

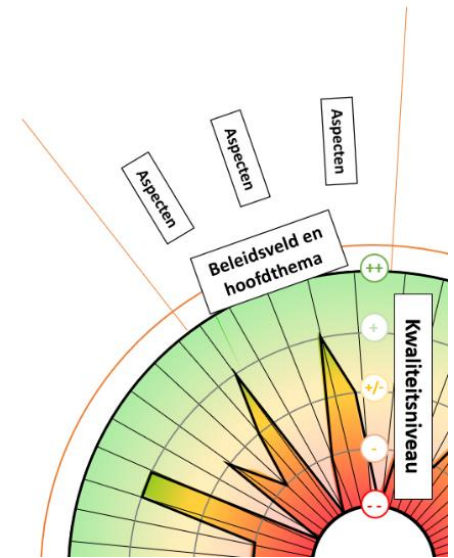
- **Voorfase: Toekomstvisie, doelen en NRD** – De gemeente is gestart met het opstellen van de toekomstvisie van de gemeente en de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) waarin de aanpak voor het OER beschreven is. Op basis van de toekomstvisie en gesprekken met de samenleving zijn de richtinggevende ‘doelen voor de fysieke leefomgeving’ vastgesteld.
- **Stap 1: Toekomstbeelden en Foto van de Leefomgeving** – Op basis van de ‘doelen voor de fysieke leefomgeving’ zijn drie toekomstbeelden ontwikkeld, aan de hand van de veerkrachten sociaal, economisch en ecologisch. Met behulp van de toekomstbeelden heeft de gemeente verkend hoe de omgeving eruit komt te zien als maximaal wordt ingezet op sociale, economische of ecologische doelen. Parallel aan de totstandkoming van de toekomstbeelden is van start gegaan met het beschrijven van de referentiesituatie in de Foto van de Leefomgeving. De referentiesituatie is een beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkeling.
- **Stap 2: Beoordeling concept omgevingsvisie** – In de stap tussen de concept omgevingsvisie (d.d. 18 april 2024) en de definitieve omgevingsvisie heeft Arcadis in mei 2024 een beoordeling uitgevoerd. De beoordeling heeft als doel het vroegtijdig in beeld brengen van de grootste risico’s en kansen voor doelbereik en milieu en het in beeld brengen van botsingen tussen beleidskeuzes.
- **Stap 3: Definitieve omgevingsvisie en OER** – De definitieve omgevingsvisie is door Arcadis beoordeeld op milieueffecten en doelbereik. Het voorliggend OER is hiervan het resultaat.

Methodiek

De beoordelingen van de huidige situatie, autonome ontwikkeling en het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie zijn weergegeven in het Rad van de Leefomgeving. Het Rad is onderverdeeld in de verschillende taakvelden (beleidsthema's), en geeft de score op elk beoordelingsaspect binnen deze taakvelden weer. Op de spaken van het Rad staan de opgaven voor de omgevingsvisie die in het OER beoordeeld zijn. Zoals weergegeven in Tabel 1 is een vijfpuntsschaal (- - tot ++) gehanteerd. De hoogste score op deze schaal is weergegeven op de buitenste schijf van het Rad van de Leefomgeving, de laagste score op de binnenste schijf. Door het Rad in te vullen voor de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en het beleid in de ontwerp omgevingsvisie, zijn de huidige knelpunten en het doelbereik van de ontwerp omgevingsvisie in één oogopslag inzichtelijk.

Tussentijds is een **beoordeling** uitgevoerd op de **concept omgevingsvisie**, waarbij voor de belangrijkste keuzes aangegeven is of het voorgenomen beleid mogelijke risico's of kansen heeft voor één of meerdere beoordelingsaspecten in het beoordelingskader

Figuur 2: Voorbeeld Rad van de Leefomgeving.

Tabel 1: Kwalitatieve vijfpuntsschaal die gebruikt is voor de beoordeling.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling   Milieueffecten en doelbereik ontwerp omgevingsvisie
ontwerp omgevingsvisie

Symbol	Toelichting	Symbol	Toelichting
++	De staat van de leefomgeving is overal goed. Er wordt overal voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		
+	De staat van de leefomgeving is overwegend goed. Er wordt grotendeels voldaan aan normen / streefwaarden / ambities	↗	De staat van de leefomgeving verbetert naar verwachting ten opzichte van de autonome ontwikkeling.
+/-	De staat van de leefomgeving is redelijk. Er wordt verspreid niet voldaan aan normen / streefwaarden / ambities	→	De staat van de leefomgeving verandert naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling
-	De staat van de leefomgeving is matig. Er wordt op meerdere locaties of punten niet voldaan aan normen / streefwaarden / ambities	↘	De staat van de leefomgeving verslechtert naar verwachting ten opzichte van de autonome ontwikkeling
- -	De staat van de leefomgeving is slecht. Er wordt overwegend niet voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		

Hoofdstuk 4: Conclusies beoordeling concept omgevingsvisie

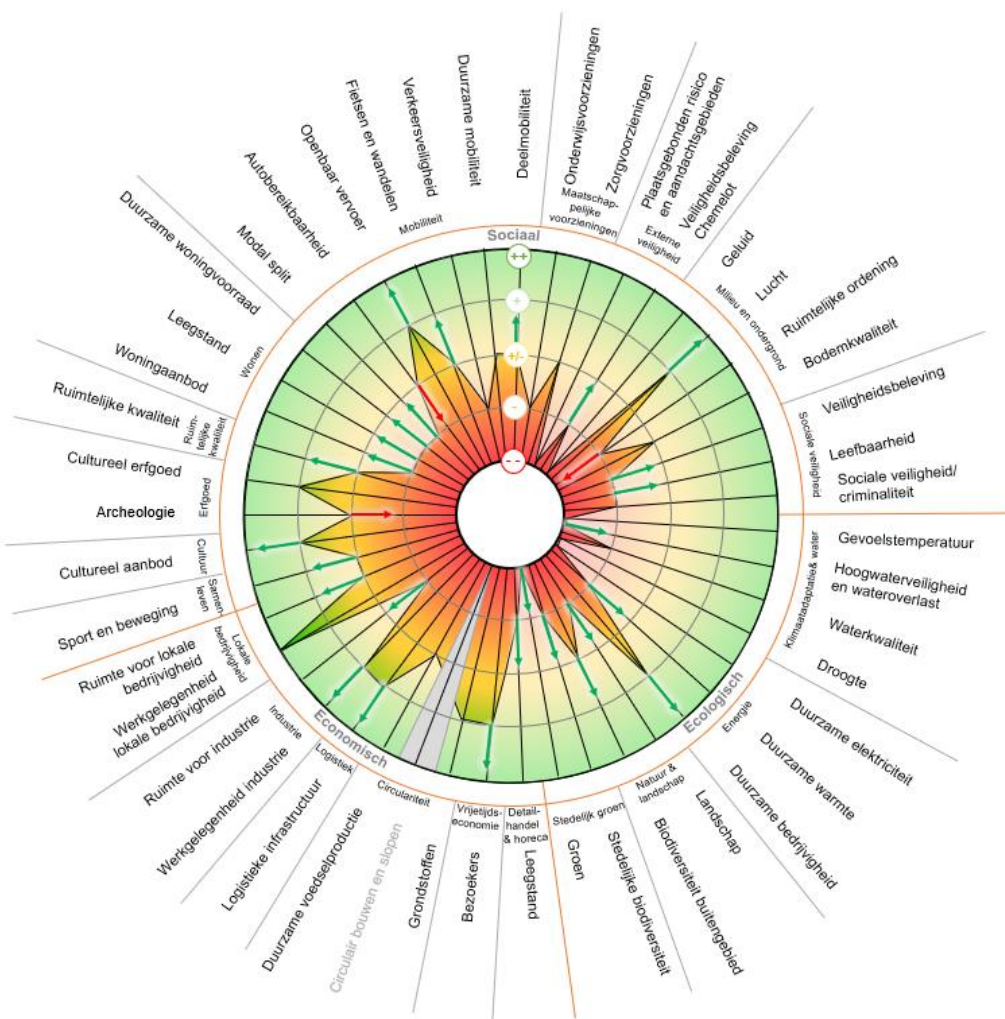
Tussentijds is een **beoordeling op de concept omgevingsvisie** uitgevoerd. In deze beoordeling wordt in het algemeen opgemerkt dat het voorgenomen beleid veelal gericht is op verfraaiing van de leefomgeving. Uit de concept omgevingsvisie blijken er weinig voorgenomen functiewijzigingen te zijn. Het merendeel van de maatregelen uit de concept omgevingsvisie leidt daarom niet tot een aanzienlijk risico voor de leefomgeving. Er is een aantal risico's signaleerd. De uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy tast mogelijk Natuurnetwerk Limburg en archeologische waarden aan. Bij de bouw van nieuwe woningen in Sittard en Geleen neemt het inwoneraantal en behoefte aan groen en voorzieningen toe, terwijl ruimte voor potentieel openbaar groen en voorzieningen afneemt. Verder worden in de beoordeling verschillende aanbevelingen gegeven voor de uitwerking van de ontwerp omgevingsvisie.

Op basis van de conclusies en aanbevelingen uit de beoordeling van de concept omgevingsvisie heeft de gemeente Sittard-Geleen haar ontwerp omgevingsvisie aangepast. In het algemeen hebben de conclusies en aanbevelingen geleid tot een beter onderscheid tussen de ambities, bijbehorende acties en welke rol de gemeente in deze acties pakt.

Hoofdstuk 5: Beoordeling ontwerp omgevingsvisie

In hoofdstuk 5 is eerst de referentiesituatie beoordeeld. De referentiesituatie is beoordeeld voor ieder beoordelingsaspect en bestaat uit een beschrijving van de huidige situatie en van relevante autonome ontwikkelingen. Vervolgens is beoordeeld in hoeverre beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie bijdragen aan het bereiken van de ambities en in hoeverre de beleidskeuzes een effect hebben op de staat van de leefomgeving. Het voorgenomen beleid is afgezet tegen de autonome ontwikkeling. Dat is namelijk de situatie in 2040 zonder de beleidskeuzes uit de ontwerp omgevingsvisie.

Het resultaat van de beoordeling van de ontwerp omgevingsvisie is weergegeven in het Rad van de Leefomgeving, zie Figuur 3. Met groene en rode pijlen is aangegeven of de ontwerp omgevingsvisie de staat van de leefomgeving verbetert (groen) of verslechtert (rood). Als er geen pijl staat op een spaak van het Rad, dan blijft de staat van de leefomgeving gelijk voor dat beoordelingsaspect.

Figuur 3: Het Rad van de Leefomgeving voor het beleid in de ontwerp omgevingsvisie. De vijf schijven op het rad geven de scores aan; hoe verder naar buiten een indicator geprojecteerd is, hoe hoger de score en hoe gunstiger de situatie. De pijlen geven de verbeteringen en verslechteringen ten opzichte van de referentiesituatie aan (huidige situatie + autonome ontwikkeling). Het grijs gekleurde beoordelingsaspect is niet beoordeeld, omdat geen informatie voorhanden is.

Hoofdstuk 6: Conclusies en aanbevelingen

De staat van de leefomgeving verbetert

Per veerkracht is uiteengezet op welke manier het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie de staat van de leefomgeving **verbetert**.

Sociale veerkracht

De ontwerp omgevingsvisie verbetert de staat van de leefomgeving ten aanzien van de beoordelingsaspecten onder de sociale veerkracht op verschillende manieren door...:

- Samen met woningcorporaties en private ontwikkelaars de woningvoorraad beter te laten aansluiten op de vraag en woningen te verduurzamen. De woonladder is een nuttig instrument om de juiste locaties voor nieuwe woningen te bepalen. De gemeente zet in op 500 nieuwe woningen, boven op de Woondeal Limburg. Het volkshuisvestingsprogramma dient hieraan nog nadere invulling te geven.
- het STOMP-principe toe te passen bij (her)inrichting van straten en buurten en nieuwe fiets- en wandelverbindingen aan te leggen. Dit draagt bij aan een betere balans in de modal split en zorgt dat meer inwoners gebruik gaan maken van het openbaar vervoer of fietsen en wandelen.
- Mobiliteitshubs, met deelmobiliteitsopties, op centrale plekken te realiseren om voor- en natransport te verbeteren. Het station Sittard wordt gezien als een centrale plek; andere locaties moeten nog bepaald worden.
- Met subsidies en kaders een impuls aan haar culturele sector te geven en door creatievelingen en makers ruimte te geven in leegstaande panden.
- Op verschillende manieren de veiligheid rondom Chemelot te verbeteren.

Ecologische veerkracht

De ontwerp omgevingsvisie verbetert de kwaliteit van de leefomgeving ten aanzien van de beoordelingsaspecten onder de ecologische veerkracht op verschillende manieren door...:

- Openbaar groen toe te voegen in en aan de randen van de stad door het 3-30-300 principe toe te passen, in te zetten op het verminderen van verharding, de landschappelijke overgang van dorpen naar het buitengebied te vergroenen, en stadslandbouw te stimuleren en ondersteunen. Deze keuzes dragen ook bij aan stedelijke biodiversiteit.
- Openbaar groen heeft ook diverse gezondheidsbaten. Een meer beweegvriendelijke leefomgeving faciliteert gezond gedrag van inwoners van de gemeente. Vergroening heeft ook baten ten aanzien van de luchtkwaliteit, geluidsoverlast, water- en bodemkwaliteit en wateroverlast, en daarmee voor gezondheid van mens en natuur.
- Door de randen van de centra en de dorpen te vergroenen wordt ook een impuls gegeven aan de ruimtelijke kwaliteit, die juist aan de randen tekort schoot.
- Door ruimte te maken voor waterberging en op basis van klimaatstresstestkaarten problemen aan te pakken worden de centra en woonwijken naar verwachting koeler.
- Door agrariërs bij te staan in de transitie naar een toekomstbestendige en natuurinclusieve landbouw verbetert ook het buitengebied en de biodiversiteit van de buitengebieden. Ook door nieuwe landschapselementen, zoals heggen, bosschages, de aanplant van bomen en de aanleg van greppels en poelen, met als doel de realisatie van 10% groenblauwe dooradering in het buitengebied.
- Door voor bedreigingen voor het landschap en biodiversiteit in het buitengebied mitigerende- en compenserende maatregelen voor te stellen, voorkomt de gemeente een te grote afbraak vanwege grote (maatschappelijke) ontwikkelingen, zoals de aanleg van energie-infrastructuur en buisleidingen en de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy die gepaard dienen te gaan met landschappelijke- en natuurcompensatie.
- Om recreatieve druk in de natuurgebieden te mitigeren, alleen binnen het draagvermogen van de natuurgebieden recreatief medegebruik mogelijk te maken.
- Bij de transformatie van woningen en werklocaties ook kansen aan te grijpen voor de transitie naar duurzame warmte en duurzame elektriciteit. De Routekaart Energietransitie moet hieraan nog meer invulling geven.

Economische veerkracht

De ontwerp omgevingsvisie verbetert de kwaliteit van de leefomgeving ten aanzien van de beoordelingsaspecten onder de economische veerkracht op verschillende manieren door...:

- Door ruimte te bieden aan lokale (circulaire) bedrijvigheid met het uitbreiden van de Brightlands Chemelot Campus en het realiseren van de Circular Mile. Dit brengt ook nieuwe kansen voor werkgelegenheid.

- In samenwerking met medeoverheden en bedrijven de logistieke infrastructuur van en naar, en binnen de gemeente te verbeteren. De gemeente is een voorstander van de Delta Rhine Corridor en draagt bij aan het versterken van de route tussen Chemelot en de Haven van Stein.
- Voor kleinschalige logistiek in de centra en wijken in te zetten op lokale distributiehubs, met duurzaam transport.
- De stadscentra de komende jaren te transformeren naar een dynamischer woon-werkgebied (Sittard) en proeftuin voor circulaire economie (Geleen), onder andere door ruimte op bestaande bedrijventerreinen beter te benutten en leegstaande kantoren te transformeren. Dit verbetert de aantrekkelijkheid van de centra en dorpen en daarmee de leefbaarheid in de gemeente. Concentratie van detailhandel en vergroening in de centra draagt hieraan ook bij en brengt ook voordelen ten behoeve van sociale veiligheid.

De staat van de leefomgeving blijft gelijk

Per veerkracht uiteengezet voor welke opgaven zoals geïdentificeerd in de beoordeling van de referentiesituatie de staat van de leefomgeving **gelijk blijft** en het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie dus niet toereikend is.

Sociale veerkracht

De staat van de leefomgeving ten aanzien van een aantal beoordelingsaspecten onder de sociale veerkracht blijft gelijk omdat...:

- Er risico's vanwege inbreiding in het centrum van Sittard zijn voor cultureel erfgoed, specifiek ten aanzien van het stadsgezicht en de mogelijke sloop of transformatie van gebouwen met erfgoedwaarde.
- Er concrete risicolocaties in beeld zijn voor verkeersveiligheid. (Her)inrichting van straten en buurten is een kans ter verbetering van verkeersveiligheid, maar deze wordt niet benoemd in de ontwerp omgevingsvisie. Door een toename van verkeersbewegingen van en naar Chemelot neemt het risico op verkeersongevallen mogelijk toe.
- Niet bekend is of met de beleidskeuzes ten aanzien van zorgvoorzieningen en een gevarieerd woon-zorgaanbod voldaan wordt aan de vraag naar zorg. Het voorgenomen beleid is niet concreet genoeg om een inschatting te kunnen maken of het aantal zorgvoorzieningen en de afstand tot deze voorzieningen verandert. Dit blijft vanwege de vergrijzing in de gemeente een risico.
- Het niet duidelijk is waar woningtransformaties plaatsvinden. In dorpen en wijken is vergrijzing het grootst. Het is onduidelijk hoe de gemeente hier omgaat met de vraag naar levensloopbestendige woningen en zorg. Inbreiding vindt met name plaats in het centrum van Sittard. Woningbouwontwikkelingen en transformaties sluiten mogelijk niet aan bij deze behoefte. Betaalbaarheid van nieuwe woningen is ook een aandachtspunt.
- Het onduidelijk is of de hoeveelheid en het type onderwijsinstellingen bij de behoefte in de gemeente past, met name in relatie tot de grote verduurzamingsopgave in de toekomst. Hierover worden geen beleidskeuzes gemaakt.
- Hoewel de gemeente zich actief in zet om de externe veiligheid in de gemeente te verbeteren, nieuwe ontwikkelingen er voor zorgen dat risicobronnen toenemen. Ook worden meer woningen langs het spoor voorzien, waardoor er meer woningen binnen veiligheidscontouren zullen komen te liggen.
- Het aantal inwoners dat ernstige geluidhinder ervaart waarschijnlijk gelijk blijft en mogelijk toeneemt bij woningbouw langs het spoor. Gezondheidsschade door geluidhinder is een groot aandachtspunt in de gemeente.
- Hoewel gelegenheidscriminaliteit naar verwachting afneemt door de kwaliteitsimpuls van de centra, heeft het sociaal veiliger inrichten van de leefomgeving echter geen of minder invloed op de andere vormen van criminaliteit, zoals drugscriminaliteit, witwassen van misdaadgeld en mensenhandel.

Ecologische veerkracht

De staat van de leefomgeving ten aanzien van een aantal beoordelingsaspecten onder de ecologische veerkracht blijft gelijk omdat...:

- Op bedrijventerreinen en industrieterreinen de gevoelstemperatuur naar verwachting nog verder zal oplopen. De gemeente ziet graag dat bedrijventerreinen vergroenen en verduurzamen, maar dit ligt grotendeels buiten het handelingskader van de gemeente en er worden geen concrete beleidskeuzes genoemd.
- De vraag voor (duurzame) elektriciteit flink hoger ligt dan het huidige aanbod duurzame elektriciteit. Er worden beleidskeuzes gemaakt in de juiste richting. Deze keuzes reiken echter niet ver genoeg (wind) en liggen voor een deel buiten de bevoegdheid van de gemeente (zon op dak bij bestaande woningen en bedrijventerreinen). Dat maakt dat de stip op de horizon van de gemeente "Sittard-Geleen is in 2040 een gezonde, ondernemende, innovatieve en duurzame gemeente", met betrekking tot duurzame gemeente – duurzame opwek niet haalbaar is.
- Er geen beleidskeuzes gemaakt worden voor het natuurlijker inrichten van het watersysteem, de waterkwaliteit blijft daarom naar verwachting gelijk.

- Het voorgenomen beleid ten aanzien van de bodem enkel gericht is op landbouwbodems. Daar wil de gemeente samen met agrariërs de landbouw toekomstbestendiger maken. Mogelijk draagt dit bij aan het verbeteren van de kwaliteit van landbouwbodems. Het is niet duidelijk op welk type landbouw de gemeente inzet. Andere bedreigingen voor de bodem zijn onderbelicht.
- Voor een aantal taakvelden geen beleidskeuzes worden gemaakt in de ontwerp omgevingsvisie. Dit zijn het aandeel duurzame personenauto's en laadpalen/-punten en grondstoffen (kilo's restafval per persoon per jaar en aandeel duurzame verwerking afval).

Weinig beleidskeuzes vormen een risico op Natura 2000-gebieden, mits de uitwerking van de plannen en projecten niet in of in de nabijheid van een Natura 2000-gebied gebeuren. Stikstofdepositie is wel een risico. Vooral in de aanlegfase, maar ook als gevolg van een verandering van verkeersstromen. Er liggen echter ook kansen om deze depositie in de uitwerking van plannen en projecten te verminderen. De gemeente legt met het Waterschap Limburg bufferzones aan die de waterkwaliteit verbeteren.

Economische veerkracht

De staat van de leefomgeving ten aanzien van een aantal beoordelingsaspecten onder de economische veerkracht blijft gelijk omdat...:

- Er weinig gemeentelijk beleid is ten aanzien van haar eigen circulaire transitie, ten aanzien van grondstoffengebruik, restafval, en circulair bouwen en slopen. De gemeente ziet circulariteit als een economische ontwikkeling van haar industrie die zij ruimtelijk kan faciliteren.
- De gemeente ten aanzien van duurzame voedselproductie voornamelijk leunt op de inzet van haar eigen agrariërs en inwoners. De landbouwtransitie, inclusief effecten voor water, bodem en milieu is een onderbelicht onderwerp in de gemeente.

De staat van de leefomgeving verslechtert

In een aantal gevallen leiden beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie indirect tot achteruitgang voor andere beoordelingsaspecten. De gemeente dient aandacht te hebben voor deze verslechtingen en dient waar nodig, vanwege achteruitgang van de leefomgeving of disproportionele schade aan inwoners, compenserende en/of mitigerende maatregelen te treffen. Deze **verslechtingen** zijn de volgende:

- De beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie gaan in beperkte mate over archeologische waarden, waardoor niet duidelijk is of risico's vanwege ontwikkelingen in de ondergrond voldoende gemitigeerd worden. De uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy is een groot risico op aantasting van de archeologische waarden in de ondergrond. Knelpunten tussen verschillende gebruiksfuncties in de ondergrond nemen ook in andere delen van de gemeente toe, door het toevoegen van bomen (en diens wortels) en buisleidingen.
- Met de toepassing van het STOMP-principe bij (her)inrichting neemt de autobereikbaarheid mogelijk af. Tegelijkertijd leidt de groei van Chemelot mogelijk tot meer congestie. Dit krijgt geen aandacht in de ontwerp omgevingsvisie. De gemeente is hierin grotendeels afhankelijk van het Rijk en de Provincie als wegbeheerders.
- Het grootste risico voor Natuurnetwerk Limburg is de uitbreiding van de Brightlands campus ten noorden van Chemelot. Het bos ten noorden van het huidige Chemelot is aangewezen als natuurnetwerk Limburg. In dit bos zitten met name veel vogelsoorten, waaronder Rode Lijstsoorten en voormalige Rode Lijstsoorten als de grote lijster, groene specht, middelste bonte specht en grauwe vliegenvanger¹.

In de conclusies van het OER is ook beschouwd in hoeverre het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie leidt tot het behalen van de ambities in de ontwerp omgevingsvisie. Hoewel de beleidskeuzes nadere uitwerking behoeven, is de verwachting dat de volgende ambities behaald worden op de volgende punten:

- **Ambitie 1 'we maken ruimte voor ontmoeten'**: de verwachting is dat het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie leidt tot het behalen van deze ambitie.
- **Ambitie 3 'trots op cultuur, erfgoed en beeldkwaliteit'**: de verwachting is dat het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie leidt tot het behalen van de ambities ten aanzien van cultureel aanbod, cultureel erfgoed

---

¹ [Provincie Limburg, Natuurgegevens Provincie Limburg. Geraadpleegd in juli 2024.](#)

en ruimtelijke kwaliteit. Dit draagt ook bij aan het behalen van de ambities ten aanzien van het aantrekken van bezoekers.

- **Ambitie 5 ‘een sterke, gewortelde circulaire bedrijvigheid’**: de verwachting is dat het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie leidt tot het behalen van ambities ten aanzien van de industrie op Chemelot, maar neutraal is ten aanzien van het automotieve cluster.
- **Ambitie 6 ‘duurzame logistiek’**: de gemeente geeft met name aan samen te werken met andere partijen en een faciliterende rol te spelen. Daarmee draagt de gemeente binnen haar mogelijkheden bij aan het behalen van de ambities ten aanzien van (verduurzaming van) logistiek. Bij uitvoering van huidige plannen zal de logistieke infrastructuur verbeteren. Het kleinschalige pakketvervoer wordt waarschijnlijk ook efficiënter met minder overlast van vrachtverkeer in de wijken.
- **Ambitie 7 ‘slimmer, gezonder en schoner’**: de totale milieubelasting neemt af richting 2040 vanwege een verbetering van luchtkwaliteit en externe veiligheidsrisico's.
- **Ambitie 8 ‘meer groen in de wijken en dorpen’**: de beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie leiden waarschijnlijk tot het behalen van de ambities ten aanzien van meer groen in de wijken en dorpen en dragen bij aan ambities 1, 2 en 9. Daarbij moet wel goed bezien worden hoe vergroening samen gaat met andere ruimtevragers in stedelijk gebied, zoals woningbouw. Groen leent zich bij uitstek voor multifunctioneel ruimtegebruik.
- **Ambitie 10 ‘Heuvelland en Maasvallei verbonden’**: de beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie leiden waarschijnlijk tot het behalen van de ambities. Wel zijn er aan aantal autonome ontwikkelingen die goed ingepast dienen te worden om de ambitie te behalen: de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus, een nieuw hoogspanningsstation op de Graetheide en de aanleg van buisleidingen. Daarnaast is recreatieve druk voor de natuurgebieden een aandachtspunt. En voor de transitie naar meer natuurinclusieve landbouw, neemt de gemeente weinig concrete maatregelen en is de gemeente afhankelijk van de motivatie van agrariërs.

Voor de volgende ambities draagt het voorgenomen beleid bij aan het behalen van de ambitie, maar is een aanvullende inzet nodig om de ambitie naar verwachting te behalen:

- **Ambitie 2 ‘gezond bewegen voor iedereen’**: de verwachting is dat het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie bijdraagt aan het behalen van de ambities ten aanzien van sport en bewegen en mobiliteit. Voor sport en bewegen dient meer aandacht te zijn voor de sociaaleconomisch zwakkere wijken. Voor mobiliteit is de gemeente sterk afhankelijk van individueel gedrag en autonome ontwikkelingen.
- **Ambitie 4 ‘goed wonen voor iedereen’**: de verwachting is dat het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie bijdraagt aan het behalen van ambities ten aanzien van wonen, maar dat er belangrijke risico's zijn waar in de uitwerking van het voorgenomen beleid aandacht voor vereist is.
- **Ambitie 5 ‘een sterke, gewortelde circulaire bedrijvigheid’**: lokale bedrijvigheid heeft voldoende ruimte, maar kampt met personeelstekorten. De ontwerp omgevingsvisie dient meer aandacht te hebben voor lokale bedrijvigheid. De negatieve effecten van meer ruimte voor economische groei behoeven meer aandacht.
- **Ambitie 9 ‘meer aansluiten bij de logica van bodem en water’**: de beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie dragen slechts gedeeltelijk bij aan het bereiken van de ambities ten aanzien van bodem en water. De lage grondwaterstand is in toenemende mate een probleem in de gemeente. Daarnaast zijn er onvoldoende beleidskeuzes geformuleerd ten aanzien van nieuwe en bestaande risico's voor bodemkwaliteit en botsingen in de ondergrond. Het mitigeren van wateroverlast is afhankelijk van vrijkomen van kavels.

Twee ambities worden met zekerheid niet volledig gehaald met het voorgenomen beleid:

- **Ambitie 3 ‘trots op cultuur, erfgoed en beeldkwaliteit’**: wat betreft archeologie draagt het voorgenomen beleid worden ambities niet behaald. Archeologische waarden in de gemeente staan in toenemende mate onder druk.
- **Ambitie 7 ‘slimmer, gezonder en schoner’**: geluidhinder blijft een belangrijk gezondheidsrisico en ambities met betrekking tot geluid worden niet behaald.

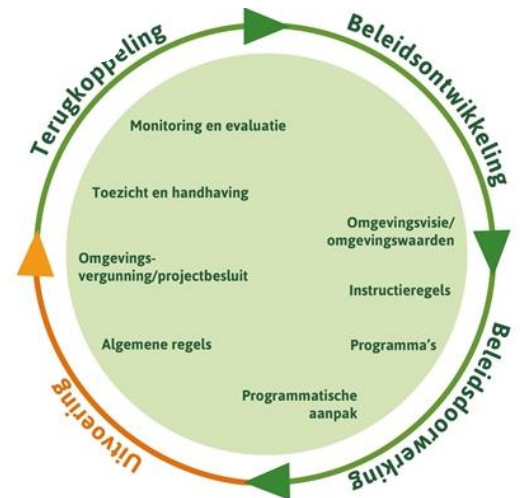
Op basis van de beoordelingen in het OER is een aantal specifieke aanbevelingen voor de uitwerking van de omgevingsvisie gedaan.

Hoofdstuk 7: Monitoring

Na vaststelling van de omgevingsvisie wordt de omgevingsvisie ver uitgewerkt. Dit gebeurt met een aantal instrumenten in een doorlopend proces. Dat betekent dat de instrumenten niet los van elkaar staan en zich altijd ontwikkelen. Beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking, uitvoering en terugkoppeling volgen elkaar op, waarna het proces opnieuw begint. De gemeente monitort daarmee continu hun instrumenten: omgevingsvisie, omgevingsplan, programma's en vergunningen.

Voor een succesvolle monitoring zijn de volgende aandachtspunten geïdentificeerd:

- **Leemte in kennis voor huidige situatie en autonome ontwikkeling:** Voor een drietal aspecten (duurzame mobiliteit, duurzame bedrijvigheid, en circulair bouwen en slopen) was het niet mogelijk een score te geven. Voor deze aspecten en indicatoren is geen informatie beschikbaar. Als de gemeente op deze aspecten wil monitoren, dienen deze aspecten nader te worden onderzocht om een referentiesituatie te bepalen. Dit onderzoek dient regelmatig plaats te vinden, om de aspecten te kunnen blijven monitoren
- **Leemte in kennis voor monitoring:** Voor verschillende indicatoren ontbreekt informatie die momenteel niet te achterhalen is via het monitoringsbeleid van de gemeente of openbare bronnen. De gemeente streeft ernaar deze aspecten objectief te monitoren aan de hand van deze indicatoren. Het is daarom essentieel om zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens te verzamelen. In de volgende samenvatting worden deze leemtes in kennis benoemd en wordt beschreven hoe deze informatie kan worden verkregen.
- **Uitwerking in andere plannen en programma's:** In de ontwerp omgevingsvisie wordt verwezen naar een aantal andere visies en programma's waarin beleid uitgewerkt zal worden. De gemeente geeft in de ontwerp omgevingsvisie aan: "we vertalen de visie naar programma's en gebiedsgericht werken". Er is onvoldoende kennis over deze plannen en programma's om deze mee te nemen in de beoordeling. In de monitoring van de omgevingsvisie zullen daarom ook de overige genoemde plannen en programma's zodra deze zijn vastgesteld, betrokken moeten worden. Deze plannen en programma's zijn nog niet opgesteld en maken nog geen onderdeel uit van de autonome ontwikkeling.

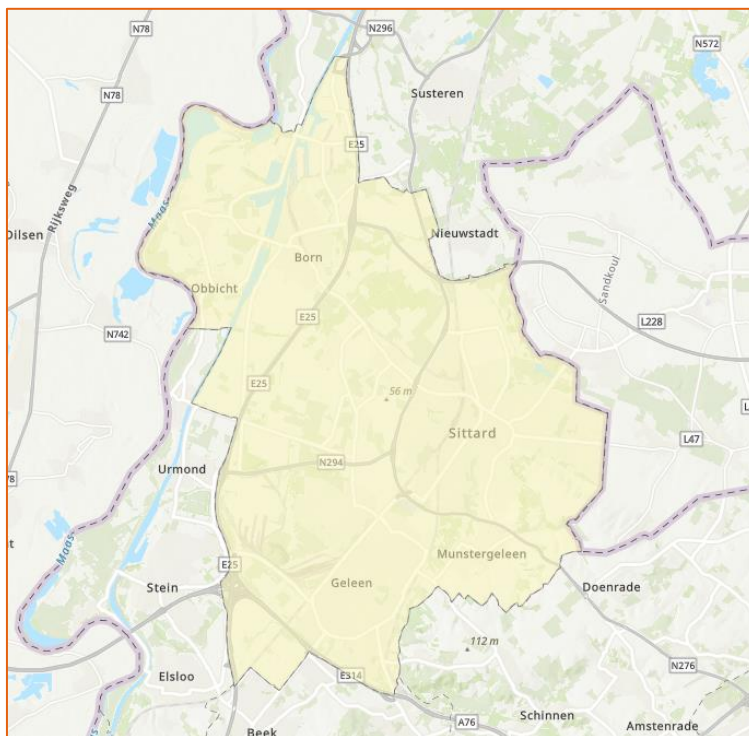
Figuur 4: De beleidscyclus waar de omgevingsvisie onderdeel van is. Bron: <https://iplo.nl/regelgeving/instrumenten/omgevingsvisie/omgevingsvisie/>.

1 Inleiding

In hoofdstuk 1 staat de aanleiding beschreven van het voorliggend omgevingseffectrapport (OER), alsook algemene informatie over het OER, zoals het doel, een toelichting op de mer-procedure en de MER-plicht van dit OER. In de laatste paragraaf staat een leeswijzer, waarin de opbouw van het OER toegelicht is.

1.1 Aanleiding

Gemeente Sittard-Geleen is een gemeente in de provincie Limburg en telt ongeveer 92.600 inwoners. Het is daarmee de derde gemeente van Limburg, na Venlo en Maastricht. De gemeente ligt strategisch in het smalste deel van Nederland en vormt daarom een belangrijke schakel tussen Zuid-Limburg met Maastricht en Heerlen en Noord en Midden-Limburg en de rest van Nederland. Daarnaast ligt Sittard-Geleen ook tussen Duitsland met onder andere steden als Aken en Mönchengladbach in de nabijheid en België met steden als Luik en Hasselt. De Maas vormt de grens tussen België en Nederland. Figuur 5 toont de gemeentegrenzen². De gemeente kent twee stedelijke kernen: Sittard en Geleen en een aantal dorpen, namelijk Born, Munstergeleen, Limbricht, Grevenbicht, Buchten, Obbicht, Einighausen, Guttecoven, Holtum en Papenhoven.

Figuur 5: Gemeentegrenzen Sittard-Geleen.

De gemeente Sittard-Geleen stelt, om haar ambities en beleidsdoelen voor de lange termijn vast te leggen, een omgevingsvisie op. Iedere gemeente is onder de nieuwe **Omgevingswet**, die op 1 januari 2024 is ingegaan, verplicht een omgevingsvisie op te stellen, waarin de gemeente een integrale doorkijk geeft naar toekomstige, lange-termijn opgaven in haar beleid.³

De omgevingsvisie vervangt onder andere de huidige structuurvisies, verkeers- en vervoersplannen, milieubeleidsplannen en (delen van) de natuurvisie en richt zich op de gehele fysieke leefomgeving van de gemeente. Er wordt dus één omgevingsvisie voor het hele grondgebied van de gemeente Sittard-Geleen opgesteld. In de omgevingsvisie legt de gemeente vast welke opgaven zij voor zichzelf ziet, welke ambities hieraan gekoppeld worden, en hoe de vastgestelde beleidsdoelen gehaald gaan worden. De omgevingsvisie van de gemeente Sittard-Geleen heeft als **zichtjaar 2040**.

Bij een omgevingsvisie waarin beleid vastgelegd wordt waarvan op voorhand niet uitgesloten kan worden dat ze vanwege negatieve effecten op het milieu mer- of mer-beoordelingsplichtig is, is het verplicht een (plan)mer-procedure te doorlopen. De gemeente Sittard-Geleen heeft er vanwege de aard van de beleidsvoornemens, die naar verwachting in de omgevingsvisie vastgelegd zouden gaan worden, voor gekozen om een (plan)mer-procedure te doorlopen en een planMER op te laten stellen voor de omgevingsvisie. Zij heeft Posad Maxwan gevraagd de gemeente te ondersteunen met het opstellen van de omgevingsvisie en Arcadis om de gemeente te ondersteunen met het mer-traject en het opstellen van het planMER. KuiperCompagnons heeft vervolgens de gemeente ondersteund in de stap van het concept naar de definitieve omgevingsvisie. Een milieueffectrapport voor een omgevingsvisie wordt een omgevingseffectrapport (OER) genoemd.

² [Kaart gemeentegrenzen Sittard-Geleen](#)

³ [omgevingsvisie | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#)

<i>mer</i>	= Milieueffectrapportage (procedure)
<i>MER</i>	= Milieueffectrapport (rapport)
<i>planMER</i>	= Milieueffectrapport voor een plan
<i>OER</i>	= Omgevingseffectrapport

1.2 Het OER

1.2.1 Doel van het OER

De mer-procedure is een wettelijk instrument dat al decennialang gebruikt wordt bij de (her)inrichting van de fysieke leefomgeving. Een milieueffectrapport (MER) brengt in beeld welke milieugevolgen een plan of project gaat hebben voordat er een besluit over genomen is om op die wijze het milieubelang volwaardig mee te laten wegen in de besluitvorming. Als dit besluit over een plan gaat, zoals een omgevingsvisie, wordt dit een planMER genoemd. Voor een omgevingsvisie wordt een planMER vervolgens veelal een omgevingseffectrapport (OER) genoemd. Een omgevingseffectrapport heeft een bredere insteek en beschrijft, naast de gevolgen voor de leefomgeving, ook het doelbereik van maatregelen voor opgaven die van oudsher geen onderdeel zijn van de m.e.r.-procedure zoals energie, de woonopgave en klimaatadaptatie.

Voorliggend OER voor de omgevingsvisie heeft een bredere insteek en beschrijft naast de gevolgen voor de leefomgeving ook het doelbereik van maatregelen voor opgaven die van oudsher geen onderdeel zijn van de mer-procedure zoals energie, de woonopgave en omgang met de gevolgen van klimaatverandering. Het OER geeft tijdens het **besluitvormingstraject** van de omgevingsvisie inzicht in de mate waarin ambities in verschillende taakvelden (beleidsthema's) strijdig met elkaar zijn of elkaar juist versterken. Ook beoordeelt het OER of de beleidsvoornemens in voldoende mate bijdragen aan het vervullen van de ambities.

Het doel van de beoordelingen in een OER is om de omgevingsvisie, indien nodig, bij te kunnen sturen. Daarom is de beoordeling in dit OER in twee delen uitgevoerd. De eerste beoordeling is een beoordeling van kansen en risico's, met betrekking tot alle beoordelingsaspecten, van het voorgenomen beleid in een conceptversie van de omgevingsvisie van 18 april 2024 (hierna: **concept omgevingsvisie**). Vervolgens is de **ontwerp omgevingsvisie** van 2 juli 2024⁴ beoordeeld voor alle beoordelingsaspecten. Er is zowel gekeken naar milieueffecten als naar doelbereik.

1.2.2 Toelichting mer-procedure

Dit OER bouwt ten eerste voort op de **Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)**. De NRD beschrijft het voornemen om een OER uit te voeren en de aanpak van de effectbeoordeling. Ook zijn de ambities, waaraan in voorliggend OER getoetst is, samengevat en beschrijft de NRD de beoordelingsmethodiek en de vervolprocedure. Deze NRD is bestuurlijk vastgesteld door de gemeenteraad en heeft ter inzage gelegen van 20 mei t/m 30 juni 2022. Er zijn vier formele reacties ontvangen, die door de gemeente zijn beantwoord in een nota van zienswijzen van 4 oktober 2022⁵. De Commissie voor het milieueffectrapport (**Commissie mer**) heeft ook getoetst en een advies op de reikwijdte en het detailniveau uitgebracht op 12 juli 2022⁶.

⁴ De definitieve ontwerp omgevingsvisie later is vastgesteld door het college, deze definitieve versie wijkt inhoudelijk niet af ten opzichte van de versie van 2 juli.

⁵ [Nota van zienswijzen NRD OER omgevingsvisie Sittard-Geleen](#)

⁶ [Adviezen - Commissiemer.nl](#)

Zienswijzen NRD en advies Commissie mer in voorliggend OER

In dit tekstkader staat beknopt beschreven in hoeverre de zienswijzen op de NRD en het advies van de Commissie mer zijn meegenomen in het voorliggend OER. De ingebrachte zienswijzen op de NRD zijn onderdeel geworden van de omgevingsvisie en het OER:

- Cultureel erfgoed en archeologie zijn onderzocht in de Foto van de Leefomgeving¹ en er is een effectbeoordeling uitgevoerd op deze thema's.
- De brede historische thema's hebben een plek gekregen in de omgevingsvisie.
- De interviews met beleidsmedewerkers zijn uitgebreid met een bureauonderzoek (zie Foto van de Leefomgeving).

Het advies van de Commissie mer is op verschillende meegenomen in de omgevingsvisie en het OER:

- In de Foto van de Leefomgeving is de staat van de leefomgeving in beeld gebracht. Hierbij is duidelijk onderscheid gemaakt tussen huidige situatie, autonome ontwikkelingen en beleid uit de ontwerp omgevingsvisie.
- Bestaand beleid is onderdeel van de autonome ontwikkeling. In hoofdstuk 5 is de ontwerp omgevingsvisie ten opzichte van dit bestaand beleid beoordeeld (referentiesituatie). In hoofdstuk 7 is een doorkijk gegeven naar de uitwerking van andere plannen en programma's, parallel aan de omgevingsvisie.
- Botsingen van ambities zijn in twee fases in beeld gebracht: bij de beoordeling van de concept omgevingsvisie en bij de beoordeling van de ontwerp omgevingsvisie.
- De Toekomstbeelden zijn opgesteld op basis van drie uiteenlopende veerkrachten (sociaal, economisch en ecologisch). De Foto van de Leefomgeving is een informatieve basis geweest voor het opstellen van de toekomstbeelden. In deze stap zijn alternatieven verkend en ruimtelijke knelpunten in beeld gebracht.
- In de omgevingsvisie en in hoofdstuk 7 van het voorliggend OER is een voorstel gedaan voor de monitoring. Vanuit het OER worden leemte in kennis en aandachtspunten meegegeven voor de monitoring.

De aanpak en het beoordelingskader, zoals beschreven in de NRD, is veranderd in de loop van het traject. Het proces, de werkwijze en het beoordelingskader zijn toegelicht in hoofdstuk 3.

De gemeente Sittard-Geleen heeft in 2022 en 2023 een [Foto van de Leefomgeving](#)⁷ opgesteld. Tegelijkertijd heeft de gemeente gewerkt aan haar omgevingsvisie. In paragraaf 3.1 is een uitgebreide beschrijving van het proces opgenomen om te komen tot de ontwerp omgevingsvisie en het OER, en hoe milieueffecten meegenomen zijn in het komen tot het voorgenomen beleid van de ontwerp omgevingsvisie. De Foto van de Leefomgeving geeft voor een twintigtal ruimtelijke beleidsvelden ('taakvelden' genoemd) een feitelijke beschrijving van de [referentiesituatie](#). Deze bestaat uit de huidige situatie en autonome ontwikkelingen. De taakvelden zijn onderverdeeld over drie veerkrachten. Voor verdere duiding zie paragraaf 3.1.

Het OER wordt samen met de ontwerp omgevingsvisie ter inzage gelegd en voor een toetsingsadvies aangeboden aan de Commissie mer. Dit is een onafhankelijk orgaan en bestaat uit deskundigen op het gebied van milieu, duurzaamheid, natuur en leefomgeving en beoordeelt de volledigheid, objectiviteit en accuraatheid van voorliggend OER. Na de inspraakperiode op het OER en de ontwerp omgevingsvisie brengt zij haar toetsingsadvies uit. Na ontvangen en verwerken van zienswijzen en het toetsingsadvies wordt de omgevingsvisie vastgesteld door de gemeenteraad van Sittard-Geleen. Met de bekendmaking van het besluit is de omgevingsvisie [definitief](#).

1.2.3 MER-plicht en Commissie mer

De omgevingsvisie is [planmer-plichtig](#) omdat op voorhand niet uitgesloten kan worden dat ruimtelijke ontwikkelingen die voortkomen uit de omgevingsvisie niet mer-(beoordelings)plichtig zijn. Met deze planmer-plicht hangt een verplichting samen om de Commissie mer een toetsingsadvies over het OER uit te laten brengen. De gemeente is hierin als bevoegd gezag opdrachtgever van en primair contactpersoon voor de Commissie. De Commissie brengt een advies uit dat ofwel positief is (het OER bevat voldoende informatie voor de bestuurlijke afwegingen), ofwel waarin geconstateerd wordt dat er essentiële tekortkomingen zijn waardoor de belangen vanuit milieu en leefomgeving niet

⁷ [Gemeente Sittard-Geleen \(2023\), Foto van de Leefomgeving](#)

volwaardig meegewogen konden worden in de besluitvorming. De Commissie mer plaatst het toetsingsadvies op haar website en brengt daarnaast een persbericht naar buiten. De gemeente kan besluiten om naar aanleiding van het toetsingsadvies een aanvulling op het OER uit te laten voeren; deze aanvulling kan desgewenst nogmaals door de Commissie MER van een aanvullend advies voorzien worden.

Zowel het OER als het toetsingsadvies van de Commissie mer leiden niet tot verdere verplichtingen voor de gemeente. Een OER kan tekortkomingen in het beleid constateren en kan aanbevelingen voor aanvulling, aanscherping of wijziging doen voor de doelen van een gemeente en het voorgenomen beleid. Deze aanbevelingen hoeven door een gemeente echter niet verplicht opgevolgd te worden. Het OER kan er dus niet toe leiden dat ontwikkelingen 'op slot' gezet worden. Dit blijft altijd een politieke keuze, die uiteraard wel geagendeerd en van feitelijke beslisinformatie voorzien kan worden vanuit de mer-procedure. Hetzelfde geldt voor het toetsingsadvies van de Commissie mer.

Gemeenten hebben wel een **verantwoordingsplicht**. Dat betekent dat het verplicht is om in de ontwerp omgevingsvisie aan te geven wat de gemeente heeft gedaan of van plan is te gaan doen met de adviezen vanuit het OER. Voor veel gemeentelijke omgevingsvisies geldt dat niet alle aanbevelingen uit het OER verwerkt kunnen worden. Sommige adviezen kan of wil een gemeente überhaupt niet opvolgen, voor andere adviezen geldt dat de benodigde beleidsmaatregelen niet tijdig voor vaststelling van de ontwerp omgevingsvisie vastgesteld kunnen worden. Hier kan in de uitwerking van de omgevingsvisie een vervolg aan worden gegeven.

1.3 Opbouw van dit OER

Dit OER bestaat uit een beknopte, zelfstandig leesbare samenvatting en een uitgebreid hoofdrapport. Het hoofdrapport bestaat uit een aantal hoofdstukken:

Hoofdstuk 1 – Inleiding

In de inleiding wordt de context van het OER en de omgevingsvisie geschetst.

Hoofdstuk 2 – Ontwerp omgevingsvisie Sittard-Geleen

Dit hoofdstuk beschrijft de voorgenomen activiteit uit de ontwerp omgevingsvisie.

Hoofdstuk 3 – Proces en werkwijze

Dit hoofdstuk beschrijft het gevolgde proces in de totstandkoming van de omgevingsvisie en het OER. Het beoordelingskader dat gebruikt is voor de beoordeling en het gebruik van het Rad van de Leefomgeving wordt toegelicht. Ook wordt beschreven hoe de beoordeling van dit OER is opgebouwd.

Hoofdstuk 4 – Beoordeling concept omgevingsvisie

Dit hoofdstuk bevat de belangrijkste conclusies van de beoordeling van de concept omgevingsvisie en de doorwerking van deze conclusies in de ontwerp omgevingsvisie.

Hoofdstuk 5 – Beoordeling ontwerp omgevingsvisie

Dit hoofdstuk bevat de beoordeling op doelbereik en milieueffecten voor alle beoordelingsaspecten, een batenanalyse per taakveld, en een aantal intermezzo's waarin belangrijke onderwerpen buiten het beoordelingskader zijn uitgelicht.

Hoofdstuk 6 – Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk bevat conclusies met betrekking tot de effecten van de ontwerp omgevingsvisie op de leefomgeving en in hoeverre ambities uit de ontwerp omgevingsvisie bereikt worden met de beleidskeuzes. Ook bevat dit hoofdstuk aanbevelingen voor de uitwerking van het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie.

Hoofdstuk 7 – Monitoring

Dit hoofdstuk bevat de monitoring van de omgevingsvisie en aandachtspunten voor monitoring in Sittard-Geleen.

Dit rapport bevat daarnaast één bijlage:

- In Bijlage A is de voorgenomen activiteit (ambities en beleidskeuzes) van de ontwerp omgevingsvisie opgenomen.

2 Ontwerp omgevingsvisie Sittard-Geleen

Dit OER is opgesteld ten behoeve van de ontwerp omgevingsvisie van de gemeente Sittard-Geleen van 2 juli 2024⁸. Dit heeft de gemeente de afgelopen jaren met een uitgebreid participatieproces opgesteld. Dit hoofdstuk beschrijft de opbouw van de ontwerp omgevingsvisie. Er wordt hier niet specifiek ingegaan op de inhoud. Hiervoor verwijzen we naar de ontwerp omgevingsvisie zelf. De ontwerp omgevingsvisie heeft als zichtjaar 2040 en is getiteld: 'Samen stad en dorp maken!':

Stip op de horizon (hoofdstuk 3 in de ontwerp omgevingsvisie)

Sittard-Geleen is in 2040 een gezonde, ondernemende, innovatieve en duurzame gemeente. Daar hebben het bedrijfsleven, onze inwoners, allerlei organisaties en de gemeente samen voor gezorgd. Door de diversiteit aan groene en energieneutrale wijken en dorpen en het goede vestigingsklimaat is Sittard-Geleen een heel fijne plek. Voor mensen die er soms al generaties lang wonen en werken. En net zo vaak voor mensen die bewust voor Sittard-Geleen kiezen. Vanwege de gemeenschap, de voorzieningen, de groene woonomgeving of hun carrière. Onze leefomgeving draagt sterk bij aan gezonde inwoners in sterke gemeenschappen waarin iedereen meedoet. Onze rijke historie vol van innovaties en veerkracht vormt de basis van een circulaire toekomst: Sittard-Geleen als dé circulaire productiestad* van Nederland. Uniek vanwege de transformatie van een van de vijf grootste Nederlandse industriecusters naar een volledig circulaire industrie. Deze blijft daardoor de motor van de brede welvaart in Zuid-Limburg. In Sittard-Geleen vinden veel gevestigde én nieuwe bedrijven elkaar in circulair maken en innoveren. Sittard-Geleen is ook uniek als circulaire productiestad omdat de lokale samenleving circulair leven in de praktijk te brengt.

De gemeente heeft eerder een Toekomstvisie 2030 opgesteld met haar inwoners. De doelen uit deze visie zijn vertaald in de ontwerp omgevingsvisie. De gemeente heeft voor de ontwerp omgevingsvisie de **vier veerkrachten** uit de Toekomstvisie gebruikt:

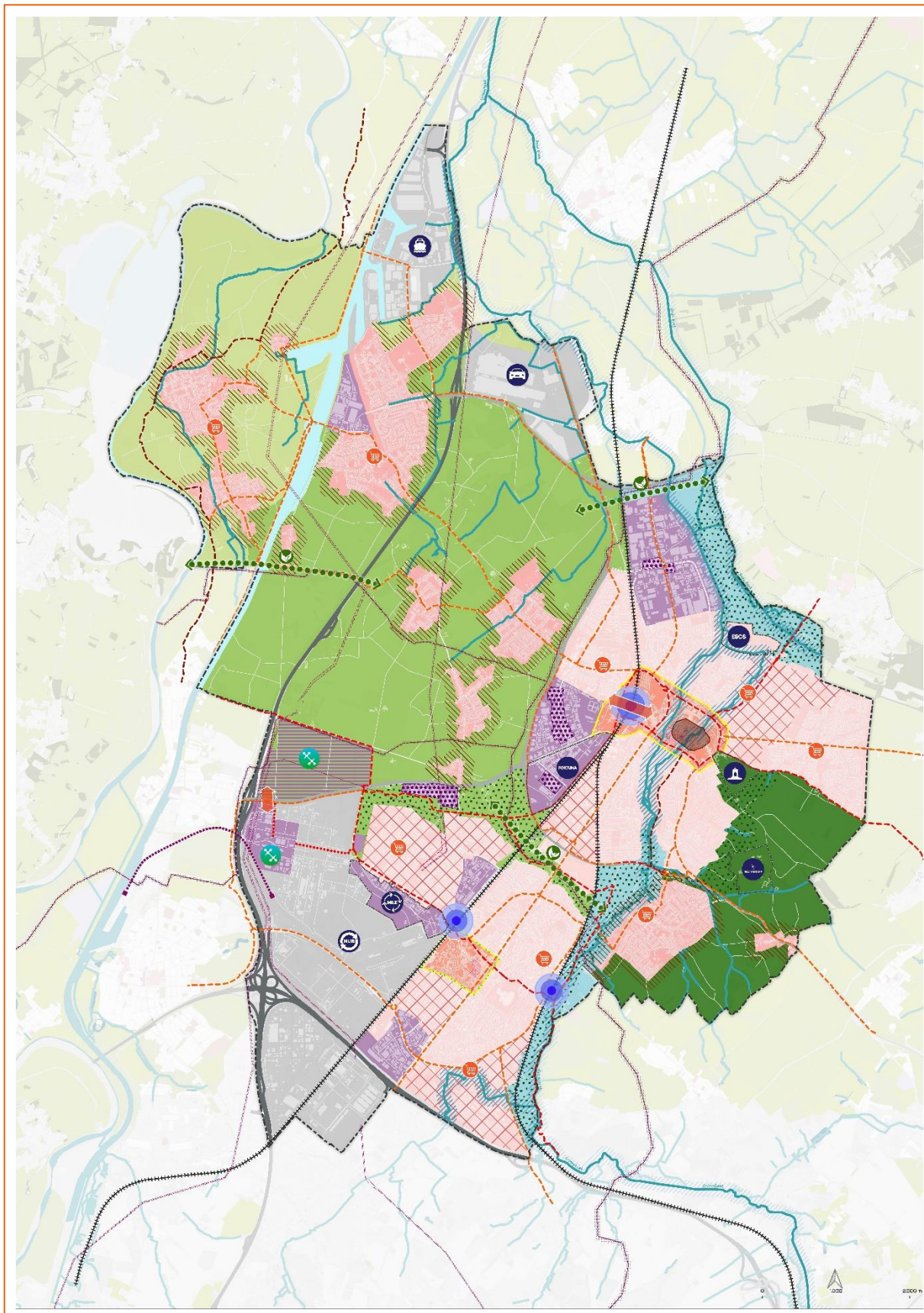
- Samen stad en dorp gaan maken (institutionele veerkracht);
- Zorgen voor een leefomgeving die mensen verbindt (sociale veerkracht);
- Ruimte maken voor circulaire bedrijvigheid (economische veerkracht);
- Groen worden, van Heuvelland tot Maasdal (ecologische veerkracht).

Onder deze veerkrachten zijn tien **ambities** geformuleerd:

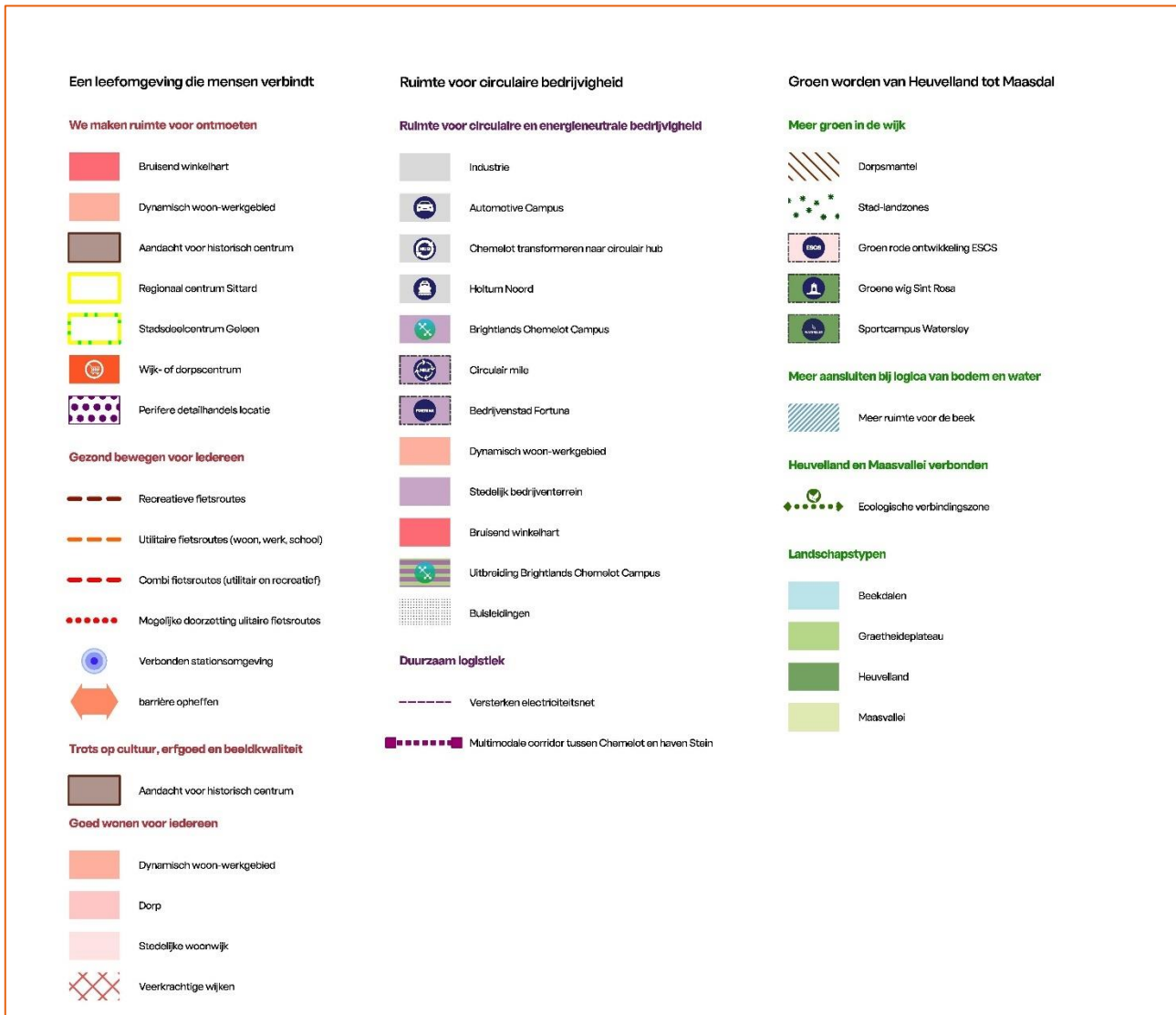
- Samen stad en dorp gaan maken
- Zorgen voor een leefomgeving die mensen verbindt
  1. We maken ruimte voor ontmoeten
  2. Gezond bewegen
  3. Cultuur en erfgoed voor iedereen
  4. Het goede wonen
- Ruimte maken voor circulaire bedrijvigheid
  5. Een sterke, gewortelde circulaire bedrijvigheid
  6. Duurzame logistiek
  7. Slimmer, gezonder en schoner
- Groen worden, van Heuvelland tot Maasdal
  1. Groene wijken en dorpen
  2. Water en bodem sturend
  3. Heuvelland en Maasvallei verbonden

De tien ambities zijn nader uitgewerkt in een aanpak om van nu te komen tot de gewenste situatie van 2040. In deze aanpak zijn zowel huidig beleid, autonome ontwikkelingen en nieuwe maatregelen opgenomen. In Bijlage A zijn nieuwe **maatregelen** opgesomd. Deze worden als voorgenomen activiteit voor dit OER gezien. In Figuur 6 zijn de beleidskeuzes onder deze ambities in de ontwerp omgevingsvisie op kaart afgebeeld.

⁸ De definitieve ontwerp omgevingsvisie later is vastgesteld door het college, maar in de definitieve versie is er inhoudelijk niets veranderd is ten opzichte van de versie van 2 juli.

Figuur 6: Kaart ontwerp omgevingsvisie Sittard-Geleen.

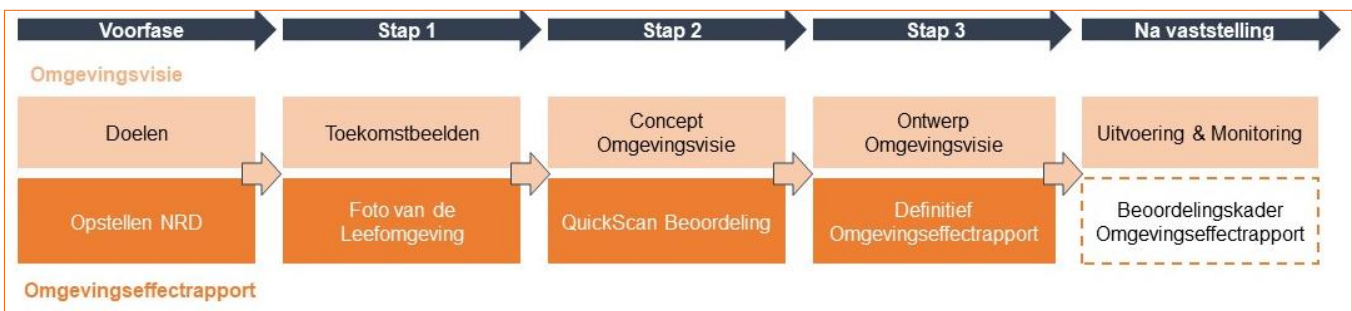
Figuur 7: Legenda bij kaart ontwerp omgevingsvisie Sittard-Geleen

3 Proces en methodiek

In dit hoofdstuk wordt het proces en de methodiek van het voorliggend OER toegelicht. In paragraaf 3.1 wordt het proces toegelicht van de totstandkoming van het OER en de ontwerp omgevingsvisie. Hierbij gaat het specifiek over de interactie tussen het OER en de ontwerp omgevingsvisie. In paragraaf 3.2 wordt de methodiek beschreven van de effectbeoordeling in het OER. In paragraaf 3.3 staat het gehanteerd beoordelingskader.

3.1 Proces

In deze paragraaf wordt het proces toegelicht van de totstandkoming van het OER en de ontwerp omgevingsvisie. Hierbij gaat het specifiek over de interactie tussen het OER en de ontwerp omgevingsvisie. Hoe de ontwerp omgevingsvisie tot stand is gekomen, staat uitgebreid toegelicht in de ontwerp omgevingsvisie. Het proces is schematisch weergegeven in Figuur 8. Het figuur laat zien dat de omgevingsvisie en het OER verschillende stappen doorlopen hebben. De documenten zijn in samenhang opgesteld en er heeft op verschillende momenten interactie plaatsgevonden tussen de documenten. Deze interactie wordt beschreven in de opvolgende paragrafen.

Figuur 8: De samenhang tussen het omgevingsvisie- en het OER-spoor.

3.1.1 Voorfase: Toekomstvisie, doelen en NRD

In 2020 heeft de gemeente Sittard-Geleen in een participatieproces een toekomstvisie⁹ voor het jaar 2030 opgesteld. Deze toekomstvisie is in 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. Op basis van de Toekomstvisie 2030 en gesprekken met de samenleving zijn de richtinggevende ‘doelen voor de fysieke leefomgeving’ door de gemeenteraad vastgesteld in december 2022. In totaal zijn er 19 doelen, die verdeeld zijn in de vier belangrijke veerkrachten in de gemeente: economisch, ecologisch, sociaal en institutioneel. De doelen bepalen de keuzes die de gemeente maakt voor de verbetering van de leefomgeving. De doelen hebben ter inzage gelegen en zijn in verschillende bijeenkomsten besproken met inwoners, bedrijven, maatschappelijke instellingen, overheden en raadsleden.

In dezelfde periode (tweede helft van 2021) is een NRD opgesteld. In de NRD staat het proces, de voorgenomen planning en de onderzoeks aanpak van de beoordeling in het OER. De NRD heeft ter inzage gelegen en is getoetst door de Commissie MER¹⁰.

3.1.2 Stap 1: Toekomstbeelden en Foto van de Leefomgeving

Totstandkoming van de toekomstbeelden

Op basis van de Toekomstvisie 2030 en de ‘doelen voor de fysieke leefomgeving’ heeft de gemeente Sittard-Geleen drie toekomstbeelden¹¹ opgesteld, aan de hand van de veerkrachten economisch, ecologisch en sociaal.

Per toekomstbeeld zijn maatregelen en ruimtelijke ingrepen uitgewerkt om een zo maximaal mogelijke invulling te geven aan de veerkracht. In alle toekomstbeelden zijn autonome ontwikkelingen of door de gemeenteraad goedgekeurde plannen opgenomen. De toekomstbeelden zijn op deze onderdelen niet onderscheidend. Het gaat bijvoorbeeld om de ontkluising van de Keutelbeek, de nieuwe inrichting van de ESCS-locatie en de aanleg van de

⁹ Gemeente Sittard-Geleen (2021), Toekomstvisie 2030

¹⁰ Commissie mer (2022), Advies reikwijdte en detailniveau omgevingsvisie gemeente Sittard-Geleen

¹¹ Gemeente Sittard-Geleen (2023), Toekomstbeelden

Delta Rhine Corridor. Aan de hand van de toekomstbeelden heeft de gemeente daarmee verkend hoe de omgeving eruit komt te zien als maximaal wordt ingezet op **sociale, economische** of **ecologische** veerkrachten:

- **Sociale veerkracht:** Bij sociale veerkracht staan de verschillende ruimtelijke keuzes in dienst om mensen een goed en gezond leven te geven. Dat betekent bijvoorbeeld dat natuur nabij wordt gebracht, er meer gesport kan worden in de openbare ruimte en veiligheid van bewoond gebied voorop staat. Mensen worden serieus genomen en betrokken bij allerlei vormen van participatie. Dat betekent dat er een beroep wordt gedaan op elkaar om samen te werken aan een redzame samenleving.
- **Economische veerkracht:** In een economisch perspectief geven we ruimte aan werkgelegenheid. Door de kwaliteit in de gemeente te versterken wordt ingezet op een goed vestigingsklimaat, goede bereikbaarheid en meer aantrekkingskracht voor toerisme.
- **Ecologische veerkracht:** In een ecologisch Sittard-Geleen wordt de focus gelegd op een gezond natuurlijk gebied en een toekomstbestendige gemeente voor mens en dier. Er wordt, ook in het stedelijk gebied, ruimte gemaakt voor klimaatadaptatie en voor het versterken van de biodiversiteit. De landbouw extensiveert. Voor verdere stedelijke uitbreiding wordt geen ruimte gemaakt.

De toekomstbeelden zijn een tussenproduct op weg naar de nieuwe omgevingsvisie. Door de beelden uit te schrijven en op kaart uit te werken¹² wordt de samenhang tussen de toekomstbeelden zichtbaar, alsook op welke onderdelen conflicten ontstaan en keuzes moeten worden gemaakt. De drie toekomstbeelden verkennen zo de mogelijkheden en knelpunten van de ruimtelijke inrichting van de gemeente en kunnen gezien worden als alternatieven die de mogelijke inrichting vanuit een specifiek perspectief verkennen. De toekomstbeelden hebben bijgedragen aan het goed onderbouwen van de keuzes die uiteindelijk hebben geleid tot de concept omgevingsvisie.

Foto van de Leefomgeving

Parallel aan de totstandkoming van de toekomstbeelden is de referentiesituatie beschreven in de Foto van de Leefomgeving. De referentiesituatie is een beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkeling. De Foto van de Leefomgeving is een informatieve basis geweest voor het opstellen van de toekomstbeelden. De Foto van de Leefomgeving is door het college vastgesteld en gepubliceerd op de website van de gemeente¹³.

In de Foto van de Leefomgeving zijn voor elk taakveld **bouwstenen** opgenomen. Deze bouwstenen geven richting aan de beleidskeuzes in de omgevingsvisie en hebben geholpen met prioriteren bij het opstellen van de toekomstbeelden en keuzes in de concept omgevingsvisie. Het beoordelingskader uit de NRD is na het opstellen van de Foto van de Leefomgeving geactualiseerd om aan te sluiten op Foto van de Leefomgeving.

Van toekomstbeelden naar concept omgevingsvisie

De toekomstbeelden zijn in concept gedeeld in participatiesessies gesproken met ambtelijke werkgroepen, het college en de raad, ketenpartners, maatschappelijke partners en inwoners eind 2023 en begin 2024. Hierbij is de Foto van de Leefomgeving als informatieve basis meegenomen. Hiermee is onderzocht waar eventuele conflicten tussen de toekomstbeelden optreden. Uit dit proces kwam naar voren dat de toekomstbeelden grotendeels met elkaar overeenkomen. Op een paar locaties botsen de toekomstbeelden. Met informatie uit de Foto van de Leefomgeving en op basis van participatieresultaten is voor deze balansgebieden een keuze gemaakt. Een voorbeeld is de Bufferzone Chemelot. Door de botsing tussen het toekomstbeeld economisch en sociaal heeft de gemeente gekozen om een bufferzone te maken tussen het industrieterrein en de wijk de Lindenheuvel in Geleen. Vanuit het toekomstbeeld sociaal is onderzocht dat het wenselijk is om de aandachtsgebieden externe veiligheid en milieucontouren in te perken, zodat deze niet over woongebieden liggen. Industrie aan de rand van de woonwijk geeft conflicten op het gebied van leefbaarheid, door geur- en geluidoverlast en aandachtsgebieden externe veiligheid. Op korte termijn is het echter niet mogelijk deze contouren in te perken. Vanuit het toekomstbeeld economie is juist wenselijk de huidige standstill-gebieden te handhaven. Dit is een ruimtelijk conflict. De gemeente heeft daarom in de concept omgevingsvisie gekozen om een bufferzone te creëren in de nieuwe Circular Mile, waarin ruimte wordt gegeven aan bedrijven die geen druk leggen op de leefbaarheid van de woonwijk en die de transformatie naar een circulaire energie kunnen versterken.

---

¹² [Gemeente Sittard-Geleen \(2023\). Toekomstbeelden](#)

¹³ [Gemeente Sittard-Geleen \(2023\). Foto van de Leefomgeving](#)

3.1.3 Stap 2: Beoordeling concept omgevingsvisie

In de stap tussen de concept omgevingsvisie (d.d. 18 april 2024) en de definitieve omgevingsvisie heeft Arcadis in mei 2024 een beoordeling uitgevoerd. De beoordeling heeft als doel het vroegtijdig in beeld brengen van de grootste risico's en kansen voor doelbereik en milieu en het in beeld brengen van botsingen tussen beleidskeuzes.

Voor deze beoordeling is een botsproeventabel gemaakt. In deze tabel zijn de beleidskeuzes uit de omgevingsvisie en de beoordelingsaspecten uit het OER tegenover elkaar gezet. Vervolgens is beoordeeld:

- Welke potentiële risico's er zijn op aanzienlijke milieueffecten;
- Waar beleidskeuzes elkaar versterken en waar beleidskeuzes met elkaar botsen;
- Welke kansen er liggen voor de uitwerking van de ontwerp omgevingsvisie;
- In hoeverre met de beleidskeuzes ambities gehaald worden.

De resultaten van deze beoordeling zijn samenvattend beschreven in hoofdstuk 4. Naar aanleiding van deze beoordeling, zijn beleidskeuzes in de omgevingsvisie verder aangescherpt en geconcretiseerd. Dit staat beschreven in paragraaf 4.3.

In deze fase is daarnaast een beoordeling uitgevoerd op de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen, zoals beschreven in de Foto van de Leefomgeving.

3.1.4 Stap 3: Definitieve omgevingsvisie en OER

De definitieve omgevingsvisie is door Arcadis beoordeeld op milieueffecten en doelbereik. Het voorliggend OER is hiervan het resultaat. Hoe dit is beoordeeld, is toegelicht in paragraaf 3.2. De beoordeling van de ontwerp omgevingsvisie leest u in hoofdstuk 5.

3.2 Methodiek

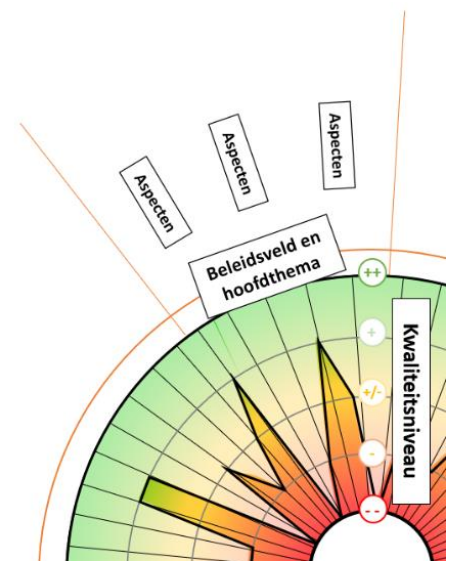
De beoordeling van de ontwerp omgevingsvisie is uitgevoerd in drie stappen. Deze stappen worden hieronder toegelicht.

Stap 1: beoordeling huidige situatie en autonome ontwikkeling

In de Foto van de Leefomgeving¹⁴ zijn de huidige situatie en autonome ontwikkeling beschreven. In de huidige situatie is de bestaande toestand van het milieu op het moment dat het rapport werd opgesteld. Onder autonome ontwikkeling worden autonome trends (waaronder klimaatverandering, demografische groei, et cetera) en ontwikkelingen die zijn vastgelegd in ruimtelijke plannen verstaan, zoals de verbreding van de A2¹⁵ en de aanleg van een hoogspanningsstation bij Graetheide¹⁶. Samen vormen de huidige situatie en autonome ontwikkeling het referentiepunt voor de beoordeling van de omgevingsvisie.

De huidige situatie en autonome ontwikkeling zijn op basis van informatie uit de Foto van de Leefomgeving beoordeeld volgens het beoordelingskader aan de hand van een **vijfpuntsschaal** (- - tot ++). De vijfpuntsschaal geeft aan in hoeverre de staat van de leefomgeving voor ieder taakveld overeenkomt met wettelijke of adviesnormen, streefwaarden en/of ambities van de gemeente. De vijfpuntsschaal is toegelicht in Tabel 2.

De beoordelingen van de huidige situatie, autonome ontwikkeling en het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie zijn weergegeven in het Rad van de Leefomgeving. Het Rad is onderverdeeld in de verschillende taakvelden (hoofdthema's), en geeft de score op elk beoordeeld aspect (indicator) binnen deze taakvelden weer. Op de spaken van het Rad staan de opgaven voor de omgevingsvisie die in het OER beoordeeld zijn. De hoogste score op deze schaal wordt weergegeven op de buitenste schijf van het Rad van de Leefomgeving, de laagste score op de binnenste schijf. Door het Rad in te vullen voor de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en het beleid in de ontwerp omgevingsvisie, zijn de huidige knelpunten en het doelbereik van de ontwerp omgevingsvisie in één oogopslag inzichtelijk.

Figuur 9: Voorbeeld Rad van de Leefomgeving

¹⁴ [Gemeente Sittard-Geleen \(2023\), Foto van de Leefomgeving](#)

¹⁵ [A2: wegverbreding Het Vonderen-Kerensheide \(rijkswaterstaat.nl\)](#)

¹⁶ [Born - Graetheide \(tennet.eu\)](#)

Tabel 2: Maatlatten die voor de Foto van de Leefomgeving en milieueffecten en doelbereik van de omgevingsvisie gebruikt zijn.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling   **Milieueffecten en doelbereik ontwerp omgevingsvisie**
ontwerp omgevingsvisie

Symbol	Toelichting	Symbol	Toelichting
++	De staat van de leefomgeving is overal goed. Er wordt overal voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		
+	De staat van de leefomgeving is overwegend goed. Er wordt grotendeels voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		De staat van de leefomgeving verbetert naar verwachting ten opzichte van de autonome ontwikkeling.
+/-	De staat van de leefomgeving is redelijk. Er wordt verspreid niet voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		De staat van de leefomgeving verandert naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling
-	De staat van de leefomgeving is matig. Er wordt op meerdere locaties of punten niet voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		De staat van de leefomgeving verslechtert naar verwachting ten opzichte van de autonome ontwikkeling
--	De staat van de leefomgeving is slecht. Er wordt overwegend niet voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		

Stap 2: beoordeling concept omgevingsvisie

Voor de concept omgevingsvisie van 18 april 2024 is een **beoordeling** uitgevoerd, waarbij voor de belangrijkste keuzes aangeven is of het voorgenomen beleid mogelijke risico's of kansen heeft voor één of meerdere beoordelingsaspecten in het beoordelingskader. De resultaten van deze beoordeling zijn samenvattend beschreven in hoofdstuk 4. De beoordeling is als volgt uitgevoerd:

1. Destilleren nieuwe maatregelen uit de concept omgevingsvisie voor een maatregellijst;
2. Opstellen botsproeventabel op basis van maatregellijst en beoordelingsaspecten;
3. Beoordeling per maatregel voor alle beoordelingsaspecten op basis van een verkeerslichtmodel, waarmee kansen en risico's van maatregelen op beoordelingsaspecten inzichtelijk gemaakt zijn.

Stap 3: Beoordeling ontwerp omgevingsvisie

Naar aanleiding van de beoordeling op de concept omgevingsvisie, zijn beleidskeuzes in de omgevingsvisie verder aangescherpt en geconcretiseerd. Dit heeft geleid tot de ontwerp omgevingsvisie van 2 juni 2024. In hoofdstuk 5 zijn de beoordelingsaspecten uit het beoordelingskader onderverdeeld over de verschillende taakvelden van de Foto van de Leefomgeving. Vervolgens zijn de **milieueffecten** ten opzichte van de referentiesituatie (huidige situatie en autonome ontwikkeling) beoordeeld en is aangegeven in hoeverre de beleidskeuzes bijdragen aan **doelbereik** van de ontwerp omgevingsvisie. In Tabel 3 is de beoordelingsschaal weergegeven. In hoofdstuk 6 is het doelbereik van de ontwerp omgevingsvisie per ambitie beschreven. Daarnaast zijn specifieke aanbevelingen opgenomen.

Werkwijze batenanalyse

Specifiek voor dit OER zijn in de beoordeling van de ontwerp omgevingsvisie per taakveld baten van het voorgenomen beleid op hoofdlijnen kwalitatief beoordeeld. Vanwege het hoge abstractieniveau van de beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie is het niet mogelijk om de baten van de voorgenomen activiteit in euro's uit te drukken. Per taakveld zijn in hoofdstuk 5 relevante batencategorieën ten aanzien van het voorgenomen beleid beschreven in tekstkaders. Deze batencategorieën zijn **vetgedrukt**. Daarbij zijn waarderingsmethoden van effecten beschreven en bronnen van kengetallen om de batenanalyse uit te voeren benoemd. Bij het uitwerken van de beleidskeuzes in concrete maatregelen is het mogelijk om op basis van deze waarderingsmethoden en kengetallen een batenanalyse uit te voeren.

3.3 Beoordelingskader

De huidige kwaliteiten van de leefomgeving in de gemeente Sittard-Geleen en de effecten van het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie worden beoordeeld aan de hand van een beoordelingskader waarin aansluitend op de reikwijdte van de omgevingsvisie een groot aantal taakvelden in weergegeven zijn. Hiermee is het OER breder dan een gangbaar MER. Dit brede beoordelingskader is nodig om alle effecten van de omgevingsvisie in beeld te kunnen brengen.

In de tweede kolom staan alle taakvelden die beoordeeld gaan worden en die een plek krijgen op het Rad van de Leefomgeving en in de Foto van de Leefomgeving. In de derde kolom staat beschreven welke beoordelingsaspecten van het betreffende taakveld beoordeeld gaan worden. In de laatste kolom zijn indicatoren beschreven waarop de beoordelingsaspecten beoordeeld zullen worden.

Tabel 3: Beoordelingskader van het OER.

Veerkracht	Taakveld	Beoordelingsaspect	Indicator
Sociaal	Samenleven	Sport en beweging	Beweegvriendelijke leefomgeving
			Aantal verenigingen per cluster
			Aandeel inwoners dat de buurt aantrekkelijk vindt om in te bewegen
	Cultuur	Cultureel aanbod	Diversiteit en onderscheidenheid van cultureel aanbod
	Erfgoed	Archeologie	Behoud en bescherming van archeologische vindplaatsen en plekken met hoge archeologische verwachtingswaarde
			Cultureel erfgoed
	Ruimtelijke kwaliteit	Ruimtelijke kwaliteit	Behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit
	Wonen	Woningaanbod	Aansluiten van sociale voorraad op behoefte
			Aansluiten van betaalbare nieuwbouw op behoefte (huur tot 1.000,-) per maand en koop tot 390.000,-).
			Aansluiten voorraad op behoefte (overig)
		Leegstand	Percentage leegstand woningvoorraad
		Duurzame woningvoorraad	Gemiddeld energielabel
	Mobiliteit	Modal split	Modal split
		Autobereikbaarheid	Aantal knooppunten en wegvakken met I/C verhouding boven 0,7
		Openbaar vervoer	Aantal inwoners die regelmatig het OV gebruiken
Aantal reizigers station Sittard			
Afstand tot OV			
Fietsen en wandelen		Kwaliteit fietsstad	
		Beleving fietsvoorzieningen	
Verkeersveiligheid	Aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners		
Duurzame mobiliteit		Elektrische/duurzame personenauto's per 1.000 inwoners	
		Aantal openbare laadpalen / (Semi)publieke laadpunten per 1.000 inwoners	

Veerkracht	Taakveld	Beoordelingsaspect	Indicator	
		Deelmobiliteit	Deelauto's per 100.000 inwoners Aandeel deelmobiliteit naar vervoerstype	
	Maatschappelijke voorzieningen	Onderwijsvoorzieningen	Aantal PO en VO scholen Afstand van middelbare opleidingen en hogere opleidingen tot OV-knooppunt	
		Zorgvoorzieningen	Aantal zorgvoorzieningen Afstand tot zorgvoorzieningen	
	Externe veiligheid	Plaatsgebonden risico en aandachtsgebieden	Woonlocaties binnen 10-6 PR-contour en aandachtsgebieden	
		Veiligheidsbeleving Chemelot	% omwonenden Chemelot dat aangeeft zich onveilig te voelen	
	Milieu en ondergrond	Geluid	Aandeel inwoners dat ernstige geluidshinder ervaart Woonlocaties met een cumulatieve geluidsbelasting op de gevel boven de wettelijk norm Woonlocaties met een cumulatieve geluidsbelasting op de gevel boven de WHO-advieswaarde	
			Lucht	Woonlocaties met concentraties van NO ₂ , PM2.5 en PM10 boven wettelijke norm Woonlocaties met concentraties van NO ₂ , PM2.5 en PM10 boven WHO-advieswaarde
			Ruimtelijke ordening	Knelpunten tussen verschillende gebruiksfuncties in ondergrond
		Bodemkwaliteit	Bodemkwaliteit	
	Sociale veiligheid	Veiligheidsbeleving	Aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt Aandeel inwoners dat bezorgt over het gezondheidsrisico in de woonomgeving Onveiligheidsgevoel in eigen buurt	
			Leefbaarheid	Oordeel over Leefbaarheid woonbuurt Aandeel inwoners dat overlast ervaart van fysieke verloedering Aandeel inwoners dat vindt dat de buurt voldoende ontmoetingsplekken heeft
				Sociale veiligheid / criminaliteit
		Ecologisch	Klimaatadaptatie & water	Gevoelstemperatuur

Veerkracht	Taakveld	Beoordelingsaspect	Indicator	
		Hoogwaterveiligheid en wateroverlast	Omvang van gebied met >10 cm waterdiepte na T100 piekbui	
		Waterkwaliteit	Aandeel meetpunten dat voldoet aan de KRW doeleinden Grondwaterkwaliteit	
		Droogte	Droogte stedelijk gebied Droogte buitengebied	
Energie	Duurzame elektriciteit		Aandeel duurzame elektriciteit t.o.v. totaal verbruikte elektriciteit in gemeente excl. Chemelot	
			Netcongestie	
	Duurzame warmte	Aandeel duurzame warmte in gebouwde omgeving (exclusief Chemelot) Aandeel gebouwen dat gasloos verwarmd wordt		
	Duurzame bedrijvigheid		Aandeel bedrijven dat energieneutraal produceert	
Natuur & landschap	Landschap		Verscheidenheid en instandhouding van karakteristieke landschappen Kwaliteit natuurgebieden	
	Biodiversiteit buitengebied		Soortenrijkdom in natuurgebieden in vergelijking met andere Nederlandse natuurgebieden Soortenrijkdom in agrarische gebieden in vergelijking met andere Nederlandse agrarische gebieden	
Stedelijk groen	Stedelijke biodiversiteit		Soortenrijkdom in stedelijk gebied in vergelijking met andere Nederlandse steden	
	Groen		Oppervlakte openbaar groen per meter per woning op wijkniveau Aandeel inwoners dat tevreden is met groen in de buurt	
Economisch	Detailhandel & horeca	Leegstand	Percentage winkelleegstand in stadscentra	
	Vrijtijds-economie	Bezoekers	Bezoekersaantallen en omzet	
	Circulariteit	Grondstoffen		Kilo's restafval per persoon per jaar Aandeel duurzame verwerking afval (levensduurverlenging en hoogwaardige verwerking)
			Circulair bouwen en slopen	Aandeel circulaire nieuwbouw en circulair slopen
		Duurzame voedselproductie	Aandeel regionale voedsel- en productieketens Aandeel natuurinclusieve landbouwgronden	
	Logistiek	Logistieke infrastructuur		Kwaliteit logistieke infrastructuur
	Industrie	Werkgelegenheid industrie		Werkgelegenheid Chemelot Industrial Park (via dsm-firmenich)

Veerkracht	Taakveld	Beoordelingsaspect	Indicator
			Werkgelegenheid Brightlands Chemelot Campus (via BCC)
			Werkgelegenheid VDL Nedcar (direct en flex)
			Werkgelegenheid Mobility Innovation Center
		Ruimte voor industrie	Uitgiftegegevens in ha en in aantal bedrijven van Industrial park
			Uitgiftegegevens in ha en in aantal bedrijven van BCC
			Uitgiftegegevens in ha en in aantal bedrijven op VDL Nedcar-locatie
	Lokale bedrijvigheid	Werkgelegenheid lokale bedrijvigheid	Aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners in relatie tot landelijk gemiddelde
			Arbeidsparticipatie in relatie tot landelijk gemiddelde
		Ruimte voor lokale bedrijvigheid	Aantal en oppervlakte bedrijventerreinen en kantoorlocaties

4 Beoordeling concept omgevingsvisie

In dit hoofdstuk is de beoordeling van de concept omgevingsvisie beschreven. Het hoofdstuk begint met een korte inleiding. Na de inleiding worden de algemene conclusies en aanbevelingen van de beoordeling opgesomd. In de laatste paragraaf staat beschreven welke doorwerking deze beoordeling heeft gehad in de ontwerp omgevingsvisie.

4.1 Inleiding

In april en mei 2024 is een **concept omgevingsvisie** van 18 april 2024 beoordeeld. Dit proces is eerder in dit OER beschreven in paragraaf 3.1.3. De methodiek is beschreven in paragraaf 3.2. In dit hoofdstuk zijn **algemene conclusies en aanbevelingen** van deze beoordeling van de concept omgevingsvisie en de **doorwerking** van deze beoordeling in de ontwerp omgevingsvisie opgenomen.

De beoordeling op de concept omgevingsvisie is niet de beoordeling van de ontwerp omgevingsvisie en wijkt methodisch af. Deze beoordeling van de ontwerp omgevingsvisie leest u in hoofdstuk 5.

4.2 Algemene conclusies en aanbevelingen

In de beoordeling van de concept omgevingsvisie wordt in het algemeen opgemerkt dat het voorgenomen beleid veelal gericht is op verfraaiing van de leefomgeving. Uit de concept omgevingsvisie blijken er weinig voorgenomen functiewijzigingen te zijn. Het merendeel van de maatregelen uit de concept omgevingsvisie leidt daarom niet tot een aanzienlijk risico voor de leefomgeving. Wel zijn in deze beoordeling een aantal risico's gesignaleerd die aandacht behoeven. Deze risico's worden in deze paragraaf verder beschreven. Dit geldt met name voor maatregelen met een ruimtelijke doorwerking.

In het bijzonder brengt de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy, ten noorden van de Urmonderbaan, een aantal risico's met zich mee. Deze uitbreiding vindt plaats in een gebied aangewezen als Natuurnetwerk Limburg (beschermd in de Omgevingsverordening van de provincie Limburg) en het betreft een gebied met een hoge en zeer hoge archeologische verwachtingen. Een andere maatregel in de concept omgevingsvisie die aandacht behoeft is de bouw van nieuwe woningen in het centrum van Sittard en Geleen middels inbreiding. Het aandachtspunt bij deze ambitie is het effect van een groeiende aantal inwoners binnen hetzelfde oppervlak. Hierdoor groeit de behoefte aan openbaar groen, voorzieningen (onderwijs, zorg), infrastructurele voorzieningen, sport en bewegen, cultureel aanbod en recreatieve voorzieningen. Ook kan dit congestie van het wegennet veroorzaken, ontstaat er meer geluidhinder, en gaan nieuwe woningen ten koste van huidige gebruiksfuncties, zoals openbaar groen, waardoor de gezonde leefomgeving en klimaatadaptatie in het geding kunnen komen. Bij een goede inpassing kan woningbouw een impuls geven aan de leefomgeving, door de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van de stad te verbeteren.

Detailniveau van maatregelen en doorwerking naar het OER

Een deel van de maatregelen in de concept omgevingsvisie zijn van een laag detailniveau en dus nog niet concreet uitgewerkt. Veel van de maatregelen zijn nog niet concreet en/of specifiek genoeg wat betreft ruimtelijke invulling. Deze beoordeling geeft een vooruitblik op mogelijke (type) gevolgen, op basis van interpretatie of aannames. De daadwerkelijke effecten op het milieu echter zijn afhankelijk van de concrete invulling van de maatregel en of deze een werkelijke verandering in de functie van de openbare ruimte met zich meebrengt. Pas als een maatregel een locatie heeft, kan worden getoetst op raakvlakken met onder andere openbaar groen, natuurgebieden, archeologische waarden, cultureel erfgoed, landschap, voorzieningen en risico's op externe veiligheid. Dit is een groot aandachtspunt voor het meewegen van milieu in de besluitvorming van de ontwerp omgevingsvisie.

Het advies voor de ontwerp omgevingsvisie is om de maatregelen zo specifiek en meetbaar mogelijk te maken en, indien mogelijk, te specificeren naar locatie. Het is daarbij aan te bevelen om bij de verdere uitwerking van de maatregelen telkens in te schatten of deze aanvullende risico's met zich meebrengt.

Bouwstenen uit de Foto van de Leefomgeving

In de Foto van de Leefomgeving¹⁷ zijn de huidige situatie en autonome ontwikkelingen beschreven voor de gemeente Sittard-Geleen. Het resultaat van de Foto van de Leefomgeving is een beoordeling voor alle beleidsvelden in de gemeente voor zowel de situatie anno 2023 als die in 2040 als er geen omgevingsvisie opgesteld zou worden. Door huidige knelpunten in beeld te brengen en de toekomst in te kijken zijn de belangrijkste vraagstukken en opgaven voor de gemeente gedestilleerd. Dit worden bouwstenen genoemd. Omdat dit belangrijke vraagstukken en opgaven zijn, zouden deze een plaats moeten krijgen in de omgevingsvisie. Het algemene advies is daarom om de bouwstenen in de Foto van de Leefomgeving te beschouwen en te beoordelen in hoeverre deze voldoende meegenomen zijn in het nieuwe beleid. Daarnaast draagt deze beschouwing mogelijk bij aan het specificeren van maatregelen.

Onderscheid autonome ontwikkeling en nieuw beleid uit de omgevingsvisie

Tijdens het beoordelingsproces is geconstateerd dat in de concept omgevingsvisie zowel maatregelen uit lopende beleidstrajecten als nieuw beleid in de omgevingsvisie verwerkt is. Op basis van de teksten in de concept omgevingsvisie is niet altijd helder wat huidig beleid (autonome ontwikkelingen) zijn en wat nieuw beleid in de omgevingsvisie is. Het is voor de lezer van de omgevingsvisie goed om kennis te nemen van lopende beleidstrajecten, die mede bij zullen dragen aan doelbereik. In de concept omgevingsvisie is het voor minder ingevoerde lezers echter niet duidelijk welk nieuw beleid voorgenomen is in de omgevingsvisie. Het advies is daarom om duidelijk aan te geven wat huidig (en autonoom) beleid is en wat nieuw beleid in de omgevingsvisie is. Door het expliciteren hiervan kan tevens in het OER scherper worden beoordeeld wat de effecten en het doelbereik zijn van de ontwerp omgevingsvisie.

Handelingskader van de gemeente in grote (autonome) ontwikkelingen

In de gemeente Sittard-Geleen spelen een aantal grote (autonome) ontwikkelingen, waar de gemeente formeel gezien niet of slechts deels voor aan de lat staat. Deze ontwikkelingen hebben echter wel impact op de gemeente. Dit zijn bijvoorbeeld de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy, de omslag van Chemelot van een lineaire, fossiele economie naar een circulaire, duurzame economie, het uitbreiden en transformeren van havens voor goederenvervoer via de binnenvaart, het zorgen voor voldoende en geschikte pijpleidingen voor stoffen- en energietransport en het verzwaren van het elektriciteitsstation Graetheide van 150 kV naar 380 kV. Geef bij deze ontwikkelingen expliciet aan wie initiatiefnemer van de ontwikkeling is, wat de rol van de gemeente is (bijv. aanjager, facilitator, toetsers, sturing geven, ondersteunen, samenwerken, verantwoordelijk voor deelaspect, etc.) en wat de gemeente zelf doet in het kader van deze ontwikkelingen¹⁸.

Beschouwing op doelbereik

Voor de maatregelen in de kruistabel botsingen maatregelen en beleidsvelden is aangegeven bij welke ambitie deze maatregelen horen. Gemiddeld zijn er circa acht maatregelen per ambitie. Kwantitatief zien we de meeste maatregelen voor de ambitie 'goed wonen voor iedereen'. Voor de ambitie 'duurzame logistiek' is slechts één maatregel geformuleerd. Voor de ambitie 'meer aansluiten bij de logica van bodem en water' slechts vier. Deze maatregelen richten zich op het buitengebied van de gemeente en zijn van een laag detailniveau of zijn voornemens om met de samenleving deze ambitie nader uit te werken. Omdat de ambities breed van aard zijn, is het aan te bevelen om meer en gespecificeerde maatregelen op te nemen in de omgevingsvisie, zie ook de paragraaf 'Detailniveau van maatregelen en doorwerking naar het OER' hierboven.

Op basis van de aantallen kansen en risico's is een inschatting gemaakt in hoeverre de maatregelen passend zijn bij de ambities. Dit geeft een indicatie voor doelbereik. In de beoordeling van de ontwerp omgevingsvisie zal nader ingegaan worden op doelbereik.

- Wat betreft ambitie 1 'we maken ruimte voor ontmoeten' zien we veel kansen voor sport en beweging, ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid, veiligheidsbeleving, en bezoekers. De maatregelen lijken hiermee passend bij de ambitie. De ruimtevraag die hierbij komt, leidt mogelijk wel tot risico's voor doelbereik van andere doelen, met name de doelen 'gezond bewegen voor iedereen', 'goed wonen voor iedereen', 'meer groen in de wijken en dorpen' en 'meer aansluiten bij de logica van bodem en water'. Indien een betere link gelegd te worden tussen het

¹⁷ [Gemeente Sittard-Geleen \(2023\). Foto van de Leefomgeving](#)

¹⁸ [Zie als voorbeeld de uitvoeringsparagraaf van de omgevingsvisie Noordoostpolder](#)

beweegvriendelijk maken van de omgeving/ het stimuleren van fietsen en wandelen en ruimte maken voor een groenblauwe omgeving, wordt dit risico gemitigeerd. In de aanscherping en/of uitwerking van deze maatregelen dient daarom aandacht te zijn voor het multifunctioneel inrichten van de openbare ruimte, waardoor maatregelen niet of minder strijdig zijn.

- Wat betreft ambitie 2 'gezond bewegen voor iedereen' zien we veel kansen voor fietsen en wandelen, verkeersveiligheid, en luchtkwaliteit en geluid. Er zijn risico's voor autobereikbaarheid, gevoelstemperatuur, stedelijk groen en stedelijke biodiversiteit. De ruimtevraag die hierbij komt, leidt mogelijk wel tot risico's voor doelbereik van andere doelen, zie ook het risico's bij ambitie 1. Het multifunctioneel inrichten van de openbare ruimte kan een oplossing zijn.
- Wat betreft ambitie 3 'trots op cultuur, erfgoed en beeldkwaliteit' zien we vooral veel kansen voor ruimtelijke kwaliteit en cultureel erfgoed. De maatregelen zijn in mindere mate gericht op cultureel aanbod. Mogelijk dienen hiervoor aanvullende maatregelen geformuleerd te worden.
- Wat betreft ambitie 4 'goed wonen voor iedereen' zien we veel maatregelen gericht op meer woningaanbod en op duurzame woningvoorraad en duurzame warmte. De maatregelen lijken daarom passend. De ruimtevraag van nieuwe woningen is wel een risico voor het doelbereik van andere doelen, zie ook ambitie 1 en 2. Een ander aandachtspunt bij deze ambitie, is het effect van een groeiende bevolking binnen hetzelfde oppervlak. Hierdoor groeit de behoefte aan openbaar groen, voorzieningen (onderwijs, zorg), infrastructurele voorzieningen, sport en bewegen, cultureel aanbod en recreatieve voorzieningen. Meer auto's maken gebruik van het wegennet, wat congestie kan veroorzaken (verminderde bereikbaarheid) en overlast door geluid kan veroorzaken. Goede toegang tot openbaar vervoer wordt hierdoor belangrijker. Meer inwoners betekent tevens meer mensen die last ondervinden van geluid (of mensen die zelf geluidsoverlast veroorzaken) en luchtverontreiniging. Nieuwe woningen gaan ten koste van huidige gebruiksfuncties, waaronder openbaar groen. Dit betekent een achteruitgang van de gezonde leefomgeving en kan hittestress, wateroverlast en droogte verergeren. Hierdoor wordt meer druk gelegd op de huidige biodiversiteit in de stad. Ook is aandacht voor een goede ruimtelijke ordening in de ondergrond belangrijk bij de bouw van nieuwe woningen- en infrastructurele voorzieningen. Bij een goede inpassing kan woningbouw juist een impuls geven aan de leefomgeving, door de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van de stad te verbeteren.
- Wat betreft ambitie 5 'een sterke, gewortelde circulaire bedrijvigheid' zien we kansen voor duurzame bedrijvigheid, grondstoffen (als beoordelingsaspect voor circulaire economie), en ruimtelijke kwaliteit. Daarmee lijken maatregelen passend bij dit doel. Wel zijn er diverse risico's geconstateerd die mogelijke nadere aandacht behoeven. Dit zijn de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy, die ten koste gaat van ruimtelijke kwaliteit landschap en natuurgebieden, en het inblazen van nieuwe energie in het centrum van Geleen, door de verkeersaantrekkende werking van logistieke vervoersbeweging. Dit veroorzaakt mogelijk een verslechtering van verkeersveiligheid, toename geluidhinder en luchtverontreiniging en legt daarmee druk op de leefbaarheid van inwoners.
- Wat betreft ambitie 6 'duurzame logistiek', de maatregel die de gemeente neemt om deze ambitie te behalen is het verbeteren van de pakketlogistiek in woonwijken. In de omgevingsvisie worden ook andere ontwikkelingen beschreven, deze zijn autonoom en liggen niet binnen het handelingskader van de gemeente. Voor bijna de hele ambitie is de gemeente verder afhankelijk van externe partijen, zoals Chemelot, TenneT en het Rijk. Dit kan een risico zijn, omdat de gemeente hierdoor beperkt invloed heeft op het behalen van deze ambitie. Belangrijk is om in de ontwerp omgevingsvisie aan te geven wat het handelingskader van de gemeente binnen deze ontwikkelingen is en welke bevoegdheden of stappen de gemeente wel kan zetten, zie ook de paragraaf 'Handelingskader van de gemeente in grote (autonome) ontwikkelingen' hierboven.
- Wat betreft ambitie 7 'slimmer, gezonder en schoner', voor deze ambitie geldt dat het handelingskader om een slimmer, gezonder en schoner Sittard – Geleen te bewerkstelligen, niet alleen bij de gemeente ligt. Desondanks benoemd de gemeente een aantal maatregelen die wel binnen hun handelingskader liggen en zij willen treffen om bijvoorbeeld de externe veiligheid te verbeteren. Deze maatregelen lijken daarmee bij te dragen aan het doel.
- Wat betreft ambitie 8 'meer groen in de wijken en dorpen' worden verschillende maatregelen genomen. Met name de dorpsmantels dragen in grote mate bij aan meer groen in dorpen. De verwachting is dat de ambitie in de dorpen wordt gehaald. Voor de stedelijke omgeving wordt ingezet op de Agenda Groen en een structuurkaart. Dit is een risico, omdat de maatregelen in deze Agenda niet concreet worden gemaakt en daarom niet kunnen worden beschouwd in relatie tot de andere maatregelen in de omgevingsvisie. Een tweede risico voor het behalen van deze ambitie is de maatregelen in de omgevingsvisie met een ruimtevraag, die mogelijk ten koste van groen in wijken en dorpen gaat.
- Wat betreft ambitie 9 'meer aansluiten bij de logica van bodem en water' volgt de gedachte uit de kamerbrief 'water en bodem sturend'. Verschillende maatregelen, zoals het niet bouwen in uiterwaarden en het multifunctioneel inzetten van de ruimte, dragen in sterke mate bij aan het behalen van deze ambitie. Een belangrijk onderdeel van

- de logica 'water en bodem sturend' is het omgaan met wateroverlast in stedelijk gebied¹⁹. De stedelijke omgeving in de gemeente is gevoelig voor wateroverlast. Maatregelen die wateroverlast voorkomen worden op dit moment niet expliciet in de concept omgevingsvisie genoemd. Dit is een risico voor het behalen van deze ambitie.
- Wat betreft ambitie 10 'heuvelland en Maasvallei verbonden' wordt een aantal maatregelen genomen om dit gebied te versterken. En groot aantal autonome ontwikkelingen draagt hier tevens aan bij. Een aandachtspunt voor deze ambitie is de botsing tussen natuur en recreatie, die niet altijd hand in hand gaan, en het expliciet benoemen van de rol die de gemeente in deze ontwikkelingen speelt.

4.3 Doorwerking in ontwerp omgevingsvisie

Op basis van de conclusies en aanbevelingen uit de beoordeling van de concept omgevingsvisie heeft de gemeente Sittard-Geleen haar ontwerp omgevingsvisie aangepast. In het algemeen hebben de conclusies en aanbevelingen geleid tot een beter onderscheid tussen de ambities, bijbehorende acties en welke rol de gemeente in deze acties pakt. Met name het duidelijker neerzetten van de rol van de gemeente en de rol van belanghebbenden is een grote meerwaarde geweest.

De conclusies hebben ten aanzien van de volgende ambities specifieke doorwerking in de ontwerp omgevingsvisie of andere beleidstrajecten van de gemeente gevonden:

- Ambitie 3: in de ontwerp omgevingsvisie zijn achtergrondkaarten over erfgoed, archeologie en beeldkwaliteit opgenomen.
- Ambitie 4: de aanbevelingen worden verder uitgewerkt in de relevante programma's die genoemd worden in de ontwerp omgevingsvisie en in de uitwerking van de ontwikkeling van het stationsgebied en de transformatiegebieden rondom de centra.
- Ambitie 5: in de ontwerp omgevingsvisie zijn de relatie met en kansen voor ontwikkelingen in Geleen centrum vanuit de Campus benadrukt.
- Ambitie 6: aandachtspunten voor parkeren worden meegenomen in nieuw parkeerbeleid.
- Ambitie 8: aanbevelingen met betrekking tot vergroening worden in de verdere uitwerking van de Agenda Groen opgenomen.
- Ambitie 9: in de ontwerp omgevingsvisie is het onderdeel klimaatadaptatie is uitvoeriger opgenomen, onder andere door het opnemen van risicogebieden op kaart, specifieke aandachtsgebieden en -projecten en ambities.

---

¹⁹ [Zie structurerende keuzes 'Bodem', nr. 17 van de Kamerbrief 'Water en Bodem Sturend'](#).

5 Beoordeling ontwerp omgevingsvisie

In hoofdstuk 5 staat de effectbeoordeling van de ontwerp omgevingsvisie. Het hoofdstuk begint met een korte inleiding. Na de inleiding is per thema de effectbeoordeling terug te vinden. Tussendoor worden in de vorm van intermezzo's verdiepingen gegeven op de thema's.

5.1 Inleiding

In hoofdstuk 3 is de aanpak van de beoordeling van het voorgenomen beleid in de **ontwerp omgevingsvisie** van 2 juli 2024²⁰ beschreven. Om te komen tot deze beoordeling is eerst de **referentiesituatie** beoordeeld in de vorm van een beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor ieder beoordelingsaspect. Dit is gedaan op basis van informatie uit de Foto van de Leefomgeving²¹. Deze beoordelingen zijn in een tabel per beoordelingsaspect opgenomen in paragraaf 5.2 t/m paragraaf 5.25. Voor deze beoordeling zijn beleidskeuzes uit de ontwerp omgevingsvisie gedestilleerd (Bijlage A). Vervolgens is beoordeeld in hoeverre beleidskeuzes bijdragen aan het bereiken van de ambities en in hoeverre de beleidskeuzes een effect hebben op de staat van de leefomgeving (milieu). Het voorgenomen beleid wordt afgezet tegen de autonome ontwikkeling (de situatie in 2040 zonder de ontwerp omgevingsvisie). Op deze manier wordt gekeken voor welke beleidsvelden ambities haalbaar zijn, en voor welke beleidsvelden er aanvullende inspanningen nodig zullen zijn. Het resultaat hiervan is weergegeven in het **Rad van de Leefomgeving**. Deze worden hieronder getoond, zie Figuur 10, Figuur 11 en Figuur 12. In de deelparagrafen daaronder wordt per beleidsveld ingegaan op de scores van de huidige situatie, autonome ontwikkeling en de beoordeling van de ontwerp omgevingsvisie.

Inleiding batenanalyse: In dit hoofdstuk is onderaan de paragrafen 5.X, per taakveld voor alle beoordelingsaspecten onder dat taakveld, in een tekstkader een kwalitatieve beoordeling van baten uitgevoerd. De werkwijze voor deze batenanalyse is beschreven in paragraaf 3.2. Relevante batencategorieën ten aanzien van het voorgenomen beleid zijn **vetgedrukt**. Daarnaast zijn waarderingsmethoden van effecten beschreven en bronnen van kengetallen om de batenanalyse uit te voeren benoemd.

Intermezzo's: Als onderdeel van de beoordeling, is voor een aantal taakvelden is een verdieping uitgevoerd. Dit worden 'intermezzo' genoemd. Het gaat om de volgende intermezzo's:

- Voorkomen van trillinghinder van spoorwegen bij nieuwbouw (paragraaf 5.7).
- Veiligheid en gezondheid (paragraaf 5.11).
- Duurzame energie (paragraaf 5.16).
- Risicobeoordeling natuurgebieden (paragraaf 5.18).

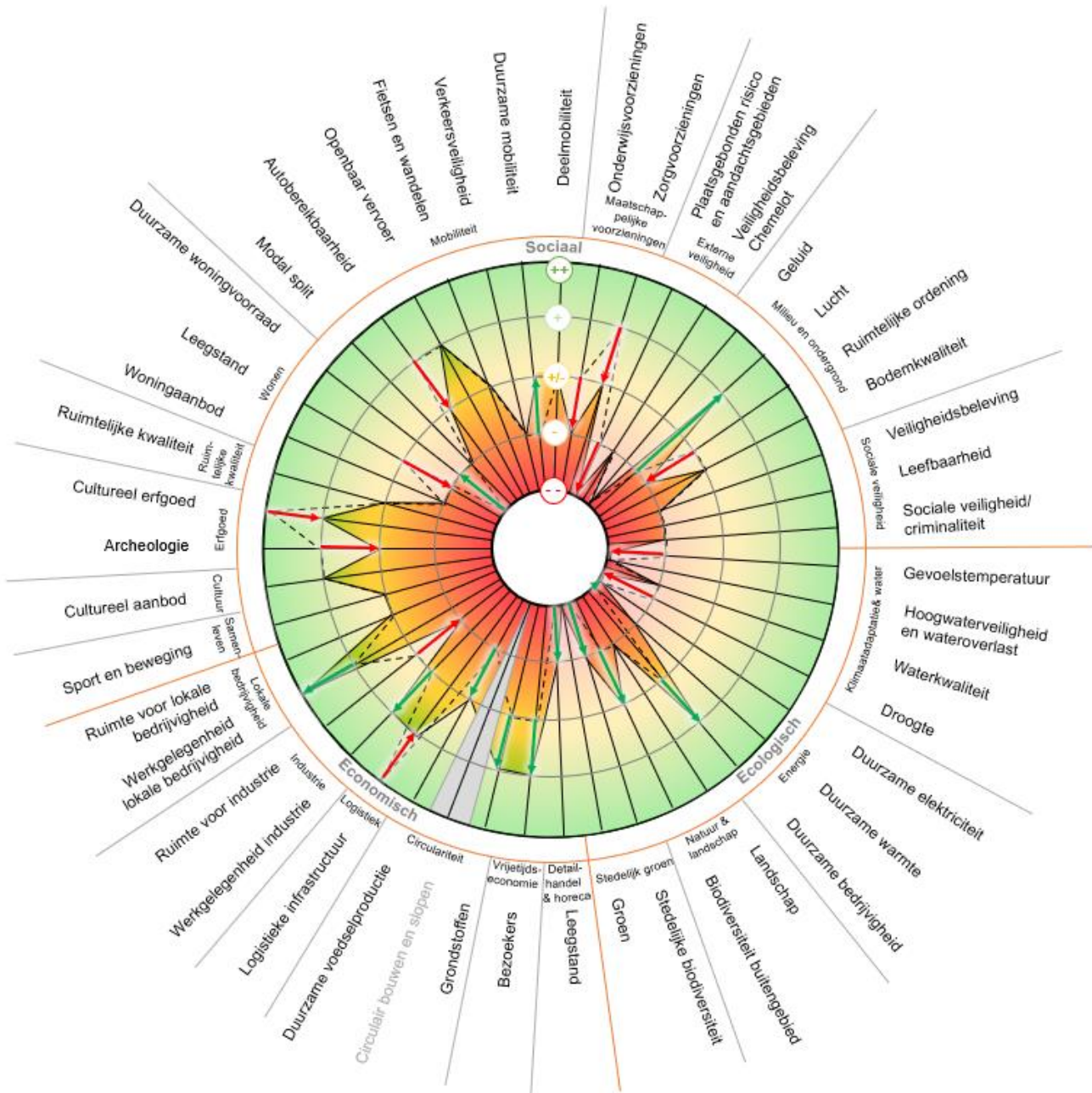
---

²⁰ De definitieve ontwerp omgevingsvisie later is vastgesteld door het college, maar in de definitieve versie is er inhoudelijk niets veranderd is ten opzichte van de versie van 2 juli.

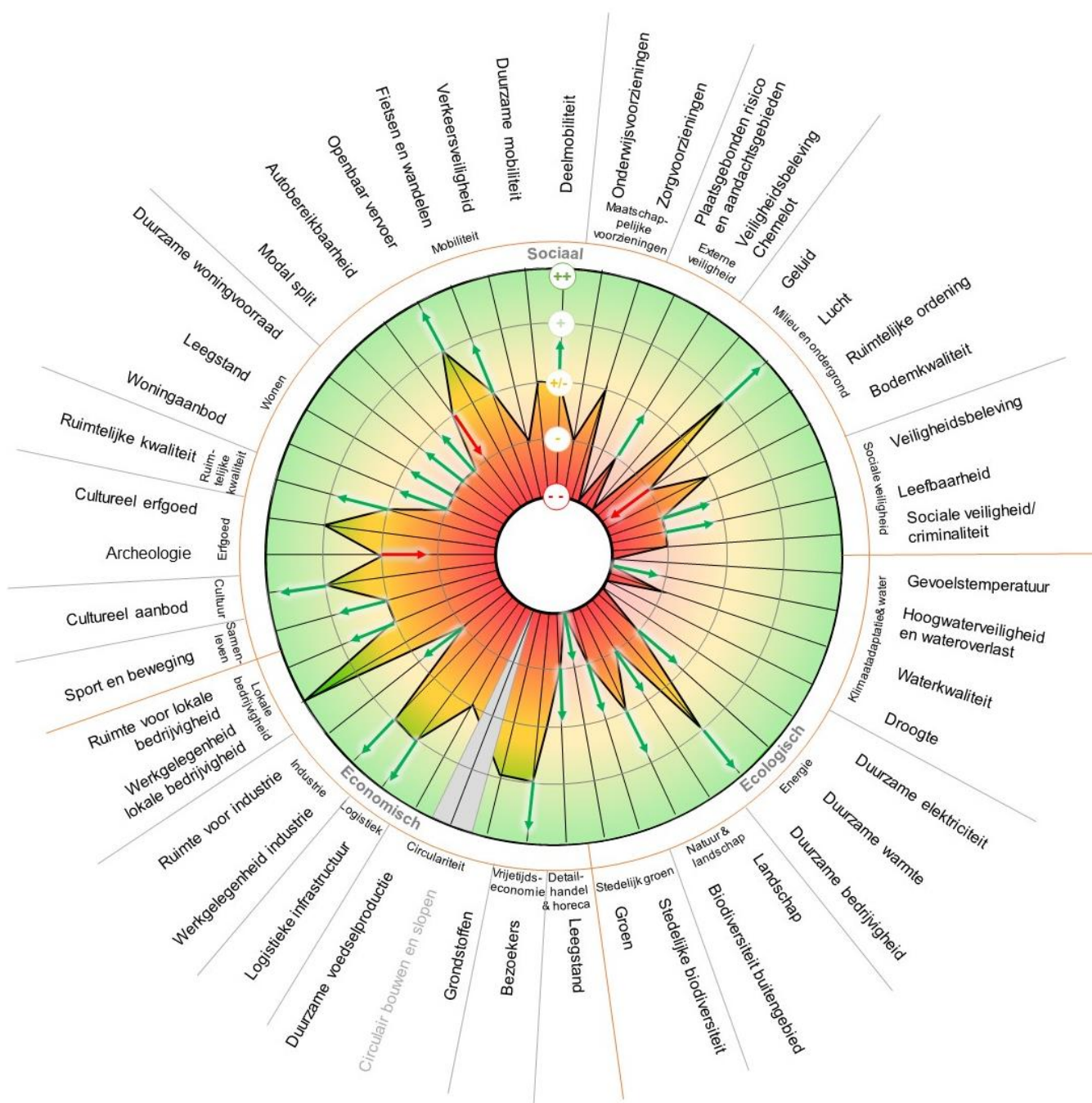
²¹ [Gemeente Sittard-Geleen \(2023\), Foto van de Leefomgeving](#)

Figuur 10: Het Rad van de Leefomgeving voor de huidige situatie. De vijf schijven op het rad geven de scores aan; hoe verder naar buiten een indicator geprojecteerd is, hoe hoger de score en hoe gunstiger de situatie. Het grijs gekleurde beoordelingsaspect is niet beoordeeld, omdat geen informatie voorhanden is.

Figuur 11: Het Rad van de Leefomgeving voor de autonome ontwikkeling. De vijf schijven op het rad geven de scores aan; hoe verder naar buiten een indicator geprojecteerd is, hoe hoger de score en hoe gunstiger de situatie. De pijlen geven verbeteringen en verslechteringen ten opzichte van de huidige situatie aan (zwarte stippellijn). Het grijs gekleurde beoordelingsaspect is niet beoordeeld, omdat geen informatie voorhanden is.

Figuur 12: Het Rad van de Leefomgeving voor het beleid in de ontwerp omgevingsvisie. De vijf schijven op het rad geven de scores aan; hoe verder naar buiten een indicator geprojecteerd is, hoe hoger de score en hoe gunstiger de situatie. De pijlen geven de verbeteringen en verslechtingen ten opzichte van de referentiesituatie aan (huidige situatie + autonome ontwikkeling). Het grijs gekleurde beoordelingsaspect is niet beoordeeld, omdat geen informatie voorhanden is.

5.2 Samenleven

5.2.1 Sport en beweging

Tabel 4: Beoordelingstabel Sport en beweging.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+/-	Sittard-Geleen scoort beter dan landelijk gemiddeld qua beweegvriendelijke leefomgeving en speelplekken. Voor de nabijheid van voorzieningen scoort de gemeente gemiddeld. Recreatie in groen en blauw scoort minder goed. De sociaaleconomisch zwakkere wijken zijn een aandachtspunt wat betreft beweeggedrag en gezondheid.
Autonome ontwikkeling	+/-	Het aantal sportvoorzieningen en de beweegvriendelijkheid blijft waarschijnlijk gelijk. Mogelijk komen verenigingen meer onder druk te staan door vergrijzing.
Doelbereik		De beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de beweegvriendelijkheid in Sittard-Geleen. Met name door de verbetering van fiets- en wandelinfrastructuur. Ook specifiek in de groenblauwe ruimte. Het voorgenomen beleid richt zich echter niet expliciet op de nu zwakkere wijken. De gemeente zet het bestaande beleid voor sportverenigingen, het Sportakkoord II, voort.

De beweegcijfers in Zuid-Limburg stagneren. Ongeveer 44% van de Zuid-Limburgers zegt te voldoen aan de beweegrichtlijnen. Er zijn geen cijfers specifiek voor de gemeente Sittard-Geleen bekend. De wijken met een lagere sociaaleconomische status scoren minder goed op beweeggedrag en in gezondheidscijfers. De beweegvriendelijke leefomgeving in Sittard-Geleen scoort beter dan het landelijk gemiddelde. De wijken ten zuiden en zuidoosten scoren beter dan het landelijk gemiddelde, maar de wijken ten noorden en noordwesten scoren slechter. Voor de speelplekken scoort de gemeente erg hoog vergeleken met het landelijk gemiddelde, maar voor recreatie in groen en blauw lager dan gemiddeld. De gemeente scoort gemiddeld wat betreft de nabijheid van voorzieningen²². De Sportzone en amateursportverenigingen voorzien in sportieve recreatie. Het aantal verenigingen per cluster is niet bekend.

Er zijn geen plannen bekend om de omgeving beweegvriendelijker te maken of sportverenigingen op te richten. De gemeente heeft een sportakkoord (I en II) met ambities en acties ten behoeve van het bevorderen van een gezonde en actieve levensstijl van de inwoners van Sittard-Geleen²³. Er is een subsidieregeling voor de uitvoering van het sportakkoord. Vanwege demografische veranderingen, vergrijzing, staat de toekomstbestendigheid van sportverenigingen mogelijk onder druk. Over de toekomstbestendigheid van specifieke sportverenigingen is geen concrete informatie beschikbaar.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 2 'gezond bewegen' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren naar verwachting de staat van de leefomgeving ten aanzien van sport en beweging in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Met betrekking tot een beweegvriendelijke leefomgeving wil de gemeente de openbare ruimte beweegvriendelijk inrichten en inzetten op het creëren van fiets- en wandelverbindingen. Daarnaast dragen beleidskeuzes die de groene ruimte van de gemeente uitbreiden bij aan een meer beweegvriendelijke openbare ruimte. Wat betreft sportvoorzieningen wordt het beleid in het Sportakkoord II bevestigd in de ontwerp omgevingsvisie. Er worden geen nieuwe beleidskeuzes gemaakt aanvullend op dit akkoord ten aanzien van sportvoorzieningen.

²² [Op de kaart: Beweegvriendelijke omgeving | Sport en bewegen in cijfers](#)

²³ [Sportakkoord Sittard-Geleen - Gemeente Sittard-Geleen](#)

Batenanalyse samenleven

De gemeente is voornemens verschillende fiets- en wandelverbindingen aan te leggen, waaronder de oost-westverbinding via de Roode beek en het Limbrichterbos naar het Rivierpark Maasvallei en vanaf de Stadsregio Parkstad via het Geleenbeekdal naar het Graetheideplateau. Ook wil de gemeente de openbare ruimte vergroenen. Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan het verbeteren van de beweegvriendelijke ruimte en recreatie in de fysieke leefomgeving. Het verbeteren van sport en bewegen heeft meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Baten van deze beleidskeuzes zijn verbetering van **gezondheid**, door vermeden zorgkosten en het voorkomen van arbeidsverlies, stijging van **vastgoedwaarde**, door het verbeteren van de leefomgeving, en het verbeteren van **sociale veiligheid**, door toename van ontmoetingsplekken. Het vergroenen heeft ook een negatieve baat ten aanzien van **sociale veiligheid**: het onveiligheidsgevoel kan toenemen bij te veel en te dichte begroeiing. Dit is echter sterk afhankelijk van het soort groen. Bomenlanen en wadi's zijn bijvoorbeeld groen en overzichtelijk.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn: TEEB Stadtool (2013)²⁴, Veiligheid in MKBA (2012)²⁵

5.3 Cultuur

5.3.1 Cultureel aanbod

Tabel 5: Beoordelingstabel Cultureel aanbod.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+	Er is een divers cultureel aanbod in Sittard-Geleen. Sinds 2016 maakt Sittard-Geleen onderdeel uit van de Stedelijke Cultuurregio Zuid. Het is niet bekend hoe onderscheidend het aanbod is ten opzichte van andere steden in de regio. Het is niet bekend over het ontbreken van aanbod.
Autonome ontwikkeling	+	Er zijn geen ontwikkelingen bekend die het cultureel aanbod in Sittard-Geleen doen veranderen.
Doelbereik		Het bieden van ruimte, subsidie en kaders voor de culturele sector versterkt en vergroot de mogelijkheden voor cultureel aanbod en draagt bij aan meer diversiteit en onderscheidenheid van het aanbod. Het is niet bekend welk cultureel aanbod specifiek gestimuleerd wordt om onderscheidend te zijn ten opzichte van andere steden in de regio.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat de gemeente een divers cultureel aanbod heeft, bestaande uit amateurkunstverenigingen (toneelverenigingen, carnavalsverenigingen, schutterijen, heemkundeverenigingen, fanfares, harmonieën, koren, enzovoorts), bibliotheken, cultuureducatie, talentontwikkeling, gezelschappen, culturele evenementen en professionele instellingen. Sittard-Geleen ligt op relatief geringe afstand van andere culturele hubs, zoals Heerlen, Maastricht en Genk. Sinds 2016 maakt Sittard-Geleen onderdeel uit van de Stedelijke Cultuurregio Zuid. Het is niet bekend hoe de gemeente onderscheidend is ten opzichte van andere gemeenten in deze Cultuurregio. Met het oog op de toekomst kan blijvende leegstand van panden ingezet worden voor creatieve broedplaatsen. Er is geen informatie over het ontbreken van aanbod bekend. De toekomstbestendigheid van het aanbod is ook niet bekend.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 3 'Cultuur en erfgoed voor iedereen' van de ontwerp omgevingsvisie verbeteren naar verwachting de staat van de leefomgeving ten aanzien van cultureel aanbod ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

²⁴ TEEB-stad - Klimaatadaptatie (klimaatadaptatienederland.nl)

²⁵ RWS economie - veiligheid in MKBA

Ten eerste wil de gemeente creatievelingen en makers de ruimte geven in leegstaande panden in de centra. Door deze ruimte te bieden hoopt de gemeente het makersklimaat en samenwerkingen met kunstenaarscollectieven, culturele gezelschappen, kunstonderwijs, atelierbeheerders, en leegstandbeheerders te stimuleren. Ruimte bieden aan de culturele sector biedt kansen voor meer diversiteit en onderscheidenheid van cultureel aanbod. Tegelijk draagt dit bij aan de het leegstandprobleem in de centra van Sittard en Geleen zoals verder benoemd in paragraaf 5.20.1. Ten tweede ziet de gemeente de openbare ruimte als één groot cultureel podium. Anderzijds werkt de gemeente de komende jaren locatieprofielen om te bepalen welke activiteiten waar passend zijn. Dit lijkt tegenstrijdig. Met locatieprofielen en subsidieregels worden kaders gegeven aan de culturele sector. Het is aan te bevelen te kijken naar de leegstandproblematiek voor deze locatieprofielen, maar rekening te houden met eventuele (geluid)overlast en bereikbaarheid van culturele activiteiten. Het is daarnaast niet duidelijk welke subsidieregeling getroffen wordt en welk cultureel aanbod de gemeente wil stimuleren. Ten derde wil de gemeente het bestaande aanbod van gebouwen voor culturele beleving, waaronder theater, muziek, beeldende kunst, film en literatuur in goede staat behouden. Deze beleidskeuze draagt niet direct bij aan meer diversiteit en onderscheidenheid van cultureel aanbod, maar draagt wel bij aan het in stand houden van het huidige aanbod. Het bieden van ruimte, subsidie en kaders voor de culturele sector versterkt en vergroot de mogelijkheden voor cultureel aanbod en draagt bij aan meer diversiteit en onderscheidenheid van het aanbod.

Batenanalyse cultuur

De gemeente is voornemens leegstaande panden te benutten voor de culturele sector en bestaande gebouwen voor cultureel gebruik te versterken. Het verbeteren van gebouwen voor de culturele sector heeft meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan het verhogen van de **vastgoedwaarde** van deze panden. Afname van het % leegstaande panden, verbetering van panden en het verbeteren van de leefomgeving kan leiden tot waardeinstijging van onroerend goed. Daarnaast kan een divers en onderscheidend cultureel aanbod bijdragen aan een toename van het **aantal bezoekers** van de stad en daarmee aan **bestedingen van toeristen** en **banen in de toerismesector**. Daarmee draagt het ook bij aan diversificatie van **werkgelegenheid**.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn: TEEB Stadtool (2013)²⁶, CBS kerncijfers vakanties van Nederlanders (2024)²⁷

5.4 Erfgoed

5.4.1 Archeologie

Tabel 6: Beoordelingstabel Archeologie.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+	Vrijwel het gehele gemeentelijke grondgebied heeft een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde. De gemeente heeft, door middel van archeologische verwachtingskaarten, helder gemaakt voor welke gebieden een archeologische verwachting geldt en deze gebieden beschermd.
Autonome ontwikkeling	+/-	De archeologische waarden lopen risico in de gemeente, door verschillende ruimtelijke ontwikkelingen die ruimte in de ondergrond vragen. Hiervoor heeft de gemeente beleid gemaakt, die gaat over het belang van een multifunctioneel gebruik van de ondergrond in combinatie met archeologie.
Doelbereik		Het voorgenomen beleid ten aanzien van archeologische waarden is summier en niet concreet. Het is niet duidelijk of risico's vanwege ontwikkelingen in de ondergrond voldoende gemitigeerd worden.

²⁶ TEEB-stad - Klimaatadaptatie (klimaatadaptatienederland.nl)

²⁷ Vakanties van Nederlanders: kerncijfers | CBS

Beoordeling   **Onderbouwing**

Specifiek de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy als beleidskeuze in de ontwerp omgevingsvisie is een risico.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat vrijwel het gehele gemeentelijke grondgebied een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde heeft. De Graetheide is aangewezen als provinciaal archeologisch aandachtsgebied. Gebieden waar onderzoek uitgewezen heeft dat er oude dorpen en boerengemeenschappen lagen (oude kernen), hebben een hoge archeologische waarde toegekend gekregen. De gemeente heeft voor archeologische waarden beleid vastgesteld, voor het behoud van aardrijkskundige waarden bestaat nog geen beleid.

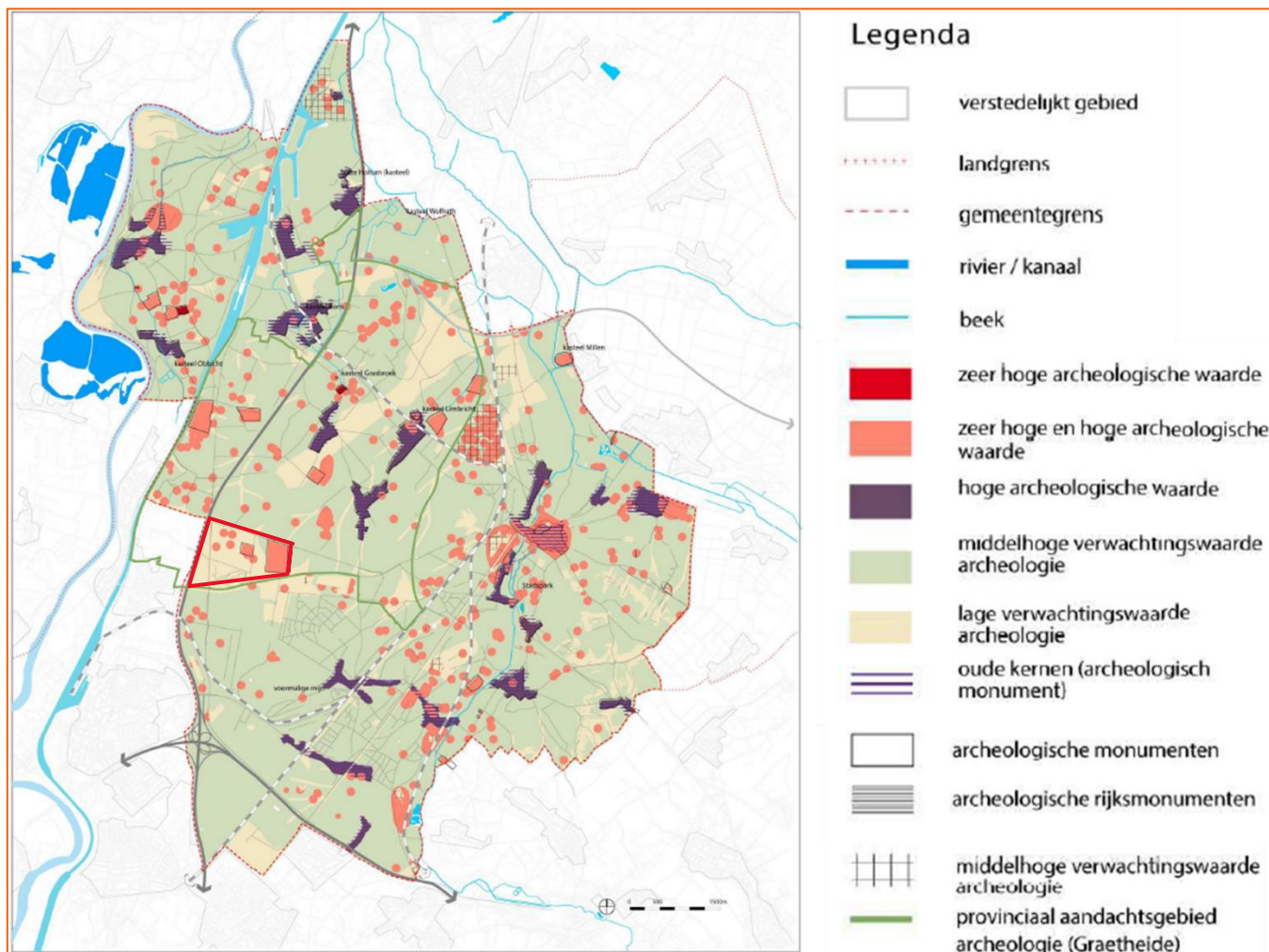
De archeologische waarden lopen risico in de gemeente doordat het steeds drukker wordt in de ondergrond. In de gemeente liggen veel archeologische resten direct onder het huidig maaiveld. Het uitgangspunt voor de bescherming van archeologische waarden is 'behoud in situ'. Het plaatsen van nieuwe kabels en leidingen is noodzakelijk voor onder meer de energietransitie en digitalisering. Ook landschappelijke aanpassingen voor waterberging en klimaatadaptatie en ontwikkelingen in landbouw en landschapsbeheer staan vaak op gespannen voet met behoud in situ (in de bodem) van archeologische waarden. Archeologische waarden kunnen hierdoor risico lopen en aangetast worden. Daarbij kunnen bovengrondse ontwikkelingen ook impact hebben op archeologische waarden in de ondiepe ondergrond. De archeologische waarden worden in het algemeen beschermd door middel van een dubbelbestemming in het omgevingsplan. In de visie Ondergrond voor ontwikkeling wordt stilgestaan bij het belang van een multifunctioneel gebruik van de ondergrond in combinatie met archeologie.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 3 'cultuur en erfgoed voor iedereen' van de ontwerp omgevingsvisie dragen naar verwachting bij aan het verbeteren van de staat van de leefomgeving ten aanzien van archeologische waarden in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkelingen, maar het voorgenomen beleid is summier en onvoldoende concreet.

Er is een themakaart archeologie opgenomen in de ontwerp omgevingsvisie. Deze kaart laat ook zien dat de archeologische verwachtingswaarde in de gemeente vrijwel overal ten minste middelhoog en op veel plekken ook zeer hoog is. De gemeente geeft aan bij ontwikkelingen rekening te houden met de aanwezige archeologische rijkdom van gebieden. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de mate van archeologische waarde en tussen ontwikkelingen waar de gemeente zelf voor aan de lat staat en autonome ontwikkelingen. Op autonome ontwikkelingen heeft de gemeente namelijk minder of geen invloed.

Eén beleidskeuze uit de ontwerp omgevingsvisie is zelf een groot risico voor archeologische waarden. De gemeente wil de komende jaren ruimte bieden aan de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy ten noorden van de Urmonderbaan. Op het Chemelot-terrein zijn onvoldoende uitbreidingsmogelijkheden en daarom denkt de gemeente mee met Chemelot over locaties voor de uitbreiding van deze innovatieve campus. Zoals aangegeven in Figuur 13 (rode omlijning) is het zoekgebied voor deze uitbreiding aangegeven. Het hele gebied heeft archeologische verwachtingswaarde en deels zelfs zeer hoge waarden. In de ontwerp omgevingsvisie schrijft de gemeente dat ontwikkeling op De Lexhy is goed ingepast wordt, maar gaat niet in op de risico's voor archeologie.

Boven op het algemene risico voor archeologische waarden door ruimtelijke ontwikkelingen in de ondergrond, verslechtert de staat van de leefomgeving ten aanzien van archeologie naar verwachting vanwege het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie ten aanzien van de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy.

Figuur 13: Kaart van Sittard-Geleen met de archeologische (verwachtings)waarde. Bron: omgevingsvisie, 2016. Het rode kader is de beoogde locatie van de ontwikkeling op De Lexhy.

5.4.2 Cultureel erfgoed

Tabel 7: Beoordelingstabel Cultureel erfgoed.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	++	Sittard-Geleen kent een rijke bewoningsgeschiedenis en daarmee veel en een verscheidenheid aan cultureel erfgoed. In het huidige gemeentelijk monumentenbeleid zijn waardevolle elementen in beeld gebracht en worden ze beschermd.
Autonome ontwikkeling	+	Verschillende opgaven leggen druk op het cultureel erfgoed in de gemeente. De gemeente heeft een helder beleid en regels vastgesteld en betreft de Adviescommissie Omgevingskwaliteit (AOK) bij het toepassen van de NRK voor nieuwe bouwplannen en gebiedsontwikkelingen.
Doelbereik	→	Beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie schenken aandacht aan het beschermen van cultureel erfgoed, maar de staat van de leefomgeving ten aanzien van cultureel erfgoed verandert naar verwachting niet. De gemeente heeft al beleid gericht op de bescherming van cultureel erfgoed. Inbreiding in het centrum van Sittard is een risico voor het stadsgezicht en als gebouwen met erfgoedwaarde gesloopt of getransformeerd worden.

Sittard-Geleen kent een bewoningsgeschiedenis van duizenden jaren die zichtbaar is in het landschap en de nog aanwezige waardevolle gebouwen en structuren. Dit zijn het (sinds 1973 Rijksbeschermd) historische centrum van Sittard, de kleine dorpen en verspreide (motte)kastelen, kerken en kloosters, maar ook het erfgoed dat herinnert aan de industriële ontwikkelingen (zowel gebouwen als gebieden, denk aan sluizen bij Born, spoorwegtunnels, industriegebouwen in Geleen, maar ook mijnwerkerskolonie Sanderbout en de Spoorkolonie).

Enkele opgaven waar de gemeente de komende jaren mee te maken gaat krijgen, zijn het aanwijzen van nieuwe monumenten, zoals enkele naoorlogse gebouwen. Er zullen steeds meer kerken leeg komen te staan, waardoor er ook een grote herbestemmingsopgave ligt. De verduurzaming van de gebouwde omgeving kan in strijd zijn met aanwezige erfgoedwaarden. Het gemeentelijk monumentenbeleid richt zich op erkenning en bescherming, behoud door ontwikkeling en beleving van cultureel erfgoed. De gemeente neemt erfgoedwaarden in de fysieke leefomgeving mee bij nieuwe ontwikkelingen en wil schade aan die waarden voorkomen met regels over ruimtelijke kwaliteit, vaak vertaald naar beschermde stads- en dorpsgezichten. Deze regels staan in de nota ruimtelijke kwaliteit (NRK). De Adviescommissie Omgevingskwaliteit (AOK) wordt betrokken bij het toepassen van de NRK voor nieuwe bouwplannen en gebiedsontwikkelingen. Hierdoor wordt de toetsing op ruimtelijke kwaliteit breder dan alleen monumenten en beschermde gezichten. De nota zorgt voor een gemeente-brede en gebiedsgerichte aanpak voor een kwalitatieve en aandachtige fysieke leefomgeving, waarbij erfgoedwaarden behouden blijven. Ook is het met de invoering van de Omgevingswet verplicht om monumentenbiotopen in de bepalingen van het omgevingsplan op te nemen. Bij vergunningen moet rekening gehouden worden met de monumentenbiotoop (de omgeving en het beeld van het monument). Deze voorwaarde geldt voor alle monumenten en dus niet alleen voor rijksmonumenten.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 3 'cultuur en erfgoed voor iedereen' en ambitie 4 'het goede wonen' van de ontwerp omgevingsvisie schenken aandacht aan het beschermen van cultureel erfgoed, maar de staat van de leefomgeving ten aanzien van cultureel erfgoed verandert naar verwachting niet ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De gemeente heeft al concreet beleid ten aanzien van cultureel erfgoed. In de ontwerp omgevingsvisie schrijft de gemeente erfgoedwaarden te zien als uitgangspunt voor nieuwe ontwikkelingen. Niet enkel historisch erfgoed, maar ook jongere gebouwen. In de ontwerp omgevingsvisie noemt de gemeente ook dat zij de verplichting uit de Omgevingswet om monumentenbiotopen aan te wijzen, in voeren. Bij transformatie van leegstaande gebouwen geeft de gemeente prioriteit aan historische gebouwen en objecten zoals religieus erfgoed. Hiermee doet de gemeente recht aan de aannemelijke leegstand van kerken zoals beschreven in de bovenstaande alinea. De oude kern van Sittard is een archeologisch monument. Met de beleidskeuzes en de woonladder in ambitie 4 'het goede wonen' in de ontwerp omgevingsvisie geeft de gemeente aan dat nieuwe woningen in het centrum van Sittard gebouwd zullen worden. Met deze inbreiding is bewaken van het oude stadsgezicht bij eventuele transformatie of sloop van cultureel erfgoed een aandachtspunt. De transformatie biedt ook kansen voor het benutten van stedelijk cultureel erfgoed bij inbreiding en kwaliteitsimpuls van de centra.

Batenanalyse erfgoed

De gemeente is voornemens archeologische waarden te beschermen, erfgoed te prioriteren in ruimtelijke ontwikkelingen, en monumentenbiotopen aan te wijzen. Het beschermen en prioriteren van archeologische en erfgoedwaarden heeft meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan de wetenschappelijke, educatieve informatiewaarde van **landschap**. Ruimtelijke ontwikkelingen die archeologische waarden aantasten is een negatieve baat. Dit risico geldt bijvoorbeeld voor de realisatie van de Brightlands Chemelot Campus, in een gebied met een lage, hoge en zeer hoge archeologische verwachting. De beleidskeuzes op het gebied van cultureel erfgoed dragen bij aan het verhogen van de **vastgoedwaarde**. Het verbeteren van de leefomgeving kan leiden tot waardeinstijging van onroerend goed. Het beter zichtbaar maken van erfgoed, bijvoorbeeld met stadswandelingen, is positief voor **recreatie en toerisme**. Dit kan namelijk leiden tot een toename van het aantal bezoekers en daarmee bestedingen van toeristen.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn:
TEEB Stadtool (2013)²⁸

---

²⁸ [TEEB-stad - Klimaatadaptatie \(klimaatadaptatienederland.nl\)](https://www.teeb.nl/teeb-stad-klimateadaptatie)

5.5 Ruimtelijke kwaliteit

5.5.1 Ruimtelijke kwaliteit

Tabel 8: Beoordelingstabel Ruimtelijk kwaliteit.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+/-	De centra Sittard en Geleen kennen belangrijke plekken om te behouden, maar de randen van de centra en de overgangsgebieden tussen stedelijk en landelijk gebied vragen om versterking van ruimtelijke kwaliteit vanwege barrièrewerking en slecht ontwikkelde randen.
Autonome ontwikkeling	+/-	Er zijn geen autonome ontwikkelingen bekend met effect op het behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit in Sittard-Geleen.
Doelbereik		In de ontwerp omgevingsvisie is aandacht voor het behoud van ruimtelijke kwaliteit bij ruimtelijke ontwikkelingen. De juiste plek voor een aantal ontwikkelingen dient nader uitgewerkt te worden en bepaalt de mate van behoud. Een aantal beleidskeuzes richt zich ook op versterking van ruimtelijke kwaliteit, waaronder het vergroenen van concrete locaties in de landschappelijke overgang tussen stedelijk gebied en buitengebied.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat de gemeente op basis van de nota ruimtelijke kwaliteit (NRK) ruimtelijke identiteitsdragers en de kwaliteit van de bebouwde en onbebouwde omgeving borgt. In de Foto is weinig concrete, objectieve en gebiedsspecifieke informatie opgenomen over de ruimtelijke kwaliteit van de gemeente Sittard-Geleen. In het centrum van Sittard zijn het Marktplein, stadstuinen, schootsvelden, stadswallen en de Petruskerk belangrijke plekken om te behouden. In het centrum van Geleen wordt de Markt gezien als belangrijke plek. De beschermde gezichten zijn: Sittard centrum, Sanderbout, Leijenbroek, Sjoarkolonie te Sittard en Oud-Geleen. Buiten de centra zorgen barrières zoals spoor-, weg-, en waterverbindingen en Chemelot voor een harde scheiding tussen stedelijk en landelijk gebied. De randen van de centra worden met name bepaald door infrastructuur en bebouwing van lagere kwaliteit. Er zijn geen ontwikkelingen bekend die relevant zijn voor het behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit, specifiek aan de randen van de centra en het stedelijk gebied.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 3 ‘cultuur en erfgoed voor iedereen’ en ambitie 8 ‘Groene wijken en dorpen’ van de ontwerp omgevingsvisie dragen bij aan het verbeteren van de staat van de leefomgeving ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Met beleidskeuzes onder ambitie 3 wordt bij nieuwe ontwikkelingen aandacht te hebben voor bijzondere plekken, zoals monumenten, centra en beeldbepalende structuren en stadsentrees en door monumentenbiotopen aan te wijzen, in het bijzonder ‘vestingstad Sittard’. Ruimtelijke kwaliteit is verbonden met andere thema’s, zoals openbaar groen, landschap en cultureel erfgoed, en dient geborgd worden bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, mobiliteit en het creëren van ruimte voor economische activiteiten en duurzame energieopwekking. Daarom hebben ook beleidskeuzes onder ambitie 8 ‘Groene wijken en dorpen’ raakvlak met ruimtelijke kwaliteit. De gemeente zorgt voor vergroening van wijken en dorpen, meer en betere bomen in de bebouwde omgeving, en versterking van de landschappelijke overgang tussen stedelijk gebied en buitengebied, met name door vergroening. De gemeente wijst in haar ontwerp omgevingsvisie concrete locaties aan voor vergroening: de groene wig Sint Rosa, het gebied rondom het stadion, ESCS-locatie (omgeving Sportcentrumlaan Sittard), Landschapspark De Haese, het Geleenbeekdal aan de oostzijde van Geleen en de groene buffer tussen Lindenheuvel/Krawinkel en Chemelot. De gemeente spreekt in de ontwerp omgevingsvisie daarnaast vaak van het bepalen van de juiste locaties voor ontwikkelingen of activiteiten. Woningbouw, mits goed ingepast, kan een impuls geven aan de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving. Ruimtelijke kwaliteit wordt op deze manier in de ontwerp omgevingsvisie impliciet aangegeven als indicator voor ‘juistheid’ van een locatie, maar kan concreter naar voren komen. Hierbij gaat het onder andere om: het juiste bedrijf op de juiste plaats toe te laten, de juiste woning op de juiste plek, zorg op de juiste plek, de juiste boom op de juiste plek, en ook met betrekking tot energie-infrastructuur ‘de juiste balans vinden tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving’.

Ruimtelijke kwaliteit krijgt voldoende aandacht in de ontwerp omgevingsvisie en wordt beschouwd in het licht van ruimtelijke ontwikkelingen. Om concreet te bepalen of ruimtelijke kwaliteit behouden blijft en versterkt wordt met het voorgenomen beleid dient het concreter te zijn wat de juiste locaties zijn voor al deze ruimtelijke ontwikkelingen.

Batenanalyse ruimtelijke kwaliteit

De gemeente is voornemens de openbare ruimte te vergroenen. Dit komt de ruimtelijke kwaliteit in de gemeente ook ten goede en heeft meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan de verbetering van **gezondheid**, door vermeden zorgkosten en het voorkomen van arbeidsverlies, stijging van vastgoedwaarde, door het verbeteren van de leefomgeving, en het verbeteren van sociale veiligheid door toename van ontmoetingsplekken. Het vergroenen heeft ook een negatieve baat ten aanzien van **sociale cohesie en veiligheid**: het onveiligheidsgevoel kan toenemen bij te veel en te dichte begroeiing. Dit is echter sterk afhankelijk van het soort groen. Bomenlanen en wadi's zijn bijvoorbeeld groen en overzichtelijk.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn: TEEB Stadtool (2013)²⁹, Veiligheid in MKBA (2012)³⁰

5.6 Wonen

5.6.1 Woningaanbod

Tabel 9: Beoordelingstabel woningaanbod.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	Er zijn niet genoeg woningen in Sittard-Geleen. Er is gebrek aan betaalbare huur- en koopwoningen en levensloopbestendige woningen. Daarnaast zijn veel woningen van lage kwaliteit. Het woningaanbod sluit niet volledig aan op de woningbehoefte.
Autonome ontwikkeling	-	Vanwege vergrijzing zullen nog meer levensloopbestendige woningen nodig zijn. Daarnaast zullen woningen van een lage kwaliteit mogelijk gesloopt moeten worden, waardoor het aanbod van betaalbare woningen afneemt. Dit is wel een kans voor woningtransformatie, waarbij beter op de behoefte aangesloten kan worden van bijvoorbeeld levensloopbestendige woningen.
Doelbereik		In de ontwerp omgevingsvisie is met name aandacht voor de kwalitatieve woonopgave, specifiek voor sociale huur en betaalbare huur en koop, levensloopbestendige woningen, en bijzondere doelgroepen. De gemeente heeft de ambitie om ruim 500 woningen boven op de Woondeal te realiseren, maar concrete plannen en locaties voor woningbouw zijn nog niet bekend. De gemeente is afhankelijk van ontwikkelaars en woningcorporaties om te bouwen naar behoefte. De woonladder is een goed instrument op locaties te sturen. Het slopen van woningen is voor verduurzaming en het levensloopbestendig maken van het woningaanbod, maar blijft een risico voor de betaalbaarheid van woningen. De ontwerp omgevingsvisie heeft dus aandacht voor de belangrijkste zaken qua woningbehoefte, maar het is niet zeker of daadwerkelijk aan de vraag voldaan zal worden.

²⁹ TEEB-stad - Klimaatadaptatie (klimaatadaptatienederland.nl)

³⁰ RWS economie - veiligheid in MKBA

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat de woningvoorraad van de gemeente Sittard-Geleen bestaat uit ruim 47.000 woningen. De woningvoorraad bestond in 2022 voor 60% uit koopwoningen, 28% uit sociale huurwoningen (volledig corporatiebezit) en 12% uit particuliere huurwoningen. Wat betreft kwalitatief aanbod kampt de gemeente ook met grote verschillen in kwaliteit en aanbod van woningen tussen de verschillende wijken en woonkernen. Deze zijn sterk te linken aan sociaaleconomische verschillen. Er is een duidelijke behoefte aan sociale huur in het reguliere grondgebonden en in levensloopbestendige woningen en een duidelijke schaarste aan woningen voor lage en middeninkomens in de huidige voorraad. Er wordt een overschot verwacht van niet levensloopbestendige appartementen. Het aantal inwoners van de gemeente Sittard-Geleen is circa 92.000, met ongeveer 2 inwoners per huishouden. 33% van het aantal inwoners in Sittard-Geleen is 60 jaar of ouder. Landelijk is dat 27%. Wat betreft verhuisbewegingen is vooral een positieve instroom van mensen tussen de 25 en 35 jaar. Er is een negatief saldo voor de categorie 15 tot 25 (studerende jongeren). Arbeidsmigranten, vluchtelingen en woonwagenbewoners zijn daarnaast aparte woningbehoefte groepen. In lijn met landelijk beleid moet de voorraad in elke gemeente in 2030 ongeveer uit 30% sociale huur bestaan. Bij nieuwe ontwikkelingen moet er gestreefd worden naar een mix van sociaal, betaalbaar en (middel)duur. Het aanbod en potentiële bouwlocaties (gemeentelijk en privaat) is in de huidige situatie groter dan de kwalitatieve en kwantitatieve woningvraag.

Wat betreft de autonome woningbehoefte zet de trend van de huidige kwalitatieve behoefte lijn tot 2035 door. Op basis van informatie uit de Foto van de Leefomgeving zijn geen concrete woningbouwplannen bekend. In de Woondeal Limburg is afgesproken dat de gemeente tot 2030 minstens 1.845 woningen gebouwd worden in Sittard-Geleen. Daarnaast moet bij nieuwe ontwikkelingen geprobeerd worden om de volgende verdeling aan te houden: 1/3 sociaal, 1/3 betaalbaar (huur tot € 1.000,- per maand en koop tot € 355.000,-) en 1/3 overig. Het is onzeker of dit behaald gaat worden, omdat bouwen voor deze segment niet op elke locatie rendabel is. Na 2035 is de verwachting dat het aantal huishoudens gaat afnemen en er een algeheel overschot ontstaat. Er is met name een overschot aan niet-levensloopbestendige woningen en woningen van lage kwaliteit. De toenemende vergrijzing vereist namelijk dat het woningaanbod levensloopbestendiger en toegankelijker wordt om te voldoen aan de groeiende groep ouderen. De transitie naar duurzame warmte vereist dat woningen beter geïsoleerd zijn. Dit is een kans voor woningtransformatie, waarbij beter op de behoefte aangesloten kan worden van bijvoorbeeld levensloopbestendige woningen.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 4 'het goede wonen' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren naar verwachting de staat van de leefomgeving ten aanzien van woningaanbod ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De beleidskeuzes richten zich zowel op kwantitatief als op kwalitatief woningaanbod. In Sittard-Geleen wordt gebouwd voor de lokale en regionale vraag. Ondanks bevolkingskrimp in de regio en vergrijzing ziet de gemeente de kans om nieuwe inwoners naar de stad trekken. De gemeente ziet voor zichzelf een faciliterende rol richting ontwikkelaars en woningcorporaties wat betreft woningbouw en maakt afspraken met corporaties over aantallen en locaties van woningen. De gemeente heeft boven op de Woondeal Limburg een aanvullende ambitie van 500 woningen. De schaarste van sociale huurwoningen wordt ook herkend en de gemeente bevestigt te willen voldoen aan de landelijke lijn van 30% sociale huur in 2030. Dat is 2% meer dan de huidige verdeling. Dit zijn circa 900 tot 1.000 sociale huurwoningen extra. De gemeente wil dit samen met woningcorporaties realiseren; alle huidige sociale huurwoningen zijn in corporatiebezit. Het is niet bekend of inderdaad 50% van de afspraak in de Woondeal à 1.845 woningen sociale huur is of dat de aanvullende ambitie van 500 woningen hier mede invulling aan moet geven. Naast sociale huurwoningen dienen er ook meer betaalbare koop- en huurwoningen gerealiseerd te worden. De gemeente wil afspraken maken met ontwikkelaars over betaalbaarheid en levensloopbestendigheid van woningen.

Er zijn geen concrete woningbouwplannen bekend. Locaties van woningbouw uit de woondeal en de aanvullende ambitie uit de ontwerp omgevingsvisie zijn daarom ook niet inzichtelijk. Wel heeft de gemeente een woonladder voor de woningbouwprogrammering met 1) stationsomgeving en centrum Sittard, 2) centrum Geleen, 3) de dorpen, 4) stedelijke woonwijken, en 5) buitengebied. Bouwen in het buitengebied is in principe niet mogelijk. Bouwen in de dorpen en stedelijke woonwijken is enkel voor de eigen behoefte van diens inwoners. Daadwerkelijke woningbouw voor de behoefte, ook van mensen buiten de gemeente, vindt plaats in de kernen van Sittard en Geleen, middels inbreiding, en het stationsgebied van Sittard. Het toepassen van een woonladder is een belangrijk instrument om te sturen op de locaties van woningbouw.

Zoals beschreven bij de autonome ontwikkeling speelt vergrijzing ook sterk in Sittard-Geleen. Met name in de dorpen en wijken. Daar wil de gemeente echter geen grootschalige woningbouw. De gemeente zet niet in op het bouwen van levensloopbestendige woningen, maar op een gevarieerd woon-zorgaanbod en goede spreiding van 'zorg'-aandachtgroepen. Er zijn geen concrete plannen bekend met betrekking tot uitbreiding van woon-zorg aanbod, zorgvoorzieningen of het levensloopbestendig maken van woningen. Het is niet bekend of woningen ook in dorpen en

wijken gesloopt of getransformeerd worden. Hoewel slopen een kans is om nieuwe, levensloopbestendige woningen te bouwen op de juiste locaties, is dit wel een risico voor betaalbaarheid van deze woningen. De te slopen woningen bevinden zich vaak in de lage prijsklasse. Nieuwe woningen, met name als deze gebouwd worden in het centrum van Sittard, zullen duurder zijn.

Ten slotte wijdt de gemeente een specifieke beleidskeuze aan bijzondere doelgroepen: statushouders, ontheemden, woonwagenbewoners en verschillende zorgbehoevenden. Groei in de woningvraag vanuit deze groepen is met name in de sociale huursector. Huisvesting voor arbeidsmigranten en studenten worden ook specifiek benoemd. Voor studenten en kenniswerkers kijkt de gemeente naar realisatie van studio's in het stationsgebied. Er zijn geen concrete plannen. Voor arbeidsmigranten wordt geen concrete locatie aangewezen. In de ontwerp omgevingsvisie geeft de gemeente aan een huisvestingsverordening op te stellen die hier richting aan moet geven. De ontwerp omgevingsvisie is daarom niet voldoende duidelijk met betrekking tot woningaanbod voor specifieke doelgroepen.

5.6.2 Leegstand woningen

Tabel 10: Beoordelingstabel leegstand woningen.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+/-	Langdurige leegstand van woningen in Sittard-Geleen is circa 1%. Dit komt overeen met het gemiddelde in Limburg en ligt iets hoger dan landelijk gemiddeld.
Autonome ontwikkeling	-	Een kwalitatieve mismatch van de woningvoorraad en de toekomstige woningbehoefte leidt mogelijk tot meer leegstand. De gemeente verwacht sloop van een deel van de woningen van slechte kwaliteit. Onduidelijk of dit leegstaande woningen zijn.
Doelbereik		Het veranderen van functies voor leegstaande panden draagt bij aan het verminderen van het percentage leegstaande woningen. Sloop van woningen van een slechte kwaliteit draagt sterker bij, mits dit ook woningen zijn die langdurig leegstaan.

In 2022 stonden 590 woningen langdurig leeg stonden. Deze woningen stonden een jaar eerder ook leeg. Dit is circa 1% van de woningvoorraad. Dit komt overeen met het gemiddelde in Limburg, maar is iets hoger vergeleken met andere provincies³¹. Leegstand is met name in de stadscentra een probleem. Op termijn is er een overschot aan niet-levensloopbestendige woningen en woningen van lage kwaliteit. Mogelijk leidt dit tot aanvullende leegstand.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 4 'het goede wonen' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren naar verwachting de staat van de leefomgeving ten aanzien van leegstand van woningen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

In de ontwerp omgevingsvisie wordt meer aandacht geschonken aan leegstand van winkelpanden, met name in het centrum van Geleen, dan aan leegstand van woningen. Leegstaande panden kunnen mogelijk van functie wijzigen. Zo krijgen kunstenaars ruimte in leegstaande panden in de centra. Indien dit ook woningen zijn, draagt deze beleidskeuze bij aan een verminderd percentage leegstand van de woningvoorraad. Het slopen van leegstaande panden en bouwen van nieuwe woningen op deze plekken draagt sterker bij aan het verlagen van dit percentage. De gemeente verwacht dat woningcorporaties een deel van de woningen van slechte kwaliteit gaan slopen in de komende jaren. Dit zijn vooral oude woningen die niet te verduurzamen zijn en niet-levensloopbestendig zijn. Het is aannemelijk, maar niet zeker, dat een deel van de huidige woningen die langdurig leegstaan gesloopt zullen worden.

Als de kwalitatieve mismatch in woningvraag en -aanbod, zoals beschreven in paragraaf 5.6.1, niet opgelost wordt met het woningbouwprogramma bestaat het risico op toenemende leegstand. Door het slopen van niet-levensloopbestendige en niet te verduurzamen woningen wordt dit risico gemitigeerd. De bouw van nieuwe woningen heeft daarnaast mogelijk een aantrekkende werking van nieuwe bewoners, waardoor de aantrekkelijkheid van wonen in Sittard-Geleen toeneemt en leegstand vermindert.

³¹ [Landelijke Monitor Leegstand \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl)

5.6.3 Duurzame woningvoorraad

Tabel 11: Beoordelingstabel Duurzame woningvoorraad.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	- -	De helft van de woningvoorraad in Sittard-Geleen is niet goed geïsoleerd en heeft energielabel D t/m G. Meer dan 10% heeft energielabel F of G. Hiermee loopt de gemeente achter op het landelijk gemiddelde.
Autonome ontwikkeling	-	Woningcorporaties liggen op schema om woningen in hun beheer tot minimaal label C te isoleren. Het is niet bekend of particuliere woningen ook zullen verduurzamen.
Doelbereik		De sloop van kwalitatief slechte woningen, uitvoeringsplannen op wijkniveau en door afspraken te maken met woningcorporaties voor verdere verduurzaming van sociale huurwoningen dragen bij aan het verduurzamen van de woningvoorraad in Sittard-Geleen. Daarmee zal het gemiddeld energielabel hoger worden, maar er resteert een grote verduurzamingsopgave.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat bijna de helft van de woningen in de gemeente op dit moment niet goed geïsoleerd (energielabel D t/m G) is, waarvan circa 40% rendabel te isoleren is. Sittard-Geleen loopt daarmee qua voorraad met een hoger energielabel (A t/m C) achter op het Nederlandse gemiddelde. Dit komt door een relatieve oude voorraad en groter aandeel in de labels F en G.

Wat betreft autonome ontwikkeling liggen de woningbouwcorporaties op schema om alle woningen de komende jaren tot minimaal label C op te waarderen. Dat gebeurt via sloop (en deels vervangende nieuwbouw) en renovatie. Het is niet bekend hoe de particuliere woningvoorraad gaat verduurzamen. De transitie naar duurzame warmte draagt mogelijk bij aan het isoleren van deze woningen door huiseigenaren.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 4 'het goede wonen' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren naar verwachting de staat van de leefomgeving ten aanzien van de duurzame woningvoorraad ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Specifiek gericht op een duurzame en toekomstbestendige woningvoorraad maakt de gemeente met woningcorporaties afspraken over de aanpak van de niet-toekomstbestendige woningvoorraad, met aandacht voor energiearmoede. De gemeente geeft aan individuele woningeigenaren te gaan stimuleren duurzame alternatieven voor aardgas te kiezen en kwetsbare groepen te ondersteunen, maar geeft niet concreet aan hoe dit te doen. De gemeente kijkt met name naar het Rijk voor de financiering. Op wijkniveau gaat de gemeente samenwerkingsverbanden en wijkuitvoeringsplannen opstellen om een warmte-infrastructuur en verzorging van de elektriciteitsaansluitingen voor elektrische verwarming aan te leggen en om isolatieprogramma's in vast te leggen. Het is niet duidelijk wanneer deze plannen opgesteld en uitgevoerd worden.

In de ontwerp omgevingsvisie geeft de gemeente ook aan dat zij verwachten dat een deel van de woningen van slechte kwaliteit door woningcorporaties gesloopt zullen worden in de komende jaren. Dit zijn met name woningen die niet te verduurzamen zijn en niet levensloopbestendig zijn. Daarmee resteert waarschijnlijk nog een grote opgave. Circa 23.000 woningen zijn niet goed geïsoleerd, waarvan ongeveer 14.000 niet rendabel te isoleren is. Met de sloop van een deel van de kwalitatief slechte woningen en door afspraken te maken met woningcorporaties voor verdere verduurzaming van sociale huurwoningen zal het gemiddeld energielabel hoger worden, maar resteert een grote verduurzamingsopgave.

Batenanalyse wonen

De gemeente is voornemens woningcorporaties en private ontwikkelaars te stimuleren en faciliteren bij het bouwen van nieuwe woningen, het transformeren van bestaande woningen en het slopen van woningen. Dit heeft meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan het verhogen van de **vastgoedwaarde** van woningen in de centra van Sittard en Geleen, waar percentage leegstand van woningen het hoogst is. Het verbeteren van woningen, door te slopen en herbouwen, door te transformeren of te verduurzamen, heeft een positief effect op de **vastgoedwaarde** van deze woningen en omliggende woningen. Het effect op de waardestijging van onroerend goed kan groot zijn, maar is sterk context-afhankelijk en onzeker. Het verduurzamen van woningen draagt bij aan een vermeden uitstoot van **CO₂**.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn: MKBA Baten in de buurt³², Handboek Milieuprijzen (2023)³³

5.7 Intermezzo: voorkomen van trillinghinder van spoorwegen bij nieuwbouw

De afgelopen jaren is er een toename geweest in zowel personen- als goederenvervoer per spoor. Tegelijkertijd wordt er door de toenemende vraag naar woningbouw en schaarse ruimte steeds vaker dicht bij het spoor gebouwd, zoals de gemeente Sittard-Geleen ook voornemens is. Het treinverkeer kan trillingen in de grond voortbrengen die hinder kunnen veroorzaken voor omwonenden. Een voorbeeld van hinder is slaapverstoring of, in extreme gevallen, schade aan gebouwen³⁴. Omwonenden ervaren steeds vaker overlast door trillinghinder, zo blijkt uit de stijging van het aantal klachten over trillinghinder bij ProRail. Als gevolg is er meer aandacht gekomen voor dit probleem. Hoewel het niet wettelijk verplicht is om rekening te houden met trillinghinder, heeft het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat in 2019 wel de *Handreiking Nieuwbouw en Spoortrillingen* gepubliceerd³⁵. Wanneer gebouwen eenmaal zijn gebouwd, kunnen maatregelen om trilling effecten en de resulterende overlast te verminderen moeilijk en duur zijn. Er wordt in de handreiking daarom geadviseerd om trillinghinder in omgevingsvisies te betrekken zodat er vroegtijdig rekening mee gehouden kan worden in de planvorming van nieuwbouw bij het spoor. Op deze manier kan overlast voor de nieuwe bewoners beperkt worden.

In hoofdstuk 3 van de *Handreiking Nieuwbouw en Spoortrillingen* (2019), paragraaf 3.3, is een stroomschema opgenomen die helpt bij de beslissing of trillinghinder relevant is om mee te nemen in de omgevingsvisie (zie Figuur 14).

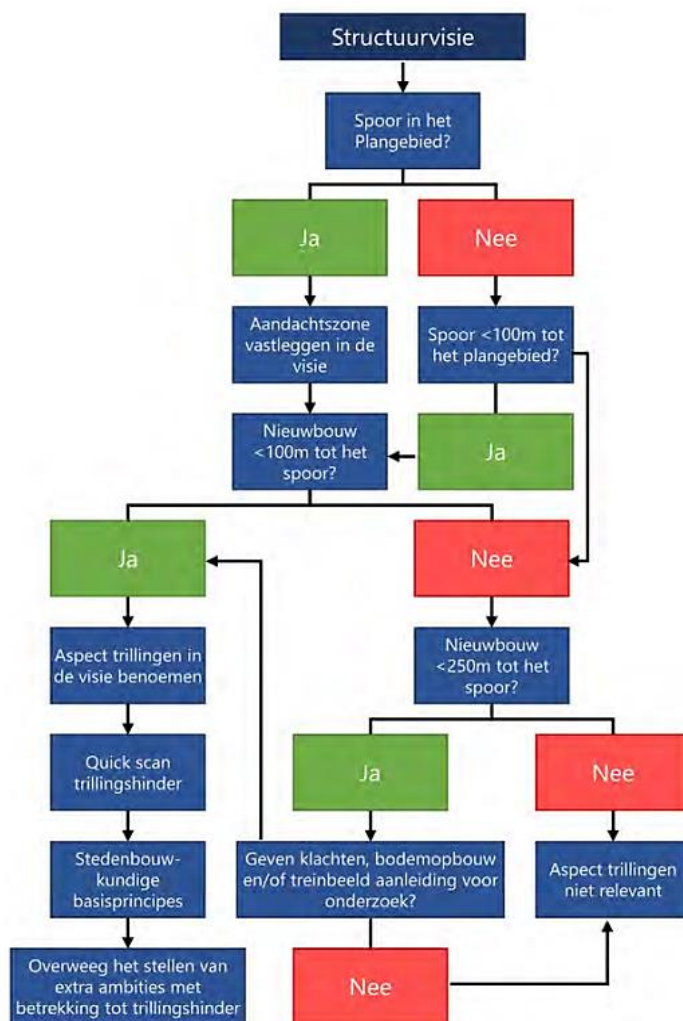
---

³² [MKBA Baten in de buurt :: Maatschappelijke kosten- en batenanalyse \(mkba-informatie.nl\)](#)

³³ [Handboek Milieuprijzen 2023 | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

³⁴ [Brononderzoek naar trillingen op het spoor helpt overlast voorkomen \(tno.nl\)](#)

³⁵ [Handreiking nieuwbouw en spoortrillingen](#)

Figuur 14: Stroomschema trillinghinder in omgevingsvisie uit de Handreiking Nieuwbouw en Spoortrillingen (2019).

In het stroomschema wordt onderscheid gemaakt in de afstand van nieuwbouw tot het spoor. Bij afstanden van minder dan 250 meter tussen nieuwbouw en het spoor, is het volgens de Handreiking relevant om trillinghinder op te nemen als aandachtspunt in de omgevingsvisie. Indien de afstand tussen de 100 en 250 meter betreft, is het volgens de Handreiking verstandig om te kijken of klachten, bodemopbouw en/of het treinbeeld (treintypen en -passages) aanleiding geven voor nader onderzoek. Indien de afstand tussen nieuwbouw en het spoor minder dan 100 meter betreft is het volgens de Handreiking verstandig om:

- De omgang met trillinghinder duidelijk in de gemeentelijke visie te benoemen.
- Een quick scan trillinghinder uit te voeren in het plangebied van de omgevingsvisie. Hierin wordt gekeken naar bodemgesteldheid en -opbouw, aanwezigheid en ligging van waterpartijen, treintypen en -passages, locaties van elektrische scheidings-las, wissels en overgangsconstructies van kunstwerken, voorziene locaties van bebouwing, type bebouwing en toekomstige wijzigingen aan het spoor.
- Stedenbouwkundige basisprincipes met betrekking tot nieuwbouw en trillingen op te nemen in de visie. Deze zijn uitgewerkt in paragraaf 10.8 van de Handreiking.
- Te overwegen om als bevoegd gezag extra ambities te stellen met betrekking tot trillinghinder door spoor.

5.8 Mobiliteit

5.8.1 Modal split

Tabel 12: Beoordelingstabel Modal split.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	Het aandeel verplaatsingen met de auto is veel groter dan met het OV of met de fiets. Dit geldt voor alle afstanden.
Autonome ontwikkeling	-	Er zijn geen autonome ontwikkelingen bekend die significant bijdragen aan een verandering van de modal split
Doelbereik		Het aanleggen van fietsroutes en -infrastructuur, het uitbreiden van het OV-netwerk en het toepassen van het STOMP-principe bij (her)inrichting van straten en buurten draagt bij aan een betere balans in de modal split.

De modal split van de gemeente Sittard-Geleen is ongeveer gelijk aan de modal split van Zuid-Limburg voor drie beschouwde afstanden: <7,5 km, 7,5-15 km, en >15km. Van het OV wordt nauwelijks gebruik gemaakt. Het autogebruik is hoog. Het aandeel van verplaatsingen met de fiets is minder dan 25%. Hiermee is dit aandeel, op de gemeenten Heerlen en Rotterdam na, het laagst van de 22 grootste agglomeraties van Nederland. Er zijn geen autonome ontwikkelingen bekend die significant bijdragen aan een verandering van de modal split. Vergrijzing leidt mogelijk tot een toename van autogebruik, maar dit ligt al hoog in Sittard-Geleen.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 2 'gezond bewegen' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren naar verwachting de staat van de leefomgeving ten aanzien van de modal shift ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Beleidskeuzes richten zich op lopen, fietsen en duurzame mobiliteit (OV en deelmobiliteit). Hiermee richt de gemeente zich op een modal shift van autogebruik naar deze gezondere en meer duurzame vormen van transport. Beleidskeuzes zoals het verbinden van wijken en dorpen met werklocaties via fietsroutes, het voorzien van bushaltes met fietsenrekken, het bestaande OV-netwerk uit te breiden, en het behouden van goede treinverbindingen vanaf station Sittard richting Maastricht/Luik, Heerlen/Aachen en Eindhoven/Randstad dragen hier aan bij. De gemeente stelt het STOMP-principe centraal in mobiliteit en wil dit toepassen bij herinrichting van een straat of buurt. Dit is een voorkeursladder van 1) stappen (lopen), 2) trappen (fietsen), 3) OV, 4) mobiliteitsdiensten (deelmobiliteit) en als laatste 5) privéauto. Onderdeel hiervan is het aanleggen van nieuwe fietsroutes, mobiliteitshubs voor elektrische deelmobiliteit inrichten, en autoverkeer uit de wijken leiden. In de ontwerp omgevingsvisie wordt niet concreet aangegeven welke straten en buurten heringericht zullen worden. De ontwikkeling van nieuwe woningen in de centra en mogelijk in het stationsgebied zijn een kans voor het bereiken van een evenwichtigere modal split.

5.8.2 Autobereikbaarheid

Tabel 13: Beoordelingstabel Autobereikbaarheid.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+	Sittard-Geleen is goed bereikbaar vanuit de rest van Nederland. Ook vanuit de gemeente is de gemiddelde afstand tot een hoofdverkeersader voor inwoners kort. Er zijn een aantal locaties met structurele congestie.
Autonome ontwikkeling	+/-	Er zijn een aantal ontwikkelkansen bekend voor de weginfrastructuur, maar concrete plannen voor ontwikkeling zijn niet bekend. Behalve de verbreding van de A2 tussen Het Vonderen en Kerensheide. De uitbreiding van Chemelot heeft echter een verkeersaantrekkende werking, zowel personen- als vrachtverkeer en leidt daarom mogelijk tot meer congestie. Er zijn geen plannen bekend die dit risico mitigeren.

	Beoordeling	Onderbouwing
Doelbereik		In de ontwerp omgevingsvisie zet de gemeente in op het 'te gast maken' van de auto in woonwijken door onder andere het toepassen van het STOMP-principe bij (her)inrichting. Autobereikbaarheid binnen Sittard-Geleen neemt hierdoor mogelijk af. Groei van Chemelot leidt mogelijk tot meer congestie en krijgt geen aandacht in de ontwerp omgevingsvisie.

De gemeente Sittard-Geleen is goed bereikbaar met de auto vanuit andere delen van Nederland, via de A2, A76, N276 en N297. In Sittard-Geleen is de afstand voor inwoners tot een hoofdverkeersader gemiddeld 1,9 km. Daarmee is de rest van Nederland ook goed bereikbaar voor inwoners van de gemeente. In 2016 is gekeken naar de IC-verhouding in de ochtend- en avondspits van het wegennet in Sittard-Geleen. Er is structurele congestie op de op de N276 ter hoogte van de VRI Hoogveld, de N294 ter hoogte van VRI Oude Postbaan en de VRI Rijksweg-Zuid aan de Kerenshofweg (I/C verhouding boven 0,8). En in mindere mate tussen de N294 en de VRI Gardenz, tussen de Westelijke Randweg en VRI Hellingstockstraat, en bij de VRI Heerlenerweg. Hoofdzakelijk bij de verkeersregelininstallaties is er dus sprake van congestie.

De realisatie van de wegverbreding tussen de knooppunten Het Vonderen en Kerensheide is gestart en zal volgens planning tussen 2025 en 2027 opengesteld worden³⁶. Tot die periode kan hinder ervaren worden die leidt tot verminderde autobereikbaarheid. Na openstelling verbetert mogelijk de doorstroming. Er zijn een aantal ontwikkelkansen inzichtelijk gemaakt, met name gericht op het verbeteren van leefbaarheid en verkeersveiligheid. Het is niet bekend of er concrete plannen zijn. Een andere belangrijke autonome ontwikkeling is de voorziene groei van Chemelot. Groei van werkgelegenheid en productie op Chemelot heeft een grote verkeersaantrekkende werking, zowel van personenauto's als vrachtverkeer. Dit leidt mogelijk tot nieuwe en verdere congestie.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 1 'we maken ruimte voor ontmoeten' en ambitie 2 'gezond bewegen' in de ontwerp omgevingsvisie verslechteren naar verwachting de staat van de leefomgeving ten aanzien van autobereikbaarheid ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Beleidskeuzes in ambitie 1 'we maken ruimte voor ontmoeten' en 2 'gezond bewegen' hebben invloed op de autobereikbaarheid van en naar, en met name binnen Sittard-Geleen. De gemeente zet in op een modal shift naar meer gebruik van OV, fietsen en wandelen. De gemeente wil autoverkeer uit de wijken krijgen door bij (her)inrichting meer aandacht voor fietsers en wandelaars te hebben met het toepassen van het STOMP-principe, waarbij de privéauto onderaan de prioritering staat, waar nodig parkeerplekken te centreren, en autoverkeer vanuit de wijken naar gebiedsontsluitingswegen te leiden. De beleidskeuzes blijven op ambitieniveau en behoeven concretere uitwerking. Het is ook niet bekend of deze ambities daadwerkelijk reistijd met de auto verlengen of tot meer congestie leiden. Er is geen verkeersmodel waarmee dit aangetoond kan worden. De gemeente is voor regionale bereikbaarheid daarnaast afhankelijk van de provincie Limburg. In de ontwerp omgevingsvisie geeft de gemeente verder aan dat uitbreiding van Chemelot niet aan de orde is, buiten de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus. Chemelot verwacht in haar strategische visie 2025 te groeien in werkgelegenheid. In de ontwerp omgevingsvisie wordt het risico op congestie niet beschreven. Met de Circular Mile wil de gemeente de Brightlands Campus en het centrum van Geleen verbinden. Mogelijk mitigeert dit deels het risico op congestie.

5.8.3 Openbaar vervoer

Tabel 14: Beoordelingstabel Openbaar vervoer.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+	Sittard-Geleen is goed verbonden via de trein en kent een uitgebreid busnetwerk. De stations en bushaltes zijn voor het grootste deel van de inwoners goed bereikbaar. Station Sittard ontving in 2022 7.349 reizigers per dag. Dit is minder dan voor COVID. Het is niet bekend wat de cijfers anno 2024 zijn.

³⁶ [A2: wegverbreding Het Vonderen-Kerensheide \(rijkswaterstaat.nl\)](https://rijkswaterstaat.nl)

	Beoordeling	Onderbouwing
Autonome ontwikkeling	+	Er zijn geen relevante trends en ontwikkelingen bekend.
Doelbereik		Door in te zetten op het makkelijker maken van voor- en natransport van OV wordt gebruik van het OV toegankelijker en neemt het aantal inwoners die gebruik maakt van OV toe.

Sittard-Geleen is goed verbonden via de trein met drie treinstations, waarvan één IC-station in Sittard. De stationsdichtheid in Zuid-Limburg is hoog. Gemiddeld wonen mensen op 3,1 km van een treinstation. In Sittard-Geleen wonen mensen nog dichterbij: 2,5 km. Het Nederlandse gemiddelde is 5,2 km. Station Sittard is de belangrijkste mobiliteitshub binnen de gemeente en ontving in 2022 7.349 treinreizigers per dag. Dit is minder dan voor COVID. Het is niet bekend wat de cijfers anno 2024 zijn. Er zijn twee belangrijke streekverbindingen in het busnetwerk en de dekking van bushaltes in Sittard-Geleen is voor het grootste deel van de gemeente goed. Alleen voor de buurten Hoogveld (is wel gelegen nabij een IC-station), Graetheide langs het Julianakanaal, bedrijventerreinen ten noorden van Holtum en delen van Munstergeleen is de dekking minder goed. In de jaarlijkse OV-klantenbarometer wordt het openbaar vervoer in Zuid-Limburg positief gewaardeerd door OV-reizigers (treinen 7,6; bus 8,0). Er zijn geen trends en ontwikkelingen bekend met betrekking tot het OV.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 2 ‘gezond bewegen’ in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren naar verwachting de staat van de leefomgeving ten aanzien van openbaar vervoer ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Beleidskeuzes richten zich meer op een verplaatsing van vervoersbeweging vanuit de auto naar de fiets of wandelen en op het aansluiten van verschillende modaliteiten met elkaar door voor- en natransport van het openbaar vervoer makkelijker te maken, zoals de trein en deelmobiliteit of bushaltes en fietsen. Bijvoorbeeld door fietsenrekken bij bushaltes neer te zetten.

5.8.4 Fietsen en wandelen

Tabel 15: Beoordelingstabel Fietsen en wandelen.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+/-	Gekeken naar objectieve factoren scoort de gemeente laag wat betreft de kwaliteit van fietsvoorzieningen. Uit enquêtes van de Fietsersbond blijkt dat inwoners de kwaliteit als Fietsstad overwegend positief beoordelen. Er is geen informatie met betrekking tot wandelen bekend.
Autonome ontwikkeling	+/-	Er zijn geen ontwikkelingen bekend die leiden tot een verminderde kwaliteit en beleving van fietsvoorzieningen. Mogelijk neemt het gebruik van deze voorzieningen toe door een toename in het gebruik van e-bikes.
Doelbereik		Door in te zetten op het stimuleren van fietsen en wandelen met (recreatieve) fiets- en wandelroutes en het toepassen van het STOMP-principe neemt de kwaliteit van fietsvoorzieningen toe. Inwoners waarderen de kwaliteit als Fietsstad al positief.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat Sittard-Geleen in vergelijking met andere Nederlandse gemeenten onder gemiddeld scoort wat betreft kwaliteit van het fietsaanbod. Heel Zuid-Limburg scoort in verhouding met de rest van Nederland slecht. Met name objectieve factoren, zoals de omrijfactor en veiligheid langs 50 km/u wegen scoren laag. Enquêtes van de Fietsersbond uit 2018, 2020 en 2022 laten echter zien dat inwoners zelf over de jaren heen stabiele en geen lage scores geven. De beleving van fietsen, onderhoud en kwaliteit van de infrastructuur en een logisch fietsnetwerk kregen in 2022 tussen de 3,3 en de 3,8 uit 5. Toename van het gebruik van e-bikes leidt mogelijk tot een toename van het gebruik van fietsvoorzieningen. In de Foto van de Leefomgeving is geen informatie over wandelroutes- en voorzieningen in de gemeente beschreven.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 1 ‘we maken ruimte voor ontmoeten’, ambitie 2 ‘gezond bewegen’ en ambitie 10 ‘Heuvelland en Maasvallei verbonden’ in de ontwerp omgevingsvisie verslechteren naar verwachting de staat van de leefomgeving ten aanzien van fietsen en wandelen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De gemeente zet in op het beter verbinden van wijken en dorpen met werklocaties en de centra en stations van Sittard en Geleen via fietsroutes. Ook in de centra, wijken en dorpen wil de gemeente fietsbereikbaarheid vergroten door fietsroutes aan te wijzen en meer fietsenstallingen te realiseren. Het toepassen van het STOMP-principe prioriteert stappen (wandelen) en trappen (fietsen) in de (her)inrichting van de leefomgeving. Ook voor recreatief fietsen en wandelen in het buitengebied heeft de gemeente beleidskeuzes opgesteld in de ontwerp omgevingsvisie. Specifiek een oost-westverbinding via de Roode beek en het Limbrichterbos naar het Rivierpark Maasvallei en vanaf de Stadsregio Parkstad via het Geleenbeekdal naar het Graetheideplateau.

5.8.5 Verkeersveiligheid

Tabel 16: Beoordelingstabel Verkeersveiligheid.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	Er is geen informatie bekend over het aantal verkeersongevallen, maar er zijn concrete risicolocaties in beeld. Dit betreft een 18-tal wegen in Sittard-Geleen.
Autonome ontwikkeling	-	De risicolocaties blijven voor het grootste deel bestaan.
Doelbereik		Bij (her)inrichting van straten en buurten kan verkeersveiligheid verbeterd worden. Er wordt geen aandacht besteed aan concrete ongevallocaties. Door een toename van verkeersbewegingen van en naar Chemelot, onder andere op de Circulaire Mile, neemt het risico op verkeersongevallen toe.

Er is geen informatie bekend over het aantal verkeersongevallen. Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat er een aantal concrete risicolocaties bekend zijn (in 2021), waarin het verleden diverse ongevallen op hebben plaatsgevonden:

- 50 km/u wegen voor fiets en e-bike, brom- en snorfiets en vanwege snelheid in het verkeer: Leyenbroekerweg, Provinciale weg Limbricht, Sittarderweg, Jos Klijnenlaan, Mauritslaan, Groenstraat, Bornerweg, Engelenkampstraat.
- 30 km/u wegen voor fiets en e-bike: Agricolastraat, Jubileumstraat, Broeksittarderweg, Beatrixlaan, Vermeerstraat.
- 30 km/u wegen voor ouderen vanwege snelheid in het verkeer: Lienaertsstraat, Dokter Nolenslaan (Geleen), Salmstraat, Peschstraat en de Kastanjelaan.

De Engelenkampstraat wordt in 2024/2025 heringericht volgens planning. Daarmee worden mogelijk risico's voor verkeersveiligheid weggenomen. Mogelijk leidt de toename van e-bikes in het verkeer tot meer gevaarlijke situaties. Ook toename van verkeer vanwege de groei van Chemelot kan leiden tot meer ongevallen.

Ontwerp omgevingsvisie: de ontwerp omgevingsvisie leidt niet tot een verandering de staat van de leefomgeving ten aanzien van verkeersveiligheid ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Beleidskeuzes richten zich op het stimuleren van meer fietsen en wandelen. Daarbij wordt verkeersveiligheid als onderwerp genoemd. Zo wil de gemeente bij het (her)inrichten van een straat of buurt het makkelijker, comfortabeler en veiliger maken voor wandelaars en fietsen en wil de gemeente comfortabele en veilige fietsroutes aanleggen tussen wijken en dorpen en werklocaties en de centra en stations van Sittard en Geleen. Ook wil de gemeente schoolomgevingen veiliger inrichten om kinderen en ouders te stimuleren met de fiets of lopend naar school te komen. Het verminderen van autoverkeer in de woonwijken, zoals beschreven in paragraaf 5.8.2, draagt ook bij aan verkeersveiligheid. De beleidskeuzes zijn echter op een hoger ambitieniveau beschreven en richten zich met betrekking tot verkeersveiligheid niet tot de concrete ongevallocaties zoals hierboven beschreven. Voor de Circulaire

Mile geldt dat op deze locatie een toename van het aantal vrachtwagenbewegingen wordt verwacht. In combinatie met het stimuleren van fietsen op de Circulair Mile neemt het risico op verkeersongevallen ook toe.

5.8.6 Duurzame mobiliteit

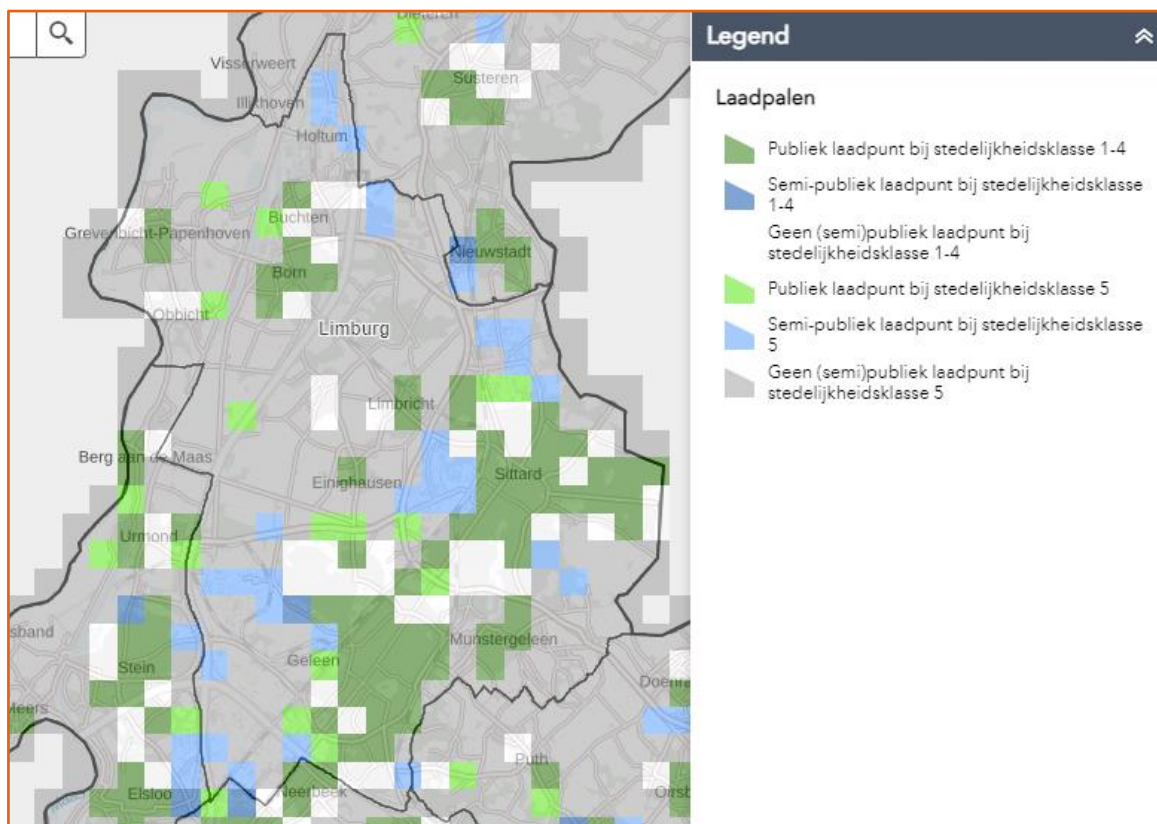
Tabel 17: Beoordelingstabel Duurzame mobiliteit.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	In 2023 waren er 2.211 elektrische auto's geregistreerd in de gemeente Sittard-Geleen. Dat betekent dat 11,06% van de auto's in de gemeente elektrisch is. In 2023 beschikt de gemeente Sittard-Geleen over 419 (semi)publieke laadpunten. Dit zijn 4,5 laadpalen per 1.000 inwoners, dit is lager dan het landelijk gemiddelde.
Autonome ontwikkeling	+/-	De transitie naar duurzame mobiliteit leidt er in Sittard-Geleen toe leiden dat het aandeel elektrische/duurzame personenauto's toeneemt. Daarmee neemt ook de noodzaak voor meer laadpalen/-punten toe. Er worden tot en met 2024 72 openbare laadpalen aangelegd in de gemeente.
Doelbereik		In de ontwerp omgevingsvisie wordt geen aandacht besteed aan duurzame personenauto's en laadpalen/-punten. De staat van de leefomgeving blijft gelijk.

In 2023 waren er 2.211 elektrische auto's geregistreerd in de gemeente Sittard-Geleen. Dat betekent dat 11,06% van de auto's in de gemeente elektrisch is³⁷. In 2023 beschikt de gemeente Sittard-Geleen over 419 (semi)publieke laadpunten. Dit zijn 4,5 openbare laadpalen per 1.000 inwoners³⁸. Dit is lager dan in de rest van Nederland, waar in 2023 gemiddeld 7,8 laadpalen per 1.000 inwoners beschikbaar waren. Zie Figuur 15 voor de dekking van laadpalen in de gemeente Sittard-Geleen.

³⁷ Er zijn ongeveer 20.000 auto's in de gemeente

³⁸ Inwonersaantal oktober 2023 is 92.673

Figuur 15: Laadpalennetwerk in de gemeente Sittard-Geleen. Bron: [Nationale Agenda Laadinfrastructuur \(juni 2024\)](#), [Landelijk dekkend netwerk, geraadpleegd in augustus 2024](#).

Er worden tot en met 2024 72 openbare laadpalen aangelegd in de gemeente³⁹. De transitie naar duurzame mobiliteit zal er waarschijnlijk in Sittard-Geleen ook langzaam toe leiden dat het aandeel elektrische/duurzame personenauto's toeneemt. Daarmee neemt ook de noodzaak voor meer laadpalen/-punten toe. Er zijn geen verdere plannen bekend om dit te realiseren. Over het algemeen is de verwachting dat het aandeel duurzame personenauto's en laadpalen/-punten in Nederland stijgt.

Ontwerp omgevingsvisie: de ontwerp omgevingsvisie leidt niet tot een verandering de staat van de leefomgeving ten aanzien van duurzame mobiliteit ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

In de ontwerp omgevingsvisie besteed de gemeente weinig aandacht aan duurzame mobiliteit in de vorm van elektrische/duurzame personenauto's. Laadpunten voor elektrische auto's worden enkel genoemd als randvoorwaarde voor het slagen van de beleidskeuze ten aanzien van lokale distributiehubs. Netcongestie is daarnaast een probleem dat genoemd wordt in dit kader.

5.8.7 Deelmobiliteit

Tabel 18: Beoordelingstabel Deelmobiliteit.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+/-	Er zijn recent een deelfietssysteem met 94 fietsen en 4 greenwheels deelauto's geïntroduceerd in de gemeente. Het is niet bekend in hoeverre de introductie van deelauto's heeft geleid tot een vermindering van privéauto's.
Autonome ontwikkeling	+/-	Er zijn geen plannen bekend voor het uitbreiden van deelmobiliteitsopties.

³⁹ [Openbare laadpalen - Gemeente Sittard-Geleen](#)

Beoordeling   **Onderbouwing**

Doelbereik

In de ontwerp omgevingsvisie maakt de gemeente de beleidskeuzes om deelmobiliteitsopties in mobiliteitshubs op centrale plekken te realiseren. Het station Sittard wordt gezien als een centrale plek. Verdere locaties zijn niet bekend. Het is niet bekend welke deelmobiliteit en hoeveel voertuigen voorzien worden, maar het aantal deelauto's en andere deelmobiliteitsopties neemt waarschijnlijk toe.

De gemeente Sittard-Geleen beschikt over een deelfietssysteem met 94 fietsen (circa 1 per 1000 inwoners) verdeeld over 12 locaties. Deze locaties bevinden zich dichtbij OV of een andere belangrijke bestemming. Per 100.000 inwoners waren er in 2022 4,4 greenwheels deelauto's. Dat zijn dus 4 deelauto's in de gehele gemeente. Er zijn circa 20.000 auto's in Sittard-Geleen. Het is niet bekend in hoeverre de introductie van deelauto's heeft geleid tot een vermindering van privéauto's. Er zijn geen plannen bekend voor het uitbreiden van deelmobiliteitsopties.

Ontwerp omgevingsvisie: Beleidskeuzes onder ambitie 2 'gezond bewegen' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren naar verwachting de staat van de leefomgeving ten aanzien van deelmobiliteit ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Specifiek de beleidskeuze om (elektrische) deelmobiliteit in zogenoemde mobiliteitshubs op centrale plekken in wijken en dorpen te stimuleren. In de ontwerp omgevingsvisie wordt deze beleidskeuze niet verder toegelicht. Het is niet bekend welk type deelmobiliteit gestimuleerd wordt, de aantallen vervoersmiddelen naar gestreefd wordt, en welke centrale plekken de mobiliteitshubs gerealiseerd zullen worden. Eén mobiliteitshub is waarschijnlijk het station Sittard. De gemeente wil voor- en natransport van station Sittard verbeteren door deelmobiliteitsopties te plaatsen bij het station, zoals fietsen en scooters.

Batenanalyse mobiliteit

De gemeente is voornemens een modal shift van de auto als vervoersmiddel naar andere modaliteiten zoals het openbaar vervoer, de fiets of deelmobiliteit te stimuleren. Daarbij wil de gemeente de auto te gast te maken in de wijken en de verbinding tussen verschillende modaliteiten verbeteren. Onder andere door fietsenrekken bij bushaltes te plaatsen en op centrale plekken mobiliteitshubs te creëren. Deze beleidskeuzes hebben meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan een vermeden uitstoot van **CO₂** en minder luchtverontreiniging. Meer fietsen en wandelen is daarnaast positief voor **gezondheid** en draagt bij aan vermeden zorgkosten en voorkomen van arbeidsverlies. Wat betreft de batencategorie **bereikbaarheid** zijn er verschillen per modaliteit. Bereikbaarheid uit zich in verandering van reistijd en gewaardeerde tijd van werknemers. Voor automobilisten neemt de reistijd mogelijk toe, met name voor bestemmingen binnen de wijken. Voor fietsers neemt reistijd mogelijk af, met de oost-west verbinding. Er is geen verkeersmodel bekend.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn:
Handboek Milieuprijzen (2023)⁴⁰, RWS kengetallen bereikbaarheid (2022)⁴¹

⁴⁰ [Handboek Milieuprijzen 2023 | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)
⁴¹ [Kengetallen Bereikbaarheid | Kengetallen | RWSeconomie.nl](#)

5.9 Maatschappelijke voorzieningen

5.9.1 Onderwijsvoorzieningen

Tabel 19: Beoordelingstabel Onderwijsvoorzieningen.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+/-	Er zijn 45 basisscholen en 8 middelbare scholen in Sittard-Geleen. Het is onduidelijk of de hoeveelheid onderwijsinstellingen en type onderwijsinstellingen bij de behoefte in de gemeente past.
Autonome ontwikkeling	-	Er is een grote verduurzamingsopgave. Veel schoolgebouwen dienen vernieuwd of verplaatst te worden.
Doelbereik	→	Er zijn geen beleidskeuzes gericht op het toevoegen of verwijderen van PO en VO scholen in Sittard-Geleen. Een deel van de gebouwen zal gesloopt moeten worden vanwege de verduurzamingsopgave.

In Sittard-Geleen zijn ongeveer 45 basisscholen en er gaan 5.775 leerlingen naar deze scholen⁴². In Sittard-Geleen wonen 13.915 jeugdigen onder de 18 jaar. Er dienen voldoende primair- en voorgezet onderwijsinstellingen te zijn. Deze dienen goed bereikbaar te zijn voor alle scholieren. De gemiddelde afstand tot een primaire basisschool in de gemeente is 0,7 km, dit is hetzelfde als in Limburg en de rest van Nederland⁴³. Er zijn 8 middelbare scholen in de gemeente Sittard-Geleen, met in totaal 3.449 leerlingen⁴⁴. De gemiddelde afstand tot het voortgezet onderwijs is korter dan in de rest van Nederland, namelijk op 2,3 km afstand (in Nederland is de gemiddelde afstand 2,5 km). Het is onduidelijk of de hoeveelheid onderwijsinstellingen en type onderwijsinstellingen bij de behoefte in de gemeente past.

Over de kwaliteit van schoolgebouwen is bekend dat deze aangepast zijn naar de vereisten van het moderne onderwijs, maar dat er een grote verduurzamingsopgave is. Mogelijk liggen een aantal scholen ook niet op de juiste plek om deze scholen te ontwikkelen tot ontmoetingsplekken. Er zijn geen ingrijpende autonome ontwikkelingen bekend, zoals demografische trends, die invloed hebben op het benodigd aantal - en voorgezet onderwijsinstellingen.

Ontwerp omgevingsvisie: de ontwerp omgevingsvisie leidt niet tot een verandering de staat van de leefomgeving ten aanzien van het aantal onderwijsvoorzieningen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

In de ontwerp omgevingsvisie van de gemeente Sittard-Geleen wordt het aantal en de kwaliteit van onderwijsvoorzieningen niet genoemd. Wel wordt de bestaande verduurzamingsopgave genoemd. Een groot deel van de scholen vraagt vernieuwing of verplaatsing. Het is niet bekend welke en welk type scholen dit zijn. Het is ook niet bekend of er voldoende PO en VO scholen zijn in Sittard-Geleen richting 2040. Daarnaast ziet de gemeente scholen als ontmoetingsplek voor kinderen en jongeren, zogenaamde integrale kind- en ontmoetingscentra. Renovatie en sloop van bestaande schoolgebouwen heeft daarom het risico op verdwijning van ontmoetingsplekken, maar ook een kans om rol als ontmoetingsplek te verbeteren.

5.9.2 Zorgvoorzieningen

Tabel 20: Beoordelingstabel Zorgvoorzieningen.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+	Er is geen informatie bekend het aantal zorgvoorzieningen in de Sittard-Geleen.
Autonome ontwikkeling	+/-	Er is geen informatie bekend het aantal zorgvoorzieningen in de Sittard-Geleen. Vergrijzing leidt tot een grote vraag naar zorg.

⁴² [\(Speciaal\) basisonderwijs en speciale scholen; leerlingen, schoolregio | CBS](#)

⁴³ [Statline \(2021\). Nabijheid voorzieningen; afstand locatie, regionale cijfers](#)

⁴⁴ [Allecijfers \(2024\). Middelbare scholen gemeente Sittard-Geleen](#)

	Beoordeling	Onderbouwing
Doelbereik		De gemeente wil zorgvoorzieningen op de juiste plek. In de wijken en dorpen zet de gemeente in op een gevarieerd woon-zorgaanbod. In de stadscentra zet de gemeente minder in op zorgwoningen. Het is niet bekend of hiermee voldaan wordt aan de vraag naar zorg. Het is niet bekend of het aantal zorgvoorzieningen en de afstand tot zorgvoorzieningen verandert.

In de gemeente Sittard-Geleen is het huisartsenaanbod 8,7 per 10.000 inwoners en de gemiddelde afstand tot een huisartsenpraktijk 0,8. Dit is vergelijkbaar met de rest van Zuid-Limburg en hoog ten opzichte van het gemiddelde in Nederland⁴⁵. De gemiddelde afstand per inwoner tot een ziekenhuis is 4 km. Dit is iets lager dan in de rest van Zuid-Limburg⁴⁶. Vanwege vergrijzing zal de vraag naar zorg en daarmee naar zorgvoorzieningen toenemen. Het mantelzorgpotentieel ligt in de zorgregio Zuid-Limburg lager dan in de rest van Nederland.

Ontwerp omgevingsvisie: de ontwerp omgevingsvisie leidt niet tot een verandering de staat van de leefomgeving ten aanzien van zorgvoorzieningen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De gemeente wil zorgvoorzieningen op de juiste plek. In de wijken en dorpen zet de gemeente in op een gevarieerd woon-zorgaanbod. In de stadscentra zet de gemeente minder in op zorgwoningen. Het is niet bekend of hiermee voldaan wordt aan de vraag naar zorg. Het is niet bekend of het aantal zorgvoorzieningen en de afstand tot zorgvoorzieningen verandert.

Batenanalyse maatschappelijke voorzieningen

De gemeente is voornemens maatschappelijk vastgoed in de gemeente verduurzamen.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan het verhogen van de **vastgoedwaarde** van dit vastgoed. Het effect op de waardestijging van onroerend goed kan groot zijn, maar is sterk context-afhankelijk en onzeker. Het verduurzamen van panden draagt bij aan een vermeden uitstoot van **CO₂**.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn: MKBA Baten in de buurt⁴⁷, Handboek Milieuprijzen (2023)⁴⁸

5.10 Externe veiligheid

5.10.1 Plaatsgebonden risico en aandachtsgebieden

Tabel 21: Beoordelingstabel Plaatsgebonden risico en aandachtsgebieden.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	De gemeente kent veel externe veiligheidsbronnen, waarvan het industrieterreinen Chemelot en VDL Nedcar, de snelwegen en spoorlijnen. Dit heeft met name in de centra van Sittard en Geleen raakvlak met woningen. De gemeente heeft uitgebreid beleid op externe veiligheid, met als doel inwoners zo weinig mogelijk risico te laten lopen en ruimtelijke ontwikkelingen op een verantwoorde en veilige manier plaats te laten vinden.
Autonome ontwikkeling	- -	In de toekomst zijn een aantal ruimtelijke ontwikkelingen gepland, die de kans op een incident kunnen vergroten.

⁴⁵ [VZ \(2022\), Eerstelijnszorg | Regionaal | Huisartsenzorg](#)

⁴⁶ [Regiobeeld Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu \(2022\), Zorgaanbod](#)

⁴⁷ [MKBA Baten in de buurt :: Maatschappelijke kosten- en batenanalyse \(mkba-informatie.nl\)](#)

⁴⁸ [Handboek Milieuprijzen 2023 | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

Beoordeling   **Onderbouwing**

Doelbereik

De gemeente zet zich actief in om de externe veiligheid in de gemeente te verbeteren. Tegelijkertijd zorgen nieuwe ontwikkelingen dat risicobronnen toenemen en worden er meer woningen langs het spoor gebouwd.

Externe veiligheid is in vergelijking met een gemiddelde Nederlandse gemeente een belangrijk en invloedrijk thema in de gemeente Sittard-Geleen. De gemeente Sittard-Geleen kent een aantal gebieden en bronnen waar rekening moet worden gehouden met de externe veiligheid: de industrieterreinen Chemelot en VDL Nedcar, de A2 en A76, het spoor en de emplacementen (met name Sittard), de havens in en rondom Holtum-Noord, verscheidene LPG-tankstations (en andere milieubelastende activiteiten met een risico), de buisleidingstrook. De gemeente heeft het externe veiligheidsbeleid uitgewerkt in twee zelfstandige beleidsdocumenten, één voor het industrieterrein Chemelot en één voor de spoorzone rondom de spoorwegen. Het doel van het externe veiligheidsbeleid van de gemeente is onder andere om de mensen die wonen, werken en verblijven in Sittard-Geleen zo weinig mogelijk risico te laten lopen en dat de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen kunnen blijven plaatsvinden op een verantwoorde en veilige manier voor de leefomgeving. Vanwege de grote impact van de industrie op de externe veiligheid heeft de gemeente een locatie specifiek veiligheidsbeleid opgesteld voor Chemelot (2011). In 2018 heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid aanbevolen dat de Provincie Limburg samen met omliggende gemeenten een veiligheidsvisie ontwikkelt voor Chemelot en haar omgeving. Dit heeft geleid tot de 'Veiligheidsvisie Chemelot en Omgeving', inclusief een bovenwettelijk veiligheidskader opgesteld door een Technische Veiligheidscommissie, met aanbevelingen die in 2023 zijn vastgesteld en juridisch verankerd in een convenant⁴⁹. Ook voor de spoorzone in Sittard-Geleen bestaat een aparte Veiligheidsvisie uit 2012. Deze heeft tot doel om een kader te bieden voor keuzes die bijdragen aan een goede balans tussen ruimtelijke/ economische ontwikkelingen en externe veiligheid in de nabijheid van spoorwegen.

De kenmerkende mix van Sittard-Geleen met zijn stedelijk gebied, landelijke kernen en het industriële cluster Chemelot zorgt voor dynamiek, maar ook voor spanningen als het gaat om externe veiligheid in de leefomgeving. Functies voor werken, wonen en recreëren zullen steeds meer worden verweven in de ruimtelijke planning. En ook nieuwe ontwikkelopgaven op het gebied van infrastructuur, klimaatadaptatie en energietransitie hebben een raakvlak met het thema externe veiligheid. Er vinden een aantal ruimtelijke ontwikkelingen plaats in de gemeente, zoals de wegverbreding van de A2 tussen de knooppunten Het Vonderen en Kerensheide. De snelweg wordt tussen beide knooppunten verbreed naar 2x3 rijstroken plus een vluchtstrook. Verder wordt het elektriciteitsstation Graetheide verzaagd, wordt een logistiek systeem aangelegd voor het transport van materialen tussen Chemelot en de haven Stein en worden we waarschijnlijk nieuwe buisleidingen aangelegd. Deze nieuwe ontwikkelingen kunnen de kans op een incident vergroten. Voor ruimtelijke ontwikkelingen nabij andere risicobronnen (buisleidingen, Rijkswegen en Waterwegen en andere milieubelastende activiteiten met risico's) is in de huidige situatie geen (vastgesteld) beleid. Hiervoor worden de wettelijke kaders gehanteerd.

Met de introductie van de Omgevingswet wordt de huidige externe veiligheidswetgeving gemoderniseerd. De gemeente blijft een belangrijke rol spelen in de lokale veiligheidsafweging rondom de opslag en het transport van gevaarlijke stoffen. Wat verandert is de wijze waarop deze afweging plaatsvindt. Die afweging zal o.a. gaan plaatsvinden aan de hand van aandachtsgebieden⁵⁰ en voorschriftgebieden⁵¹.

Ontwerp omgevingsvisie: de ontwerp omgevingsvisie leidt niet tot een verandering de staat van de leefomgeving ten aanzien van externe veiligheid ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De gemeente wil de veiligheid op en in de omgeving van Chemelot verbeteren, de veiligheid rondom spoor, wegen en kanaal verbeteren en de veiligheid rondom overige risicobronnen, zoals tankstations en bedrijven, en rondom buisleidingen verbeteren. De transformatie van het stationsgebied naar een levendig woon-werkgebied, waarbij 500 nieuwe woningen worden gebouwd, zorgt voor een vermeerdering van het aantal kwetsbare gebouwen langs de spoorzone. De gemeente onderzoekt of zij met bouwkundige maatregelen bij (ver)nieuwbouw. Ook vermindert de

⁴⁹ [Gemeente Sittard-Geleen, Externe veiligheid](#)

⁵⁰ Aandachtsgebieden zijn gebieden rondom een installatie met een extern veiligheidsrisico, waar de theoretische effecten van brand, explosie of het vrijkomen van giftig gas nog zo groot zijn dat ook binnen in een gebouw nog dodelijke slachtoffers kunnen vallen.

⁵¹ Voorschriftgebied is een bestuurlijk aan te wijzen deel van het brand- of explosie aandachtsgebied waar maatregelen geëist kunnen worden voor nieuwbouw om het effect van brand en/of explosie te verminderen.

gemeente veiligheidsrisico's van het emplacement op de omgeving de gemeente bij de transformatie van het stationsgebied naar een levendig woon-werkgebied.

5.10.2 Veiligheidsbeleving Chemelot

Tabel 22: Beoordelingstabel Veiligheidsbeleving Chemelot.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	Uit een veiligheidsbelevingsonderzoek uitgevoerd door het RIVM blijkt dat de meeste inwoners rondom Chemelot zich niet onveilig voelen (84%). Een minderheid (14%) ervaart hinder van de activiteiten bij Chemelot, waarbij omwonenden dichter bij meer overlast ervaren.
Autonome ontwikkeling	-	Er vinden verschillende ruimtelijke ontwikkelingen plaats, die impact kunnen hebben op de veiligheidsbeleving Chemelot. Het is niet in te schatten of deze een positief of negatief effect hebben op de veiligheidsbeleving.
Doelbereik		De gemeente draagt op verschillende manieren bij aan het verbeteren van de veiligheid rondom Chemelot.

Uit een veiligheidsbelevingsonderzoek uitgevoerd door het RIVM blijkt dat de meeste inwoners rondom Chemelot zich niet onveilig voelen (84%), afhankelijk van hun afstand tot de site en het vertrouwen in de overheid en Chemelot. Een kleine groep (16%) voelt zich onveilig en heeft behoefte aan eerlijke informatie bij rampen en afwijkende situaties. Een minderheid (14%) ervaart hinder van de activiteiten bij Chemelot, waarbij omwonenden dichter bij meer overlast ervaren. Deelnemers uit dorpen en steden die grenzen aan Chemelot ervaren ook vaker en meer hinder van Chemelot dan deelnemers die verder van de Chemelot-site wonen.

Er vinden een aantal ruimtelijke ontwikkelingen plaats in de gemeente, zoals de wegverbreding van de A2 tussen de knooppunten Het Vonderen en Kerensheide. De snelweg wordt tussen beide knooppunten verbreed naar 2x3 rijstroken plus een vluchtstrook. Verder wordt het elektriciteitsstation Graetheide verzaaid, wordt een logistiek systeem aangelegd voor het transport van materialen tussen Chemelot en de haven Stein en worden we waarschijnlijk nieuwe buisleidingen aangelegd. Ook werkt Chemelot aan de uitbreiding van de Brightlands Campus en de Circular Mile. Deze ontwikkelingen kunnen een impact hebben de veiligheidsbeleving, zowel positief (verduurzaming van bedrijvigheid) als negatief (uitbreiding van bedrijvigheid en infrastructuur).

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 7 'slimmer, gezonder en schoner' van de ontwerp omgevingsvisie verbeteren staat van de leefomgeving ten aanzien van veiligheid rondom Chemelot in de gemeente ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De gemeente wil de veiligheid op en in de omgeving van Chemelot verbeteren door met verschillende maatregelen de milieuoverlast van Chemelot op de woonwijken eromheen verminderen en de milieuruimte voor Chemelot hierbinnen maximaleren.

Batenanalyse externe veiligheid

De gemeente is voornemens woningen te realiseren in het stationsgebied. In het stationsgebied is sprake van plaatsgebonden risico voor externe veiligheid.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie negatief bij aan risico's voor **externe veiligheid**. Het toevoegen van woningen leidt tot toename van het aantal woningen dat valt binnen de contouren van aandachtsgebieden en plaatsgebonden risico's. Dit is dus een negatieve baat.

Een bron van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorie uit te voeren is: Veiligheid in Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse (2012)⁵².

⁵² [RWS economie - veiligheid in MKBA](#)

5.11 Intermezzo: veiligheid en gezondheid

Veiligheid en gezondheid zijn belangrijk thema's in de fysieke leefomgeving. De industrie en bedrijventerreinen in de gemeente maken dat een relatief groot oppervlak van de gemeente in aandachtsgebieden of plaatsgebonden risicocontouren van externe veiligheid ligt. De huidige staat van de leefomgeving is niet heel gezond: er is relatief weinig openbaar groen, hittestress zorgt voor gezondheidsrisico's en er is veel leegstand, verloedering en criminaliteit in de gemeente Sittard-Geleen. Het milieugezondheidsrisico is hoog rondom Chemelot, VDL Nedcar en drukke wegen, door geluidsoverlast en luchtverontreiniging.

In de ontwerp omgevingsvisie is het waarborgen van veiligheid een belangrijk en centraal thema. Beleidskeuzes in ambitie 7 'slimmer, gezonder en schoner' van de ontwerp omgevingsvisie dragen in sterke mate bij om de externe veiligheid in de gemeente te verbeteren. Tegelijkertijd zorgen nieuwe ontwikkelingen dat risicobronnen toenemen en worden er meer woningen langs het spoor gebouwd. Dit kan een botsing opleveren met de ambitie om een schonere en gezondere omgeving te zijn. Nieuwe woningbouw in een is mogelijk, mits de benodigde maatregelen worden getroffen om inwoners te beschermen⁵³. Belangrijke kanttekening hierbij is dat de risico's met maatregelen weliswaar kunnen worden verkleind, maar niet geheel weggenomen. De gemeente dient daarom scherpe standpunten in te nemen over het borgen van de veiligheid.

De gemeente moet bij transformatie van bestaande woningen of nieuwe woningbouw een afweging maken tussen veiligheid en gezondheid. Het beoordelingskader Gezondheid en Milieu⁵⁴, ontwikkeld door het RIVM, kan hierbij een hulpmiddel zijn. Het beoordelingskader kan door het bevoegd gezag gebruikt worden om beslissingen te nemen over milieuproblemen met mogelijke gezondheidseffecten. Het kader helpt bij het volledig beschrijven van alle aspecten van een probleem, waardoor een goed onderbouwde beslissing kan worden genomen met betrekking tot de noodzaak van maatregelen. Dit gebeurt aan de hand van een vragenlijst over de omvang, ernst en waardering van de gezondheidseffecten, de mogelijkheden of noodzaak van interventie en de kosten en baten.

beoordelingskader gezondheid en milieu				
I Omvang gezondheidsschade	II Ernst gezondheidseffecten	III Waardering van effecten of risico's	IV Interventie: mogelijkheden of noodzaak	V Kosten en Baten
I1. Hoeveel mensen worden er blootgesteld?	II1. Om welke ziekten of klachten gaat het, wat is bekend over de effecten van deze vorm van blootstelling?	III1. Bedreigt het risico het gevoel van veiligheid.	IV1. Noodzaken (Europese) normen of voorschriften tot interventie?	V1. Wat zijn de kosten bij ongewijzigd beleid?
I2. Hoeveel mensen worden ziek of krijgen klachten?	II2. Welke gezondheidseffecten brengen omwonenden of gedupeerden zelf in verband met de blootstelling?	III2. Is het risico vrijwillig en/of beheersbaar?	IV2. Is interventie mogelijk? - bij bron of ontvanger - op Europees, nationaal, regionaal, lokaal niveau - economisch, technisch, ruimtelijk, subsidies, juridisch, voorlichting	V2. Is bekend hoeveel men over heeft voor maatregelen?
I3. Kan dit aantal in de toekomst veranderen?	II3. Bij wie (risicogroepen?) treden de gezondheidseffecten op?	III3. Zijn er andere redenen waarom het risico door sommigen als onacceptabel wordt beschouwd?	IV3. Welke instanties zijn verantwoordelijk voor interventie maatregelen? Welke worden bepleit?	V3. Wat kosten maatregelen om het risico te vermijden of te beperken?
I4. Ligt het risico boven het maximaal toelaatbare geachte niveau?	II4. Wanneer treden gezondheidseffecten op? (periodiek, incidenteel, permanent)		IV4. Hoe effectief zijn deze in theorie m.b.t. verlaging van blootstelling of voorkomen van ziekte?	V4. Hoe verhoudt zich dat tot andere vormen van gezondheidswinst?
I5. Hoe zeker is het verband tussen blootstelling en gezondheidseffecten?	II5. Is behandeling mogelijk?		IV5. Hoe effectief zijn ze in de praktijk, op wat voor termijn zijn er resultaten, hoe groot is de fraudedruk, is handhaving mogelijk?	V5. Hebben de maatregelen gewenste gevolgen op andere beleidsterreinen?
I6. Hoe groot is de bijdrage van de blootstelling aan het totale aantal ziektegevallen?			IV6. Is er maatschappelijke of politieke druk of is die te verwachten?	V6. Hebben de maatregelen ongewenste gevolgen op andere beleidsterreinen?

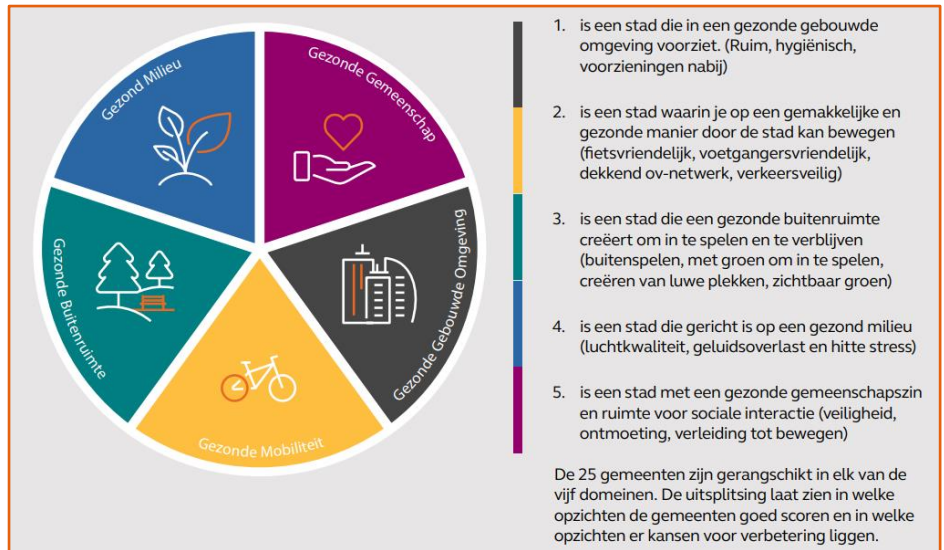
Figuur 16: Beoordelingskader Gezondheid en Milieu. Bron: [RIVM \(2003\), Beoordelingskader Gezondheid en Milieu](#).

⁵³ [Informatie leefomgeving, Aandachtsgebieden en voorschriftengebieden, geraadpleegd in juli 2024](#)

⁵⁴ [RIVM \(2003\), Beoordelingskader Gezondheid en Milieu](#)

Aanbevolen wordt om in de uitwerking van de omgevingsvisie een methodiek te ontwikkelen aan de hand waarvan het effect van projecten op de veiligheid en gezondheid van de fysieke leefomgeving getoetst kan worden. Onderstaand is een voorstel opgenomen voor een set indicatoren die gezamenlijk de gezondheid van de fysieke leefomgeving zo concreet en kwantitatief mogelijk beschrijven. Deze indicatoren zouden door de gemeente gebruikt kunnen worden als toetsingskader voor nieuwe projecten.

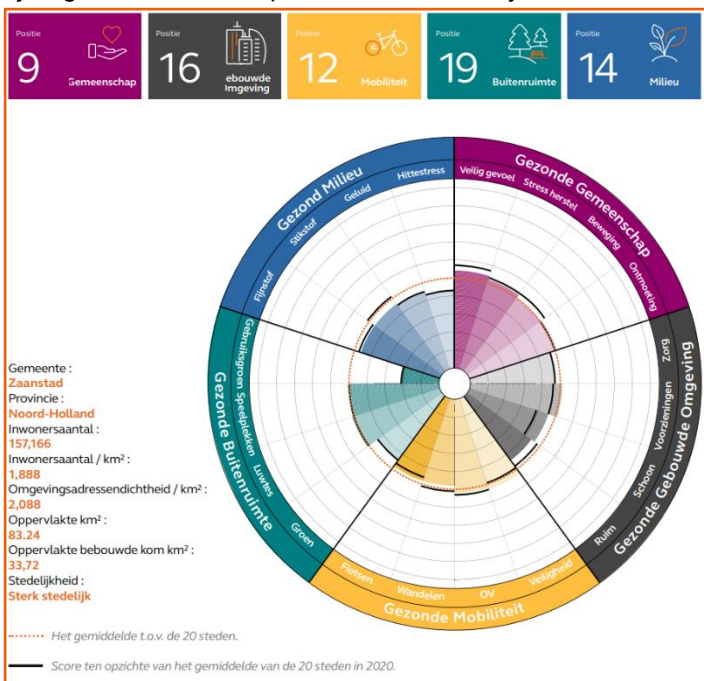

Figuur 17: de vijf domeinen aan de hand waarvan de Gezonde Stad Index is opgesteld. Bron: Arcadis (2022), Gezonde Stad Index.

De gezonde leefomgeving is onderverdeeld in twee categorieën: gezondheidsbescherming en gezondheidsbevordering. Enerzijds is het zaak om de gezondheid van inwoners te beschermen door te zorgen voor een leefomgeving waarin de lucht schoon is, er niet te veel plekken met geluidsoverlast zijn, waarin het veilig is om te wonen, werken en verplaatsen en waarin de omgeving zo is ingericht dat blootstelling aan hitte wordt beperkt en daarmee hitte niet leidt tot gezondheidsrisico's. Met andere woorden: de factoren in de fysieke leefomgeving die bijdragen aan risico's op ziekte en lichamelijk letsel moeten zoveel mogelijk beperkt worden. Anderzijds is het ook

belangrijk om de gezondheid van inwoners te bevorderen door gezond gedrag te stimuleren. Hiervoor dient de directe woonomgeving groen te zijn en uit te nodigen tot bewegen, spelen en ontmoeten. Dat betekent dat er het liefst in een groene omgeving voldoende speelplekken voor kinderen moeten zijn, dat er goede fiets- en wandelpaden liggen en dat er plek is voor sporten en bewegen in de openbare ruimte.

Met als doel om gemeenten te helpen om aan de slag te gaan met het verbeteren van de gezondheid van de leefomgeving, heeft Arcadis de *Gezonde Stad Index* (GSI) ontwikkeld. De GSI beoordeelt jaarlijks de gezondheid van 25 Nederlandse steden en doet dit aan de hand van 27 indicatoren met informatie afkomstig uit openbaar toegankelijke bronnen. De resultaten van de GSI uit 2022 zijn beschreven in een rapport¹. Uit dit rapport, aangevuld met andere bronnen zoals de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) hebben we in Tabel 23 de belangrijkste aan een gezonde leefomgeving bijdragende omgevingsaspecten samengevat. Deze aspecten zijn voorzien van indicatoren, waarvoor we een voorgestelde streefwaarde in de tabel opgenomen hebben.

Figuur 18: Ter illustratie: de resultaten van de Gezonde Stad Index voor de gemeente Zaanstad uit 2022. Bron: Arcadis (2022), Gezonde Stad Index.

Tabel 23: Een mogelijk kader om de effecten van projecten op de veiligheid en gezondheid van de leefomgeving te toetsen.

Omgevingsaspect	Indicator	Voorgestelde streefwaarde	Onderbouwing/bron
Gezondheidsbescherming			
Milieugezondheidsrisico*	Jaargemiddeld geluidsniveau van verkeer	Max. 55 dB	De WHO-advieswaarde voor geluid schrijft een maximaal geluidsniveau van 48 dB ten gevolge van verkeer voor. In de praktijk blijkt dat deze waarde in binnenstedelijke omgevingen niet haalbaar is.
	Jaargemiddelde concentratie van NO ₂	Max. 20 µg/m ³	de WHO-advieswaarde tot september 2021 voor NO ₂ was gelijk aan de wettelijke norm. In 2021 is de advieswaarde aangepast naar 10 µg/m ³ .
	Jaargemiddelde concentratie van PM ₁₀	Max. 20 µg/m ³	Vervallen WHO-advieswaarde die gold tot september 2021
	Jaargemiddelde concentratie van PM _{2,5}	Max. 10 µg/m ³	Vervallen WHO-advieswaarde die gold tot september 2021
Hittestress	Schaduw in de openbare ruimte door bomen	Min. 40% schaduw	Onderzoek <i>Hittebestendige stad</i> van Hogeschool van Amsterdam ⁵⁵
	Maximale afstand tot een koele plek	Min. 300 meter vanaf woning	Onderzoek <i>Hittebestendige stad</i> van Hogeschool van Amsterdam
	Gevoelstemperatuur op een hete dag	Max. 35°C	Gezonde Stad Index
Voorzieningen	Gemiddelde afstand tot huisarts en apotheek	Max. 500 meter vanaf woning	Gezonde Stad Index
Gezondheidsbevordering			
Stedelijk groen	Stedelijk groen inwoner	Min. 9 m ² per inwoner	WHO-advieswaarde
Speelplekken	Ruimte voor spelen per woning	Min. 2,5 m ² per woning	Amsterdamse referentienorm ⁵⁶
Sportplekken	Ruimte voor sporten per woning	Min. 5 m ² per woning	Amsterdamse referentienorm
Wandelen en fietsen	Aandeel verplaatsingen te voet	Min. 35%	Gezonde Stad Index, referentiewaarde gemeente Amsterdam
	Aandeel verplaatsingen per fiets	Min. 25%	Gezonde Stad Index, referentiewaarde gemeente Amsterdam
	Onderzoek fietsstad 2020 top 100	Min. score 4 uit 5	Gezonde Stad Index, onderzoek Fietsersbond
Beweegrichtlijn	Aandeel inwoners dat voldoet aan beweegrichtlijn	Min. 50%	Gezonde Stad Index
Veiligheid	Geregistreerde misdrijven		Gezonde Stad Index
Ontmoetingen	Sociale cohesie		Gezonde Stad Index

* het milieugezondheidsrisico beschrijft het percentage van de totale ziektelast dat veroorzaakt wordt door blootstelling aan een slechte luchtkwaliteit en aan geluid.

⁵⁵ [De hittebestendige stad: een koele kijk op de inrichting van de buitenruimte \(hva.nl\)](#)

⁵⁶ [Referentienorm maatschappelijke voorzieningen](#)

5.12 Milieu en ondergrond

5.12.1 Geluid

Tabel 24: Beoordelingstabel Geluid.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	- -	Geluidoverlast is een groot probleem in Sittard-Geleen. De helft van de totale woningvoorraad heeft geluidniveaus op de gevel hoger dan de hoogste WHO-advieswaarde.
Autonome ontwikkeling	- -	Geluidoverlast in Sittard-Geleen neemt niet af en mogelijk zelfs toe door uitbreiding van Chemelot en toekomstige verwerking van grindwinning. De WHO-advieswaarde zullen niet behaald worden.
Doelbereik		Het aandeel inwoners dat ernstige geluidhinder ervaart blijft waarschijnlijk gelijk. Woonlocaties met een cumulatieve geluidsbelasting op de gevel boven de wettelijke normen (en daarmee zeker ook de WHO-advieswaarde) neemt mogelijk toe als nieuwe woningen gebouwd gaan worden, met name in het stationsgebied. Het voorgenomen beleid is niet voldoende concreet en niet volledig. De staat van de leefomgeving ten aanzien van geluid blijft naar verwachting gelijk

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat de cumulatieve geluidsbelasting vrijwel in de hele gemeente meer dan de geluidnorm van 50 dB bedraagt. De activiteiten op Chemelot, het wegverkeer op de Rijkswegen A2 en A79 en het treinverkeer op de spoorlijn Roermond – Maastricht spelen hierin een aanzienlijke rol. Van de grofweg 47.000 woningen in de gemeente hebben slechts 7.500 woningen minder dan 50 dB(A) aan geluid op de gevel. Zo'n 6.500 woningen hebben structureel te maken met meer dan 60 dB(A) aan geluid op de gevel. Grofweg de helft van de totale woningvoorraad heeft te maken met geluidsniveaus op de gevel die hoger liggen dan de 54 dB(A) die als hoogste adviesnorm afgegeven wordt door de WHO.

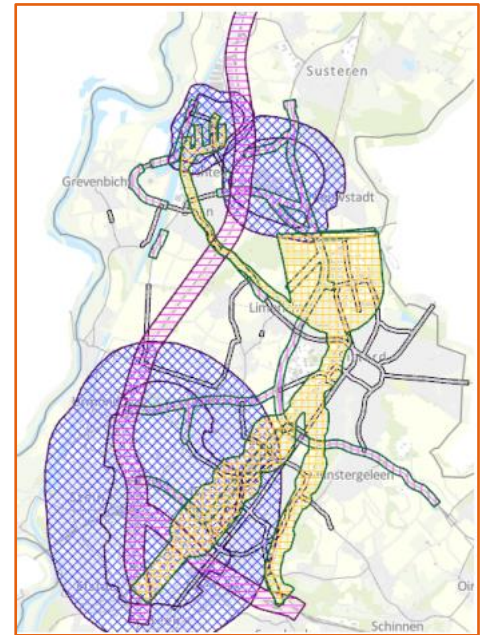
Door groei van Chemelot zal het geluid de komende jaren niet afnemen. Omdat de nachtperiode (23.00 u – 07.00 u) maatgevend is en er bij Chemelot sprake is van (gemiddeld) jaar continue bedrijven, zal de geluidruimte voor de bedrijven naar verwachting niet of nauwelijks wijzigen ten opzichte van de huidige geluidruimte. Groei van Chemelot heeft ook een verkeersaantrekkende werking en daarmee meer geluidsoverlast vanwege mobiliteit. Autoverkeer gaat verduurzamen, maar bandenlawaai blijft gelijk of neemt toe als elektrische voertuigen zwaarder worden. Er is ook geen aanwijzing dat de spoorlijn tussen Roermond en Maastricht minder gebruikt zal worden. Tot slot gaat er mogelijk meer grind bij Maastricht gewonnen worden, dat verwerkt zou worden in de haven bij Schipperskerk. Ook is de grindwinning op het Trierveld verlengd waardoor langer sprake van lawaai zou kunnen zijn.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 7 'slimmer, gezonder en schoner' van de ontwerp omgevingsvisie schenken aandacht aan geluid, maar leiden naar verwachting niet tot een verandering van de staat van de leefomgeving ten aanzien van het geluidsoverlast in de gemeente ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Ten aanzien van milieuoverlast uit de industrie wil de gemeente samen met de provincie en Chemelot werken aan het verlagen van milieuoverlast van Chemelot op de woonwijken eromheen en het maximeren van de milieuruimte voor Chemelot hierbinnen. Voor geluid specifiek werkt de gemeente met Chemelot, dsm-firmenich en de provincie Limburg aan het beperken van geluidsoverlast van bedrijven op het Chemelot-terrein.

Wat betreft geluidsoverlast van spoor en wegen werkt de gemeente ook samen met Chemelot, dsm-firmenich en de provincie Limburg aan bronmaatregelen om de geluidsbelasting van transportroutes op geluidgevoelige gebouwen te verminderen. Het is niet duidelijk welke maatregelen genomen worden, wanneer en waar deze maatregelen genomen worden. De gemeente geeft aan dat er vooral aandacht is waar de totale geluidsbelasting hoog is of de beleving van geluidsoverlast het hoogst is. Het ontwikkelen van nieuwe geluidgevoelige bestemmingen, zoals woningen, binnen aandachtsgebieden voor geluid wil de gemeente mogelijk maken als voldaan wordt aan wettelijke normen.

De omgevingsvisie vormt het kader voor de randvoorwaarden die vanuit het later op te stellen Omgevingsplan gesteld worden aan geluidproducerende ontwikkelingen. De groei van Chemelot en woningbouw zijn ontwikkelingen met een mogelijk verkeersaantrekkende werking. De gemeente kan in het Omgevingsplan sturen op het voorkomen van toename van geluid door het beperken van geluid van de verkeer aantrekkende werking boven de vastgestelde basisgeluidemissie van gemeentelijke wegen, het beperken van het aantal significant fysieke wijzigingen van wegen ("fysieke reconstructies"), het beperken van het gecumuleerde geluid en een toename van het aantal geluidluwe gevels en stille gebieden. In de ontwerp omgevingsvisie worden geen randvoorwaarden gesteld. In de ontwerp omgevingsvisie geeft de gemeente op een hoog abstractieniveau aan hoe zij met geluidaanbidsgebieden om wil gaan. Het grootste deel van de gemeente is geluidaanbidsgebied (zie Figuur 19). Er worden geen concrete beleidsmaatregelen voorgesteld en locaties voor maatregelen genoemd. De gemeente noemt ook niet welke delen binnen het verplichte en vrijwillige saneringsgebied (saneringslijst). Onder de Omgevingswet is de gemeente hier wel het bevoegd gezag voor⁵⁷.

Figuur 19: Aandachtsgebieden voor geluid in Sittard-Geleen (blauw = industrie, oranje = spoor, roze = autoweg >30 km/u).

5.12.2 Lucht

Tabel 25: Beoordelingstabel Lucht.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	De luchtkwaliteit voor stikstof en fijnstof PM2,5 en PM10 voldoen overal in de gemeente aan de wettelijke norm. Nergens in de gemeente wordt echter voldaan aan de strengere WHO-adviesnormen. Er bestaan dus gezondheidsrisico's vanwege luchtverontreiniging.
Autonome ontwikkeling	+	De landelijke luchtkwaliteit verbetert de komende decennia. De belangrijkste bronnen binnen Sittard-Geleen, mobiliteit en industrie (Chemelot), verduurzamen de komende jaren verder.
Doelbereik		De gemeente werkt samen met het Rijk, provincies en grote bedrijven aan het Schone Lucht Akkoord en gaat onderzoeken hoe lokaal houtstook verminderd kan worden. Indirecte maatregelen, zoals het weren van de auto uit de wijken en het stimuleren van het gebruik van OV, deelmobiliteit, en fietsen/wandelen en het vergroenen en planten van bomen in de gemeente draagt bij aan het verminderen van concentraties stikstof (NO ₂) en fijnstof (PM2,5 en PM10).

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat in Sittard-Geleen de concentraties PM2,5 met tussen 10 en 12 µg/m³ grofweg overeen met het Nederlands gemiddelde. De concentratie PM10 ligt tussen 17 en 20 µg/m³ en is daarmee overal in de gemeente lager dan gemiddeld in Nederland. Gemiddelde concentraties NO₂ variëren sterk van 13 µg/m³ in het buitengebied tot 20 en 30 µg/m³ langs de A2, A76 en N287. Op en rondom Chemelot lopen concentraties op tot 35 µg/m³. Hier naderen concentraties de wettelijke norm voor NO₂; nergens in de gemeente wordt voldaan aan de

⁵⁷ [Geluidsanering wegen van provincies, gemeenten en waterschappen | Informatiepunt Leefomgeving \(i plo.nl\)](#)

WHO-adviesnorm. De luchtkwaliteit voor stikstof en fijnstof PM2,5 en PM10 voldoen overal in de gemeente aan de wettelijke norm. Nergens in de gemeente wordt echter voldaan aan de strengere WHO-adviesnormen. Er bestaan dus gezondheidsrisico's vanwege luchtverontreiniging.

Prognoses van het RIVM laten zien dat de landelijke luchtkwaliteit de komende decennia blijft verbeteren. De aanwezige infrastructuur (mobiliteit) en de activiteiten van Chemelot zijn belangrijke bronnen van luchtverontreinigende stoffen. Autoverkeer en industrie zullen richting 2040 verder verduurzamen. Alle nieuwe personenauto's die in 2035 op de markt komen, moeten 100% elektrisch zijn⁵⁸. In 2050 moeten de fabrieken en productiebedrijven op chemiesite Chemelot geen broeikasgassen meer uitstoten en volledig circulair zijn⁵⁹. Vanwege de ligging bij de Duitse en Belgische grens is de gemeente ook afhankelijk van ontwikkelingen buiten Nederland.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 7 'slimmer, gezonder en schoner' van de ontwerp omgevingsvisie verbeteren staat van de leefomgeving ten aanzien van luchtkwaliteit in de gemeente ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

In de ontwerp omgevingsvisie geeft de gemeente aan dat er een opgave ligt om de luchtkwaliteit te verbeteren. Er is veel bedrijvigheid en infrastructuur in onze gemeente. Het handelingsperspectief van de Gemeente Sittard-Geleen om de luchtkwaliteit te verbeteren is beperkt, omdat veel uitstoot buiten de gemeente plaatsvindt. Autonoom verbetert de luchtkwaliteit in Nederland richting 2040. De gemeente zet in het op het behalen van wettelijke normen; niet de WHO-adviesnormen. De gemeente geeft aan samen met het Rijk, de provincie en grote bedrijven in de gemeente binnen het Schone Lucht Akkoord (SLA) te werken aan luchtkwaliteit. Als grote bedrijven worden Chemelot en dsm-firmenich specifiek genoemd. Daarnaast wil de gemeente kijken hoe lokaal houtstook verminderd kan worden. Het is niet duidelijk welke aanpak tegen houtstook de gemeente voorziet. Beleidskeuzes onder diverse ambities in de ontwerp omgevingsvisie hebben daarnaast indirect zowel positieve als negatieve effecten op het beoordelingsaspect lucht. Beleidskeuzes die een modal shift van de auto naar het OV, fiets of deelmobiliteit teweegbrengen dragen positief bij aan het verminderen van luchtverontreiniging door binnenstedelijk autoverkeer. Beleidskeuzes die vergroening van openbare ruimte, specifiek door het toevoegen van bomen, dragen bij aan het verminderen van de concentraties van stikstof en fijnstof. Anderzijds wil de gemeente nieuwe woningen realiseren. Een groot deel van deze woningen wordt gebouwd op plekken waar nu al woningen staan. Desondanks voorziet de gemeente netto meer woningen. Daarmee neemt het aantal woningen met concentraties van stikstof en fijnstof boven de wettelijke norm mogelijk voor een bepaalde tijd toe.

5.12.3 Ruimtelijke ordening

Tabel 26: Beoordelingstabel Ruimtelijke kwaliteit.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+/-	Er zijn weinig knelpunten tussen ondergrondse infrastructuur en andere ondergrondse en bovengrondse functies.
Autonome ontwikkeling	-	Knelpunten tussen verschillende gebruiksfuncties in ondergrond nemen waarschijnlijk toe vanwege energietransitie, klimaatadaptatie, vergroening en andere ontwikkelingen die gebruik maken van de ondergrond.
Doelbereik		Knelpunten tussen verschillende gebruiksfuncties in de ondergrond in de bebouwde omgeving nemen toe door beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie, met het toevoegen van bomen (en diens wortels) en buisleidingen. De gemeente noemt geen mitigerende maatregelen in de ontwerp omgevingsvisie.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat in de ondergrond van Sittard-Geleen veel kabels, leidingen en rioleringen liggen, maar er zijn vooralsnog weinig knelpunten tussen de ondergrondse infrastructuur en andere ondergrondse en bovengrondse functies. Er zijn enkele open en gesloten WKO-systemen aangelegd in de gemeente. In de gemeente

⁵⁸ [Overheid stimuleert milieuvriendelijker rijden | Auto | Rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/milieu-omgeving/overheidsbeleid/overheid-stimuleert-milieuvriendelijker-rijden)

⁵⁹ [Chemelot met goede rapportcijfers op weg naar schoonste chemiesite van Europa | Change Inc.](https://www.change.nl/chemelot-met-goede-rapportcijfers-op-weg-naar-schoonste-chemiesite-van-europa)

liggen veel archeologische resten direct onder het huidig maaiveld. Dit kan voor mogelijke knelpunten zorgen met zowel bovengrondse als ondergrondse ontwikkelingen.

Een aantal autonome ontwikkelingen heeft mogelijk invloed op de ruimtelijke ordening van de ondergrond, onder andere de energietransitie, toename van ondergrondse infrastructuur, klimaatadaptatie en vergroening in bestaand bebouwd gebied. Er lijken met het oog op deze ontwikkelingen geen duidelijke knelpunten te zijn qua draagkracht en ondergronds bouwen. Er zijn wel aandachtspunten. De kans op conflict tussen verschillende gebruiksfuncties in de ondergrond neemt toe met de energietransitie, klimaatadaptatie en de groei van het telecommunicatienet. Met betrekking tot vergroening van de stad bestaat de kans op knelpunten vanwege de wortelruimte. Daarnaast zijn er buisleidingen in de ondergrond, vooral van en naar Chemelot waarmee rekening gehouden dient te worden bij ruimtelijke ontwikkelingen. Specifiek met de Delta Rhine Corridor. Als laatste punt met betrekking tot de energietransitie is Sittard-Geleen geschikt voor WKO, maar daar wordt vooralsnog geen gebruik van gemaakt. Indien hier wel gebruik van gemaakt gaat worden levert dit mogelijk ruimtelijke conflicten op.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes van de ontwerp omgevingsvisie verslechteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van ruimtelijke ordening in de ondergrond in de gemeente ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Met een aantal beleidskeuzes onder diverse ambities in de ontwerp omgevingsvisie neemt de druk op de ondergrond toe. Een aantal ontwikkelingen genoemd in de voorgaande alinea wordt in de ontwerp omgevingsvisie concreet op ingezet. De gemeente wil vergroenen door onder andere bomen te planten in de bebouwde omgeving. Boomwortels hebben veel ruimte nodig in de ondergrond. Het wortelstelsel van een boom is ondergronds vergelijkbaar met de boomkroon bovengronds. Dit kan ruimtelijke conflicten opleveren met ondergrondse infrastructuur zoals riolering, reguliere kabels en leidingen, leidingen en warmtenetten voor de energietransitie en ondergronds containers. Woningbouw in ditzelfde gebied vereist daarnaast meer funderingen en kabels en leidingen in de ondergrond. Deze kabels en leidingen kunnen elkaar beïnvloeden, en daarom bijvoorbeeld leiden tot opwarming van drinkwaterleidingen. Voor klimaatadaptatie is ruimte voor hemelwaterberging nodig. In het buitengebied wil geeft de gemeente aan terughoudend te zijn met ontwikkelingen ten bate van het landschap. Dit is positief voor het tegenhouden van druk op de ondergrond. In het buitengebied vinden een aantal ontwikkelingen plaats, waaronder buisleidingen. De Delta Rhine Corridor wordt als autonome ontwikkeling, waarbij de gemeente wel betrokken is, maar niet aan de lat staat, specifiek uitgelicht in de ontwerp omgevingsvisie.

5.12.4 Bodemkwaliteit

Tabel 27: Beoordelingstabel Bodemkwaliteit.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+/-	De bodemkwaliteit van Sittard-Geleen is stabiel. Historische verontreinigingen zijn aanwezig en bekend.
Autonome ontwikkeling	+/-	De aanleg van buisleidingen en de aanwezige industrie veroorzaken mogelijk nieuwe bodemverontreinigingen in de toekomst. Ruimtelijke ontwikkelingen zoals woningbouw dragen mogelijk bij aan verdere sanering van bestaande verontreinigingen.
Doelbereik	→	De gemeente wil samen met agrariërs de landbouw toekomstbestendiger maken. Mogelijk draagt dit bij aan het verbeteren van de kwaliteit van landbouwbodems. Het is niet duidelijk op welk type landbouw de gemeente inzet. Het is niet duidelijk hoe de gemeente om wil gaan met risico's vanuit de energietransitie of kansen voor sanering met (her)inrichting van buurten en woningbouw.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat Sittard-Geleen vanwege een haar industriële geschiedenis diffuse verontreinigingen van de bodem kent. Er zijn zeven spoedlocaties aangewezen waar ontoelaatbare risico's aangetroffen zijn en deze locaties worden gesaneerd of beheersbaar gemaakt. De bodem is stabiel, maar de gevolgen van steenkoolwinning zijn nog merkbaar, onder andere met mijnwaterstijging. In de ondergrond bevinden zich buisleidingen, mede door het chemisch complex van Chemelot, voor het transport van bijvoorbeeld aardgas, olieproducten, chemicaliën, industriewater, vloeistoffen en perslucht die gemeentegrensoverschrijdend zijn.

Vanwege de energietransitie en de Delta Rhine Corridor zullen er meer buisleidingen in de grond van Sittard-Geleen komen. Dit verstoort enerzijds de bodem, maar door toename van het volume aan vloeistoffen en gassen in de ondergrond, neemt de kans op verontreiniging van de bodem toe, bij inzakken van de bodem of lekkage⁶⁰. Een ander aandachtspunt is dat mijnwaterstijging leidt tot bodemstijging en onregelmatige zettingen. Anderzijds leiden nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, mogelijk tot verdere sanering en daarmee verbetering van bodemkwaliteit.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 9 'water en bodem sturend' in de ontwerp omgevingsvisie schenken aandacht aan bodemkwaliteit, maar leiden naar verwachting niet tot een verandering van de staat van de leefomgeving ten aanzien van bodemkwaliteit in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Met name in het buitengebied wordt de landbouw als specifiek belastende sector voor de bodem benoemd. De landbouwtransitie wordt gezien als kans voor verbetering. In de ontwerp omgevingsvisie geeft de gemeente aan samen met agrariërs te werken aan toekomstbestendige landbouw. De gemeente onderschrijft ambities uit het NPLG, zoals het streven naar 10% groenblauwe dooradering. Het is niet duidelijk of de gemeente in zet op een ander type landbouw, met minder intensieve veehouderij of minder/geen gebruik van bestrijdingsmiddelen. Daarnaast richten vrijwel alle beleidskeuzes onder ambitie 9 zich op water en niet op bodem(kwaliteit). Bodemkwaliteit is daarom een onderbelicht thema in de ontwerp omgevingsvisie.

Batenanalyse milieu en ondergrond

De gemeente is voornemens om nieuwe en duurzame woningen te bouwen, duurzame mobiliteit te stimuleren, en te vergroenen door o.a. bomen te planten. Deze beleidskeuzes hebben meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan een betere luchtkwaliteit, door vermeden uitstoot van CO₂, en is positief voor **gezondheid**, wat bijdraagt aan vermeden zorgkosten en voorkomen arbeidsverlies.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn: Handboek Milieuprijzen (2023)⁶¹, TEEB Stadtool (2013)⁶²

5.13 Sociale veiligheid

5.13.1 Veiligheidsbeleving

Tabel 28: Beoordelingstabel Veiligheidsbeleving.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	De sociale veiligheid is in de afgelopen jaren verbeterd, maar het percentage inwoners dat zich in eigen buurt wel eens onveilig voelde, ligt 6% boven het landelijk gemiddelde.
Autonome ontwikkeling	-	De gemeente heeft aandacht voor sociale veiligheid, maar verschillende ontwikkelingen maken dat de sociale veiligheid de komende jaren waarschijnlijk gelijk blijft aan de huidige situatie.
Doelbereik		De gemeente heeft beleidskeuzes in haar ontwerp omgevingsvisie geformuleerd die de sociale veiligheid verbeteren, zoals het terugdringen van leegstand, het concentreren van voorzieningen en detailhandel en vergroening.

In de afgelopen jaren is het veiligheidsgevoel van onze inwoners verbeterd. In hun eigen buurt voelde 19,8 % van onze inwoners zich in 2021 wel eens onveilig, terwijl dat in 2019 nog 23,2 % was. Het gemiddelde in Nederland in

⁶⁰ [Ontwikkelingen in veiligheid buisleidingen | Buisleidingen | Inspectie Leefomgeving en Transport \(ILT\) \(ilent.nl\)](#)

⁶¹ [Handboek Milieuprijzen 2023 | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

⁶² [TEEB-stad - Klimaatadaptatie \(klimaatadaptatienederland.nl\)](#)

2021 was echter 13.9 %. De gemeente heeft op dit gebied dus een opgave. Sociale kwaliteit ((buren)ruzies, mishandelingen en overlast door personen met verward gedrag) is afgelopen jaren toegenomen in de gemeente. De sociale kwaliteit wordt beïnvloed door de uitersten in de maatschappij: extremisme, polarisatie en radicalisering.

Met verschillende plannen, zoals de kadernota Integrale Veiligheid Westelijke Mijnstreek 2023-2026 en het Actieplan Integrale Veiligheid probeert de gemeente de sociale veiligheid en leefbaarheid te verbeteren en criminaliteit terug te dringen. Er zijn echter ontwikkelingen die maken dat het aanpakken van sociale veiligheid moeilijk is voor de gemeente. Dit zijn het tekort aan politieagenten, de opkomende cybercriminaliteit en spanning in de maatschappij. De verwachting is daarom dat de sociale veiligheid de komende jaren gelijk blijft aan de huidige situatie.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 1 ‘we maken ruimte voor ontmoeten’, 4 ‘het goede wonen’ en 7 ‘slimmer, gezonder en schoner’ in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van de veiligheidsbeleving in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De gemeente heeft oog voor het terugdringen van leegstand en verloedering in de stadscentra, stimuleert de concentratie van voorzieningen en detailhandel op centrale plekken, en dringt met verschillende maatregelen overlast van bedrijvigheid en spoorwegen terug. Dit draagt bij aan een sociaal veiligere leefomgeving. Ook richt de gemeente schoolomgevingen veilig in en zet de gemeente in op een groenere en veiligere leefomgeving met meer langzaam verkeer.

Er zijn een aantal bouwstenen die richting kunnen geven in het vervolg. De verschillende ontwikkelingen (clusteren van voorzieningen en detailhandel en inbreiding in Sittard) bieden kansen voor het sociaal veiliger inrichten van de leefomgeving. Het ontwerp en beheer van de openbare ruimte kan hier veel in betekenen, door de ruimte zichtbaar, eenduidig, toegankelijk en aantrekkelijk in te richten. Ook kan het betrekken van inwoners bij de inrichting van de openbare ruimte leiden tot eigenaarschap, betrokkenheid en daarmee verbetering van het veiligheidsgevoel.

5.13.2 Leefbaarheid

Tabel 29: Beoordelingstabel Leefbaarheid.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	Verschillende wijken, met name in Sittard en Geleen, krijgen de score ‘zwak’ op de leefbaarometer. De Buurtmonitor uit 2020 geeft een vergelijkbaar beeld.
Autonome ontwikkeling	-	De gemeente heeft aandacht voor leefbaarheid, maar verschillende ontwikkelingen maken dat de sociale veiligheid de komende jaren waarschijnlijk gelijk blijft aan de huidige situatie.
Doelbereik		De leefbaarheid verbetert met de omgevingsvisie. De groene buffer rondom Lindenheuvel/Krawinkel en Chemelot vermindert overlast van aanliggende bedrijven. Er wordt meer groen aangelegd in de wijken.

Over het algemeen scoort de gemeente Sittard-Gemeen een ruim voldoende op de leefbaarometer⁶³. Op stads/dorps- en wijkniveau zijn er echter grote verschillen te zien. De dorpen in het buitengebied scoren goed tot zeer goed. Ook het zuiden van Sittard scoort zeer goed. In Sittard scoren de wijken Vrangendael, Stadbroek en Broeksittard echter zwak. Ook Lindenheuvel en Sanderbout in Geleen scoren zwak. Het centrum van Geleen scoort net een voldoende. De buurtmonitor uit 2020 in de Foto van de Leefomgeving laat vergelijkbare resultaten zien voor verschillende indicatoren voor sociale cohesie: prettig wonen, voelt zich veilig in de buurt, voldoende groen in de buurt en voelt zich thuis in de buurt. Alleen de indicator voldoende groen laat afwijkende resultaten zien. In de dorpen en wijken in het noordwesten van de gemeente geeft 58 – 77% van de inwoners aan voldoende groen in de wijk te hebben. Dit ligt lager dan de zuidoostkant van de gemeente, waar 78 – 94% aangeef voldoende groen in de wijk te hebben.

Maatschappelijk vastgoed betreft de accommodaties die de gemeente nodig heeft om maatschappelijke organisaties (veelal verenigingen) in staat te stellen hun activiteiten te ontplooiën. Gemeentelijk beleid is erop gericht om maatschappelijke organisaties te ondersteunen. De gemeente heeft het huidige aanbod aan maatschappelijke

⁶³ [Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties \(2022\), Kaart Leefbaarometer](#)

accommodaties met de bijbehorende buurt- en clusterindeling goed in beeld. Het aantal voorzieningen in de gemeente Sittard-Geleen is over het algemeen lager dan het landelijk gemiddelde⁶⁴. De voorzieningen liggen op kortere afstand van inwoners, ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

De wijk- en buurtvoorzieningen functioneren redelijk tot goed. In alle voorzieningen is aanbod van supermarkten, bij de grotere wijk- en buurtvoorzieningen is aanvullend aanbod aanwezig. De leegstand is beperkt. Alleen de buurtvoorziening Lindenheuvel (Bloemenmarkt) kent structurelere leegstand.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 1 ‘we maken ruimte voor ontmoeten’, 4 ‘het goede wonen’ en 7 ‘slimmer, gezonder en schoner’ in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van de leefbaarheid in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Naast de beleidskeuzes die de gemeente maakt om de sociale veiligheid te verbeteren, worden een aantal keuzes gemaakt die externe veiligheidsrisico’s en overlast van bedrijven moeten verminderen. Een voorbeeld is het creëren van een groene buffer tussen Lindenheuvel/Krawinkel en Chemelot. Dit komt de leefbaarheid, die in de huidige situatie ‘zwak’ scoort, in deze wijken ten goede. Een aandachtspunt hierbij is dat voor de bestaande situatie niet duidelijk is hoe geluidsbelasting precies wordt verminderd. Er is, behalve actief samenwerken, geen beleidskeuze gemaakt.

5.13.3 Criminaliteit

Tabel 30: Beoordelingstabel Criminaliteit.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	Het aantal misdrijven in de gemeente Sittard-Geleen ligt hoger dan het landelijk gemiddelde.
Autonome ontwikkeling	-	De gemeente heeft aandacht voor sociale veiligheid, maar verschillende ontwikkelingen maken dat criminaliteit de komende jaren waarschijnlijk gelijk blijft aan de huidige situatie.
Doelbereik	→	Gelegenheidscriminaliteit wordt naar verwachting minder. Het sociaal veiliger inrichten van de leefomgeving heeft echter geen of minder invloed op de andere vormen van criminaliteit, zoals drugscriminaliteit, witwassen van misdaadgeld en mensenhandel.

In 2023 waren er 52,4 misdrijven per 1000 inwoners. Het aantal misdrijven in de gemeente Sittard-Geleen ligt hoger dan het landelijk gemiddelde⁶⁵. Woninginbraken zijn de afgelopen jaren afgenomen, terwijl de cybercriminaliteit door digitalisering is toegenomen. Op basis van landelijke gegevens is geen eenduidige stijging of daling te zien in de gemeente⁶⁶. Ondernijning is een groot probleem binnen de gemeente. Opgaven bij de gemeente liggen op de thema’s drugscriminaliteit, witwassen van misdaadgeld, spookbewoning en mensenhandel. De gemeente ziet dat criminaliteit zich snel aanpast aan de ‘markt’ en de veranderende wetgeving.

Met verschillende plannen probeert de gemeente de sociale veiligheid en leefbaarheid te verbeteren en criminaliteit terug te dringen. Er zijn echter ontwikkelingen die maken dat het aanpakken van sociale veiligheid moeilijk is voor de gemeente. Dit zijn het tekort aan politieagenten, de opkomende cybercriminaliteit en spanning in de maatschappij. De verwachting is daarom dat de sociale veiligheid de komende jaren gelijk blijft aan de huidige situatie.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 1 ‘we maken ruimte voor ontmoeten’, 4 ‘het goede wonen’ en 7 ‘slimmer, gezonder en schoner’ in de ontwerp omgevingsvisie schenken aandacht aan criminaliteit, maar leiden naar verwachting niet tot een verbetering van de staat van de leefomgeving ten aanzien van criminaliteit in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De verwachting is dat gelegenheidscriminaliteit teruggedrongen wordt met het voorgenomen beleid ten aanzien van het verbeteren van de leefomgeving door het creëren van ontmoetingsplekken. Criminaliteit op bedrijventerreinen

⁶⁴ [CBS Open Data \(2020\), Nabijheid voorzieningen: afstand locatie, wijk- en buurtcijfers 2020](#)

⁶⁵ [Gemeente Sittard-Geleen \(2024\), Sittard-Geleen in cijfers, Misdrijven](#)

⁶⁶ [CBS Open Data \(2020, 2021, 2022, 2023\), Geregistreeerde criminaliteit: soort misdrijf, regio](#)

wordt teruggedrongen, door het tegengaan van leegstand. Het sociaal veiliger inrichten van de leefomgeving heeft echter geen of minder invloed op de andere vormen van criminaliteit, zoals drugscriminaliteit, witwassen van misdaadgeld en mensenhandel.

Batenanalyse sociale veiligheid

De gemeente is voornemens detailhandel in de centra te concentreren en delen van de gemeente te vergroenen. Hiermee creëert de gemeente meer ruimte voor ontmoeten. Dit heeft meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan toename van gelegenheden voor ontmoeting en minder criminaliteit. De vermindering in criminaliteit wordt beschreven door vermeden kosten van overlast en misdrijven. Dit is een baat voor **sociale cohesie en veiligheid**. Het vergroenen heeft ook een negatieve baat ten aanzien van **sociale cohesie en veiligheid**: het onveiligheidsgevoel kan toenemen bij te veel en te dichte begroeiing. Dit is echter sterk afhankelijk van het soort groen. Bomenlanen en wadi's zijn bijvoorbeeld groen en overzichtelijk.

Een vermindering van leegstand leidt tot een verhoging van de **vastgoedwaarde**. Afname van het % leegstaande panden, verbetering van panden, en het verbeteren van de leefomgeving kan leiden tot waardestijging van onroerend goed.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn: MKBA Baten in de buurt⁶⁷, Leefbaarometer 2018⁶⁸, TEEB Stadtool (2013)⁶⁹

5.14 Klimaatadaptatie & water

5.14.1 Gevoelstemperatuur

Tabel 31: Beoordelingstabel Gevoelstemperatuur.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	Op meerdere plekken in de gemeente Sittard-Geleen is op meerdere dagen in het jaar sprake van een hoge gevoelstemperatuur. Ook is er sprake van een stedelijk hitte eiland-effect in de Sittard, Geleen en het Chemelot-terrein.
Autonome ontwikkeling	- -	De gevoelstemperatuur loopt, met name in de stedelijke centra en industrieterreinen, sterk op de komende jaren.
Doelbereik	→	De staat van de leefomgeving verandert naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Het centrum en woonwijken worden naar verwachting koeler. Op bedrijventerreinen en industrieterreinen zal de gevoelstemperatuur naar verwachting nog verder oplopen.

De gemeente Sittard-Geleen telt nu 6 tot 9 tropische dagen per jaar. Temperaturen lopen op deze dagen op tot tussen de 30 °C en 40 °C, zo werd op 24 mei 2021 een temperatuur van 35,6 °C in Sittard gemeten. De bedrijventerreinen Holtum Noord, VDL-Nedcar, Krawinkel, Chemelot, Sluisweg, Handelscentrum Bergerweg en Industriepark Noord zijn risicovol voor wat betreft hittestress. Oppervlaktetemperaturen lopen hier op tot 50 °C, wat een risico kan vormen voor de productiviteit en gezondheid van werknemers. Ook in de centra van Sittard en Geleen lopen temperaturen op warme dagen extra op tot lokaal boven 40 °C. In de woonwijken liggen op warme dagen de temperaturen tussen 30 °C en 35 °C. Dit is ook terug te zien op de kaart met stedelijk hitte eiland-effect in de Foto van de Leefomgeving. Op deze kaart is te zien dat een groot deel van Sittard, Geleen en het Chemelot-terrein tot bijna 3 graden warmer zijn in vergelijking met hun omgeving. Dit betekent dat naast kwetsbare groepen ook andere groepen risico lopen op

⁶⁷ <https://www.mkba-informatie.nl/mkba-voor-gevorderden/best-practices/baten-de-buurt/>

⁶⁸ [Leefbaarometer meting 2018 | Data overheid](#)

⁶⁹ [TEEB-stad - Klimaatadaptatie \(klimaatadaptatienederland.nl\)](#)

gezondheidsklachten door extreme hitte. Terwijl het aandeel van openbaar groen fors onder het landelijke richtgetal van 75 m² openbaar groen per woning ligt, op een afstand van maximaal 500 meter. Parken zijn in de gemeente daarnaast niet op loopafstand toegankelijk vanuit alle woningen te zijn.

De zomers in Nederland worden steeds warmer. Naarmate de gemiddelde temperatuur in Nederland toeneemt, nemen ook de extremen toe. Zowel de frequentie als de intensiteit van hittegolven zal in de zomer toenemen. Afgaande op de KNMI klimaatscenario's kan het aantal zomerse dagen in Sittard-Geleen in 2050 zijn verdubbeld. Het aantal tropische dagen neemt mogelijk nog sterker toe, van 6 tot 9 dagen naar meer dan 18 dagen per jaar. Ook de jaarextremen zullen sterk toenemen: de temperatuur op de heetste dag van het jaar zal in 2050 1,0 tot 3,8 °C hoger liggen dan nu het geval is. De gevoelstemperatuur neemt ook toe: deze stijgt in de binnensteden van Sittard en Geleen grofweg van maximaal 41°C naar circa 46°C. Daarmee neemt de hittestress in de warmere gebieden in de gemeente toe van groot naar extreem.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 8 'groene wijken en dorpen', 9 'water en bodem sturend' en 10 'heuvelland en Maasvallei verbonden' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van de gevoelstemperatuur op diverse plekken in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling, maar bedrijventerreinen en industriegebieden blijven belangrijke risicolocaties.

In de ontwerp omgevingsvisie worden veel beleidskeuzes gemaakt die de gevoelstemperatuur verbeteren. De gemeente wil de openbare ruimte vergroenen en neemt maatregelen, zoals het aanleggen van een groene buffer tussen Lindenheuvel/Krawinkel en Chemelot en het groener inrichten van ontmoetingsplekken. Bij nieuwe ontwikkelingen wil de gemeente klimaatadaptiever bouwen. En de gemeente stimuleert bewoners om samen buurten klimaatbestendig in te richten. Bedrijventerreinen en industriegebieden zijn risicolocaties voor een hoge gevoelstemperatuur. De gemeente neemt zelf geen beleidskeuzes over het klimaatadaptiever of koeler inrichten van deze terreinen. Dat blijft een risico in de toekomst. Woningbouw en het realiseren van mobiliteitshubs biedt kansen, mits deze met voldoende groen en water worden ingericht. De gemeente hanteert hiervoor het uitgangspunt dat verharding in de openbare ruimte alleen nog toe is gestaan als het een functie heeft en niet anders kan.

5.14.2 Wateroverlast & hoogwaterveiligheid

Tabel 32: Beoordelingstabel Wateroverlast & hoogwaterveiligheid.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	- -	Zowel wateroverlast als gevolg van piekbuien als overstromingen vormen een risico voor de gemeente Sittard-Geleen. Dit geldt voor zowel stedelijk- als landelijk gebied.
Autonome ontwikkeling	- -	Er lopen verschillende projecten om wateroverlast te verminderen en hoogwaterveiligheid te verbeteren. Klimaatverandering zorgt er echter ook voor, dat extreme situaties zich steeds vaker voordoen.
Doelbereik		De staat van de leefomgeving verbetert ten opzichte van de autonome ontwikkeling. In de ontwerp omgevingsvisie worden beleidskeuzes gemaakt, die wateroverlast verminderen en hoogwaterveiligheid verbeteren, zoals het ruimte maken voor waterberging, aanleggen van groen en op basis van klimaatstresstestkaarten problemen aanpakken.

Ondanks het feit dat er in de zomer in de regel minder neerslag valt dan in de andere jaargetijden, vallen in dit seizoen wel vaak de hevigste buien, met soms tientallen millimeters in een uur tijd. Bij deze hevige buien is het optreden van wateroverlast in het stedelijk gebied sterk afhankelijk van de hoeveelheid verharding, de hoeveelheid groen en de infiltratiemogelijkheden in de bodem, maar ook laagtes in het maaiveld waar water kan blijven staan. Op basis van een stresstest (waterdieptekaart na een T100 piekbui) blijkt dat met name het centrum van Geleen en Sittard en bedrijventerreinen kwetsbaar zijn voor wateroverlast en -hinder. Ook de laag liggende delen van de bebouwde kom van Munstergeleen, Einighausen, Limbricht, Ophoven, Overhoven en Stadbroek lopen risico's in het geval van een piekbui. Sittard-Geleen heeft in de zomer van 2023 twee keer te kampen gehad met hevige regenbuien met wateroverlast tot gevolg. Naast stedelijk gebied, kan ook in het buitengebied wateroverlast optreden als gevolg van het reliëf. Zo stroomt in Munstergeleen bijvoorbeeld veel water van de hellingen het dorp in, waardoor het centrum in 2018 onder water kwam te staan. Maar ook in Einighausen treedt regelmatig wateroverlast op door afstroming van water uit

het landelijk gebied en ook afstroming van hemelwater vanaf de Kollenberg kan voor overlast in het stedelijk gebied zorgen.

Voor wat betreft hoogwaterveiligheid zijn de binnendijkse beken een aandachtspunt in gemeente Sittard-Geleen. Na de overstromingen van de Geleenbeek en Molenbeek in 2019, is de waterveiligheid bij binnendijkse beken geëvalueerd. De Geleenbeek stroomt namelijk dwars door Sittard. Dit gegeven, in combinatie met de hoge verhardingsgraad en het feit dat de beek onder particuliere woningen stroomt, waarvan de eigenaren verantwoordelijk zijn voor de ondergrond, maken het beheren van de veiligheid risicovol. Ook de overstromingen van 2021 in Zuid-Limburg hebben duidelijk gemaakt dat het risico op wateroverlast in de gebouwde omgeving blijft.

De toenemende droogte in de zomer zorgt voor een extra uitdaging, omdat regenwater moeilijk in een droge bodem kan wegzakken. Hierdoor kan sneller wateroverlast ontstaan. Vooral de bebouwde omgeving gevoelig voor dit type wateroverlast. Omdat er veel verharding is, kan het water moeilijk infiltreren in de bodem.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 9 ‘water en bodem sturend’ in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van wateroverlast en hoogwaterveiligheid in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

In risicogebieden wordt ruimte gemaakt voor waterberging. Ook claimt de gemeente wateroverlastgebieden voor waterberging als er kavels vrijkomen. Omdat de gemeente afhankelijk is van vrijkomende kavels, is het onzeker of de beleidskeuze uiteindelijk wordt uitgevoerd. De gemeente gaat op basis van de klimaatstresstestkaarten aan het werken om wateroverlast te verminderen op plekken waar er problemen zijn. Verder wordt alle niet-functionele verharding omgezet naar groen en wordt verharding in de openbare ruimte alleen toegestaan als het een functie heeft en niet anders kan. Tot slot wordt er klimaatadaptief gebouwd en ontvangen bewoners subsidie voor het klimaatadaptief inrichten van hun leefomgeving. De gemeente benoemd in haar ontwerp omgevingsvisie ook maatregelen waar het waterschap voor aan de lat staat.

Ontwikkelingen die ruimte vragen en verharding toevoegen, zoals woningbouw en op kleinschaliger niveau het realiseren van mobiliteitshubs, kunnen een risico vormen voor wateroverlast, omdat er dan minder ruimte is voor water en meer verharding wordt aangelegd. De gemeente hanteert hiervoor het uitgangspunt dat verharding in de openbare ruimte alleen nog toe is gestaan als het een functie heeft en niet anders kan.

5.14.3 Waterkwaliteit

Tabel 33: Beoordelingstabel Waterkwaliteit.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	Voor veel KRW waterlichamen in Nederland is de prognose dat met name de chemische waterkwaliteit in 2027 niet zal voldoen aan de gestelde doelen. Een vergelijkbare prognose voor het oppervlaktewater in de gemeente Sittard-Geleen is aannemelijk. Daarnaast zijn nitraat en pesticiden in het grondwater een sluimerend probleem.
Autonome ontwikkeling	-	De bijdrage voor de gemeente Sittard-Geleen aan het verbeteren van de waterkwaliteit ligt vooral in het verminderen van de rioloverstorten naar oppervlaktewater en het samen met Waterschap Limburg herinrichten van de beeksystemen in het stedelijk gebied. De verwachting is dat de waterkwaliteit gelijk blijft.
Doelbereik		De staat van de leefomgeving blijft ten opzichte van de autonome ontwikkeling gelijk. De gemeente legt met het Waterschap Limburg bufferzones aan die de waterkwaliteit verbeteren. Er worden geen beleidskeuzes gemaakt, gericht op het natuurlijker inrichten van het watersysteem.

Voor veel KRW waterlichamen in Nederland is de prognose dat met name de chemische waterkwaliteit in 2027 niet zal voldoen aan de gestelde doelen. Een vergelijkbare prognose voor het oppervlaktewater in de gemeente Sittard-Geleen is aannemelijk. In het toetsjaar 2022 was één van de twee meetpunten voor stikstof matig, en één van de twee meetpunten voor fosfor ontoereikend. Daarnaast zijn nitraat en pesticiden in het grondwater een sluimerend probleem.

Voor nitraat en gewasbeschermingsmiddelen is het halen van de doelen in 2027 onzeker. Maasbreed is een verdere, toereikende vermindering van de belasting vanuit de buitenlandse bronnen en huidige landbouwactiviteiten nodig.

De bijdrage voor de gemeente Sittard-Geleen aan het verbeteren van de waterkwaliteit ligt vooral in het verminderen van de riooloverstorten naar oppervlaktewater en het samen met Waterschap Limburg herinrichten van de beeksystemen in het stedelijk gebied. Zoals de gebiedsgerichte aanpak van de Geleenbeek / Corio Glana en het ontkluisen en ecologisch inrichten van de Keutelbeek. Hier koppelt de gemeente doelen op het gebied van waterkwaliteit aan, op het gebied van landschapsbeleving en gezondheid. Door klimaatverandering neemt de temperatuur van het oppervlaktewater toe. Dit verslechtert de waterkwaliteit.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 9 ‘water en bodem sturend’ en ambitie 10 ‘heuvelland en Maasvallei verbonden’ in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van invloeden vanuit de landbouw op waterkwaliteit ten opzichte van de autonome ontwikkeling, maar beleidskeuzes ten aanzien van het natuurlijker inrichten van het watersysteem ontbreken.

In de beken, beekdalen en belangrijke stroomgebieden werkt de gemeente met Waterschap Limburg om rondom deze gebieden bufferzones te creëren om ruimte te maken voor de beken. Hierdoor vloeien minder meststoffen van de landbouw in het watersysteem, wat de waterkwaliteit ten goede komt. Ook zoekt de gemeente een samenwerking met agrariërs voor het natuurinclusief inrichten van de landbouw. Omdat de gemeente hiervoor afhankelijk is van agrariërs, is onzeker of dit daadwerkelijk leidt tot meer natuurinclusieve landbouw. Er worden geen beleidskeuzes gemaakt, gericht op het natuurlijker inrichten van het watersysteem.

5.14.4 Droogte

Tabel 34: Beoordelingstabel Droogte.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	De gemeente Sittard-Geleen heeft in de huidige situatie last van droge zomers en is in de afgelopen jaren droger geworden, onder meer doordat er in de tweede helft van de 20e eeuw grondwateronttrekking in het gebied plaatsgevonden heeft.
Autonome ontwikkeling	- -	Door klimaatverandering krijgt de gemeente Sittard-Geleen in de toekomst in grotere mate te kampen met droogtestress.
Doelbereik		De staat van de leefomgeving blijft ten opzichte van de autonome ontwikkeling gelijk. De gemeente neemt veel beleidskeuzes die droogte in de stedelijke omgeving tegengaan, zoals het aanleggen van groen en waterberging. Voor het tegengaan van droogte in het buitengebied, met name buiten de natuurgebieden, worden geen beleidsmaatregelen genomen.

Langdurige periodes van droogte komen steeds vaker voor. De droge zomers van 2018, 2019, 2020 en 2022 bewijzen dat dit ook voor Nederland realiteit is. In de periode 1981 tot 2010 bedroeg het maximaal gemeten neerslagtekort in de periode van april tot en met september 144 mm. In de zomer van 2018 bedroeg het maximale neerslagtekort in Sittard-Geleen ongeveer 308 mm (KNMI, 2018) en ook in de zomers van 2019 en 2020 liepen neerslagtekorten op tot meer dan 250 mm. De invloed van droogte heeft effect op de landbouw en natuur. In Sittard-Geleen is voornamelijk het Limbrichterbos kwetsbaar voor toenemende droogte. Bij het waterschap is al opgemerkt dat het gebied de afgelopen jaren droger is geworden, onder meer doordat er in de tweede helft van de 20e eeuw grondwateronttrekking in het gebied plaatsgevonden heeft. Het Limbrichterbos was door een hoge grondwaterstand en het optreden van kwel een zeer nat bos, maar in de afgelopen halve eeuw is de grondwaterstand door grootschalige onttrekking van grondwater door Chemelot met ongeveer een meter gedaald. De gemiddeld hoogste grondwaterstand in de gemeente bevindt zich op circa 1,0 m- maaiveld ter plaatse van de beekdalen en op de hoger gelegen delen van de gemeente bevindt de grondwaterstand zich dieper dan 10m- maaiveld.

De verwachting is dat Nederland in de toekomst in grotere mate te kampen krijgt met droogtestress. Daarnaast neemt de kans op bos- en natuurbranden toe, maar deze kans is voor Sittard-Geleen minder groot dan in de hoge zandgronden van Noord- en Midden Limburg. De gemeente heeft droogte en het tegengaan van droogtestress opgenomen in het beleidsplan Water en Klimaatadaptatie. De focus ligt op het infiltreren en vasthouden van water, het

bewateren van kwetsbaar groen en het toepassen van droogtebestendig groen. Ook hebben op 17 november 2022 meer dan dertig Limburgse partijen de Intentieverklaring Voldoende Zoetwater ondertekend. Met het ondertekenen van deze intentieverklaring spreken de partijen de intentie uit om zich in te zetten voor een gezamenlijke aanpak van droogte en waterbeschikbaarheid.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 9 ‘water en bodem sturend’ en ambitie 10 ‘heuvelland en Maasvallei verbonden’ in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van droogte in stedelijke gebieden van Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling, maar beleidskeuzes ten aanzien van buitengebieden ontbreken.

In risicogebieden wordt ruimte gemaakt voor waterberging. Ook claimt de gemeente wateroverlastgebieden voor waterberging als er kavels vrijkomen. Omdat de gemeente afhankelijk is van vrijkomende kavels, is het onzeker of de beleidskeuze uiteindelijk wordt uitgevoerd. Door water vast te houden kan droogte tegen worden gegaan. De gemeente wil de openbare ruimte vergroenen en neemt maatregelen, als het aanleggen van een groene buffer tussen Lindenheuvel/Krawinkel en Chemelot en het groener inrichten van ontmoetingsplekken. Bij nieuwe ontwikkelingen wil de gemeente klimaatadaptiever bouwen. En de gemeente stimuleert bewoners om samen buurten klimaatbestendig in te richten. Woningbouw en het realiseren van mobiliteitshubs biedt kansen, mits deze met voldoende groen en water worden ingericht. De gemeente hanteert hiervoor het uitgangspunt dat verharding in de openbare ruimte alleen nog toe is gestaan als het een functie heeft en niet anders kan. Er zijn verschillende beleidskeuzes die bijdragen aan het verminderen van droogte in het buitengebied, zoals het versterken van het Limbrichterbos en de Rollen als nat bosrijk natuurgebied. Er worden geen beleidsmaatregelen genomen die zorgen dat het buitengebied, buiten de natuurgebieden, droogte wordt tegengegaan.

Batenanalyse klimaatadaptatie & water

De gemeente is voornemens hittestress te reduceren door delen van de gemeente te vergroenen. Hittestress uit zich op twee manieren: schade aan natuur door droogte en hittestress bij mensen door gebrek aan verkoeling in de leefomgeving. De gemeente is daarnaast voornemens meer waterberging te realiseren. Deze beleidskeuzes hebben meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie ten eerste bij aan het verminderen van hittestress. Bij het bepalen van de baten wordt gekeken naar het % toename in oppervlak groen en het aantal woningen binnen een straal van 1 km van additioneel groen. Dit is een baat voor **gezondheid** en draagt daarmee bij aan vermeden zorgkosten en het voorkomen van arbeidsverlies. De ontwerp omgevingsvisie draagt ook bij aan het voorkomen van **wateroverlast**. Dit kan veel schade veroorzaken. Hiervoor dient gekeken te worden naar vermeden schade van wateroverlast: reductie in risico op schade (in %) en gemiddelde schade.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn: TEEB Stadtool (2013)⁷⁰, LIFE@Urban Roofs⁷¹

5.15 Energie

5.15.1 Duurzame elektriciteit

Tabel 35: Beoordelingstabel Duurzame elektriciteit.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	- -	Het aandeel duurzame elektriciteit t.o.v. het totaal verbruikte elektriciteit in gemeente, exclusief Chemelot als losstaand grootschalig industrieel cluster in Nederland, is met circa 5% minimaal.
Autonome ontwikkeling	- -	De elektriciteitsvraag neemt de komende jaren toe en er zijn geen plannen voor verdere opwek van duurzame elektriciteit in Sittard-Geleen bekend. Netcongestie vertraagd de aanleg van mogelijke zonne- en

⁷⁰ TEEB-stad - Klimaatadaptatie (klimaatadaptatienederland.nl)

⁷¹ [Rekeninstrument LIFE @ Urban Roofs krijgt update \(dakenplan.nl\)](https://rekeninstrumentliffe@urbanroofs.nl)

	Beoordeling	Onderbouwing
Doelbereik	→	<p>windparken. Het aandeel duurzame elektriciteit t.o.v. het totaal verbruikte elektriciteit in gemeente neemt waarschijnlijk af.</p> <p>De staat van de leefomgeving blijft ten opzichte van de autonome ontwikkeling gelijk. Er worden lokaal maatregelen genomen om energie duurzaam op te wekken. De gemeente legt geen zonnevelden of windturbines aan.</p>

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat hernieuwbare elektriciteit in de gemeente Sittard-Geleen op dit moment wordt opgewekt met zonnestroom, grotendeels op daken van woningen en bedrijven. Er wordt geen elektriciteit uit wind opgewekt in de gemeente. De gebouwde omgeving gebruikte in 2022 3.380 TJ energie. In de sector verkeer en vervoer was dit 2.707 TJ. Dit is exclusief industrie. In 2022 werd 324 TJ opgewerkt uit duurzaam opgewekte elektriciteit⁷². Het aandeel duurzame elektriciteit t.o.v. het totaal verbruikte elektriciteit in gemeente, exclusief Chemelot als losstaand grootschalig industrieel cluster in Nederland, is dus minimaal.

In potentie heeft Sittard-Geleen ruimte voor 1.260 TJ aan duurzame opwek van zonne- en windenergie volgens de RES van Zuid-Limburg. In de Foto van de Leefomgeving is niet beschreven of er concrete plannen voor duurzame elektriciteitsopwekking lopen. De elektriciteitsvraag neemt door verdere elektrificatie van onder andere de industrie en mobiliteit en toenemend gebruik van elektrische apparaten waarschijnlijk toe tot 2040. Er is geen sterke bevolkingsgroei waardoor het energieverbruik verder zou vergroten (0.14% tussen 2021 en 2035⁷³). Het aandeel duurzame elektriciteit t.o.v. het totaal verbruikte elektriciteit in gemeente neemt daarmee waarschijnlijk af. Daarnaast kampt de provincie Limburg met netcongestie. De netbeheerders werken de komende jaren aan de uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet. TenneT investeert daarom in het elektriciteitsnetwerk bij Graetheide en Lutterade. Het is niet bekend of netcongestie hiermee voor 2040 verholpen is. Dit belemmert mogelijk de aanleg van zonne- en windparken en het aansluiten van afnemers.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie leiden niet tot verandering van de staat van de leefomgeving ten aanzien van duurzame elektriciteit in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

In de ontwerp omgevingsvisie wordt ingezet op multifunctioneel ruimtegebruik en het lokaal opwekken van duurzame energie op daken van woningen en bedrijven. Om de herkenbaarheid en kwaliteit van het landschap te behouden, gaat de gemeente terughoudend om met ontwikkelingen in het buitengebied. De gemeente legt bijvoorbeeld geen zonnevelden of windturbines aan. Wel faciliteert de gemeente de verbetering en verzwaring van de energie-infrastructuur, die nodig is voor de energietransitie.

5.15.2 Duurzame warmte

Tabel 36: Beoordelingstabel Duurzame warmte.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	- -	Slechts 8% van de totale woningvoorraad wordt duurzaam verwarmd. Er is geen informatie bekend over gebruik van duurzame warmte in de dienstverlening en industrie.
Autonome ontwikkeling	-	Een deel van de gemeente wordt aangesloten op het Warmtenet Zuid-Limburg, waardoor veel panden kunnen worden verwarmd met de restwarmte van Chemelot. Er zijn daarnaast veel verouderde woningen. Bijna de helft heeft een laag energielabel, waarvan 40% rendabel te isoleren is. Het aandeel duurzame warmte in gebouwde omgeving neemt waarschijnlijk toe, maar financiering van isolatie is een groot knelpunt.

⁷² [Gemeente Sittard-Geleen, Sittard-Geleen in cijfers: Duurzaamheid. Geraadpleegd in juli 2024](#)

⁷³ [CBS, Groei en krimp per gemeente](#)

	Beoordeling	Onderbouwing
Doelbereik		Duurzame warmte in de gemeente verbetert naar verwachting. De gemeente ontwikkelt samenwerkingsverbanden en wijkuitvoeringsplannen om een warmte-infrastructuur aan te leggen. Ook bouwt de gemeente nieuwe woningen zoveel mogelijk energieneutraal.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat er geen concrete informatie bekend is over warmteverbruik in Sittard-Geleen. Op basis van informatie uit 2021 is de warmtevraag in Sittard-Geleen ongeveer 2.175 TJ van zowel woningen, dienstverlening als industrie (exclusief Chemelot). Wat betreft duurzame warmtegebruik van woningen verwarmt het Groene Net Noord momenteel ongeveer 650 woningen en 25 utiliteiten. Daarnaast zijn er ongeveer 1.100 woningen aangesloten op warmtenetten van EnNatuurlijk, die ook de restwarmte van de biomassacentrale BES gebruiken. In totaal is in de gemeente 8% van de panden duurzaam verwarmd. De wijk Limbrichterveld-Noord dient als een van de landelijke proeftuinen aardgasvrij in 2050. Hoewel de ondergrond van de gemeente (zeer) geschikt is voor warmte-koude opslag (WKO), wordt hier geen gebruik van gemaakt. Er is geen informatie bekend over het gebruik van duurzame warmte door dienstverlening en industrie.

In de Transitievisie Warmte van de gemeente is berekend dat voor 2030 nog 24% van de woningen in Sittard-Geleen rendabel te verwarmen is met een nog aan te leggen warmtenet op basis van restwarmte van Chemelot, nog 6% rendabel te verwarmen met een individuele elektrische warmtepomp, en nog 4% rendabel te verwarmen met een hybride warmtepomp in combinatie met een aardgasgestookte CV. Met restwarmte vanuit Chemelot kunnen alle woningen in Sittard-Geleen in potentie duurzaam verwarmd worden. Een recent besluit van de gemeenteraad is dat een deel van de gemeente wordt aangesloten op het Warmtenet Zuid-Limburg, waardoor veel panden kunnen worden verwarmd met de restwarmte van Chemelot. Een belangrijk knelpunt is de verouderde huizenvoorraad in de gemeente. Bijna de helft van de woningen in de gemeente is op dit moment niet goed geïsoleerd (energielabel D t/m G), waarvan circa 40% rendabel te isoleren is. Financiering is daarom een belangrijk knelpunt voor de transitie naar aardgasvrije woningen. De verouderde huizenvoorraad verbetert de komende periode. In de Woondeal Limburg is afgesproken dat de gemeente tot 2030 minstens 1.845 woningen gebouwd worden in Sittard-Geleen. De gemeente verwacht dat een deel van de woningen van slechte kwaliteit autonoom gesloopt zullen worden.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 4 'het goede wonen' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van duurzame warmte in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Nieuwe woningen bouwt de gemeente zoveel mogelijk energieneutraal. Naast het verduurzamen van de woningen moeten op wijkniveau aanpassingen gedaan worden om te verduurzamen. Denk aan het aanleggen van een warmte-infrastructuur en verzwaring van de elektriciteitsaansluitingen voor elektrische verwarming. Daarvoor ontwikkelt de gemeente samenwerkingsverbanden op wijkniveau (met inwoners, woningcorporaties, ondernemers, netbeheerder enz.) en stelt de gemeente wijkuitvoeringsplannen op.

5.15.3 Duurzame bedrijvigheid

Tabel 37: Beoordelingstabel Duurzame bedrijvigheid.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+/-	Het aandeel bedrijven dat energieneutraal produceert is niet bekend. Energieverbruik neemt af.
Autonome ontwikkeling	+	Chemelot als belangrijk industrieel cluster verduurzaamt richting 2040. Netcongestie is een mogelijk knelpunt voor de toename van het aandeel bedrijven dat energieneutraal produceert.
Doelbereik		Beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie zorgen dat de bedrijvigheid verduurzaamt.

Het aandeel bedrijven dat energieneutraal produceert is niet bekend. Het energieverbruik van bedrijven, zowel elektriciteit als gas, neemt voor alle bedrijfstakken de afgelopen jaren af⁷⁴. Chemelot als belangrijk industrieel cluster verduurzaamt snel en wil in 2050 energieneutraal produceren. Er is geen informatie bekend over andere energieneutrale productie van andere bedrijven in de gemeente. Netcongestie vertraagd mogelijk de transitie van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare energie. TenneT investeert daarom in het elektriciteitsnetwerk bij Graetheide en Lutterade. Het is niet bekend of netcongestie hiermee voor 2040 verholpen is.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 5 'een sterke, gewortelde circulaire bedrijvigheid' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van duurzame warmte in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De belangrijkste beleidskeuze is dat de gemeente de verandering van Chemelot van een hoogwaardig chemisch industrieterrein gebaseerd op fossiele grondstoffen naar een volledig klimaatneutrale en circulaire chemiesite faciliteert. Dit doet de gemeente onder andere door het in Geleen ontwikkelen van de Circular Mile, samen met de dsm-firmenich, Chemelot en Brightlands Chemelot Campus. Ook werkt de gemeente samen aan de ontwikkeling van het centrum van Geleen tot een proeftuin voor een circulaire en energieneutrale economie. Verder biedt de gemeente de komende jaren ruimte aan de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy ten noorden van de Urmonderbaan. Ook stimuleert de gemeente dat werklocaties duurzaam, toekomstbestendig en vitaal zijn. De ontwerp omgevingsvisie beschrijft hier een duidelijke visie over. Het is nog niet helder hoe de gemeente dit precies gaat stimuleren.

Batenanalyse energie

De gemeente is voornemens samenwerkingsverbanden te ontwikkelen en wijkuitvoeringsplannen op te stellen om een warmtenet aan te leggen. Ook bouwt de gemeente nieuwe woningen zoveel mogelijk energieneutraal.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan een vermeden uitstoot van CO₂.

Een bron van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren is: Handboek Milieuprijzen (2023)⁷⁵

5.16 Intermezzo: duurzame energie

De gemeente maakt in het afwegingskader grootschalige opwek van wind- en zonne-energie Sittard-Geleen⁷⁶ een aantal keuzes:

Grootschalige opwek WIND (windturbines) t/m 2030

De gemeente kiest om vast te houden aan het bestaande beleid om alleen windturbines toe te staan op de bedrijventerreinen zoals aangegeven in de omgevingsvisie Sittard-Geleen. Daarbij moet er wel ruimte genoeg zijn om 3 windturbines op een rij te plaatsen

Grootschalige opwek ZON (op daken > 285 m², op parkeerterreinen en op grond)

De gemeente kies voor het zoekgebied zon op het dak in het stedelijk gebied en bedrijventerreinen. Zonnepanelen worden gezien als een rode functie die bij voorkeur gecombineerd moeten worden met bestaande bebouwing: *Geschikte locaties voor zonnepanelen zijn het bebouwde gebied en de bedrijventerreinen. Gezien de aard van de bebouwing dit in woongebieden veelal kleinschalig zijn; op bedrijventerreinen kan ook sprake zijn van zonneparken op een grotere schaal. Met name op bedrijventerreinen is veel grootschalige opwek van zon mogelijk vanwege de grote loodsen en talrijke parkeerterreinen.*

Op basis van deze zoekgebieden voor zon is door de gemeente bepaald hoeveel duurzame energie in die zoekgebieden opgewekt zou kunnen worden. Dit is gedaan op basis van de landelijke benuttingspercentages voor

---

⁷⁴ [DASHBOARD - Industrie en Landbouw - Amersfoort \(databank.nl\)](#)

⁷⁵ [Handboek Milieuprijzen 2023 | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

⁷⁶ [Gemeente Sittard-Geleen \(2021\). Afwegingskader grootschalige opwek van wind- en zonne-energie Sittard-Geleen](#)

hoeveel er t/m 2030 aan zonne-energie gerealiseerd kan worden op daken van gebouwen en parkeerterreinen, en op basis van wat beleidsmatig maximaal gewenst is op landbouwgrond. De gemeente heeft de resultaten uitgedrukt in percentages van de totaal oppervlakte grond of dak:

- Benutbaarheid dak > 285 m²: 30%
- Benutbaarheid parkeerterreinen en verhard terrein bedrijventerreinen: 5 tot 10%
- Benutbaarheid braakliggende terreinen: 10%
- Benutbaarheid landbouwgebied in Sittard-Geleen (Stad-landzones): 20%
- Benutbaarheid langs infrastructuur: 0%

In het afwegingskader was ook het landbouwgebied in Sittard-Geleen onderdeel van het zoekgebied voor de grootschalige opwek van zonne-energie. De gemeente maakt in hun nieuwe ontwerp omgevingsvisie de keuze om geen grootschalige opwek van zonne-energie in het landelijk gebied te realiseren. Bij het goed benutten van de potentie van dak, parkeerterreinen, bedrijventerreinen en braakliggende terreinen kan de gemeente 45 - 50 % van de benodigde duurzame energie worden opgewekt.

De gemeente geeft in het afwegingskader aan dat de technische, procesmatige en financiële randvoorwaarden voor de inrichting, inpassing, beheer en participatie in de nieuwe omgevingsvisie van Sittard-Geleen nader uitgewerkt worden. In de omgevingsvisie is echter alleen beperkte of niet-concrete beleidskeuzes gemaakt voor het realiseren van deze ambitie. Voor **wind**: De gemeente wil de mogelijkheid onderzoeken voor een innovatieve windstraat (kleine innovatieve windturbines) als onderdeel van de Circular Mile. Voor **zon**: met woningcorporaties maakt de gemeente afspraken over de aanpak van de niet-toekomstbestendige woningen (met name energiearmoede) en nieuwe woningen moeten energieneutraal worden, met lokale opwek van duurzame energie. De gemeente stimuleert dat bedrijven de energie opwekken op daken, gevels en (parkeer)terreinen energie op die zij nodig hebben voor hun bedrijfsprocessen. Waarin zij zien dat bedrijven een gezamenlijke energiehuishouding creëren (smart grids/energyhubs).

De vraag voor (duurzame) elektriciteit ligt flink hoger dan het huidige aanbod duurzame elektriciteit. Er worden beleidskeuzes gemaakt in de juiste richting. Deze keuzes reiken echter niet ver genoeg (wind) en liggen voor een deel buiten de bevoegdheid van de gemeente (zon op dak bij bestaande woningen en bedrijventerreinen). Dat maakt dat de stip op de horizon van de gemeente “Sittard-Geleen is in 2040 een gezonde, ondernemende, innovatieve en duurzame gemeente”, met betrekking tot duurzame gemeente – duurzame opwek niet haalbaar is. Na overleg met de gemeente Sittard-Geleen blijkt dat zij bezig zijn met het opstellen van een routekaart voor de energietransitie. Wij raden daarom aan om deze informatie mee te nemen bij het maken van deze routekaart.

5.17 Natuur & landschap

5.17.1 Biodiversiteit buitengebieden

Tabel 38: Beoordelingstabel Biodiversiteit buitengebieden.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	De biodiversiteit in heel Nederland staat onder druk. In de gemeente Sittard-Geleen is de afgelopen jaren geen onderzoek gedaan naar biodiversiteit. De kaart <i>biodiversiteit per kilometer</i> uit de atlas van de leefomgeving, laat zien dat de soortendiversiteit met name langs de Grensmaas en op de Schwienswei in het noorden van de gemeente hoog is, zowel wat betreft de totale soortendiversiteit als die van de Rode Lijstsoorten. In de stad-landzone ten westen en zuidoosten van Sittard en ten oosten van Geleen varieert de totale soortendiversiteit tussen 200 en 500 soorten en de Rode Lijst soortendiversiteit tussen 10 en 30 soorten.
Autonome ontwikkeling	+/-	De verwachting is dat de projecten Grensmaas en Rivierpark Maasvallei de biodiversiteit in het noordwesten van de gemeente verbeteren.
Doelbereik		Verschillende beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie maken dat de biodiversiteit in het buitengebied naar verwachting zal verbeteren. Een aantal grote ontwikkelingen en toenemende recreatie, zijn risico's

---

Beoordeling   **Onderbouwing**

---

voor de biodiversiteit in het buitengebied. De gemeente heeft deze risico's in beeld en stelt in de ontwerp omgevingsvisie mitigerende- en compenserende maatregelen voor.

Er ligt één Natura 2000-gebied binnen de gemeentegrenzen: het gebied Grensmaas, dat de westelijke gemeentegrens vormt. Naast Natura 2000-gebieden zijn er nog andere beschermde gebieden die binnen de gemeente vallen en belangrijk zijn voor de biodiversiteit, zoals het Limburgse deel van het Nationale Natuurnetwerk, oftewel Natuurnetwerk Limburg. Ook liggen er delen van de provinciale groenblauwe mantel binnen gemeentelijk grondgebied. De groenblauwe mantel omvat onder andere het Maasdal en de beekdal. Binnen de gemeente liggen ook natuurbeekzones, die belangrijk zijn voor het beschermen, behouden en verder ontwikkelen van de ecologische doelen en ruimte voor natuurlijke hydrologische processen (meanderen, inundaties) en realiseren van de benodigde waterpeilen.

De biodiversiteit in Nederland (en dus ook de gemeente Sittard-Geleen) staat zwaar onder druk: sinds het begin van de industriële revolutie is de soortendiversiteit met zo'n 85% afgenomen. Door onder meer uitstoot van stikstof vanuit landbouw, verkeer en industrie en schaalvergroting in de intensieve landbouw zijn de afgelopen decennia veel leefgebieden voor plant- en diersoorten verdwenen. In de gemeente Sittard-Geleen is de afgelopen jaren geen onderzoek naar biodiversiteit uitgevoerd. Het meest recente beleidsstuk dat ingaat op biodiversiteit en de groene kwaliteit van het buitengebied dateert uit 2009 (Commissie Westelijke Mijnstreek). De voor dit onderzoek uitgevoerde analyses concluderen dat in de huidige situatie het groenareaal beperkt van omvang en sterk versnipperd is. Belangrijke natuurkernen liggen geïsoleerd in het landschap, waardoor ze kwetsbaar worden voor verstoringen.

De kaart *biodiversiteit per kilometervak* uit de atlas van de leefomgeving, laat zien dat de soortendiversiteit met name langs de Grensmaas en op de Schwienswei in het noorden van de gemeente hoog is, zowel wat betreft de totale soortendiversiteit als die van de Rode Lijstsoorten. In de stad-landzone ten westen en zuidoosten van Sittard en ten oosten van Geleen varieert de totale soortendiversiteit tussen 200 en 500 soorten en de Rode Lijst soortendiversiteit tussen 10 en 30 soorten. De biodiversiteit in het agrarisch gebied lijkt daarmee hoger te zijn dan op de grotere, intensieve landbouwgronden in Noord-Brabant en het Groene Hart. Het is echter aannemelijk dat de agrarische sector een negatief effect heeft op de ruimte voor flora en fauna, en dat vermessing een probleem blijft voor het bodemleven en de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater en daarmee voor natte natuur in de gemeente.

Sinds de publicatie van het rapport uit 2009 is op het vlak van biodiversiteit gewerkt aan twee grote projecten in de gemeente: het Grensmaasproject, waarbij grootschalige werkzaamheden aan de rivier hebben geleid tot het nieuwe natuurgebied Rivierpark Maasvallei, en het herstel en de re-naturalisatie van de beken in de gemeente, waarvan Corio Glana het meest in het oog springende project is. Onderzoeken ontbreken, maar het ligt in de lijn der verwachting dat deze projecten een gunstig effect op de biodiversiteit van de natte natuur in de gemeente hebben.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 9 'water en bodem sturend' en 10 'heuvelland en Maasvallei verbonden' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van biodiversiteit in de buitengebieden van Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De gemeente wil het toekomstbestendig maken van de landbouw in de gemeente stimuleren. Zij werken samen met agrariërs aan een toekomstbestendige landbouw. Ook wil de gemeente hun bossen klimaat- en toekomstbestendig maken en door inrichtings- en beheermaatregelen de biodiversiteit bevorderen. Ook legt de gemeente nieuwe landschapselementen aan, zoals heggen, bosschages, de aanplant van bomen en de aanleg van greppels en poelen, met als doel de realisatie van 10 procent groenblauwe dooradering in het buitengebied. Ook creëert de gemeente een landschappelijke overgang tussen stedelijk- en buitengebied. Dit heeft een positief effect op de biodiversiteit. Er zijn ook een aantal risico's voor de biodiversiteit in het buitengebied, zoals grote ontwikkelingen en recreatie. In haar ontwerp omgevingsvisie beschrijft de gemeente de spanningen tussen deze beleidskeuzes en het verbeteren van de natuurgebieden en benoemt de gemeente tevens mitigerende- en compenserende maatregelen. Grote ontwikkelingen zijn de uitbreiding van de Brightlands Campus, een nieuw hoogspanningsstation op de Graetheide en de aanleg van buisleidingen. De gemeente maakt in haar ontwerp omgevingsvisie kenbaar dat zij dit als risico zien. Zij schrijven dat zij willen zorgen dat ontwikkelingen samen gaan met de versterking van de groene kwaliteiten van het buitengebied en de herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen. De gemeente zet hierbij in op compensatie/verevening. Een ander risico is toenemende recreatie in het buitengebied. De gemeente wil recreatie creëren en beschrijft tevens

dat dit een conflict kan opleveren met natuur. De gemeente wil daarom alleen binnen het draagvermogen van de natuurgebieden, recreatief medegebruik mogelijk te maken. Hetzelfde geldt voor de beleidskeuze om de mogelijkheid voor natuurbegraven te onderzoeken, wat meer bezoekers naar het buitengebied trekt. Hierover schrijft de gemeente dat altijd een zorgvuldige inventarisatie en belangenafweging nodig is om eventuele nadelige effecten voor gebruik en omgeving te kunnen uitsluiten.

5.17.2 Landschap

Tabel 39: Beoordelingstabel Landschap.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	Er zijn binnen de gemeente Sittard-Geleen in de loop der tijd veel landschapselementen verdwenen. Een groot deel van het grondgebied wordt gevormd door woongebieden en industrieterreinen. Omdat Sittard-Geleen de verbinding tussen Zuid-Limburg en de rest van Nederland vormt, wordt een deel van de ruimte gebruikt voor weg- en spoorverbinding.
Autonome ontwikkeling	-	Enerzijds stuurt de gemeente op het behoud van landschap, door de Nota Ruimtelijke Kwaliteit en door ruimtelijke kwaliteit te toetsen door de AOK. Anderzijds zijn er verschillende ontwikkelingen die een dreiging (kunnen) vormen voor het landschap.
Doelbereik		De staat van de leefomgeving verbetert ten opzichte van de autonome ontwikkeling. De gemeente is in haar ontwerp omgevingsvisie terughoudend wat betreft ontwikkelingen in het buitengebied. Ze zet in op natuurontwikkeling, natuurinclusieve landbouw, recreatieve verbindingen, en het vergroenen van landschappelijke overgangen tussen stedelijk en landelijk gebied. Noodzakelijke aanleg van energie-infrastructuur en buisleidingen en de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy dient gepaard te gaan met landschappelijke en natuurcompensatie.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat de gemeente Sittard-Geleen een verscheidenheid aan landschappen heeft, door de complexe en lange ontstaansgeschiedenis. Er zijn binnen de gemeente Sittard-Geleen in de loop der tijd echter veel landschapselementen verdwenen. Een groot deel van het grondgebied wordt gevormd door woongebieden en het aandeel bedrijventerreinen en industriegebieden in de gemeente is in verhouding met andere gemeenten erg hoog. Daar komt nog bij dat de gemeente Sittard-Geleen de verbinding tussen Zuid-Limburg en de rest van Nederland vormt, wat ertoe leidt dat een deel van de ruimte gebruikt wordt voor weg- en spoorverbindingen. De grotere landschappen in de gemeente beperken zich daardoor tot het rivierenlandschap tussen het Julianakanaal en de Grensmaas, het groene gebied ten noorden van Geleen, en het heuvellandschap ten zuidoosten van Sittard.

De gemeente Sittard-Geleen stuurt op het behoud van de ruimtelijke kwaliteit door het landschap als basis te nemen. Daarvoor is in 2021 de Nota Ruimtelijke Kwaliteit (NRK) vastgesteld. De inpassing van nieuwe ruimtelijke projecten in het landschap en het stedelijke weefsel van de gemeente wordt gestuurd via de Nota Ruimtelijke Kwaliteit. Leidend in de vergunningverlening en advisering over het borgen van de ruimtelijke kwaliteit binnen de gemeente is de Adviescommissie Omgevingskwaliteit (AOK). Hiermee is duidelijk dat de gemeente ruimtelijke kwaliteit en landschap in het vizier heeft en er veel aan doet om de huidige kwaliteit te bewaken.

Verdroging is een bedreiging voor het kenmerkende natte boslandschap. De Nota Ruimtelijke Kwaliteit noemt daarnaast dat de landschappelijke inpassing van de agrarische bedrijven op veel plekken onvoldoende is. Rondom de bebouwde kom van Sittard en Geleen liggen de stadsrandzones, waar de gebouwde omgeving overgaat in het open landschap in het buitengebied. De terrassen in het terrassenlandschap zijn vlak en hebben primair een agrarische functie. Dit leidt ertoe dat de hellingen gevoelig zijn voor erosie tijdens natte periodes. Verder zijn een verschillende ontwikkelingen die een dreiging (kunnen) vormen voor het landschap in het buitengebied: uitbreiding van industriegebieden, nieuwe woonwijk de Haese, uitbreiding van de A2 en de energietransitie, specifiek een nieuw hoogspanningsstation op de Graetheide en nieuwe elektriciteitslijnen.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 8 'groene wijken en dorpen' en 10 'heuvelland en Maasvallei verbonden' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van het landschap van Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Het buitengebied blijft voornamelijk beschermd, de gemeente gaat terughoudend om met ontwikkelingen in het buitengebied, maar verbied ontwikkelingen niet. De gemeente ontwikkelt nieuwe woningen in het bestaand stedelijk gebied. Er wordt geen nieuwe infrastructuur in het buitengebied aangelegd door de gemeente. Wel kijkt de gemeente samen met de provincie hoe regionale bereikbaarheid verbeterd kan worden. Het is niet bekend of dit nieuwe infrastructuur in het buitengebied voorzien wordt. Wat betreft het hoogspanningsstation op de Graetheide en nieuwe elektriciteitslijnen is de gemeente niet het bevoegd gezag, maar zet in op compensatie van landschap en natuur bij de aanleg hiervan. Uitbreiding van bedrijventerreinen en specifiek het Industrial Park Chemelot is niet aan de orde. De enige uitzondering is de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy ten noorden van de Urmonderbaan en de Circular Mile. De Lexhy is nu een leeg gebied met natuur- en archeologische waarden. De gemeente geeft aan dat De Lexhy goed wordt ingepast en gepaard gaat met compensatie/verevening. De ontwikkeling blijft een aandachtspunt voor de landschappelijke kwaliteit van het gebied.

Met beleidskeuzes onder ambitie 8 zet de gemeente in op het versterken van de landschappelijke overgang van het stedelijk gebied en van de dorpen naar het buitengebied. De gemeente wil dit doen door deze zones te vergroenen. Bebouwing in dorpsmantels kan beperkt als het samen gaat met groenontwikkeling. De beleidskeuzes onder ambitie 10 richten zich op het buitengebied. De gemeente wil natuurgebieden verbinden, samen met agrariërs werken aan meer natuurinclusieve landbouw, recreatieve verbindingen aanleggen in het buitengebied, onder andere langs beekdalen. Deze beleidskeuzes dragen bij aan het versterken van de kwaliteit van natuurgebieden en de instandhouding van landschappen voor zover zij nog niet aangetast zijn. Verder geeft de gemeente aan dat er geen ruimte is voor energieopwek in natuurgebieden, maar mogelijk wel in andere delen van het buitengebied, mits goed ingepast. Mogelijke ontwikkeling van zonne- of windparken is een aandachtspunt.

Batenanalyse natuur & landschap

De gemeente is voornemens delen van de gemeente te vergroenen, (agrarische) natuur toe te voegen, en natuurgebieden te verbinden. Dit heeft meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan een verbetering van de biodiversiteit in het buitengebied en stedelijk gebied, waardoor de inherente waarde van (beleving van) **biodiversiteit** toeneemt. Dit is tevens een baat voor **landschap**. De positieve verandering van de kwaliteit van het landschap vertaalt zich naar een verandering in recreatieve beleving, woongenot, wetenschappelijke en educatieve informatiewaarde, niet-gebruikswaarde.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn: Natuurpuntenmethodiek⁷⁷, MKBA Werkwijzer Natuur⁷⁸

5.18 Intermezzo: risicobeoordeling natuurgebieden

5.18.1 Natura 2000-gebieden

Indien het voorziene beleid en de activiteiten in een plan, zoals in de ontwerp omgevingsvisie, kunnen leiden tot significante negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden, dan moet volgens de Omgevingswet een Passende Beoordeling worden opgesteld. De ambities en beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie hebben echter een hoog abstractieniveau. Met een risicobeoordeling is daarom op hoofdlijnen onderzocht of de maatregelen in de ontwerp omgevingsvisie mogelijk kunnen leiden tot aantasting van Nederlandse Natura 2000-gebieden. Van een dergelijke aantasting is sprake wanneer er een zodanige vermindering van de oppervlakte en/of kwaliteit van habitattypen of leefgebieden van soorten optreedt, dat realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar komt. Dit kan verschillende oorzaken hebben: oppervlakteverlies, versnippering, verdroging, verstoring door geluid, licht, en optische

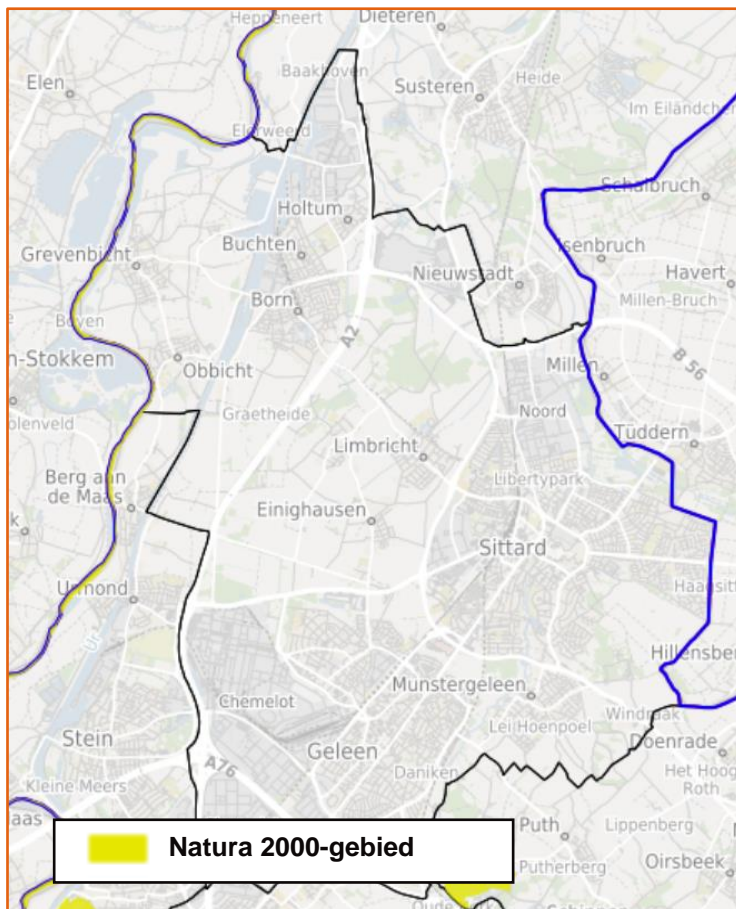
---

⁷⁷ [Publicatie over de maatschappelijke kosten-batenanalyse \(MKBA\) \(mkba-informatie.nl\)](https://www.mkba-informatie.nl/publicatie-over-de-maatschappelijke-kosten-batenanalyse-mkba)

⁷⁸ [Werkwijzer natuur in maatschappelijke kosten-batenanalyses \(mkba-informatie.nl\)](https://www.mkba-informatie.nl/werkwijzer-natuur-in-maatschappelijke-kosten-batenanalyses)

verstoring en verstoring door trilling en mechanische effecten. Een ander effect wat kan optreden is verzuring en vermisting door stikstofdepositie uit de lucht.

In de gemeente Sittard-Geleen ligt één Natura 2000-gebied binnen de gemeentegrenzen: het Natura 2000-gebied Grensmaas, dat de westelijke gemeentegrens vormt, zie Figuur 20. In de omgeving van de gemeente liggen verder nog Bunder- en Elslooërbos, Abdij Lilbosch & voormalig Klooster Mariahoop, Geleenbeekdal, de Brunsummerheide, Geuldal en Kunderberg. Voor het Natura 2000-gebied Grensmaas in de gemeente geldt dat er in de huidige situatie geen sprake is van een overbelasting van stikstof. Hetzelfde geldt voor het gebied Abdij Lilbosch & voormalig Klooster Mariahoop. Voor de Natura 2000-gebieden Brunsummerheide, Bunder- en Elslooërbos, Geuldal, Geleenbeekdal, en Kunderberg is in de huidige situatie sprake van een overbelasting van stikstof⁷⁹.

Figuur 20: Natura 2000-gebied in de gemeente Sittard-Geleen.

In Tabel 40 is aangegeven in hoeverre de ambities en beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie mogelijk risico's kunnen vormen op Natura 2000-gebieden. Bij de risico's staan, indien deze er zijn, ook kansen benoemd.

⁷⁹ Natura2000, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (juli 2024), Gebieden

Tabel 40: Risicobeoordeling Natura 2000-gebieden.

Ambitie en beleidskeuze	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring en vermessing door N-depositie uit de lucht	Verdroging	Verstoring door geluid, licht, en optische verstoring	Verstoring door trilling en mechanische effecten	Opmerking
2. Samen met de provinciale wegbeheerder kijken we hoe we de regionale bereikbaarheid kunnen verbeteren			X				Risico: Uitstoot van stikstofdepositie tijdens de aanlegfase, indien hier bouwwerkzaamheden voor worden uitgevoerd. De toename van verkeer kan leiden tot een toename van stikstofdepositie.
2. We verbinden wijken en dorpen via comfortabele en veilige fietsroutes met werklocaties zoals Chemelot en de centra en stations van Sittard en Geleen			X				Risico: Uitstoot van stikstofdepositie tijdens de aanlegfase, indien hier bouwwerkzaamheden voor worden uitgevoerd. Kans: er rijden minder auto's, en daarmee minder stikstofdepositie.
4. We werken samen aan een woningvoorraad die past bij de woonbehoefte			X				Risico: Stikstofdepositie tijdens de aanleg van nieuwe woningen of sloop van verouderde woningen. Toename verkeersbewegingen en daarmee stikstofdepositie. Kans: Minder gasgestookte woningen.
5. We bieden de komende jaren ruimte aan de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy ten noorden van de Urmonderbaan			X				Risico: Stikstofdepositie tijdens de aanlegfase, toename stikstofdepositie door toename verkeer en toename stikstofdepositie van nieuwe bedrijven en gebouwen.
5. In Geleen ontwikkelen we samen met dsm-firmenich, Chemelot en Brightlands Chemelot Campus een circulair business district: de Circular Mile			X				Risico: Stikstofdepositie tijdens de aanlegfase, toename stikstofdepositie door toename verkeer en toename stikstofdepositie van nieuwe bedrijven en gebouwen.
5. We werken samen aan de ontwikkeling van het stationsgebied van Sittard tot een levendig woon-werkgebied			X				Risico: Stikstofdepositie tijdens de aanleg van nieuwe woningen en werklocaties en toename stikstofdepositie door toename verkeer. Kans: minder verkeersbewegingen door verbeterde toegang OV.
6. We werken samen aan de uitbreiding van de ondergrondse buisinfrastructuur voor het vervoer van stoffen naar Chemelot binnen de huidige daarvoor gereserveerde ruimte	X	X	X		X	X	Risico: Stikstofdepositie tijdens de aanleg van ondergrondse buisinfrastructuur. Doorsnijding en/of verstoring indien in of nabij een Natura 2000-gebied wordt gewerkt. Kans: Mogelijke beperken van vrachtwagens en daarmee stikstofdepositie, omdat stoffen door de buisleiding worden vervoerd. Vermindering stikstofdepositie door vergroenen van grondstoffen Chemelot.
6. We faciliteren de verbetering en verzwaring van de energie-infrastructuur	X	X	X		X	X	Risico: Stikstofdepositie tijdens de aanleg van energie-infrastructuur. Doorsnijding en/of verstoring indien in of nabij een Natura 2000-gebied wordt gewerkt.
10. We onderzoeken de mogelijkheden voor natuurbegraven	X	X	X		X		Risico: Doorsnijding en/of verstoring indien in of nabij een Natura 2000-gebied wordt gewerkt. Stikstofdepositie door bezoekers die met de auto komen. Kans: Indien de natuurbegraafplaats wordt aangelegd tussen landbouwgronden/ stad en natuurgebieden, functioneert deze als groen bufferzone.
10. We werken samen aan een betere verbinding tussen Chemelot en de haven Stein.			X				Risico: verandering van gebruik infrastructuur leidt tot verandering van stikstofdepositie in de omgeving in de gebruiksfase.

Ambitie en beleidskeuze	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring en vermessing door N-depositie uit de lucht	Verdroging	Verstoring door trilling en mechanische effecten	Verstoring door geluid, licht, en optische verstoring	Opmerking
10. We werken samen aan goede recreatieve verbindingen in ons buitengebied			X				Risico: verandering van gebruik infrastructuur leidt tot verandering van stikstofdepositie in de omgeving in de gebruiksfase. Directe effecten zijn waarschijnlijk niet aan de orde, omdat de Grensmaas een rivier is.

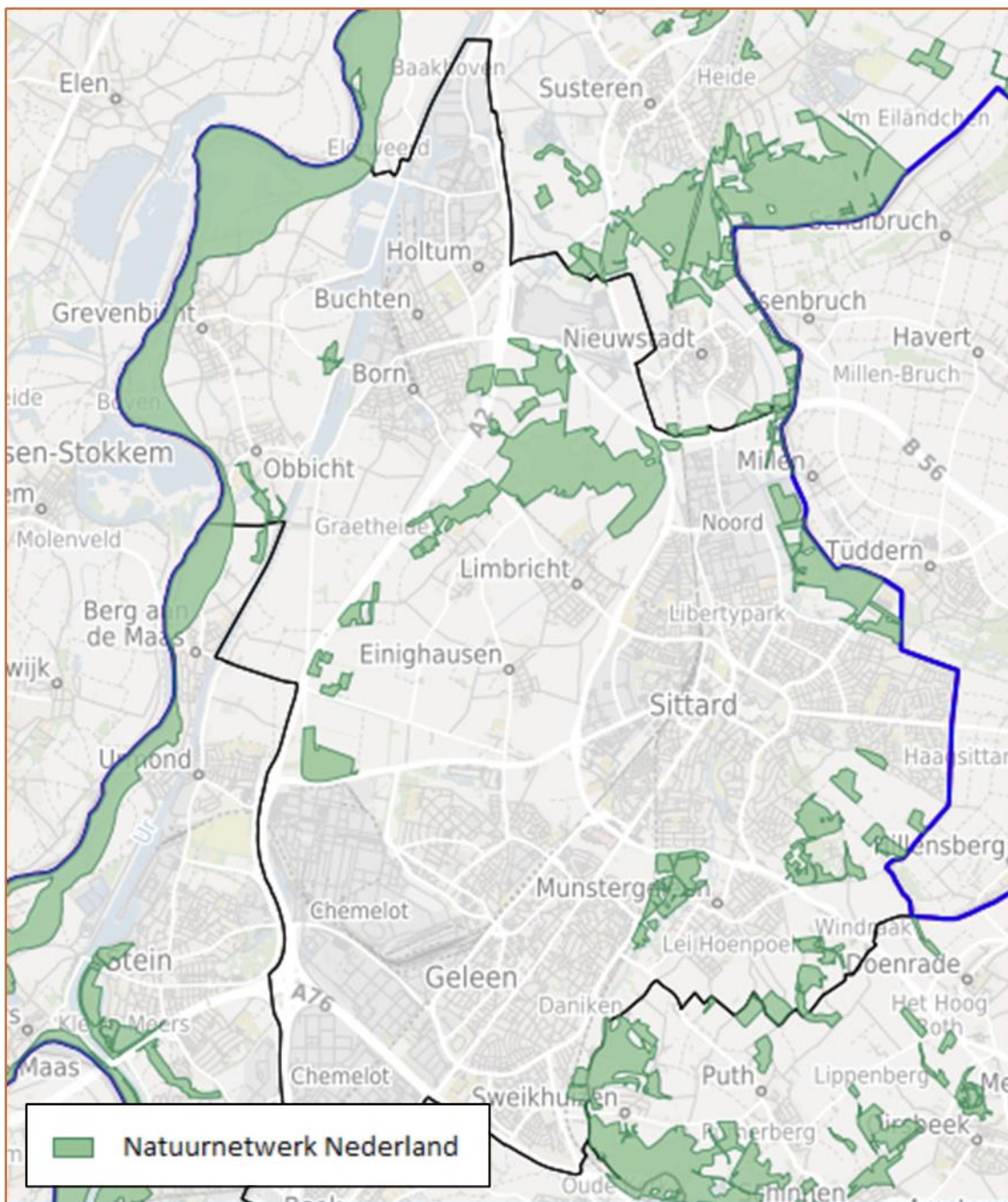
Weinig beleidskeuzes vormen een risico op Natura 2000-gebieden, mits de uitwerking van de plannen en projecten niet in of in de nabijheid van een Natura 2000-gebied gebeuren. Stikstofdepositie is wel een risico. Vooral in de aanlegfase, maar ook als gevolg van een verandering van verkeersstromen. Er liggen echter ook kansen om deze depositie in de uitwerking van plannen en projecten te verminderen.

Voor de uitvoering van de beoordeelde beleidskeuzes wordt geadviseerd om voor specifieke projecten te beoordelen of een voortoets of passende beoordeling noodzakelijk is. Als uit de voortoets en passende beoordeling vervolgens naar voren komt dat significante negatieve effecten niet uitgesloten kunnen worden, kan een ADC-toets een laatste mogelijkheid zijn. Een ADC-toets is de laatste stap die doorlopen kan worden voor toestemmingverlening. De ADC-toets is een toetsingskader dat wordt toegepast wanneer uit een passende beoordeling blijkt dat significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet volledig uitgesloten kunnen worden. De ADC-toets wordt pas uitgevoerd nadat alle andere stappen, zoals het nemen van bronmaatregelen en het treffen van mitigerende maatregelen, zijn doorlopen. De toets bestaat uit drie voorwaarden: Voorwaarde 1 is Alternatieven (A): Er mogen geen andere alternatieven zijn die minder schadelijk zijn voor het milieu. Voorwaarde 2 is Dwingende redenen van groot openbaar belang (D): Het project moet noodzakelijk zijn vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid of andere zwaarwegende redenen. Voorwaarde 3 zijn Compenserende maatregelen (C): Er moeten voldoende compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000-gebieden behouden blijft. Verder is belangrijk dat alle drie de voorwaarden positief worden doorlopen, om het plan of project te mogen uitvoeren.

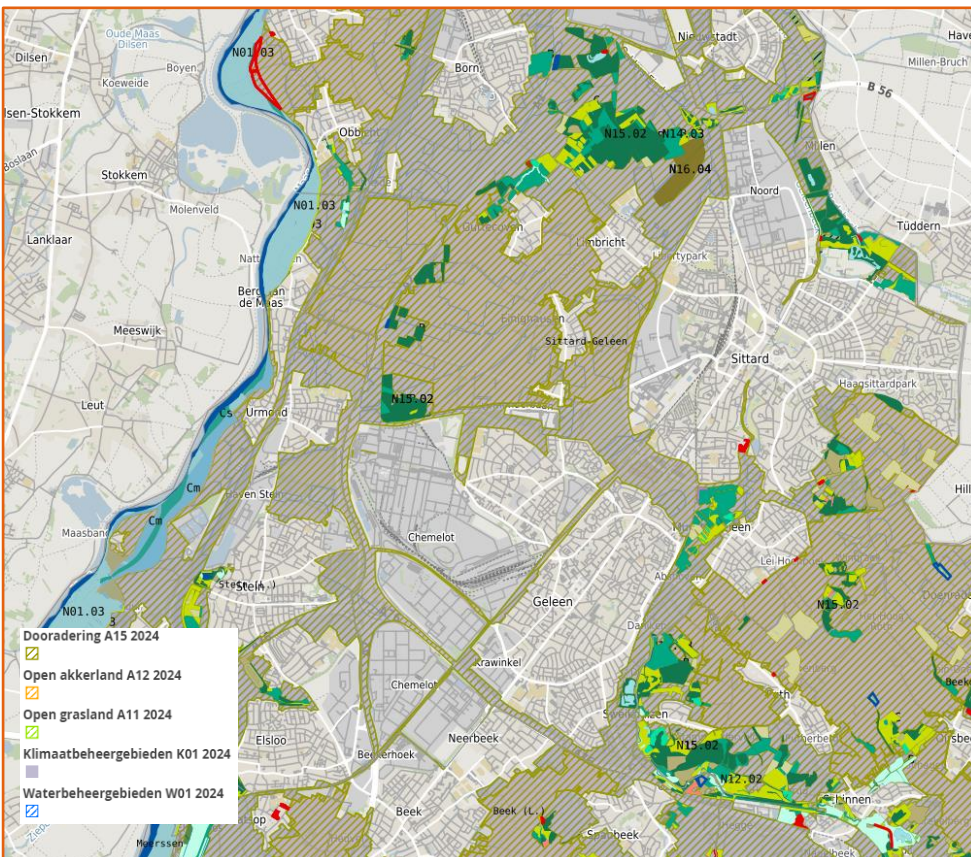
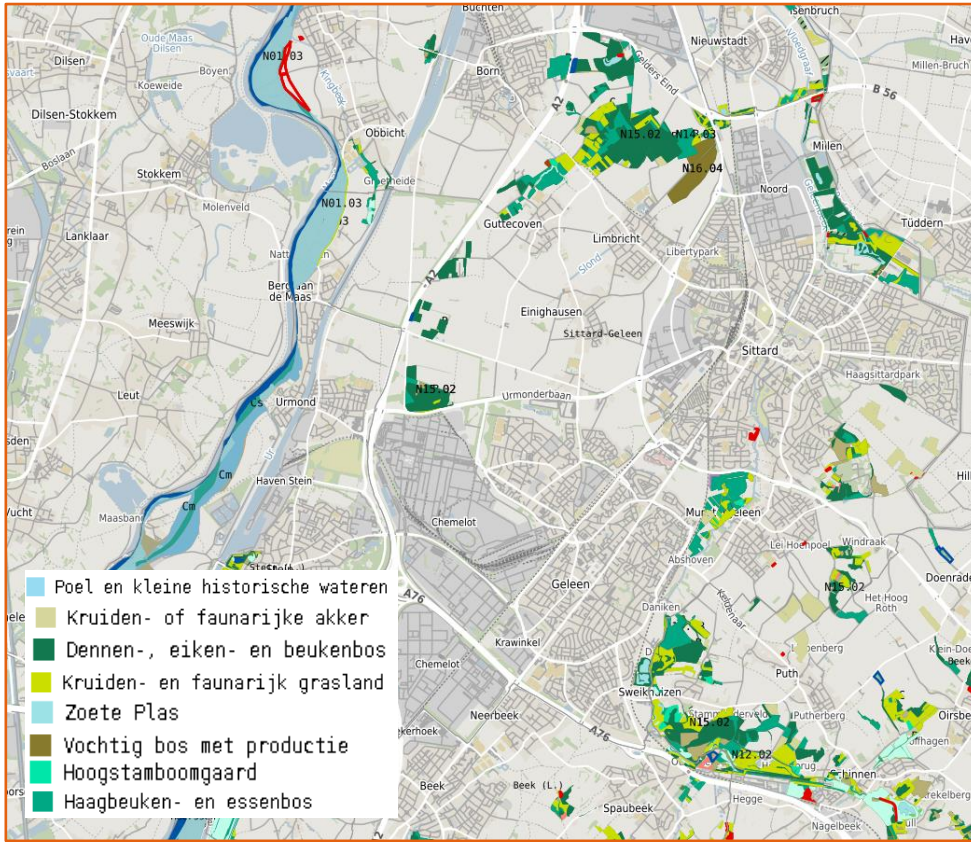

5.18.2 Natuurnetwerk Limburg en overige gebieden

Naast Natura 2000-gebieden zijn er nog andere beschermde gebieden die binnen de gemeente vallen en belangrijk zijn voor de biodiversiteit, zoals het Limburgse deel van het Nationale Natuurnetwerk, oftewel Natuurnetwerk Limburg. Ook liggen er delen van de provinciale groenblauwe mantel binnen gemeentelijk grondgebied. De groenblauwe mantel omvat onder andere het Maasdal en de beekdalen. Binnen de gemeente liggen ook natuurbeekzones, die belangrijk zijn voor het beschermen, behouden en verder ontwikkelen van de ecologische doelen en ruimte voor natuurlijke hydrologische processen (meanderen, inundaties) en realiseren van de benodigde waterpeilen. In Figuur 21 is het Natuurnetwerk Limburg te zien. In Figuur 22 zijn de provinciale beheerplannen voor Natuurnetwerk Limburg en overige gebieden weergegeven.

Figuur 21: Natuurnetwerk Limburg.

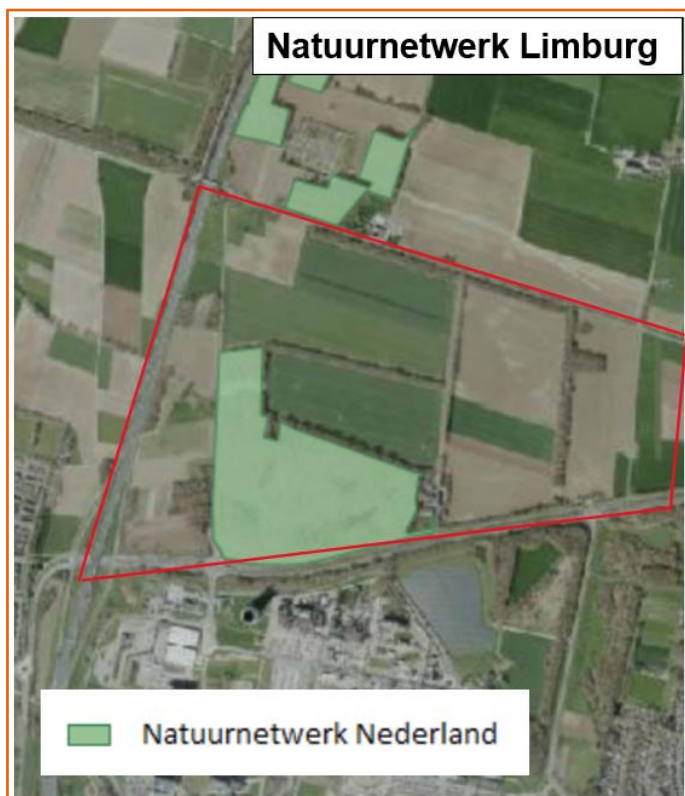

Figuur 22: Beheertypen Natuurnetwerk Limburg en overige natuurgebieden. Bron: [Atlas van Limburg](#). Geraadpleegd in juli 2024.

In de ontwerp omgevingsvisie staan veel kansen benoemd, die de natuurgebieden in de gemeente kunnen versterken. De gemeente werkt aan toekomstbestendige landbouw. De gemeente wil hun bossen klimaat- en toekomstbestendig maken en door inrichtings- en beheermaatregelen de biodiversiteit bevorderen. Ook legt de gemeente nieuwe landschapselementen aan, zoals heggen, bosschages, de aanplant van bomen en de aanleg van greppels en poelen, met als doel de realisatie van 10% groenblauwe dooradering in het buitengebied. Verder creëert de gemeente een landschappelijke overgang tussen stedelijk- en buitengebied. Dit zijn kansen om de kwaliteit van de natuurgebieden in de gemeente te verbeteren.

Er zijn echter ook een aantal risico's voor de biodiversiteit in het buitengebied, zoals grote ontwikkelingen en recreatie. In haar ontwerp omgevingsvisie beschrijft de gemeente de spanningen tussen deze beleidskeuzes en het verbeteren van de natuurgebieden en benoemt de gemeente tevens mitigerende- en compenserende maatregelen. Grote ontwikkelingen zijn de uitbreiding van de Brightlands Campus, een nieuw hoogspanningsstation op de Graetheide en de aanleg van buisleidingen. De gemeente maakt in haar ontwerp omgevingsvisie kenbaar dat zij dit als risico zien. Zij schrijven dat zij willen zorgen dat ontwikkelingen samen gaan met de versterking van de groene kwaliteiten van het buitengebied en de herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen. Een ander risico is toenemende recreatie in het buitengebied. De gemeente wil ruimte voor recreatie creëren en beschrijft tevens dat dit een conflict kan opleveren met natuur. De gemeente wil daarom alleen binnen het draagvermogen van de natuurgebieden, recreatief medegebruik mogelijk te maken. Hetzelfde geldt voor de beleidskeuze om de mogelijkheid voor natuurbegraven te onderzoeken, wat meer bezoekers naar het buitengebied trekt. Hierover schrijft de gemeente dat altijd een zorgvuldige inventarisatie en belangenafweging nodig is om eventuele nadelige effecten voor gebruik en omgeving te kunnen uitsluiten.

Het grootste risico voor Natuurnetwerk Limburg is de uitbreiding van de Brightlands campus ten noorden van Chemelot. Het bos ten noorden van het huidige Chemelot is aangewezen als natuurnetwerk Limburg, zie Figuur 23. In dit bos zitten met name veel vogelsoorten, waaronder rodelijstsoorten en voormalige rodelijstsoorten als de grote lijster, groene specht, middelste bonte specht en grauwe vliegenvanger⁸⁰.

Figuur 23: Raakvlak tussen de Brightlands campus (rode vlak) en Natuurnetwerk Limburg (groen).

Ingrepen in het Natuurnetwerk Limburg of de Groenblauwe mantel zijn in principe niet toegestaan. Tenzij wordt voldaan aan een aantal voorwaarden die staan beschreven in de Omgevingsverordening Limburg. Als een ingreep wordt gedaan in het Natuurnetwerk Limburg of de Groenblauwe mantel en deze activiteit tast de natuur- en landschapswaarden aan, dan moet dat financieel of fysiek gecompenseerd worden.

⁸⁰ [Provincie Limburg. Natuurgegevens Provincie Limburg. Geraadpleegd in juli 2024.](#)

5.19 Stedelijk groen

5.19.1 Stedelijke biodiversiteit

Tabel 41: Beoordelingstabel Stedelijke biodiversiteit.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	- -	De diversiteit is in de woonkernen lager dan in het buitengebied, vooral in Geleen en het centrum van Sittard. Specifieke knelpunten bestaan in sterk verharde gebieden, zoals het centrum van Geleen. Niet alleen gebrek aan groen door verharding speelt hier een rol, maar ook gebrek aan nest- en schuilplaatsen voor vogels, vleermuizen en insecten door betere isolatie en strakker gebouwde huizen.
Autonome ontwikkeling	-	Ondanks doelen is het aandeel openbaar groen en de kwaliteit ervan afgenomen. Een sterk overzicht of gericht beleid ontbreekt en meekoppelkansen worden gemist.
Doelbereik		De verwachting is dat de biodiversiteit in de gemeente verbetert. Diverse beleidskeuzes zijn gericht op het creëren van nieuw groen in bestaande wijken en toevoegen van groen bij nieuwe ontwikkelingen. Hiervoor heeft de gemeente een aantal concrete maatregelen voorgesteld. Een aandachtspunt is het vergroenen van bedrijventerreinen.

Het gemiddelde oppervlak aan openbaar groen binnen de gemeente Sittard-Geleen bedraagt 53,4 m² per woning. In 2009 was dit 56,2 m² per woning, een verlaging van 5%. Het aandeel openbaar groen in Sittard-Geleen ligt daarmee in de huidige situatie onder landelijke richtgetal van 75 m² openbaar groen per woning op een afstand van maximaal 500 meter. Ook in vergelijking met andere gemeenten binnen de G50 is dit aandeel laag. Kwaliteit van openbaar groen in de stad houdt onder andere in de soortendiversiteit, verbondenheid met ander groen, mate van onderhoud, begaanbaarheid, gezondheid van planten, en of de planten gebiedseigen zijn. De biodiversiteit binnen de bebouwde kom laat een wisselend beeld zien. De diversiteit ligt in de woonkernen lager dan in het buitengebied, vooral in Geleen en het centrum van Sittard ⁸¹. De biodiversiteit is relatief hoog in groene woonkernen als Lindenheuvel, en relatief laag in de centra. In andere delen van Nederland bestaat een sterk contrast tussen de biodiversiteit in het buitengebied en die binnen de bebouwde kom, waarbij de stedelijke omgevingen paradoxaal de afgelopen decennia toevluchtsoorten voor insecten en plantsoorten zijn geworden. Dit contrast is niet terug te vinden in Sittard-Geleen, waarschijnlijk omdat de soortendiversiteit in het buitengebied relatief hoog is. Specifieke knelpunten bestaan nog wel in sterk verharde gebieden zoals het centrum van Geleen. Niet alleen gebrek aan groen door verharding speelt hier een rol, maar ook gebrek aan nestel- en schuilplaatsen voor vogels, vleermuizen en insecten door betere isolatie en strakker gebouwde huizen.

Door verschillende ontwikkelingen, zoals waterbeheer en mogelijke bevolkingskrimp, bestaat de verwachting dat er in de toekomst meer kansen voor openbaar groen en daarmee biodiversiteit in stedelijk gebied ontstaan.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 8 'groene wijken en dorpen' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van het stedelijke biodiversiteit in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De gemeente wil zorgen voor meer en betere bomen in de bebouwde omgeving, wil zorgen dat de openbare ruimte groener wordt in de wijken en dorpen (met het 3-30-300-principe), verharding verminderen, landschappelijke overgang van dorpen naar het buitengebied verbeteren, stadslandbouw stimuleren en ondersteunen en de biodiversiteit in het stedelijk gebied versterken naar 100% basiskwaliteit natuur. Ook zet de gemeente maatschappelijk vastgoed en sportlocaties die niet meer gebruikt worden in de toekomst in om de groene doelstellingen te bereiken en wil de gemeente straten herinrichten en parkjes aanleggen, waarbij zij speciaal aandacht hebben voor veerkrachtige wijken. Ook andere beleidskeuzes dragen bij aan een groenere leefomgeving, zoals het creëren van buffergroen tussen Chemelot en de woonwijken eromheen. Risico's voor stedelijk groen, zijn de ontwikkelingen in stedelijk gebied, zoals

⁸¹ [Limburg | natura 2000](#)

het stimuleren van deelmobiliteit in mobiliteitshubs, ruimte geven voor parkeren en de ontwikkeling van het stationsgebied van Sittard tot een levendig woon-werkgebied. Deze ontwikkelingen bieden tevens kansen voor openbaar groen, mits de gemeente waarborgt dat bij de ontwikkelingen ook groen wordt geplaatst. In dat geval kunnen deze ontwikkelingen het openbaar groen juist versterken. De gemeente geeft hier in haar ontwerp omgevingsvisie kaders in mee. De gemeente kiest ervoor om overbodige verharding te verwijderen, parkeerplaatsen een dubbelfunctie te geven, bij herontwikkeling van het 3-30-300-principe uit te gaan nieuwe trafohuisjes en -installaties een zo groen mogelijk karakter te geven, met ruimte voor water en een groen dak en groene wanden. De verloren groene ruimte wordt in de buurt gecompenseerd met groen. De gemeente geeft niet aan wat voor groen dan toegevoegd wordt.

Een aandachtspunt voor groen en biodiversiteit in de stedelijke omgeving is vergroening op bedrijventerreinen. Deze terreinen zijn juist niet groen en daardoor gevoelig voor hittestress en dragen daarnaast niks bij aan stedelijke biodiversiteit en groenstructuren. Een relatief groot deel van de gemeente is bedrijventerrein, waardoor vergroenen op deze terreinen kansen kan bieden. Hiervoor is de gemeente echter afhankelijk van eigenaren van het terrein.

5.19.2 Groen

Tabel 42: Beoordelingstabel Groen.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	- -	Het aandeel openbaar groen ligt fors onder het landelijk richtgetal van en is laag, ten opzichte van vergelijkbare gemeente. De afgelopen jaren is het aandeel openbaar groen gedaald.
Autonome ontwikkeling	- -	Ondanks doelen is het aandeel openbaar groen afgenomen. Een sterk overzicht of gericht beleid ontbreekt en meekoppelkansen worden gemist.
Doelbereik		De verwachting is dat het aandeel openbaar groen in de gemeente verbetert. Veel beleidskeuzes zijn gericht op het creëren van nieuw groen in bestaande wijken en toevoegen van groen bij nieuwe ontwikkelingen. Hiervoor heeft de gemeente een aantal concrete maatregelen voorgesteld. Een aandachtspunt is het vergroenen van bedrijventerreinen.

Het gemiddelde oppervlak aan openbaar groen binnen de gemeente Sittard-Geleen bedraagt 53,4 m² per woning. In 2009 was dit 56,2 m² per woning, een verlaging van 5%. Het aandeel openbaar groen in Sittard-Geleen ligt daarmee in de huidige situatie onder landelijke richtgetal van 75 m² openbaar groen per woning op een afstand van maximaal 500 meter. Ook in vergelijking met andere gemeenten binnen de G50 is dit aandeel laag. Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt ook dat wijken met industriële bedrijvigheid en de stadscentra 30 tot 50 procentpunten minder (openbaar) groen hebben dan de meeste woonkernen en het buitengebied. De woonkernen en wijken met het laagste aandeel openbaar groen zijn Born en Holtum (10-20%) en Obbicht, Grevenbicht en de binnenstad van Sittard (20-30%). Op bedrijventerreinen en in industriegebieden (Chemelot, Holtum Noord, Bedrijvenstad Sittard, Sittard Noord) is het aandeel openbaar groen met 10-30% ook laag. Dit heeft een negatief effect op de uitstraling en biodiversiteit van deze gebieden en levert risico's op voor wateroverlast en hittestress.

Op basis van de Buurtmonitor (2020) zijn op stads/dorps- en wijkniveau zijn er grote verschillen te zien op het gebied van stedelijk groen. In de dorpen en wijken in het noordwesten van de gemeente geeft 58 – 77% van de inwoners aan voldoende groen in de wijk te hebben. Dit ligt lager dan de zuidoostkant van de gemeente, waar 78 – 94% aangeeft voldoende groen in de wijk te hebben.

Ondanks de beperkte ruimte had de gemeente het doel gesteld om meer openbaar groen aan te leggen. Toch is het aandeel openbaar groen de laatste jaren afgenomen. Ook de kwaliteit van openbaar groen neemt voortdurend af. Hoe dit komt is niet tot een eenduidige oorzaak te herleiden. Een sterk overzicht of gericht beleid ontbreekt en meekoppelkansen worden gemist. Ook zijn er geen keuzes gemaakt over welke gebiedsfuncties bij voorkeur worden verkleind of verplaatst om ruimte te maken voor meer groen. Door verschillende ontwikkelingen, zoals waterbeheer en bevolkingskrimp, bestaat de verwachting dat er in de toekomst meer kansen voor openbaar groen ontstaan.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 8 ‘groene wijken en dorpen’ in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van het groen in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De gemeente wil zorgen voor meer en betere bomen in de bebouwde omgeving, wil zorgen dat de openbare ruimte groener wordt in de wijken en dorpen (met het 3-30-300-principe), verharding verminderen, landschappelijke overgang van dorpen naar het buitengebied verbeteren, stadslandbouw stimuleren en ondersteunen en de biodiversiteit in het stedelijk gebied versterken naar 100% basiskwaliteit natuur. Ook zet de gemeente maatschappelijk vastgoed en sportlocaties die niet meer gebruikt worden in de toekomst in om de groene doelstellingen te bereiken en wil de gemeente straten herinrichten en parkjes aanleggen, waarbij zij speciaal aandacht hebben voor veerkrachtige wijken. Ook andere beleidskeuzes dragen bij aan een groenere leefomgeving, zoals het creëren van buffergroen tussen Chemelot en de woonwijken eromheen. Risico’s op stedelijk groen, zijn de ruimtelijke ontwikkelingen in stedelijk gebied die verharding toevoegen, zoals het ruimte geven voor parkeren (in mobiliteitshubs) en de ontwikkeling van het stationsgebied van Sittard tot een levendig woon-werkgebied. Deze ontwikkelingen bieden tevens kansen voor openbaar groen, mits de gemeente waarborgt dat bij de ontwikkelingen ook groen wordt geplaatst. In dat geval kunnen deze ontwikkelingen het openbaar groen juist versterken. De gemeente geeft hier in haar ontwerp omgevingsvisies kaders in mee. De gemeente kiest ervoor om overbodige verharding te verwijderen, parkeerplaatsen een dubbelfunctie te geven, bij herontwikkeling van het 3-30-300-principe uit te gaan nieuwe trafohuisjes en -installaties een zo groen mogelijk karakter te geven, met ruimte voor water en een groen dak en groene wanden. De verloren groene ruimte wordt in de buurt gecompenseerd met groen.

Een aandachtspunt is vergroening op bedrijventerreinen. Deze terreinen zijn juist niet groen en daardoor gevoelig voor hittestress. Een relatief groot deel van de gemeente is bedrijventerrein, waardoor vergroenen op deze terreinen veel kansen kan bieden. Hiervoor is de gemeente echter afhankelijk van eigenaren van het terrein.

Batenanalyse stedelijk groen

De gemeente is voornemens een fiets- en wandelverbindingen aan te leggen, waaronder de oost-westverbinding via de Roode beek en het Limbrichterbos naar het Rivierpark Maasvallei en vanaf de Stadsregio Parkstad via het Geleenbeekdal naar het Graetheideplateau. Ook wil de gemeente de openbare ruimte vergroenen. Dit heeft meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan het verbeteren van biodiversiteit in het stedelijk gebied. Hiermee neemt de inherente waarde van (beleving van) **biodiversiteit** toe. Baten van deze beleidskeuzes zijn: verbetering van **gezondheid**, door vermeden zorgkosten en het voorkomen van arbeidsverlies, stijging van **vastgoedwaarde** door het verbeteren van de leefomgeving, en het verbeteren van **sociale veiligheid** door toename van ontmoetingsplekken. Het vergroenen heeft ook een negatieve baat ten aanzien van sociale veiligheid: het onveiligheidsgevoel kan toenemen bij te veel en te dichte begroeiing. Dit is echter sterk afhankelijk van het soort groen. Bomenlanen en wadi’s zijn bijvoorbeeld groen en overzichtelijk.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn: Natuurpuntenmethodiek⁸², MKBA Werkwijzer Natuur⁸³, TEEB Stadtool (2013)⁸⁴, Veiligheid in MKBA (2012)⁸⁵

5.20 Detailhandel & horeca

5.20.1 Leegstand stadscentra

Tabel 43: Beoordelingstabel Leegstand stadscentra.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	- -	De leegstand in beide stadscentra is hoog, hoger dan het landelijke en provinciale gemiddelde.

⁸² [Publicatie over de maatschappelijke kosten-batenanalyse \(MKBA\) \(mkba-informatie.nl\)](#)

⁸³ [Werkwijzer natuur in maatschappelijke kosten-batenanalyses \(mkba-informatie.nl\)](#)

⁸⁴ [TEEB-stad - Klimaatadaptatie \(klimaatadaptatienederland.nl\)](#)

⁸⁵ [RWS economie - veiligheid in MKBA](#)

	Beoordeling	Onderbouwing
Autonome ontwikkeling	-	In 2021 zijn de meest recente versies van de masterplannen voor de centra vastgesteld. De functies die toegevoegd gaan worden in de centra, en daarmee leegstand moeten verminderen, zijn daarmee in beeld.
Doelbereik		De leegstand in de stadscentra wordt door beleidskeuzes de ontwerp omgevingsvisie naar verwachting minder. De stadscentra worden de komende jaren getransformeerd naar een dynamischer woon-werkgebied (Sittard) en proeftuin voor circulaire economie (Geleen).

De detailhandel staat onder druk. De leegstand in beide stadscentra is hoog, hoger dan het landelijke en provinciale gemiddelde. Autonome ontwikkelingen zoals internetwinkelen en de voorbije Covid-periode hebben de afgelopen jaren hun tol geëist van deze sector. In Sittard-Geleen speelt daarbij nog de aanwezigheid van concurrerende winkelgebieden op korte afstand binnen en buiten Nederland.

Dit maatschappelijke probleem (en kans) staat al twee decennia op de politieke agenda in de gemeente en herinrichtingsplannen zijn meerdere malen herijkt. Internetwinkelen, bevolkingskrimp en vergrijzing vormen een toenemen risico op de leegstand in de stadscentra. Vrijkomende ruimte kan ook kansen bieden voor doelgerichte functies, zoals wonen, werken of kantoorruimte. In 2021 zijn de meest recente versies van de masterplannen voor de centra vastgesteld. De functies die toegevoegd gaan worden in de centra zijn daarmee in beeld.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 1 'we maken ruimte voor ontmoeten' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van het leegstand in de stadscentra van Sittard en Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De gemeente pakt de leegstand aan door het centrum compact en aantrekkelijk te maken, onder andere door meer groen en water. De gemeente werkt samen aan de versterking van het centrum van Sittard als regionaal hoofdcentrum van de Westelijke Mijnstreek en de ontwikkeling van het centrum van Geleen tot een proeftuin voor circulaire en energieneutrale economie. De gemeente stimuleert dat de detailhandel zich clustert op centrale plekken, met een goede spreiding in de gemeente en regio en de concentratie van voorzieningen op centrale plekken in de wijken en dorpen en in de centra van Sittard en van Geleen. De gemeente geeft ruimte aan creatievelingen en makers de ruimte in leegstaande panden in de centra. De transformatie van de spoorzone in Sittard naar een woon-werk gebied zorgt daarnaast voor een dynamisch gebied, die nieuwe bezoekers kan aantrekken.

Batenanalyse detailhandel & horeca

De gemeente is voornemens detailhandel en horeca in de centra te concentreren. De leegstand in de stadscentra wordt door beleidskeuzes de ontwerp omgevingsvisie naar verwachting minder. Dit heeft meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan verhoging van de **vastgoedwaarde**. Afname van het % leegstaande panden, verbetering van panden, en het verbeteren van de leefomgeving kan leiden tot waarde stijging van onroerend goed. Een divers en onderscheidend aanbod van detailhandel en horeca draagt bij aan een toename van het **aantal bezoekers** van de stad en daarmee aan **bestedingen van toeristen en banen in de toerismesector**. Daarmee draagt het ook bij aan diversificatie van **werkgelegenheid**.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn: TEEB Stadtool (2013)⁸⁶, CBS kerncijfers vakanties van Nederlanders (2024)⁸⁷

⁸⁶ [TEEB-stad - Klimaatadaptatie \(klimaatadaptatienederland.nl\)](https://www.teeb.nl/teeb-stad-klimaatadaptatie)

⁸⁷ [Vakanties van Nederlanders: kerncijfers | CBS](https://www.cbs.nl/nl-nl/indicatoren/vakanties-van-nederlanders)

5.21 Vrijtijdseconomie

5.21.1 Bezoekers

Tabel 44: Beoordelingstabel Bezoekers.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+/-	In Sittard-Geleen vindt in 2018 € 105,9 miljoen aan bestedingen aan de vrijetijdseconomie plaats. Van de bestedingen in de gemeente Sittard-Geleen bestond in 2018 17,5% uit verblijfstoerisme en 82,5% uit dagrecreatie. De gemeente is met name in trek bij fietsers.
Autonome ontwikkeling	+	Recreatie en toerisme trekt in stedelijk gebied aan. Door de gezamenlijke visie op vrijetijdseconomie van de regio Zuid-Limburg en de inzet van de gemeente en Visit Zuid-Limburg op marketing en communicatie, bestaat de verwachting dat recreatie en toerisme verder zal aantrekken.
Doelbereik		Verschillende beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie zorgen voor een verbetering van de aantrekkelijkheid van de centra, dorpen en buitengebied.

De vrijetijdseconomie is met € 1,36 miljard aan bestedingen in 2018 van bovengemiddeld belang voor Zuid-Limburg. 8% van deze bestedingen, ofwel € 105,9 miljoen, vindt plaats in Sittard-Geleen; in vergelijking met 2014 is het totale bestedingsbedrag voor recreatie en toerisme gelijk gebleven. Van de bestedingen in de gemeente Sittard-Geleen bestond in 2018 17,5% uit verblijfstoerisme en 82,5% uit dagrecreatie. Uit Tabel 45 blijkt dat de gemeente Sittard-Geleen naar verhouding met name in trek is bij fietsers. In de andere grote gemeenten wordt meer gewinkeld en gewandeld.

Tabel 45: Jaarlijkse bezoekersaantallen in de gemeenten Sittard-Geleen, Heerlen-Kerkrade en Maastricht.

	Sittard-Geleen	Heerlen-Kerkrade	Maastricht
Winkelen	1.010.000	1.748.000	1.554.000
Fietsen	446.000	225.000	181.000
Wandelen	267.000	419.000	325.000
Toertochtjes auto	142.000	239.000	72.000

Door de gezamenlijke visie op vrijetijdseconomie van de regio Zuid-Limburg en de inzet van de gemeente en Visit Zuid-Limburg op marketing en communicatie, bestaat de verwachting dat recreatie en toerisme verder zal aantrekken. De verwachting is dat de aantrekkelijkheid van het buitengebied de komende decennia in stand gehouden, verbeterd en uitgebreid zal worden en daarmee dus in positieve zin zal veranderen. Zo werkt de gemeente aan het verbeteren van de fiets- en wandelverbindingen in het buitengebied. In 2024 wordt een regionaal project met wandelknooppunten (zoals fietsknooppuntennetwerk) opgeleverd dat heel Zuid-Limburg zal verbinden, ook met een vergelijkbaar netwerk in Midden-Limburg. Er wordt ook in de gemeente en regio ingezet op de fiets voor dagelijks vervoer, waarvoor er meer (snel)fietspaden aangelegd zullen worden. Recreatief fietsverkeer kan hierop aanhaken.

Recreatie en toerisme trekt ook in stedelijk gebied aan. Met name de historische binnenstad van Sittard en de komst van nieuwe hotels zijn hiervan de reden. Sittard stond in 2021 zelfs in de top 5 'allermooiste vestingsteden in Nederland' van de ANWB, wat zou kunnen leiden tot meer wandeltoerisme. Ook is voor de promotie van toerisme het Stadslab Historisch Sittard opgericht, wat zich richt op het aantrekken van wandelaars en fietsers, zakelijke reizigers, verblijfstoeristen en authentieke shoppers.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 1 'we maken ruimte voor ontmoeten', ambitie 3 'cultuur en erfgoed voor iedereen' en ambitie 10 'heuvelland en Maasvallei verbonden' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving voor bezoekers van Sittard en Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

In ambitie 10 worden beleidskeuzes gemaakt die het buitengebied recreatief en ecologisch aantrekkelijker maakt, zoals het maken van recreatieve verbindingen. Ambitie 1 richt zich op het aantrekkelijker maken van de stedelijke omgeving. De gemeente werkt samen aan de versterking van het centrum van Sittard als regionaal hoofdcentrum van de Westelijke Mijnstreek en het inrichten van prettige ontmoetingsplekken. Verder maakt de gemeente in Ambitie 3 keuzes om erfgoed te versterken en beleefbaar te maken en de gemeente meer recreatief op de kaart te zetten. In Sittard-Geleen is een zeer beperkt aanbod van overige logiesaccommodaties, op kwalitatieve hotels na. Dit is een aandachtspunt, om een diversiteit aan bezoekers te trekken.

Batenanalyse vrijetijdseconomie

De gemeente is voornemens met diverse beleidskeuzes de aantrekkelijkheid van de centra, dorpen en buitengebied te verbeteren. Dit maakt de stad aantrekkelijker voor bezoekers. Dit heeft meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan een verhoging van de **vastgoedwaarde** van woningen en panden. Afname van het % leegstaande panden, verbetering van panden, en het verbeteren van de leefomgeving kan leiden tot de waardestijging van onroerend goed. Daarnaast kan een divers en onderscheidend cultureel aanbod bijdragen aan een toename van het **aantal bezoekers** van de stad en daarmee aan **bestedingen van toeristen** en **banen in de toerismesector**. Daarmee draagt het ook bij aan diversificatie van **werkgelegenheid**.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn: TEEB Stadtool (2013)⁸⁸, CBS kerncijfers vakanties van Nederlanders (2024)⁸⁹

5.22 Circulariteit

5.22.1 Grondstoffen

Tabel 46: Beoordelingstabel Grondstoffen.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+/-	In 2022 was de hoeveelheid restafval in de gemeente Sittard-Geleen 129 kilo per jaar
Autonome ontwikkeling	+	Het is waarschijnlijk dat de hoeveelheid restafval per persoon per jaar zal dalen.
Doelbereik	→	Er staan geen beleidsmaatregelen genoemd in de ontwerp omgevingsvisie, die grondstoffen (kilo's restafval per persoon per jaar en aandeel duurzame verwerking afval) verbeteren of verslechteren.

In 2022 was de hoeveelheid restafval in de gemeente Sittard-Geleen 129 kilo per jaar⁹⁰. In vergelijking met andere gemeenten, is dit gemiddeld. In het regionale beleidskader 'van afval naar grondstof 2021-2025' wordt de doelstelling van maximaal 100 kg afvalproductie per persoon per jaar opnieuw neergezet voor 2025. Het is waarschijnlijk dat de hoeveelheid restafval per persoon per jaar zal dalen, maar de ambitie om slechts 30 kg restafval per persoon te produceren in 2030 is behoorlijk ambitieus en mogelijk wordt dit doel niet behaald.

Ontwerp omgevingsvisie: de ontwerp omgevingsvisie leidt niet tot een verandering de staat van de leefomgeving ten aanzien van grondstoffen ten opzichte van de autonome ontwikkeling. De ontwerp omgevingsvisie bevat geen beleidskeuzes die grondstoffen (kilo's restafval per persoon per jaar en aandeel duurzame verwerking afval) verbeteren of verslechteren.

⁸⁸ [TEEB-stad - Klimaatadaptatie \(klimaatadaptatienederland.nl\)](https://www.teeb.nl/teeb-stad-klimaatadaptatie)

⁸⁹ [Vakanties van Nederlanders: kerncijfers | CBS](https://www.cbs.nl/nl-nl/indicatoren/13111)

⁹⁰ [Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Afvalmonitor](https://www.mia-rii.nl/onderzoek/afvalmonitor)

5.22.2 Circulair bouwen en slopen

Tabel 47: Beoordelingstabel Bouwen en slopen.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie		Er is geen informatie opgenomen in de Foto van de Leefomgeving over circulair bouwen en slopen. Het aandeel circulaire nieuwbouw en circulair slopen in de gemeente Sittard-Geleen is niet bekend.
Autonome ontwikkeling		Er is geen informatie opgenomen in de Foto van de Leefomgeving over circulair bouwen en slopen. Het aandeel circulaire nieuwbouw en circulair slopen in de gemeente Sittard-Geleen is niet bekend.
Doelbereik		Er liggen de komende jaren veel kansen voor de circulaire bouw en sloop van woningen en gebouwen.

Het aandeel circulaire nieuwbouw en circulair slopen in de gemeente Sittard-Geleen is niet bekend. De gemeente verwacht dat een deel van de woningen van slechte kwaliteit gesloopt worden in de komende jaren. Dat zijn vooral oude woningen die niet te verduurzamen zijn en niet levensloopbestendig zijn.

Ontwerp omgevingsvisie: Wegens een gebrek aan informatie over circulair bouwen en slopen is het niet mogelijk geweest om dit beoordelingsaspect te beoordelen.

In ambitie 4 'het goede wonen' beschrijft de gemeente dat zij individuele eigenaren van woningen stimuleren om te kiezen voor het gebruik van circulaire materialen. Verder heeft gemeente de aanvullende ambitie om 500 woningen te bouwen (boven op de Woondeal Limburg). De gemeente wil deze nieuwe woningen zoveel mogelijk circulair en energieneutraal bouwen. De gemeente geeft hierbij aan dat nieuwe woningen zoveel mogelijk op de plek van verouderde woningen en leegstaande panden komen, zoals winkels, kantoren en maatschappelijk vastgoed. Dit biedt kansen om de komende jaren zowel circulair te slopen als te bouwen. Verder bezit de gemeente zelf maatschappelijk vastgoed en geeft in de ontwerp omgevingsvisie aan deze op een duurzame wijze te beheren. Hierbij kijkt de gemeente actief naar of een gebouw bijdraagt aan beleidsdoelstellingen, en her ontwikkelt de gemeente het gebouw als deze niet meer bijdraagt aan de doelstelling. Een groot deel van scholen en andere maatschappelijk vastgoed vraagt de komende jaren om vernieuwing of verplaatsing. Dit biedt kansen om de komende jaren zowel circulair te slopen als te bouwen.

5.22.3 Duurzame voedselproductie

Tabel 48: Beoordelingstabel Duurzame voedselproductie.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	-	Voor de regio Zuid-Limburg geldt dat er niet voldoende ruimte is voor de natuur. De agrarische sector maakt een klein onderdeel uit van de arbeidsmarkt. Er zijn is geen informatie beschikbaar over de huidige staat van duurzame voedselproductie in de gemeente.
Autonome ontwikkeling	+/-	In de provincie Limburg zijn er verschillende initiatieven en projecten gericht op het verduurzamen van de voedselproductie. Het is onbekend of de gemeente Sittard-Geleen hier expliciet beleid voor heeft.
Doelbereik	→	In de ontwerp omgevingsvisie beperkt de gemeente haar inzet tot het stimuleren en ondersteunen van stadslandbouw en samenwerken met agrariërs. De verwachting is daarom dat de ontwerp omgevingsvisie niet significant bijdraagt aan de duurzame voedselproductie, ten opzichte van de autonome ontwikkelingen.

De agrarische sector in de gemeente Sittard-Geleen maakt naar verhouding een klein onderdeel uit van de arbeidsmarkt: 0,15% van de werkgelegenheid in de gemeente bevindt zich in de landbouw, bosbouw en visserij. Gemiddeld bedraagt dit percentage in Nederland 1,28% (CBS Statline, 2021). In de gemeente Sittard-Geleen waren in 2017 in totaal 161 agrarische bedrijven actief. Van deze bedrijven bedrijft 40% akkerbouw; dit percentage is tweemaal

zo hoog als het Nederlands gemiddelde. Een even groot percentage bedrijven (41%) bevindt zich in de sector grasland en groenvoedergewassen; dit is iets lager dan het Nederlands gemiddelde van 47%. In de gemeente Sittard-Geleen (19%) is, net als in Provincie Limburg, het percentage veehouderijen significant lager dan in Nederland (35%). In de gemeente Sittard-Geleen is in totaal ruim 2.500 hectare grond in gebruik voor agrarische doeleinden.

Landbouw is de laatste jaren onder meer door de ontwikkelende stikstofproblematiek op de politieke agenda gekomen. In de Nationale omgevingsvisie is een toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied één van de vier thema's en er vinden binnen de sector veel gesprekken plaats over verduurzaming. Op provinciaal niveau is het Limburgs Programma Landelijk Gebied opgesteld. Monoculturen, (grondwater)waterverbruik van de landbouw in droge perioden en vermessing van bodems en grond- en oppervlaktewater hebben een negatieve impact op de biodiversiteit in het buitengebied. Deze impact is in Zuid-Limburg weliswaar kleiner dan in de grote agrarische landschappen in de Achterhoek en het Groene Hart, maar ook hier is niet voldoende ruimte voor de natuur. Verduurzaming van de landbouw is nodig. Deze constatering wordt ook gedaan in de Landschapsverkenning Graetheideplateau en Stad-Landzone de Graven (2019): in het Groene Hart van Sittard-Geleen is sprake van een eenzijdige ecologische waarde. Voor de landbouw is een urgentie om de negatieve gevolgen van de agrarische sector voor de natuur aan te pakken door middel van kringlooplandbouw, natuurinclusieve landbouw, minder gebruik van meststoffen en minder verbruik van grondwater in warme, droge perioden.

In de provincie Limburg zijn er verschillende initiatieven en projecten gericht op het verduurzamen van de voedselproductie. De provincie heeft hiervoor financiën vrijgemaakt en er is een regio deal natuurinclusieve landbouw⁹¹.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 8 'groene wijken en dorpen', 9 'water en bodem sturend' en 10 'heuvelland en Maasvallei verbonden' in de ontwerp omgevingsvisie schenken aandacht aan duurzame voedselproductie, maar de staat van de leefomgeving ten aanzien van duurzame voedselproductie in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

In de ambities 8 'groene wijken en dorpen', 9 'water en bodem sturend' en 10 'heuvelland en Maasvallei verbonden' staan een aantal beleidskeuzes voor de transitie naar een duurzame voedselproductie. De gemeente wil het toekomstbestendig maken van de landbouw in de gemeente stimuleren. Zij stimuleren en ondersteunen stadslandbouw en werken samen met agrariërs aan een toekomstbestendige landbouw. De gemeente verwacht dat daarmee het aandeel natuurinclusieve en circulaire landbouw toeneemt. De grote agrarische bedrijven worden in het buitengebied beter ingepast in het groen. Om de transitie naar natuurinclusieve en circulaire landbouw mogelijk te maken, is echter meer nodig dan alleen het stimuleren van agrarische bedrijven. Agrariërs hebben bijvoorbeeld meer grond nodig voor een circulair bedrijf, ten opzichte van een niet-circulair bedrijf. Ook vereist een natuurinclusief en circulair bedrijf een goed verdienmodel, een startkapitaal, specifieke kennis en een netwerk. De verwachting is daarom dat de ontwerp omgevingsvisie niet significant aan bijdraagt aan een duurzame voedselproductie, ten opzichte van de autonome ontwikkelingen.

Batenanalyse circulariteit

De gemeente is voornemens om stadslandbouw te stimuleren en met agrariërs in gesprek te gaan over natuurinclusieve landbouw en een duurzamere voedselproductie. Dit heeft meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan het verhogen van de inherente waarde van (beleving van) **biodiversiteit**, vermeden kosten door een verbeterde **bodemkwaliteit**, en een verbetering van **luchtkwaliteit**, door een vermeden uitstoot van luchtverontreinigende emissies (bij veeteelt).

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn: Natuurpuntenmethodiek⁹², MKBA Werkwijzer Natuur⁹³, Handboek Milieuprijzen (2023)⁹⁴

---

⁹¹ [Regio Deal Zuid-Limburg investeert in groen en gezond Zuid-Limburg \(regiodealzuidlimburg.eu\)](https://regiodealzuidlimburg.eu)

⁹² [Publicatie over de maatschappelijke kosten-batenanalyse \(MKBA\) \(mkba-informatie.nl\)](https://mkba-informatie.nl)

⁹³ [Werkwijzer natuur in maatschappelijke kosten-batenanalyses \(mkba-informatie.nl\)](https://mkba-informatie.nl)

⁹⁴ [Handboek Milieuprijzen 2023 | Rapport | Rijksoverheid.nl](https://rijksoverheid.nl)

5.23 Logistiek

5.23.1 Logistieke infrastructuur

Tabel 49: Beoordelingstabel Logistieke infrastructuur.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	++	Sittard-Geleen beschikt over uitstekende onderliggende infrastructuur met weg- en spoorverbindingen, binnenvaart, en buisleidingen.
Autonome ontwikkeling	+	Voor de aanvoer van grondstoffen en voor de door Chemelot voorziene groei in werkgelegenheid van zo'n 9.000 banen bij Chemelot is een uitbreiding van de infrastructuur nodig. Hiervoor wordt de A2 verbreed, en het Julianakanaal verbeterd. Het aantal vrachtwagenritten en personenvervoer stijgt 2,5 maal. De druk op de onderliggende infrastructuur van de gemeente neemt toe. Voor de toevoer van grondstoffen aan Chemelot wordt gewerkt aan de Delta Rhine Corridor.
Doelbereik		De staat van de leefomgeving verbetert ten opzichte van de autonome ontwikkeling. De gemeente geeft in de ontwerp omgevingsvisie aan voorstander te zijn van de Delta Rhine Corridor en draagt bij aan het versterken van de route tussen Chemelot en de Haven van Stein. Voor kleinschalige logistiek in de centra en wijken wil de gemeente lokale distributiehubs realiseren.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat Sittard-Geleen beschikt over uitstekende onderliggende infrastructuur. De diverse bedrijventerreinen zijn goed ontsloten en liggen in de directe nabijheid van snelwegen en spoorwegen. Binnenvaart is toegankelijk via twee havens in Born en via de havens in Stein. De luchthaven licht in de directe nabijheid. Daarnaast is er sprake van een elektriciteitsnet van 150kV en van vele ondergrondse pijpleidingen die grondstoffen en brandstoffen leveren aan vooral de bedrijven op Chemelot. Sittard-Geleen wordt samen met Stein gezien als een belangrijk knooppunt in goederenvervoer door de aanwezigheid van Chemelot, VDL Nedcar en logistieke bedrijven op Holtum Noord. Op landelijk niveau is het zogenoemde Knooppunt 046 aangeduid als een van de zes bovengemiddelde goederenvervoerknooppunten in en bij de landelijk aangeduide goederenvervoercorridors. De gemeente is echter niet de overheidspartij die directe zeggingskracht heeft over spoorwegen, emplacementen, luchthavens of over binnenhavens. Ten aanzien van de weginfrastructuur gaat de gemeente over haar eigen gemeentelijke wegen. De wegontsluiting is ook ondergebracht bij provincie en rijksoverheid. De gemeente Sittard-Geleen is wel eigenaar van de twee havens in Born, te weten de Gelre Gulickhaven en de Franciscushaven.

In de Foto van de Leefomgeving is beschreven dat Chemelot verwacht dat er 9.000 banen bijkomen in de komende 20 jaar. Hiervoor en voor de aanvoer van grondstoffen is een uitbreiding van de infrastructuur nodig. De A2 wordt verbreed, en het Julianakanaal wordt verbeterd. Het aantal vrachtwagenritten groeit richting 2040 van 2.000 naar 5.000 per etmaal, en het personenvervoer groeit van 12.600 naar 33.000 ritten per etmaal.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 6 'duurzame logistiek' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van logistieke infrastructuur in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De gemeente is echter sterk afhankelijk van andere partijen. Veel grondstoffen worden naar Chemelot via buisleidingen vervoerd. De gemeente stelt in de ontwerp omgevingsvisie voorstander te zijn van de Delta Rhine Corridor binnen de daarvoor gereserveerde ruimte, maar heeft hier geen directe zeggingskracht over. Met de gemeente Stein, Chemelot, dsm-firmenich en de provincie Limburg wil de gemeente de haven van Stein en de route van Chemelot naar de haven versterken. De gemeente wil nieuwe grondstofstromen via deze haven naar Chemelot brengen. In de centra en woonwijken wil de gemeente minder zwaar verkeer. Om winkels te bevoorraden en pakketten te bezorgen wil de gemeente lokale distributiehubs met elektrische laadpunten realiseren op regionale of lokale bedrijventerreinen. De gemeente geeft in de ontwerp omgevingsvisie aan dat netcongestie een aandachtspunt is.

Batenanalyse logistiek

De gemeente is voornemens voor kleinschalige logistiek in de centra en wijken lokale distributiehubs te realiseren waarbij de voertuigen volledig elektrisch zijn. De gemeente is ook voorstander van vervoer van grondstoffen via buisleidingen.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan een vermeden uitstoot van CO₂ door een vermindering van vrachtwagentransport op fossiele brandstoffen.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren zijn:
Handboek Milieuprijzen (2023)⁹⁵

5.24 Industrie

5.24.1 Werkgelegenheid industrie

Tabel 50: Beoordelingstabel werkgelegenheid industrie.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+/-	Chemelot is een belangrijke werkgever, met meer dan 3.000 werknemers. Recent is VDL Nedcar haar opdrachtgever BMW kwijtgeraakt en heeft 4.000 werknemers moeten ontslaan. Circa 20% is nog werkloos. Een deel daarvan woont in Sittard-Geleen.
Autonome ontwikkeling	+	Chemelot zet in op een duurzame en circulaire transitie. Daarbij wil Chemelot uitbreiden en groeien met 9.000 werknemers. Uitbreiding van Chemelot is nog onzeker, maar het is aannemelijk dat werkgelegenheid in de industrie toeneemt. De toekomst van VDL Nedcar is onzeker.
Doelbereik		Werkgelegenheid verbetert ten opzichte van de autonome ontwikkeling. De gemeente biedt in de ontwerp omgevingsvisie ruimte voor het uitbreiden van de Brightlands Chemelot Campus en de Circular Mile. Dit brengt waarschijnlijk meer werkgelegenheid mee. Uitbreiding van het Chemelot Industrial Park is niet mogelijk. Het is niet bekend hoeveel werkgelegenheid hiermee wordt misgelopen. VDL Nedcar blijft een industrieel cluster. De toekomst van VDL Nedcar is nog onzeker. Er is nu geen opdrachtgever.

De industrie is een belangrijke sector in Sittard-Geleen is voor de werkgelegenheid. Er zijn in totaal circa 15.000 banen in de industrie in Sittard-Geleen. Chemelot is het belangrijkste industriële cluster. In totaal zijn circa 8000 mensen werkzaam op Chemelot. Chemelot is een groot chemisch cluster met >200 bedrijven, waaronder SABIC, Sitech en dsm-firmenich. De Brightlands Chemelot Campus is een innovatief cluster op Chemelot waar >100 bedrijven met >3.000 werknemers en >1.200 studenten zitten. Op het Industrial Park zijn circa 60 bedrijven actief. Sittard-Geleen kent ook een Automotive cluster met VDL Nedcar. VDL Nedcar had tot begin 2024 een contract met BMW. Tijdens het schrijven van deze beoordeling is geen alternatief voor BMW gevonden. Bij VDL Nedcar waren 4.000 mensen werkzaam. Alle werknemers zijn ontslagen en 20% is nog steeds werkloos 5 maanden later⁹⁶.

Chemelot heeft grote duurzaamheids- en circulaire ambities. Bij het succesvol vormgeven van deze transitie blijft Chemelot competitief en toekomstbestendig. Chemelot wil daarom uitbreiden. Indien deze uitbreiding plaatsvindt neemt de werkgelegenheid op Chemelot waarschijnlijk toe. In de Foto van de Leefomgeving is beschreven dat Chemelot verwacht dat er 9.000 banen bijkomen in de komende 20 jaar. Het is niet duidelijk of VDL Nedcar een

⁹⁵ [Handboek Milieuprijzen 2023 | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

⁹⁶ [Vijf maanden na het massaontslag bij VDL Nedcar: heeft iedereen weer werk? \(nos.nl\)](#)

nieuwe automotieve opdrachtgever kan vinden. Mogelijk zijn dit duurzame mobiliteitsoplossingen of andere VDL-bedrijven die worden gehuisd op het VDL Nedcar terrein.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 5 'een sterke, gewortelde circulaire bedrijvigheid' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van werkgelegenheid in de industrie in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Beleidskeuzes onder ambitie 5 'een sterke, gewortelde circulaire bedrijvigheid' in de ontwerp omgevingsvisie zijn gericht op het vergroten van de werkgelegenheid op de Chemelot Industrial Park, de Brightlands Chemelot Campus, en op het VDL Nedcar terrein. Ten aanzien van de transitie van Chemelot ziet de gemeente voor zichzelf een faciliterende rol voor het optimaliseren van het huidige ruimtegebruik, maar geeft aan dat uitbreiding niet aan de orde is. Er wordt geen aanvullende ruimte voor Chemelot gemaakt voor de benodigde bedrijvigheid voor de grootschalige verzameling, verwerking en opslag van volumineuze afvalstoffen. Wel wil de gemeente ruimte geven aan de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy ten noorden van de Urmonderbaan als er op het Chemelot-terrein zelf geen mogelijkheden voor uitbreiding zijn. Op de Campus mogen enkel bedrijven die direct verbonden zijn aan de (innovatieve) activiteiten op Chemelot gehuisd worden.

De gemeente zet in op het ontwikkelen van de Circular Mile als industrieel gebied waar MKB en innovatieve bedrijvigheid verbonden aan Chemelot gehuisd kan worden, maar die niet per se op de Campus hoeven te zitten. Wat betreft VDL Nedcar zet de gemeente in op het behoud van het automotieve cluster in de huidige vorm en hoopt nieuwe automotieve bedrijven te verwelkomen. Daarnaast noemt de gemeente expliciet een Mobility Innovatie Centrum als gewenste bedrijvigheid. Het is niet duidelijk wat dit centrum inhoudt en wat dit betekent voor de werkgelegenheid in de industrie.

De beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie stimuleren werkgelegenheid op de Brightlands Chemelot Campus en verdere aan Chemelot verbonden werkgelegenheid op de Circular Mile. Het is niet bekend hoeveel werkgelegenheid dit met zich meebrengt. Het Chemelot Industrial Park mag niet uitbreiden, terwijl Chemelot wel uitbreidingsbehoefte heeft. Het is niet bekend hoeveel werkgelegenheid de gemeente misloopt vanwege het niet uitbreiden van Chemelot. De gemeente zet in op het behouden van VDL Nedcar als industrieel cluster. Werkgelegenheid bij VDL Nedcar is echter onzeker.

5.24.2 Ruimte voor industrie

Tabel 51: Beoordelingstabel ruimte voor industrie.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+/-	Met Chemelot en VDL Nedcar heeft de gemeente twee industriële clusters. Chemelot is één van de vijf grote industriële clusters van Nederland. Chemelot heeft behoefte aan significante uitbreiding. VDL Nedcar staat juist leeg. Er zijn geen actuele uitgiftegegevens bekend.
Autonome ontwikkeling	-	Chemelot verwacht te groeien in haar Strategische Gebiedsvisie. De huidige ruimte is niet voldoende om de duurzame en circulaire transitie door te zetten.
Doelbereik		De staat van de leefomgeving verbetert ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Met de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy en de Circular Mile wordt de ruimte voor bedrijvigheid verbonden aan Chemelot vergroot. Er wordt echter geen nieuwe geboden aan industrie met uitbreiding van het Industrial Park. Er is waarschijnlijk te weinig ruimte om te voldoen aan de uitbreidingsbehoefte van Chemelot. De ruimte op VDL Nedcar blijft behouden.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat de industrie een belangrijke sector in Sittard-Geleen is. Chemelot is een groot chemisch cluster, waarvan op het Industrial Park ongeveer 60 bedrijven zitten op circa 800 hectare. Dsm-firmenich is eigenaar van de grond. Het automotive cluster van Sittard-Geleen, VDL Nedcar, is 93 hectare. De nog uit te geven gronden op Chemelot zijn schaars. Chemelot heeft in 2021 een Strategische Gebiedsvisie Omgeving Chemelot opgesteld. Chemelot heeft volgens de Gebiedsvisie behoefte aan uitbreiding van ruimte voor bedrijvigheid:

- 90 ha voor industriële functies.
- 40 ha voor ondersteunende functies en utilities.
- 22-45 ha in de directe nabijheid van de Campus.
- 63-113 ha binnen een straal van 60 km rondom Chemelot voor upstream activiteiten.
- 20-40 ha in de regio voor downstream activiteiten.

Volgens de Foto van de Leefomgeving is er een restcapaciteit van 30 hectare aan ruimte op bestaande bedrijventerreinen. Dat is niet enkel op het Chemelot terrein. Er is dus een tekort aan ruimte voor de volledige circulaire transitie van Chemelot. De uitbreiding van Chemelot kan niet autonoom uitgevoerd worden. De gemeente heeft een belangrijke rol in het invulling geven aan deze behoefte. Er zijn wel andere ruimtelijke ontwikkelingen ten bate van ruimte voor de industrie. Chemelot wordt met de haven Stein verbonden in het project Multimodale corridor. Vanuit de Strategische Gebiedsvisie Omgeving Chemelot wordt ingezet op de Circular Mile en uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy. Beiden zijn nog niet door de gemeente vastgelegd.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 5 'een sterke, gewortelde circulaire bedrijvigheid' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren de staat van de leefomgeving ten aanzien van ruimte voor de industrie in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Beleidskeuzes zijn gericht op het faciliteren van de circulaire transitie van de industrie in de gemeente. De gemeente ziet voor zichzelf een faciliterende rol voor het optimaliseren van het huidige ruimtegebruik, maar geeft aan dat uitbreiding van het Chemelot Industrial Park niet aan de orde is. Er wordt geen aanvullende ruimte voor Chemelot gemaakt voor de benodigde bedrijvigheid voor de grootschalige verzameling, verwerking en opslag van volumineuze afvalstoffen. Wel wil de gemeente ruimte geven aan de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy ten noorden van de Urmonderbaan als er op het Chemelot-terrein zelf geen mogelijkheden voor uitbreiding zijn. Op de Campus mogen enkel bedrijven die direct verbonden zijn aan de (innovatieve) activiteiten op Chemelot gehuisd worden. De gemeente zet ook in op het ontwikkelen van de Circular Mile als industrieel gebied waar MKB en innovatieve bedrijvigheid verbonden aan Chemelot gehuisd kan worden, ook bedrijven die niet per se op de Campus hoeven te zitten. Deze mile verbindt de campus met het centrum van Geleen, waar de gemeente ook inzet op toename van circulaire bedrijvigheid. Dit is een kans voor een kwaliteitsimpuls van het centrum van Geleen als deze bedrijven zich in leegstaande panden vestigen.

Wat betreft VDL Nedcar zet de gemeente in op het behoud van het automotive cluster in de huidige vorm en hoopt nieuwe automotive bedrijven te verwelkomen. Daarnaast noemt de gemeente expliciet een Mobility Innovatie Centrum als gewenste bedrijvigheid. Het is niet duidelijk wat dit centrum inhoudt en wat dit betekent voor de werkgelegenheid in de industrie.

De bovenstaande beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie stimuleren werkgelegenheid op de Brightlands Chemelot Campus en verdere aan Chemelot verbonden werkgelegenheid op de Circular Mile. Het is niet bekend hoeveel werkgelegenheid deze ontwikkeling kan opleveren. Het Chemelot Industrial Park mag niet uitbreiden, terwijl Chemelot wel uitbreidingsbehoefte heeft. Het is niet bekend wat de invloed op werkgelegenheid is als Chemelot niet kan uitbreiden. De gemeente wil VDL Nedcar als industrieel cluster behouden. De werkgelegenheid bij VDL Nedcar is echter onzeker.

Batenanalyse industrie

De gemeente is voornemens ruimte te bieden aan de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus en het realiseren van de Circular Mile. Dit heeft meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie bij aan **werkgelegenheid** in de gemeente en draagt daarmee bij aan het **vestigingsklimaat** van de gemeente. Anderzijds nemen deze ontwikkelingen ruimte in, waardoor de inherente waarde van (beleving van) **biodiversiteit** afneemt. Dit is tevens een negatieve baat voor **landschap**. De negatieve

verandering van de kwaliteit van het landschap vertaalt zich naar een verandering in recreatieve beleving, woongenot, wetenschappelijke en educatieve informatiewaarde, niet-gebruikswaarde.

Bronnen van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren is: TEEB Stadtool (2013)⁹⁷, Natuurpuntenmethodiek⁹⁸, MKBA Werkwijzer Natuur⁹⁹

5.25 Lokale bedrijvigheid

5.25.1 Werkgelegenheid lokale bedrijvigheid

Tabel 52: Beoordelingstabel werkgelegenheid lokale bedrijvigheid.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+	De zorgsector en detailhandel zijn naast de industrie belangrijke werkgevers in Sittard-Geleen. In de gemeente zijn meer arbeidsplaatsen dan beroepsbevolking. Er is krapte op de arbeidsmarkt. De netto arbeidsparticipatie ligt tegelijk fors lager dan landelijk gemiddeld. Er is sprake van onbenut potentieel.
Autonome ontwikkeling	++	In Sittard-Geleen dreigt een groot tekort te ontstaan aan personeel in de techniek, logistiek en zorg. Het aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners in relatie tot het landelijk gemiddelde neemt waarschijnlijk toe. Er is geen informatie bekend over vertrekkende lokale bedrijvigheid.
Doelbereik	→	De staat van de leefomgeving blijft gelijk aan de autonome ontwikkeling. Het is niet concreet in hoeverre het beleid in de ontwerp omgevingsvisie bijdraagt aan de werkgelegenheid in lokale bedrijvigheid. De gemeente zet hoofdzakelijk in op de circulaire economie/industrie. De arbeidsparticipatie blijft waarschijnlijk laag vergeleken met Nederland gemiddeld.

Sittard-Geleen heeft een belangrijke zorgsector en veel detailhandel. Daarnaast is er een logistiek cluster, bouwsector, en horeca in de stadscentra. Sittard-Geleen telde in 2022 in totaal zo'n 8.740 bedrijven goed voor zo'n 56.850 arbeidsplaatsen. Dit is meer dan de beroepsbevolking van 47.000. De arbeidsparticipatie in Sittard-Geleen zelf is fors lager dan Nederland gemiddeld: 65,6% versus 72,2% in 2022. Tegelijkertijd is sprake van een krappe arbeidsmarkt.

Op de arbeidsmarkt in de gemeente Sittard-Geleen en in Zuid-Limburg in het algemeen is sprake van toenemende krapte, onder meer door bevolkingskrimp, vergrijzing en ontgroening. Deze trends zijn landelijk. In Sittard-Geleen dreigt een groot tekort te ontstaan aan personeel in de techniek, logistiek en zorg. Het aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners in relatie tot het landelijk gemiddelde neemt waarschijnlijk toe. Er zijn in de huidige situatie al meer banen dan beroepsbevolking. Het is niet bekend of de arbeidsparticipatie in relatie tot het landelijk gemiddelde verandert. Dit percentage ligt dit moment fors lager in Sittard-Geleen. Er is dus sprake van onbenut potentieel.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 1 'we maken ruimte voor ontmoeten' en ambitie 5 'een sterke, gewortelde circulaire bedrijvigheid' in de ontwerp omgevingsvisie leiden naar verwachting niet tot een verandering van de staat van de leefomgeving ten aanzien van werkgelegenheid bij lokale bedrijvigheid in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Beleidskeuzes zijn met name gericht op de circulaire economie. Er zijn wel beleidskeuzes opgenomen gericht op lokale bedrijvigheid, met name ten aanzien van ruimte voor bedrijvigheid. Dit wordt beoordeeld in paragraaf 5.25.2. Gerelateerd aan werkgelegenheid zet de gemeente in op voldoende werklocaties voor kantoren en het bieden van ruimte voor nieuwe kleinschalige maakindustrie- en creatieve bedrijven. Dit vergroot waarschijnlijk het aantal

⁹⁷ [TEEB-stad - Klimaatadaptatie \(klimaatadaptatienederland.nl\)](https://www.klimaatadaptatienederland.nl)

⁹⁸ [Publicatie over de maatschappelijke kosten-batenanalyse \(MKBA\) \(mkba-informatie.nl\)](https://www.mkba-informatie.nl)

⁹⁹ [Werkwijzer natuur in maatschappelijke kosten-batenanalyses \(mkba-informatie.nl\)](https://www.mkba-informatie.nl)

arbeidsplaatsen in deze type bedrijvigheid. Onder ambitie 1 zijn ook beleidskeuzes geformuleerd met raakvlak met werkgelegenheid voor lokale bedrijvigheid. De gemeente zet in haar ontwerp omgevingsvisie in op het clusteren van detailhandel op centrale plekken. Het is niet duidelijk of dit de werkgelegenheid vergroot.

5.25.2 Ruimte voor lokale bedrijvigheid

Tabel 53: Beoordelingstabel Ruimte voor lokale bedrijvigheid.

	Beoordeling	Onderbouwing
Huidige situatie	+/-	Er zijn diverse locaties voor verschillende sectoren die vallen onder lokale bedrijvigheid in Sittard-Geleen. Er is tekort aan bedrijventerreinen voor logistiek en klassiek-gemengde bedrijvigheid.
Autonome ontwikkeling	+/-	De tekorten voor logistiek en klassiek-gemengde bedrijvigheid blijven waarschijnlijk bestaan. Ruimte op bedrijventerreinen wordt mogelijk ook gebruikt voor circulaire ambities en klimaatbestendigheid.
Doelbereik		De gemeente zet in de ontwerp omgevingsvisie in op het concentreren van detailhandel in clusters op centrale plekken, het beter benutten van ruimte op bestaande bedrijventerreinen en transformeren van kantoren. Hierdoor past het aanbod van ruimte voor lokale bedrijvigheid waarschijnlijk beter bij de toekomstige behoefte.

In paragraaf 5.24.2 is het beoordelingsaspect ruimte voor de industrie in Sittard-Geleen beschreven. In deze paragraaf wordt ingegaan op ruimte voor lokale bedrijvigheid. Chemelot en VDL Nedcar vallen hier niet onder. Op basis van gegevens uit de ECORYS rapportage uit 2021 zijn de volgende hectares bekend:

- Industrierrein Noord bestaat uit enkele grootschalige bedrijven en MKB en beslaat 154 ha;
- Het grootschalige logistieke cluster Holtum Noord I t/m III beslaat 153 ha;
- Handelscentrum Bergerweg is een detailhandelszone en beslaat 57 ha;
- Gemengd bedrijventerrein Krawinkel beslaat 41 ha;
- Gemengd bedrijventerrein Sluisweg beslaat 37 ha;
- Kantorenpark Sittard beslaat 37 ha;
- Bedrijvenstad Fortuna beslaat 14 ha;
- Zes kleine locaties in Geleen (Mauritspark en Groenseykerstraat), Sittard (Driehoek Rijksweg Zuid en IJzeren Brug) en Born (Berghaven) tellen op tot een totale oppervlakte van 30 ha.

In de Foto van de Leefomgeving is beschreven dat er vraag is naar bedrijventerreinen, maar overschot is op kantoorlocaties. De 'reguliere vraag' van het MKB is 26-64 ha en is dusdanig groot dat hier niet op bestaande werklocaties in voorzien kan worden. Voor de Westelijke Mijnstreek bedroeg het totale aanbod op 1 februari 2021 44 ha. De uitgeefbare kavels voor logistiek, klassiek-gemengde industrie en industrie liggen echter nauwelijks in de gemeente Sittard-Geleen. Middels herprofilering en herontwikkeling kan er ca. 65 ha ruimtewinst geboekt worden op de bestaande werklocaties in de Westelijke Mijnstreek, waarvan 47 ha in Sittard-Geleen. Ook voor kantoren zijn er weinig uitgeefbare kavels (3 ha op het kantorenpark Sittard). Er staan wel kantoren leeg op het kantorenpark. Het oude dsm-kantoor was een belangrijke leegstandslocatie, maar is inmiddels in gebruik door PITground. Anderzijds komen de kantoren van Sabic en Rabobank leeg te staan meerdere andere panden (deels) leeg.

De verwachting is dat de logistieke sector blijft groeien door online shoppen en opslag van dienstverleners. De omslag naar een circulaire economie biedt kansen, maar leidt op de middellange termijn tot meer ruimtegebruik op bedrijventerreinen omdat grondstoffenstromen heringericht moeten worden. Op bedrijventerreinen stijgt de ruimtevraag door ruimte voor groen en water ten behoeve van klimaatadaptatie. De grootste uitdagingen voor lokale bedrijvigheid bevinden zich op het gebied van logistiek en klassiek-gemengd. Er zijn geen andere autonome ontwikkelingen bekend die invloed hebben op ruimte voor lokale bedrijvigheid.

Ontwerp omgevingsvisie: beleidskeuzes onder ambitie 1 'we maken ruimte voor ontmoeten' en ambitie 5 'een sterke, gewortelde circulaire bedrijvigheid' in de ontwerp omgevingsvisie verbeteren naar verwachting de staat van de leefomgeving ten aanzien van ruimte voor lokale bedrijvigheid in Sittard-Geleen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Beleidskeuzes richten zich onder andere op het clusteren van detailhandel op centrale plekken, verspreid over de gemeente en de regio. Het winkelgebied van Sittard dient een sterke mix van detailhandel, horeca en dienstverlening te hebben. Hiermee zijn de detailhandelgebieden verkleind, maar het aanwijzen van clusters is waarschijnlijk positief voor de toekomstbestendigheid van winkels en bedrijven. Er wordt nieuwe ruimte gegeven aan kleinschalige creatieve bedrijvigheid en maakbedrijven in Geleen.

Beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie zijn met name gericht op de circulaire economie, en daarmee de industrie in Sittard-Geleen. Er zijn wel beleidskeuzes opgenomen gericht op lokale bedrijvigheid. De gemeente wil 'het juiste bedrijf op de juiste plaats' toelaten. Indicatoren voor de keuzes zijn milieuruimte, meervoudig ruimtegebruik, en benutten van bebouwingspercentages en bouwhoogtes. De gemeente zet in op herontwikkeling en beter benutten van huidige ruimte: inbreiding in plaats van uitbreiding van bedrijventerreinen. Daarnaast biedt de ontwikkeling van de Circular Mile ook kansen voor lokale bedrijvigheid, niet enkel gericht op de circulaire economie.

Ten aanzien van kantoren zet de gemeente in op een concentratie in het centrum van Sittard waaronder de kantoorlocatie achter het station. Leegstaande en niet-toekomstbestendige kantoren worden zoveel mogelijk getransformeerd naar andere (stedelijke) functies, waaronder wonen, bedrijvigheid en sociale en maatschappelijke functies. Door in te zetten op inbreiding van bedrijventerreinen en transformeren van kantoren past het aanbod van ruimte voor lokale bedrijvigheid waarschijnlijk beter bij de toekomstige behoefte.

Batenanalyse lokale bedrijvigheid

De gemeente is voornemens om detailhandel te concentreren in clusters op centrale plekken, ruimte op bestaande bedrijventerreinen beter te benutten en kantoren te transformeren naar nieuwe woon-werk locaties. Dit heeft meerdere maatschappelijke baten en daarmee raakvlakken met andere taakvelden.

Hiermee draagt de ontwerp omgevingsvisie via het benutten van leegstaande panden en versterken van bestaande gebouwen voor cultureel gebruik bij aan het verhogen van de **vastgoedwaarde**. Afname van het % leegstaande panden, verbetering van panden, en het verbeteren van de leefomgeving kan leiden tot de waardestijging van onroerend goed. Daarnaast heeft een sterkere lokale bedrijvigheid een positief effect op de **werkgelegenheid**.

Een bron van kengetallen om een batenanalyse voor deze batencategorieën uit te voeren is:
TEEB Stadtool (2013)¹⁰⁰

---

¹⁰⁰ [TEEB-stad - Klimaatadaptatie \(klimaatadaptatienederland.nl\)](#)

6 Conclusies en aanbevelingen

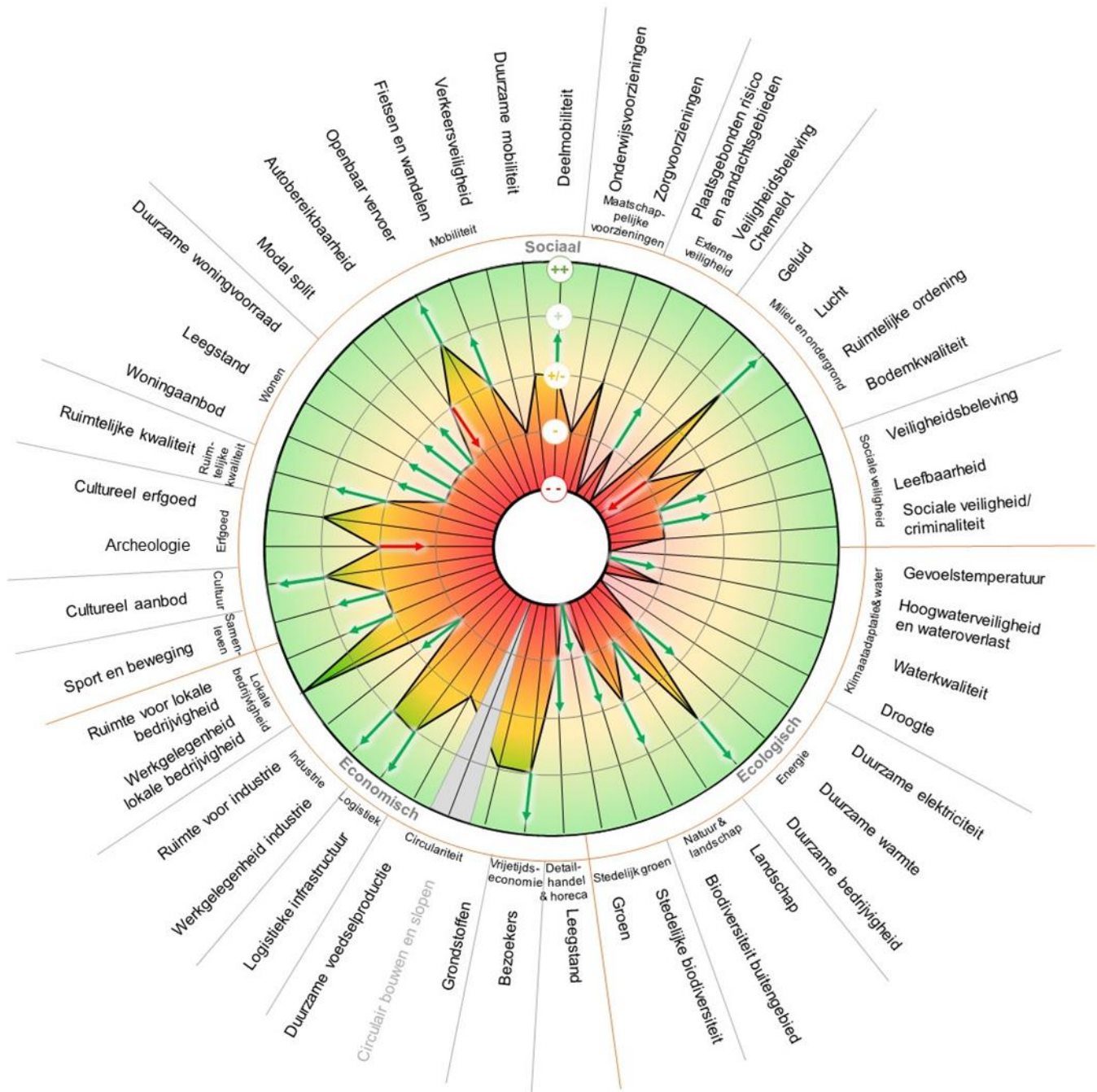
In dit hoofdstuk staan conclusies beschreven en zijn aanbevelingen gegeven. In paragraaf 6.1 wordt beschreven wat het effect van de ontwerp omgevingsvisie op de leefomgeving is. In paragraaf 6.2 wordt beschreven of met de beleidskeuzes uit de ontwerp omgevingsvisie, ambities gehaald worden. In paragraaf 6.3 worden aanbevelingen voor het vervolg gegeven.

6.1 Wat is het effect van de ontwerp omgevingsvisie op de leefomgeving?

In hoofdstuk 3 is de aanpak van de beoordeling van het voorgenomen beleid in de **ontwerp omgevingsvisie** van 2 juli 2024 ¹⁰¹beschreven. Om te komen tot deze beoordeling is eerst de **referentiesituatie** beoordeeld in de vorm van een beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor ieder beoordelingsaspect. Vervolgens is beoordeeld in hoeverre beleidskeuzes bijdragen aan het bereiken van de ambities en in hoeverre de beleidskeuzes een effect hebben op de staat van de leefomgeving (milieu). Het voorgenomen beleid wordt afgezet tegen de autonome ontwikkeling, de situatie in 2040 zonder maatregelen uit de ontwerp omgevingsvisie. Het resultaat hiervan is weergegeven in het **Rad van de Leefomgeving**, zie Figuur 24, en staat na het Rad van de Leefomgeving samenvattend beschreven.

---

¹⁰¹ De definitieve ontwerp omgevingsvisie later is vastgesteld door het college, maar in de definitieve versie is er inhoudelijk niets veranderd is ten opzichte van de versie van 2 juli.

Figuur 24: Het Rad van de Leefomgeving voor het beleid in de ontwerp omgevingsvisie. De vijf schijven op het rad geven de scores aan; hoe verder naar buiten een indicator geprojecteerd is, hoe hoger de score en hoe gunstiger de situatie. De pijlen geven de verbeteringen en verslechtingen ten opzichte van de referentiesituatie aan (huidige situatie + autonome ontwikkeling). Het grijs gekleurde beoordelingsaspect is niet beoordeeld, omdat geen informatie voorhanden is.

6.1.1 De staat van de leefomgeving verbetert

In deze paragraaf is per veerkracht uiteengezet op welke manier het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie de staat van de leefomgeving verbetert. Er zijn veel synergievoordelen. Zo draagt vergroening van de gemeente ook bij aan het creëren van ontmoetingsplekken, een meer beweegvriendelijke leefomgeving, en biedt het baten voor klimaatadaptatie. De voorgenomen kwaliteitsimpuls van het centrum, door het concentreren van detailhandel en het benutten van leegstaande panden voor circulaire bedrijvigheid en kunst en cultuur, draagt ook bij

aan sociale veiligheid en aantrekkelijkheid voor bezoekers. In het algemeen verbetert ook de ruimtelijke kwaliteit met deze beleidskeuzes.

Sociale veerkracht

De ontwerp omgevingsvisie verbetert de staat van de leefomgeving ten aanzien van de beoordelingsaspecten onder de sociale veerkracht op verschillende manieren door...:

- Samen met woningcorporaties en private ontwikkelaars de woningvoorraad beter aan te laten sluiten op de vraag en woningen te verduurzamen. De woonladder is een nuttig instrument om de juiste locaties voor nieuwe woningen te bepalen. De gemeente zet in op 500 nieuwe woningen, boven op de Woondeal Limburg. Het volkshuisvestingsprogramma dient hier nog nadere invulling aan te geven.
- Het STOMP-principe toe te passen bij (her)inrichting van straten en buurten en nieuwe fiets- en wandelverbindingen aan te leggen. Dit draagt bij aan een betere balans in de modal split en zorgt dat meer inwoners gebruik gaan maken van het openbaar vervoer of fietsen en wandelen.
- Mobiliteitshubs, met deelmobiliteitsopties, op centrale plekken te realiseren om voor- en natransport te verbeteren. Het station Sittard wordt gezien als een centrale plek; andere locaties moeten nog bepaald worden.
- Met subsidies en kaders een impuls aan haar aan culturele sector te geven en door creatievelingen en makers ruimte te geven in leegstaande panden.
- Op verschillende manieren de veiligheid rondom Chemelot te verbeteren.

Ecologische veerkracht

De ontwerp omgevingsvisie verbetert de kwaliteit van de leefomgeving ten aanzien van de beoordelingsaspecten onder de ecologische veerkracht op verschillende manieren door...:

- Openbaar groen toe te voegen in en aan de randen van de stad door het 3-30-300 principe toe te passen, in te zetten op het verminderen van verharding, de landschappelijke overgang van dorpen naar het buitengebied te vergroenen, en stadslandbouw te stimuleren en ondersteunen. Deze keuzes dragen ook bij aan stedelijke biodiversiteit.
- Openbaar groen heeft ook diverse gezondheidsbaten. Een meer beweegvriendelijke leefomgeving faciliteert gezond gedrag van inwoners van de gemeente. Vergroening heeft ook baten ten aanzien van de luchtkwaliteit, geluidsoverlast, water- en bodemkwaliteit en wateroverlast, en daarmee voor gezondheid van mens en natuur.
- Door de randen van de centra en de dorpen te vergroenen wordt ook een impuls gegeven aan de ruimtelijke kwaliteit, die juist aan de randen tekort schoot.
- Door ruimte te maken voor waterberging en op basis van klimaatstresstestkaarten problemen aan te pakken worden de centra en woonwijken naar verwachting koeler.
- Door agrariërs bij te staan in de transitie naar een toekomstbestendige en natuurinclusieve landbouw verbetert ook het buitengebied en de biodiversiteit van de buitengebieden. Ook door nieuwe landschapselementen aan, zoals heggen, bosschages, de aanplant van bomen en de aanleg van greppels en poelen, met als doel de realisatie van 10% groenblauwe dooradering in het buitengebied.
- Door voor bedreigingen voor het landschap en biodiversiteit in het buitengebied mitigerende- en compenserende maatregelen voor te stellen, voorkomt de gemeente een te grote afbraak vanwege grote (maatschappelijke) ontwikkelingen, zoals de aanleg van energie-infrastructuur en buisleidingen en de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy die gepaard dienen te gaan met landschappelijke- en natuurcompensatie.
- Om recreatieve druk in de natuurgebieden te mitigeren, alleen binnen het draagvermogen van de natuurgebieden recreatief medegebruik mogelijk te maken.
- Bij de transformatie van woningen en werklocaties ook kansen aan te grijpen voor de transitie naar duurzame warmte en duurzame elektriciteit. De Routekaart Energietransitie moet hier nog meer invulling aangeven.

Economische veerkracht

De ontwerp omgevingsvisie verbetert de kwaliteit van de leefomgeving ten aanzien van de beoordelingsaspecten onder de economische veerkracht op verschillende manieren door...:

- Door ruimte te bieden aan lokale (circulaire) bedrijvigheid met het uitbreiden van de Brightlands Chemelot Campus en het realiseren van de Circular Mile. Dit brengt ook nieuwe kansen voor werkgelegenheid.
- In samenwerking met medeoverheden en bedrijven de logistieke infrastructuur van en naar, en binnen de gemeente te verbeteren. De gemeente is aan voorstander van de Delta Rhine Corridor en draagt bij aan het versterken van de route tussen Chemelot en de Haven van Stein.
- Voor kleinschalige logistiek in de centra en wijken in te zetten op lokale distributiehubs, met duurzaam transport.

- De stadscentra de komende jaren te transformeren naar een dynamischer woon-werkgebied (Sittard) en proeftuin voor circulaire economie (Geleen), onder andere door ruimte op bestaande bedrijventerreinen beter te benutten en leegstaande kantoren te transformeren. Dit verbetert de aantrekkelijkheid van de centra en dorpen en daarmee de leefbaarheid in de gemeente. Concentratie van detailhandel en vergroening in de centra draagt hier ook aan bij en brengt ook voordelen ten behoeve van sociale veiligheid.

6.1.2 De staat van de leefomgeving blijft gelijk

In deze paragraaf is per veerkracht uiteengezet voor welke opgaven, zoals geïdentificeerd in de beoordeling van de referentiesituatie de staat van de leefomgeving gelijk blijft en het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie dus niet toereikend is.

Sociale veerkracht

De staat van de leefomgeving ten aanzien van een aantal beoordelingsaspecten onder de sociale veerkracht blijft gelijk omdat...:

- Er risico's vanwege inbreiding in het centrum van Sittard zijn voor cultureel erfgoed, specifiek ten aanzien van het stadsgezicht en de mogelijke sloop of transformatie van gebouwen met erfgoedwaarde.
- Er concrete risicolocaties in beeld zijn voor verkeersveiligheid. (Her)inrichting van straten en buurten is een kans ter verbetering van verkeersveiligheid, maar deze wordt niet benoemd in de ontwerp omgevingsvisie. Door een toename van verkeersbewegingen van en naar Chemelot neemt het risico op verkeersongevallen mogelijk toe.
- Niet bekend is of met de beleidskeuzes ten aanzien van zorgvoorzieningen en een gevarieerd woon-zorgaanbod voldaan wordt aan de vraag naar zorg. Het voorgenomen beleid is niet concreet genoeg om een inschatting te kunnen maken of het aantal zorgvoorzieningen en de afstand tot deze voorzieningen verandert. Dit blijft vanwege de vergrijzing in de gemeente een risico.
- Het niet duidelijk is waar woningtransformaties plaats vinden. In dorpen en wijken is vergrijzing het grootst. Het is onduidelijk hoe de gemeente hier omgaat met de vraag naar levensloopbestendige woningen en zorg. Inbreiding vindt met name plaats in het centrum van Sittard. Woningbouwontwikkelingen en transformaties sluiten mogelijk niet aan bij deze behoefte. Betaalbaarheid van nieuwe woningen is ook een aandachtspunt.
- Het onduidelijk is of de hoeveelheid en het type onderwijsinstellingen bij de behoefte in de gemeente past, met name in relatie tot de grote verduurzamingsopgave in de toekomst. Hier worden geen beleidskeuzes over gemaakt.
- Hoewel de gemeente zich actief inzet om de externe veiligheid in de gemeente te verbeteren, nieuwe ontwikkelingen er voor zorgen dat risicobronnen toenemen. Ook worden meer woningen langs het spoor voorzien, waardoor er meer woningen binnen veiligheidscontouren zullen komen te liggen.
- Het aantal inwoners dat ernstige geluidhinder ervaart waarschijnlijk gelijk blijft en mogelijk toeneemt bij woningbouw langs het spoor. Gezondheidsschade door geluidhinder is een groot aandachtspunt in de gemeente.
- Hoewel gelegenheidscriminaliteit naar verwachting afneemt door de kwaliteitsimpuls van de centra, heeft het sociaal veiliger inrichten van de leefomgeving echter geen of minder invloed op de andere vormen van criminaliteit, zoals drugscriminaliteit, witwassen van misdadageld en mensenhandel.

Ecologische veerkracht

De staat van de leefomgeving ten aanzien van een aantal beoordelingsaspecten onder de ecologische veerkracht blijft gelijk omdat...:

- Op bedrijventerreinen en industrieterreinen de gevoelstemperatuur naar verwachting nog verder zal oplopen. De gemeente ziet graag dat bedrijventerreinen vergroenen en verduurzamen, maar dit ligt grotendeels buiten het handelingskader van de gemeente en er worden geen concrete beleidskeuzes genoemd.
- De vraag voor (duurzame) elektriciteit flink hoger ligt dan het huidige aanbod duurzame elektriciteit. Er worden beleidskeuzes gemaakt in de juiste richting. Deze keuzes reiken echter niet ver genoeg (wind) en liggen voor een dele buiten de bevoegdheid van de gemeente (zon op dak bij bestaande woningen en bedrijventerreinen). Dat maakt dat de stip op de horizon van de gemeente "Sittard-Geleen is in 2040 een gezonde, ondernemende, innovatieve en duurzame gemeente", met betrekking tot duurzame gemeente – duurzame opwek niet haalbaar is.
- Er geen beleidskeuzes gemaakt worden voor het natuurlijker inrichten van het watersysteem, de waterkwaliteit blijft daarom naar verwachting gelijk.
- Het voorgenomen beleid ten aanzien van de bodem enkel gericht is op landbouwbodems. Daar wil de gemeente samen met agrariërs de landbouw toekomstbestendiger maken. Mogelijk draagt dit bij aan het verbeteren van de kwaliteit van landbouwbodems. Het is niet duidelijk op welk type landbouw de gemeente inzet. Andere bedreigingen voor de bodem zijn onderbelicht.

- Voor een aantal taakvelden geen beleidskeuzes worden gemaakt in de ontwerp omgevingsvisie. Dit zijn het aandeel duurzame personenauto's en laadpalen/-punten en grondstoffen (kilo's restafval per persoon per jaar en aandeel duurzame verwerking afval).

Weinig beleidskeuzes vormen een risico op Natura 2000-gebieden, mits de uitwerking van de plannen en projecten niet in of in de nabijheid van een Natura 2000-gebied gebeuren. Stikstofdepositie is wel een risico. Vooral in de aanlegfase, maar ook als gevolg van een verandering van verkeersstromen. Er liggen echter ook kansen om deze depositie in de uitwerking van plannen en projecten te verminderen. De gemeente legt met het Waterschap Limburg bufferzones aan die de waterkwaliteit verbeteren.

Economische veerkracht

De staat van de leefomgeving ten aanzien van een aantal beoordelingsaspecten onder de economische veerkracht blijft gelijk omdat...:

- Er weinig gemeentelijk beleid is ten aanzien van haar eigen circulaire transitie, ten aanzien van grondstoffengebruik, restafval, en circulair bouwen en slopen. De gemeente ziet circulariteit als een economische ontwikkeling van haar industrie die zij ruimtelijk kan faciliteren.
- De gemeente haar ten aanzien van duurzame voedselproductie voornamelijk leunt op de inzet van haar eigen agrariërs en inwoners. De landbouwtransitie, inclusief effecten voor water, bodem en milieu is een onderbelicht onderwerp in de gemeente.

6.1.3 De staat van de leefomgeving verslechtert

In een aantal gevallen leiden beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie indirect tot achteruitgang voor andere beoordelingsaspecten. De gemeente dient aandacht te hebben voor deze verslechtingen en dient waar nodig, vanwege achteruitgang van de leefomgeving of disproportionele schade aan inwoners, compenserende en/of mitigerende maatregelen te treffen. Deze verslechtingen zijn de volgende:

- De beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie gaan in beperkte mate over archeologische waarden, waardoor niet duidelijk is of risico's vanwege ontwikkelingen in de ondergrond voldoende gemitigeerd worden. De uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy is een groot risico op aantasting van de archeologische waarden in de ondergrond. Knelpunten tussen verschillende gebruiksfuncties in de ondergrond nemen ook in andere delen van de gemeente toe, door het toevoegen van bomen (en diens wortels) en buisleidingen.
- Met de toepassing van het STOMP-principe bij (her)inrichting neemt de autobereikbaarheid mogelijk af. Tegelijkertijd leidt de groei van Chemelot mogelijk tot meer congestie. Dit krijgt geen aandacht in de ontwerp omgevingsvisie. De gemeente is hierin grotendeels afhankelijk van het Rijk en de Provincie als wegbeheerders.
- Het grootste risico voor Natuurnetwerk Limburg is de uitbreiding van de Brightlands campus ten noorden van Chemelot. Het bos ten noorden van het huidige Chemelot is aangewezen als natuurnetwerk Limburg. In dit bos zitten met name veel vogelsoorten, waaronder rodelijstsoorten en voormalige rodelijstsoorten als de grote lijster, groene specht, middelste bonte specht en grauwe vliegenvanger¹⁰².

6.1.4 Inzicht en botsingen en kansen

In de beoordeling van het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie zijn diverse botsingen en kansen geïdentificeerd. In Tabel 54 is een overzicht van deze botsingen en kansen gegeven.

---

¹⁰² [Provincie Limburg, Natuurgegevens Provincie Limburg. Geraadpleegd in juli 2024.](#)

Tabel 54: Overzichtstabel botsingen en kansen.

Botsingen

1. **Cultureel aanbod:** Het is belangrijk om bij de introductie van nieuw cultureel aanbod rekening te houden met mogelijke negatieve gevolgen, zoals geluidsoverlast en parkeerproblemen.
2. **Archeologie:** Risico's voor archeologische vondsten ontstaan door conflicten met ondergrondse ontwikkelingen in zowel stedelijke als landelijke gebieden, zoals kabels, leidingen, en wortels van bomen die nodig zijn voor bouwprojecten.
3. **Warmte-infrastructuur en andere gebruiksfuncties in de ondergrond:** Er zijn in de huidige situatie een groot aantal gebruiksfuncties die ruimte in de ondergrond innemen. De ondergrond speelt ook een cruciale rol bij het inpassen van toekomstige gebruiksfuncties. Kabels en gasleidingen, funderingen, boomwortels, riolering en ondergrondse afvalcontainers zijn belangrijke ruimtevragers. De gemeente wil een warmte-infrastructuur aanleggen en tevens de ruimte inzetten voor waterberging en meer groen (boomwortels), dit kan een knelpunt worden.
4. **Toenemende groei van Chemelot:** De toenemende groei kan leiden tot congestie maar krijgt momenteel geen aandacht in de ontwerp omgevingsvisie.
5. **Duurzame ontwikkeling en natuur & landschap:** Verschillende grote ontwikkelingen in het buitengebied kunnen conflicteren met natuur & landschap, zoals het aanleggen van buisleidingen, het uitbreiden van de Brightlands Chemelot Campus en de aanleg van een hoogspanningsstation bij Graetheide.
6. **Ruimte voor industrie en milieu:** Industriële groei kan conflicteren met milieuthema's, als geluid, lucht, bodemkwaliteit, externe veiligheid, vergroening en bereikbaarheid. Het neveneffect van de groei van Chemelot binnen de bestaande vergunningen blijft onderbelicht.
7. **Natura 2000-gebieden:** Weinig beleidskeuzes vormen een risico op Natura 2000-gebieden, mits de uitwerking van de plannen en projecten niet in of in de nabijheid van een Natura 2000-gebied gebeuren. Stikstofdepositie is wel een risico. Vooral in de aanlegfase van bijvoorbeeld de aanleg en sloop van woningen of industriegebieden, maar ook als gevolg van een verandering van verkeersstromen.
8. **Ruimte in het buitengebied:** Om natuurinclusieve landbouw rendabel te maken, is meer ruimte nodig dan voor een regulier agrarisch bedrijf. De gemeente wil juist ruimte in het buitengebied inzetten voor natuurontwikkeling en recreatie. Ook legt een aantal grote ontwikkelingen ruimtebeslag op landbouwgronden.

Kansen

1. **Ruimtelijke kwaliteit:** Woningbouw in Sittard kan de ruimtelijke kwaliteit bevorderen en kan worden meegenomen in beleidskeuzes, zoals deelmobiliteit en energietransitie, zonder bekende conflicten.
2. **Sloop van woningen en herinrichting van de openbare ruimte:** Beide bieden mogelijkheden om aspecten zoals ruimtelijke kwaliteit en vergroening te versterken. Ook kan hiermee de openbare ruimte (verkeers)veiliger en beweegvriendelijker worden ingericht. Ook gebouwen en ruimtes die leegstaan of leeg komen te staan kunnen hiervoor gebruikt worden.
3. **Prioriteren bij het saneren van maatschappelijk vastgoed:** Bij het saneren of verduurzamen van maatschappelijk vastgoed kan prioriteit worden gegeven aan vastgoed wat binnen de aandachtsgebieden externe veiligheid ligt. Hiermee kunnen tegelijkertijd veiligheidsrisico's worden weggenomen.
4. **Natuurinclusieve landbouw:** De gemeente zet zich in voor natuurinclusief landbouw. Dit kan ook positieve effecten kan hebben op landbouwbodems.
5. **Natura 2000-gebieden:** Er liggen kansen om de stikstofdepositie in de uitwerking van plannen en projecten te verminderen.

6.2 Worden met de beleidskeuzes uit de ontwerp omgevingsvisie de ambities gehaald?

In haar ontwerp omgevingsvisie heeft de gemeente Sittard-Geleen een tiental ambities geformuleerd met bijbehorende beleidskeuzes om deze ambities te bereiken. In dit OER is voor alle beleidskeuzes het effect op beoordelingsaspecten uit het beoordelingskader beoordeeld. In deze paragraaf zijn per ambitie de belangrijkste conclusies beschreven. Ook worden randvoorwaarden en aanbevelingen benoemd om de ambities te behalen. In *schuingedrukte* tekst zijn de ambities uit de ontwerp omgevingsvisie samengevat.

Ambitie 1 'we maken ruimte voor ontmoeten'

De gemeente Sittard-Geleen wil in 2040 dat haar centra, openbare ruimten en parken fijne en veilige plekken zijn waar mensen graag samenkomen. Er zijn groene en levendige ontmoetingsplekken met voldoende voorzieningen. Sittard is dan het hoofdcentrum naast Maastricht en Heerlen, terwijl Geleen zich richt op duurzame innovaties.

Beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie richten zich met name op het clusteren van voorzieningen en detailhandel op centrale plekken, verspreid over de gemeente. Deze locaties dienen als ontmoetingsplekken en zijn onder andere de stadscentra en scholen. Daarnaast dragen beleidskeuzes onder ambities gericht op het vergroenen van delen van de gemeente bij aan het creëren van nieuwe of verbeterde ontmoetingsplekken. Bereikbaarheid van voorzieningen en ontmoetingsplekken via de fiets of lopend ziet de gemeente als een belangrijke randvoorwaarde. De beleidskeuzes onder deze ambitie dragen dan ook bij aan beoordelingsaspecten onder het taakveld mobiliteit. Sociale veiligheid is een belangrijk thema in de gemeente. Het concentreren van voorzieningen en detailhandel, tegengaan van leegstand en verloedering van stadscentra, en het vergroenen en veiliger maken van schoolomgevingen draagt bij aan het verbeteren van leefbaarheid en de veiligheidsbeleving.

De ruimtevraag van de beleidskeuzes voor deze ambities botst mogelijk met de ruimtevraag van andere ambities. Specifiek in het stadscentrum van Sittard vinden meerdere ontwikkelingen plaats, zoals inbreiding en vergroening. Deze ontwikkelingen bieden kansen om ruimte voor ontmoetingsplekken te creëren, maar integrale sturing vanuit de gemeente is noodzakelijk. Toename van bebouwing staat mogelijk haaks op het verbeteren van de beweegvriendelijkheid van de omgeving, onder ambitie 2. Als een betere link gelegd te worden tussen het beweegvriendelijk maken van de omgeving/het stimuleren van fietsen en wandelen en ruimte maken voor een groenblauwe omgeving en ontmoetingsplekken, wordt dit risico gemitigeerd. In de aanscherping en/of uitwerking van deze beleidskeuzes dient daarom aandacht te zijn voor het multifunctioneel inrichten van de openbare ruimte, waardoor beleidskeuzes niet of minder strijdig zijn.

Conclusie: de verwachting is dat het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie leidt tot het behalen van deze ambitie.

Ambitie 2 'gezond bewegen voor iedereen'

De gemeente Sittard-Geleen wil in 2040 dat iedereen makkelijk en duurzaam overal naartoe kan. Lopen, fietsen en het gebruik van openbaar vervoer zijn dan de norm, wat de leefomgeving beweegvriendelijk en gezonder maakt. Ook zijn er toekomstbestendige sportaccommodaties en veilige routes naar sportclubs, wat mensen aanmoedigt om te bewegen en de auto minder te gebruiken. Minder verkeersbewegingen met de auto draagt bij aan schonere lucht, minder lawaai en een betere leefbaarheid.

Beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie hebben hoofdzakelijk betrekking op de taakvelden sport en bewegen en mobiliteit. Het beweegvriendelijker maken van de omgeving vindt niet alleen plaats met beleidskeuzes onder deze ambitie, maar ambities met betrekking tot vergroening en recreatieve fiets- en wandelroutes dragen hier ook aan bij. Er zijn daarom raakvlakken tussen de betreffende taakvelden. De gemeente heeft met het Sportakkoord II reeds sportbeleid voor de toekomst en besteed hier relatief minder aandacht aan in de ontwerp omgevingsvisie. Een aandachtspunt voor dit taakveld is gezondheid in sociaaleconomisch zwakkere wijken. In de ontwerp omgevingsvisie blijft de gemeente vrij globaal en richt zich niet op stimuleren van gezond gedrag in deze wijken.

Met betrekking tot het taakveld mobiliteit is het hoge percentage autogebruik een aandachtspunt in Sittard-Geleen. Het aandeel van verplaatsingen met de fiets is minder dan 25%. Hiermee is dit aandeel, op de gemeenten Heerlen en Rotterdam na, het laagst van de 22 grootste agglomeraties van Nederland. De gemeente zet in haar ontwerp omgevingsvisie daarom in op het toepassen van het STOMP-principe en diverse beleidskeuzes die gebruik van

fietsen, openbaar vervoer en deelmobiliteit vergemakkelijken en verbeteren. Afname van autogebruik heeft positieve effecten voor het milieu en gezondheid. Hoewel autobereikbaarheid waarschijnlijk afneemt, met name in de wijken bij (her)inrichting, neemt autobereikbaarheid waarschijnlijk ook af door toename in congestie als Chemelot groeit. Hoewel de gemeente in de ontwerp omgevingsvisie aangeeft dat er geen ruimte is voor Chemelot om in oppervlakte uit te breiden, kan de bedrijvigheid en productie wel groeien en daarmee vervoersbewegingen van werknemers en grondstoffen. Het aanleggen van fietsverbindingen via de Circular Mile en de inzet op buisleidingen mitigeert dit risico mogelijk.

Conclusie: de verwachting is dat het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie bijdraagt aan het behalen van de ambities ten aanzien van sport en bewegen en mobiliteit. Voor sport en bewegen dient meer aandacht te zijn voor de sociaaleconomisch zwakkere wijken. Voor mobiliteit is de gemeente sterk afhankelijk van individueel gedrag en autonome ontwikkelingen.

Ambitie 3 'trots op cultuur, erfgoed en beeldkwaliteit'

De gemeente Sittard-Geleen wil in 2040 haar rijke historie en unieke kenmerken, zoals het mijnbouwverleden en de wederopbouwperiode, behouden. Verbinding en innovatie spelen een belangrijke rol en cultuur, erfgoed en beeldkwaliteit dragen bij aan de identiteit van de gemeente. Sittard-Geleen streeft naar een circulaire toekomst waarin het gedachtegoed van de circulaire productiestad zichtbaar is in de fysieke leefomgeving, met aandacht voor kunst, cultuur en duurzaam wonen. Waardevolle gebouwen en beschermde stadsgezichten blijven behouden, wat bijdraagt aan de identiteit van de stad, die zichtbaar is voor bezoekers.

De in de ontwerp omgevingsvisie genoemde beleidskeuzes hebben betrekking op de taakvelden cultuur, erfgoed, ruimtelijke kwaliteit, en vrijetijdseconomie. Cultureel erfgoed is onderdeel van de ruimtelijke kwaliteit van Sittard-Geleen en dient niet alleen behouden en beschermd te worden, maar ook beleefbaar gemaakt te worden. De gemeente heeft reeds beleid dat zich richt op de bescherming van cultureel erfgoed bij nieuwe ontwikkelingen. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt rekening gehouden met erfgoedwaarden, specifiek inbreiding in het centrum van Sittard, is een belangrijke beleidskeuze.

Om de belevenis van de stad te vergroten is kunst en culturele activiteiten in de openbare ruimte en leegstaande panden een belangrijk onderdeel van de beleidskeuzes onder deze ambitie. Het voorgenomen beleid draagt daarom bij aan cultureel aanbod en daarnaast aan het leegstandprobleem van in de centra door hier ruimte te bieden aan kunstenaars. De culturele sector is breed en beslaat ook musea, bioscopen en festivals. Het is niet duidelijk hoe de gemeente complementair is aan andere grotere steden in de omgeving, waardoor de stad aantrekkelijk is voor zowel eigen inwoners als bezoekers. Daarnaast is het belangrijk om negatieve neveneffecten van cultureel aanbod in acht te houden bij het toelaten van nieuw aanbod, zoals geluidsoverlast en autoverkeer in de centra.

Wat betreft archeologie is het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie summier. De gemeente geeft aan archeologische waarden in de grond te beschermen en behouden en daar specifiek rekening mee te houden bij ontwikkelingen. De gemeente maakt geen onderscheid in de mate van archeologische waarde. Op het hele grondgebied van de gemeente bevinden zich (zeer hoge) archeologische verwachtingswaarden in de grond. Het is niet duidelijk hoe de gemeente om gaat met autonome ontwikkelingen, zoals de aanleg van energie-infrastructuur. Daarnaast leiden beleidskeuzes zoals het uitbreiden van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy, het planten van bomen (boomwortels), en woningbouw met bijbehorende kabels en leidingen tot risico's voor deze archeologische waarden.

Conclusie: de verwachting is dat het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie leidt tot het behalen van de ambities ten aanzien van cultureel aanbod, cultureel erfgoed en ruimtelijke kwaliteit. Dit draagt ook bij aan het behalen van de ambities ten aanzien van het aantrekken van bezoekers. Wat betreft archeologie draagt het voorgenomen beleid worden ambities niet behaald. Archeologische waarden in de gemeente staan in toenemende mate onder druk.

Ambitie 4 'goed wonen voor iedereen'

De gemeente Sittard-Geleen wil in 2040 dat wijken en dorpen een leefomgeving bieden die bijdraagt aan gezondheid, veiligheid, welzijn en gemeenschapsbinding. Deze plekken moeten aantrekkelijk zijn voor zowel bestaande als nieuwe inwoners, waardoor de beroepsbevolking op peil blijft. Nieuwe woningen zijn gebouwd en bestaande wijken aangepast waar nodig, met een divers woningaanbod dat een inclusieve samenleving ondersteunt. Slechte woningen worden vervangen of verduurzaamd, met meer betaalbare woningen, kansen voor starters en levensloopbestendige woningen

voor senioren. Isolatieprogramma's en alternatieve warmtevoorzieningen maken oudere woningen aangenamer en betaalbaarder, en een versterkte netinfrastructuur zorgt voor voldoende elektriciteit. De openbare ruimte is aantrekkelijk en veilig, wat de gezondheid bevordert.

De in de ontwerp omgevingsvisie genoemde beleidskeuzes hebben hoofdzakelijk betrekking op het taakveld wonen en dragen bij aan een toekomstbestendig woningaanbod, zowel kwantitatief als kwalitatief. De gemeente is in het woonvraagstuk echter sterk afhankelijk van woningcorporaties en private ontwikkelaars. De gemeente introduceert in haar ontwerp omgevingsvisie een woonladder. Een instrument om voor de prioritering van locaties voor nieuwe woningen. Voor de uitbreiding van haar woningbestand zet de gemeente in op inbreiding in het centrum van Sittard en in de toekomst ook het stationsgebied. Daarnaast zijn er veel woningen van slechte kwaliteit en een deel van de woningen staat langdurig leeg. Waar mogelijk worden deze woningen getransformeerd om te voldoen aan duurzaamheidsvereisten en toekomstige behoeften voor de vergrijzende bevolking, maar een deel van de woningen zal ook gesloopt worden. Waar woningen gesloopt worden, zullen nieuwe woningen gebouwd worden. Het is niet bekend of deze circulair gesloopt zullen worden.

Het woonvraagstuk van de gemeente heeft raakvlakken met andere aspecten. Duurzame woningen hangt samen met duurzame warmte en circulair bouwen en slopen. Autonoom wordt een deel van de woningen van slechte kwaliteit gesloopt. Er zijn echter circa 14.000 niet rendabel te isoleren. Een deel van deze woningen zijn in privaat bezit. Het is niet duidelijk hoe de gemeente private eigenaren gaat stimuleren en ondersteunen om haar ambities ten aanzien van een duurzaam woningaanbod en duurzame warmte te behalen.

Een toenemende vraag naar levensloopbestendige woningen hangt samen met het aspect zorgvoorzieningen. De gemeente zet in op woningbouw op plekken waar woningen gesloopt worden en inbreiding in het centrum van Sittard. Het is niet duidelijk in hoeverre woningen gebouwd of getransformeerd worden in dorpen en wijken, waar vergrijzing het meest speelt. Het is daarom niet duidelijk of het aantal levensloopbestendige woningen in dorpen en wijken aansluit op de vraag. Mogelijk zullen inwoners uit dorpen en wijken moeten verhuizen naar het centrum van Sittard.

Een belangrijk aandachtspunt is de betaalbaarheid van nieuwe woningen. Nieuwe, duurzame en kwalitatief betere woningen, met name in het centrum van Sittard, zijn duurder dan de huidige woningen van slechte kwaliteit waar veelal inwoners met een laag besteedbaar inkomen wonen. Hoewel dit een sociaaleconomisch vraagstuk is, is het aan te bevelen dat de gemeente hier aandacht voor heeft in de uitwerking van het voorgenomen beleid samen met de woningcorporaties.

Ten slotte biedt woningbouw ook een kans voor een kwaliteitsimpuls van de leefomgeving. Het slopen van leegstaande en kwalitatief slechte woningen, het transformeren van woningen, en nieuwbouw bieden kansen ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit en vergroening met bijbehorende baten voor gezondheid en sociale cohesie. Anderzijds kan inbreiding in het centrum van Sittard een botsen met ruimte voor vergroening, beweegvriendelijkheid van de openbare ruimte, en ontmoetingsplekken. Bevolkingsgroei, mede door nieuw woningaanbod, brengt daarnaast een aanvullende behoefte aan openbaar groen, voorzieningen (onderwijs, zorg), infrastructurele voorzieningen, sport en bewegen, cultureel aanbod en recreatieve voorzieningen en meer inwoners die last vinden van geluid (of mensen die zelf geluidsoverlast veroorzaken) en luchtverontreiniging.

Conclusie: de verwachting is dat het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie bijdraagt aan het behalen van ambities ten aanzien van wonen, maar dat er belangrijke risico's zijn waar in de uitwerking van het voorgenomen beleid aandacht voor vereist is.

Ambitie 5 'een sterke, gewortelde circulaire bedrijvigheid'

De gemeente Sittard-Geleen wil in 2040 dat industriegebieden, bedrijventerreinen en centra ruimte bieden aan ondernemers. Lokale en internationale bedrijven, samen met Chemelot, het automotive cluster en het logistieke cluster Holtum Noord, vormen de economische kern van de regio. De transitie naar een kennisintensieve, energieneutrale en circulaire maakindustrie is tegen die tijd goed gevorderd, met verbeterde energienetwerken die congestieproblemen grotendeels oplossen. Chemelot speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van een circulaire economie. Er is ruimte voor een diverse economie die bijdraagt aan welvaart, welzijn en duurzame groei.

De in de ontwerp omgevingsvisie genoemde beleidskeuzes hebben betrekking op de taakvelden industrie, lokale bedrijvigheid, circulariteit en energietransitie. De belangrijkste beleidskeuzes hebben betrekking op het uitbreiden van de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy en het ontwikkelen van de Circular Mile. Deze uitbreiding biedt ruimte

aan innovatieve bedrijven die direct verbonden zijn aan de (circulaire) industrie op Chemelot. Dit is ook positief voor werkgelegenheid in de industrie. Het versterkt de toekomstbestendigheid van bestaande industrie in de gemeente en biedt kansen voor nieuwe bedrijven en banen. De toekomst van werkgelegenheid in het automotive cluster is echter onzeker. De gemeente blijft inzetten op het behoud van het automotive cluster, maar is volledig afhankelijk van VDL Nedcar's zoektocht naar een nieuwe opdrachtgever.

Wat betreft andere sectoren is er schaarste op de arbeidsmarkt. Dit is positief voor baankansen voor inwoners van de gemeente, maar is een bedreiging voor bedrijven in de zorg, techniek en logistiek. Er is in de gemeente een onbenut arbeidspotentieel, aangezien de arbeidsparticipatie lager is dan landelijk gemiddeld. De gemeente focust in de ontwerp omgevingsvisie naar verhouding veel op circulaire economie, waardoor verdere lokale bedrijvigheid onderbelicht is. Hoewel personeelstekorten en arbeidsparticipatie een (sociaal)economisch vraagstuk is, is het aan te bevelen dat de gemeente hier aandacht voor heeft in de uitwerking van het voorgenomen beleid ten aanzien van lokale bedrijvigheid. Wat betreft ruimte voor lokale bedrijvigheid zet de gemeente in op het concentreren van detailhandel in de centra en het beter benutten van bestaande ruimte. Er worden geen nieuwe bedrijventerreinen of kantoren gebouwd. Dit lijkt voldoende voor de verwachte ruimtevrage.

De beleidskeuzes ten aanzien van de Brightlands campus en de Circular Mile dragen bij aan circulaire en duurzame bedrijvigheid. Er is echter onvoldoende kennis over deze onderwerpen in de Foto van de Leefomgeving om te beoordelen wat de referentiesituatie is, waardoor het bepalen van doelbereik niet mogelijk is, omdat niet duidelijk is waartegen het voorgenomen beleid afgezet wordt.

Een belangrijk aandachtspunt zijn risico's voor landschap, biodiversiteit en archeologie op De Lexhy. Daarnaast heeft leidt de groei van bedrijvigheid op en om Chemelot een verkeersaantrekkende werking van logistieke en personele vervoersbeweging Dit veroorzaakt mogelijk een verslechtering van verkeersveiligheid, toename geluidhinder en luchtverontreiniging en legt daarmee druk op de leefbaarheid van inwoners.

Conclusie: de verwachting is dat het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie leidt tot het behalen van ambities ten aanzien van de industrie op Chemelot, maar neutraal is ten aanzien van het automotive cluster. Lokale bedrijvigheid heeft voldoende ruimte, maar kampt met personeelstekorten. De ontwerp omgevingsvisie dient meer aandacht te hebben voor lokale bedrijvigheid. De negatieve effecten van meer ruimte voor economische groei behoeven meer aandacht.

Ambitie 6 'duurzame logistiek'

De gemeente Sittard-Geleen wil in 2040 door de overgang naar een circulaire economie andere grondstoffen op een duurzame manier aanvoeren. Dit gebeurt door intensiever gebruik van havens en spoor, samenwerking met het Rijk voor de uitbreiding van buisleidingen, en het creëren van overslagpunten om groot verkeer uit stedelijke gebieden te houden en overlast te verminderen. Logistiek over de weg wordt steeds duurzamer met als doel dat al het vrachtverkeer in 2050 emissieloos is. De netinfrastructuur is versterkt, waardoor netcongestie geen probleem meer is.

De in de ontwerp omgevingsvisie genoemde beleidskeuzes hebben betrekking op het taakveld logistiek. Het is ten opzichte van andere ambities smal in scope. Door de ligging van de gemeente in het midden van het smalste deel van Limburg en de aanwezigheid van industrieel cluster Chemelot is Sittard-Geleen een logistiek knooppunt. Met name autonome ontwikkelingen hebben invloed op de logistieke infrastructuur. De gemeente is afhankelijk van het Rijk, de provincie Limburg, en semioverheden zoals ProRail en TenneT voor logistieke weg-, spoor-, en buisleidingen- en energieinfrastructuur. De behoefte van Chemelot is daarnaast sterk bepalend.

Binnen de stad zelf zet de gemeente in op verduurzaming van pakketlogistiek in woonwijken door lokale distributiehubs op te richten. Locaties voor deze hubs zijn nog onduidelijk. Aangezien het pakketvervoer vanaf deze hubs volledig elektrisch dient te zijn is netcongestie een aandachtspunt. Dit wordt ook in de ontwerp omgevingsvisie erkend. Vermindering van binnenstedelijk vrachtwagentransport op fossiele brandstoffen draagt bij een betere luchtkwaliteit.

Conclusie: de gemeente geeft met name aan samen te werken met andere partijen en een faciliterende rol te spelen. Daarmee draagt de gemeente binnen haar mogelijkheden bij aan het behalen van de ambities ten aanzien van (verduurzaming van) logistiek. Bij uitvoering van huidige plannen zal de logistieke infrastructuur verbeteren. Het kleinschalige pakketvervoer wordt waarschijnlijk ook efficiënter met minder overlast van vrachtverkeer in de wijken.

Ambitie 7 'slimmer, gezonder en schoner'

De gemeente Sittard-Geleen wil in 2040 een schonere en gezondere gemeente zijn met een balans tussen leefbaarheid en economische ontwikkeling. De totale milieubelasting door industrie, verkeer, agrarische bedrijvigheid en andere bronnen neemt geleidelijk af, terwijl de water- en bodemkwaliteit constant verbetert. Geluid, uitstoot en veiligheidsrisico's hebben slechts beperkte negatieve invloed op de gezondheid van de inwoners van de Westelijke Mijnstreek.

De beleidskeuzes hebben betrekking op de milieuthema's veiligheid, geluid, lucht, licht en geur en daarmee betrekking op de taakvelden externe veiligheid en milieu en ondergrond in dit OER. Een deel van de beleidskeuzes ligt binnen het handelingskader van de gemeente. Met name ten aanzien van ruimtelijke ordening en het daarmee wel of niet toestaan van/inzetten op bepaalde activiteiten.

Autonoom verbetert de verbetert luchtkwaliteit in Nederland en dus ook in Sittard-Geleen. Vanwege de aanwezigheid van Rijks- en provinciale wegen en industrie neemt dit mogelijk minder gestaag af in Sittard-Geleen. Ten aanzien van binnenstedelijk autoverkeer zijn in de ontwerp omgevingsvisie diverse beleidskeuzes geformuleerd die inzetten op een modal shift van de auto naar duurzame vervoersmiddelen. Dit is eerder beschreven bij ambities 2 en 6 en draagt bij aan de ambities voor luchtkwaliteit.

Geluidhinder blijft een groot gezondheidsrisico voor inwoners in Sittard-Geleen. De gemeente heeft hier weinig grip op. In haar ambities ten aanzien van geluid is de gemeente behoudend: ze streeft naar het bereiken van wettelijke normen. Deze zijn minder streng dan de WHO-adviesnormen, die gericht zijn op gezondheidsrisico's van geluidhinder. Geluidhinder van weg en spoorverkeer zal blijven bestaan, ook na 2040. Mogelijk nemen bandenlawaai en spoorlawaai zelfs toe bij een toename van (logistieke) vervoersbewegingen van en naar Chemelot. Met de bouw van nieuwe woningen worden er ook nieuwe geluidgevoelige bestemmingen gerealiseerd. De gemeente ziet de stationsomgeving als woningbouwlocatie. De cumulatieve effecten van geluidhinder, trillinghinder en externe veiligheid op deze locatie zijn een belangrijk aandachtspunt.

Externe veiligheid en de veiligheidsbeleving ten aanzien van Chemelot zijn ook een belangrijk onderwerp in de gemeente. Dit komt duidelijk terug in de ontwerp omgevingsvisie, waar veiligheid een belangrijk thema is met diverse beleidskeuzes. Het situationeel saneren van kwetsbare- en beperkt kwetsbare gebouwen komt de externe veiligheid in de gemeente ten goede. Dit heeft echter impact op de hoeveelheid sport-, zorg- en onderwijsinstellingen in de gemeente, die neemt daarmee af indien deze niet elders herbouwd of bestemd worden.

Conclusie: de totale milieubelasting neemt af richting 2040 vanwege een verbetering van luchtkwaliteit en externe veiligheidsrisico's. Geluidhinder blijft een belangrijk gezondheidsrisico en ambities met betrekking tot geluid worden niet behaald.

Ambitie 8 'meer groen in de wijken en dorpen'

De gemeente Sittard-Geleen wil in 2040 groener zijn en meer ruimte geven aan water. De biodiversiteit in stedelijke gebieden en dorpen is verhoogd, waardoor typische planten- en diersoorten behouden blijven. Natuurlijke processen zoals waterzuivering, plaagbestrijding en bestuiving worden minder belast. Er is meer groen en bomen, wat CO₂-opslag verhoogt. Het landschap rond Sittard, Geleen en de dorpen is beter bereikbaar en ecologisch sterker geworden, met nieuwe groene verbindingen die natuur en buitengebieden verbinden. Dit bevordert niet alleen fiets- en wandelroutes, maar ook de leefruimte voor flora en fauna. Meer groen helpt hittestress en wateroverlast te verminderen en houdt het grondwaterniveau op peil, waardoor inwoners in een gezondere en veiligere omgeving leven.

De in de ontwerp omgevingsvisie genoemde beleidskeuzes hebben hoofdzakelijk betrekking op het taakveld stedelijk groen. De gemeente zorgt voor vergroening van wijken en dorpen, meer en betere bomen in de bebouwde omgeving, en versterking van de landschappelijke overgang tussen stedelijk gebied en buitengebied, met name door vergroening. Dit is ook positief voor stedelijke biodiversiteit.

Het op een juiste manier vergroenen van de gemeente heeft een positief effect op meerdere taakvelden en brengt diverse maatschappelijke baten met zich mee. Bomen en groen bieden verkoeling en mitigeren daarom hittestress. Bedrijventerreinen en industriegebieden krijgen echter geen aandacht in de ontwerp omgevingsvisie wat betreft vergroening of klimaatadaptatie en blijven risicolocaties. Inbreiding in de centra is daarnaast een extra ruimtevrager en

kan hittestress veroorzaken. Vergroening draagt daarnaast bij aan het bereiken van ambities met betrekking tot landschap en ruimtelijke kwaliteit, specifiek in de dorpsmantels en landelijke overgangen van stedelijk gebied naar het buitengebied. Daarnaast biedt groen ruimte voor ontmoeting en nodigt uit tot sportief gedrag.

Conclusie: de beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie leiden waarschijnlijk tot het behalen van de ambities ten aanzien van meer groen in de wijken en dorpen en dragen bij aan ambities 1, 2 en 9. Daarbij moet wel goed bezien worden hoe vergroening samen gaat met andere ruimtevragers in stedelijk gebied, zoals woningbouw. Groen leent zich bij uitstek voor multifunctioneel ruimtegebruik.

Ambitie 9 'meer aansluiten bij de logica van bodem en water'

De gemeente Sittard-Geleen wil in 2040 een gezond bodem- en watersysteem voor natuur, landbouw en leefomgeving. Wonen wordt afgestemd op natuurlijke landschapskwaliteiten voor veiligheid en natuurbehoud. Bodemgesteldheid en waterbeheer zijn verbeterd, met robuuste inrichtingen bij beken en beter afgestemde agrarische en stedelijke ontwikkelingen. Klimaatadaptieve groenstructuren zijn aangelegd in agrarische gebieden en de overgang naar natuurinclusieve landbouw is gestart, wat de bodemkwaliteit verbetert. Stedelijke gebieden hebben meer water en groen, en gebieden rond de beken zijn uitgebreid voor wateropvang. Zoetwatergebruik wordt efficiënter beheerd, met stimulering van verantwoord gebruik bij inwoners en inzet van sproeiwatervoorraden en regentonnen.

De in de ontwerp omgevingsvisie genoemde beleidskeuzes hebben betrekking op de taakvelden milieu & ondergrond en klimaatadaptatie & water. Met deze ambitie sluit de gemeente aan bij de ordenende principes zoals beschreven in kamerbrief water en bodem sturend¹⁰³. Zowel water en bodem zijn brede noemers. Water betreft zowel grond- als oppervlaktewater, kwaliteit en kwantiteit, en wateroverlast- en hoogwaterveiligheid. Beleidskeuzes zijn met name gericht op wateroverlast. De gemeente claimt wateroverlastgebieden voor waterberging als er kavels vrijkomen. Daarmee is doelbereik afhankelijk van externe ontwikkelingen. Het creëren van bufferzones om ruimte te maken voor beken dragen bij aan het verbeteren van de waterkwaliteit. Wat betreft waterkwantiteit zijn geen beleidskeuzes geformuleerd om droogte tegen te gaan. Agrariërs onttrekken grondwater voor de besproeiing van akkers, de industrie pompt meer grondwater op voor koelwater, en inwoners van de gemeente gebruiken meer water. De gemeente geeft wel aan samen te werken met drinkwaterbedrijf WML en waterschap Limburg.

Bodem en ondergrond krijgen nauwelijks aandacht in de ontwerp omgevingsvisie. Beleidskeuzes onder ambitie 9 richten zich niet op bodemkwaliteit. Bodemkwaliteit blijft daarom naar verwachting stabiel. De gemeente is afhankelijk van agrariërs voor het verbeteren van de kwaliteit van landbouwbodems. Het is niet bekend hoe de gemeente omgaat met huidige verontreinigingen van de bodem en nieuwe verontreinigingen door schadelijke (chemische) stoffen, zoals ZZS, medicijnresten en bestrijdingsmiddelen vanuit de industrie, landbouw en huishoudens. Wat betreft de ondergrond neemt de drukte in de ondergrond toe, ook vanwege beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie. Knelpunten nemen toe vanwege veranderingen boven en onder de grond, mede door beleidskeuzes ten behoeve van de energietransitie, klimaatadaptatie, vergroening, en woningbouw. Omgang met deze risico's is een belangrijke leemte in de ontwerp omgevingsvisie.

Conclusie: de beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie dragen slechts gedeeltelijk bij aan het bereiken van de ambities ten aanzien van bodem en water. De lage grondwaterstand is in toenemende mate een probleem in de gemeente. Daarnaast zijn er onvoldoende beleidskeuzes geformuleerd ten aanzien van nieuwe en bestaande risico's voor bodemkwaliteit en botsingen in de ondergrond. Het mitigeren van wateroverlast is afhankelijk van vrijkomen van kavels.

Ambitie 10 'Heuvelland en Maasvallei verbonden'

De gemeente Sittard-Geleen wil in 2040 een gevarieerd buitengebied behouden met glooiende hellingen, natuurinclusieve landbouwgebieden, bossen en waterlopen die door woonwijken lopen. De ecologische en recreatieve kwaliteit van deze gebieden is verbeterd, en er is ruimte voor duurzame energieopwekking, waardoor de gemeente aantrekkelijk en duurzaam blijft.

---

¹⁰³ [Kamerbrief Water en Bodem Sturend](#)

De in de ontwerp omgevingsvisie genoemde beleidskeuzes hebben hoofdzakelijk betrekking op het taakveld natuur & landschap en dragen daarnaast bij aan de recreatieve mogelijkheden van het buitengebied voor inwoners en bezoekers.

De gemeente wil natuurgebieden verbinden, samen met agrariërs werken aan meer natuurinclusieve landbouw, recreatieve verbindingen aanleggen in het buitengebied, onder andere langs beekdalen. Deze beleidskeuzes dragen bij aan het versterken van de kwaliteit van natuurgebieden en de instandhouding van landschappen voor zover zij nog niet aangetast zijn.

Conclusie: de beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie leiden waarschijnlijk tot het behalen van de ambities. Wel zijn er aan aantal autonome ontwikkelingen die goed ingepast dienen te worden om de ambitie te behalen: de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus, een nieuw hoogspanningsstation op de Graetheide en de aanleg van buisleidingen. Daarnaast is recreatieve druk voor de natuurgebieden een aandachtspunt. En voor de transitie naar meer natuurinclusieve landbouw, neemt de gemeente weinig concrete maatregelen en is de gemeente afhankelijk van de motivatie van agrariërs.

6.3 Aanbevelingen

Wonen en maatschappelijke voorzieningen

- De gemeente heeft bij de sloop van oude woningen en bouw van nieuwe woningen een kaderstellende rol. Ondanks de grote uitdagingen die er liggen voor de sloop en bouw van woningen, is de gemeente afhankelijk van andere partijen als woningbouwcorporaties en projectontwikkelaars. Geef daarom duidelijke kaders mee aan projectontwikkelaars. Deze kader staan al deels in de omgevingsvisie benoemd: 3-30-300 principe, verharding alleen toestaan als het een functie heeft en niet anders kan en het STOMP-principe. Geef bij kleinere ontwikkelingen prioriteit aan de woonwijken waar kwetsbare groepen wonen en pak deze het eerste aan. Ga als gemeente daarom actief het gesprek aan met betrokken partijen en maak duidelijke kaders voor de woningbouw, op het gebied van: openbaar groen, waterberging, (verkeers)veiligheid, leefbaarheid. Specifieke plannen, locaties en woningen voor groepen zoals arbeidsmigranten ontbreken in de ontwerp omgevingsvisie. Zorg in de kaderstellende rol dat ook kwetsbare groepen een plek krijgen.
- De ontwerp omgevingsvisie benadrukt duurzame woningvoorraad. De uitdaging is echter groot, aangezien de helft van de woningen in Sittard-Geleen slecht geïsoleerd is. Voor de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad is de gemeente afhankelijk van particuliere eigenaren en woningbouwcorporaties. Woningbouwcorporaties liggen op schema, maar van privaat eigendom is dit niet duidelijk. Formuleer daarom concrete maatregelen om particuliere woningeigenaren te stimuleren tot verduurzaming.
- De gemeente wil meer levensloopbestendige woningen en zorgwoningen realiseren, maar het is onduidelijk of dit voldoende tegemoetkomt aan de vraag. Zorg voor dat er bij de woningtransformatie naar de behoeften wordt gebouwd. De woonladder kan hierin een handig hulpmiddel zijn.

Sociale veiligheid

- Gezondheid en veiligheid zijn belangrijke thema's voor de fysieke leefomgeving. De gemeente heeft in haar ontwerp omgevingsvisie aandacht voor externe veiligheid, maar verbind beleidskeuzes minder aan het verbeteren van de gezondheid van inwoners. Externe veiligheid blijft vooralsnog een aandachtspunt, omdat een relatief groot oppervlak van de gemeente in aandachtsgebieden of plaatsgebonden risicocontouren van externe veiligheid ligt. De gemeente zal op enig moment een afweging moeten maken tussen veiligheid en gezondheid, bij herontwikkeling van bestaande woningen of realiseren van nieuwe woningbouw. Het beoordelingskader Gezondheid en Milieu¹⁰⁴, ontwikkeld door het RIVM, kan hierbij een hulpmiddel zijn. Daarnaast wordt aanbevolen bij nieuwe ontwikkeling ook te sturen op gezondheid. Een kader om de effecten van projecten op de veiligheid en gezondheid van de leefomgeving te toetsen, kan daarbij ondersteunen. In paragraaf 5.11 in dit OER is een voorstel gedaan voor dit kader.
- Betrokkenheid van inwoners bij de openbare ruimte, leidt tot eigenaarschap. Inwoners voelen zich collectief eigenaar van de buitenruimte, waardoor deze netjes en veilig blijft. Eigenaarschap leidt weer tot een verbetering van het veiligheidsgevoel. Probeer dit als gemeente te organiseren.
- Onderzoek beter wat de behoeften van inwoners in het verbeteren van hun leefomgeving te verbeteren, zodat gerichte maatregelen genomen kunnen worden.

---

¹⁰⁴ [RIVM \(2003\), Beoordelingskader Gezondheid en Milieu](#)

Klimaatadaptatie & water

- De gemeente wil vrijkomende kavels inzetten als wateroverlastgebieden. Omdat de gemeente afhankelijk is van vrijkomende kavels, is het onzeker of de beleidskeuze uiteindelijk wordt uitgevoerd. Zoek daarom ook naar andere gebieden, die voor dit doel ingezet kunnen worden.
- De ondergrond van de gemeente is geschikt voor geothermie en warmte koude opslag. Verken de mogelijkheden hiervoor.
- De transitie naar een circulaire economie is een systeemtransitie. Omdat deze zich nog in de beginfase bevindt, is het belangrijk dat met betrekking tot het sociale aspect van de transitie de komende jaren een focus op zichtbaarheid, bewustwording, positieve stimulatie en informatievoorziening wordt gelegd, zodat vanuit daar gedragsverandering kan plaatsvinden. Hiervoor is binnen de gemeente al het duurzaamheidshuis opgezet.

Natuur & landschap

- Er worden geen beleidsmaatregelen genomen die zorgen dat het buitengebied, buiten de natuurgebieden, droogte wordt tegengegaan. Dit kan schadelijk zijn voor landbouw en natuur. In perioden van droogte neemt het watergebruik toe. Agrariërs onttrekken grondwater voor de besproeiing van akkers, de industrie pompt meer grondwater op voor koelwater, en inwoners van de gemeente gebruiken meer water, onder andere voor zwembaden en het besproeien van de tuin. Dit kan leiden tot problemen in de watervoorziening, zowel voor natuur en landbouw als voor drinkwaterwinning. In de afgelopen jaren is de waterdruk in warme zomers al meerdere malen verlaagd en dit zal in de toekomst vaker voor gaan komen. De gemeente is in gesprek met waterschap en drinkwaterbedrijf om te onderzoeken of mitigerende maatregelen mogelijk zijn. Resultaten hiervan kunnen worden uitgewerkt in kaders of programma's. Verken in samenwerking met de agrarische sector de mogelijkheden van alternatief grondgebruik en vormen van natuurinclusieve landbouw. Neem hierin het doel water besparen en of langer vast te houden mee.
- De transitie naar een duurzame voedselproductie vereist veel inzet. Voor natuurinclusieve landbouw hebben agrariërs meer grond nodig, ten opzichte van een niet-natuurinclusief bedrijf. Ook vereist dit een goed verdienmodel, een startkapitaal, specifieke kennis en een netwerk. De verwachting is daarom dat de ontwerp omgevingsvisie hier niet significant aan bijdraagt, ten opzichte van de autonome ontwikkelingen. Ook moet een agrariër hier zelf voldoende motivatie voor hebben. Ga daarom in gesprek met agrariërs over hoe zij dit doel kunnen bereiken en ondersteun hen in de transitie, met een netwerk, kennis of financieel.

Energie

- Smart City kan een rol spelen in opschaling en versnelling richting een circulaire economie. Wanneer de gemeente inzicht heeft in voorraden, hoeveelheid afval, verschillende materiaalstromen dan kan beter worden gestuurd op circulaire oplossingen.

Circulariteit

- De gemeente heeft ambities voor circulaire bouw en sloop, maar er is behoefte aan meer concrete beleidsmaatregelen en monitoring. De gemeente is hoofdzakelijk verantwoordelijk voor haar eigen maatschappelijk vastgoed, maar kan ook bijdragen aan private ontwikkelingen. Het is aan te bevelen om mogelijkheden voor circulaire bouw en sloop onder de aandacht te brengen in gesprekken met woningcorporaties en ontwikkelaars.

Industrie, lokale bedrijvigheid

- Bedrijventerreinen en industriegebieden zijn risicolocaties voor een hoge gevoelstemperatuur. De gemeente neemt zelf geen beleidskeuzes over het klimaatadaptiever of koeler inrichten van deze terreinen. Geef ook voor bedrijventerreinen kaders mee en/of zorg voor subsidieregelingen om de leefomgeving hier groener in te richten. Ga met bedrijven in gesprek en geef aan wat voor hen de winst kan zijn. En doe concrete voorstellen/ stimuleer bedrijven om te vergroenen.
- Smart City kan helpen bij opschaling richting circulaire economie. Inzicht in voorraden en afvalstromen kan sturen op circulaire oplossingen.

7 Monitoring

In hoofdstuk 7 staat de monitoring van de omgevingsvisie beschreven. Deze is toegespitst op de gemeente Sittard-Geleen. In paragraaf 7.2 worden aandachtspunten voor de monitoring in de gemeente Sittard-Geleen benoemd.

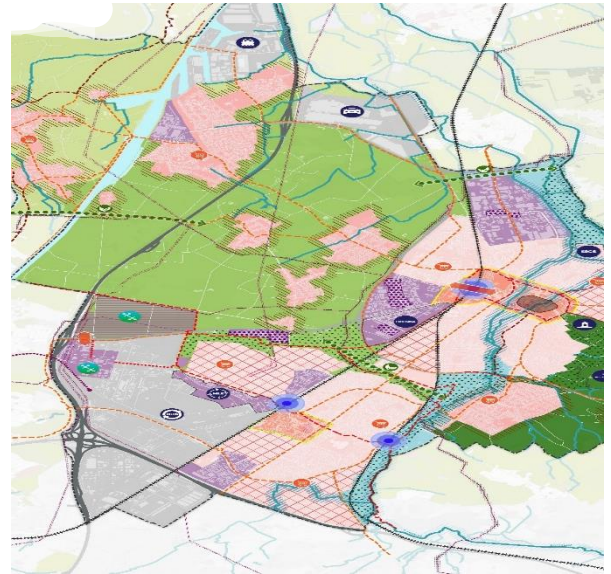
7.1 Monitoring van de omgevingsvisie

De omgevingsvisie is ingebed in het ruimtelijke beleid van de gemeente en is onderdeel van de beleidscyclus (Figuur 25). Het in beeld brengen van omgevingswaarden en ontwikkelrichtingen is een eerste stap in deze cyclus.

Na vaststelling van de omgevingsvisie wordt de omgevingsvisie verder uitgewerkt. Dit gebeurt met een aantal instrumenten in een cyclisch (doorlopend) proces. Dat betekent dat de instrumenten niet los van elkaar staan en zich altijd ontwikkelen. Beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking, uitvoering en terugkoppeling volgen elkaar op, waarna het proces opnieuw begint. De gemeente monitort daarmee continu hun instrumenten: omgevingsvisie, omgevingsplan, programma's en vergunningen.

In paragraaf 5.5 van de ontwerp omgevingsvisie staat het proces van monitoring en evaluatie uitgebreid beschreven. De paragraaf beschrijft de volgende onderdelen:

- De monitoringsaanpak Smart City.
- Regels over monitoring uit de Omgevingswet.
- Interactie tussen de ontwerp omgevingsvisie en het OER.
- Monitoring in relatie tot de P&C-cyclus.
- De periodieke evaluatie van de omgevingsvisie.

Figuur 25: De beleidscyclus waar de omgevingsvisie onderdeel van is. Bron: <https://iplo.nl/regelgeving/instrumenten/omgevingsvisie/omgevingsvisie/>

7.2 Aandachtspunten voor monitoring in de gemeente Sittard-Geleen

In het voorliggend OER is met kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren het effect van alle ambities en beleidskeuzes getoetst. Voorafgaand aan de ontwerp omgevingsvisie is de huidige situatie beoordeeld in de Foto van de Leefomgeving. Met het beoordelingskader en de resultaten uit het OER worden ontwikkelingen bij de gemeente bijgehouden (monitoren) en grijpt de gemeente in als de doelen niet bereikt worden of als de ontwerp omgevingsvisie niet meer het juiste kader biedt. Daarnaast helpt het beoordelingskader bij het toetsen van initiatieven die niet binnen de kaders van het omgevingsplan passen. In de onderstaande paragrafen geven we vanuit het OER een aantal aandachtspunten voor de monitoring in het vervolg mee.

Leemte in kennis voor huidige situatie en autonome ontwikkeling: Voor een drietal aspecten (duurzame mobiliteit, duurzame bedrijvigheid, en circulair bouwen en slopen) was het niet mogelijk een score te geven. Voor deze aspecten en indicatoren is geen informatie beschikbaar. Als de gemeente op deze aspecten wil monitoren, dienen deze aspecten nader te worden onderzocht om een referentiesituatie te bepalen. Dit onderzoek dient regelmatig plaats te vinden, om de aspecten te kunnen blijven monitoren

Leemte in kennis voor monitoring: Voor verschillende indicatoren ontbreekt informatie die momenteel niet te achterhalen is via het monitoringsbeleid van de gemeente of openbare bronnen. De gemeente streeft ernaar deze aspecten objectief te monitoren aan de hand van deze indicatoren. Het is daarom essentieel om zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens te verzamelen. In de volgende samenvatting worden deze leemtes in kennis benoemd en wordt beschreven hoe deze informatie kan worden verkregen.

Tabel 55: Overzichtstabel leemten in kennis.

Leemte in Kennis (indicator)	Onderzoeksmethode
Aandeel inwoners dat de buurt aantrekkelijk vindt om in te bewegen	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek inwoners over aantrekkelijkheid van omgeving om in te bewegen (bewonersenquête) Data over het gebruik van openbare ruimtes en sportfaciliteiten
Diversiteit en onderscheidenheid van cultureel aanbod	<ul style="list-style-type: none"> Inventarisatie van culturele evenementen, instellingen en activiteiten Onderzoek de diversiteit van het publiek dat deze evenementen bezoekt (enquête bij evenementen)
Behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> Bepaal indicatoren voor de ruimtelijke kwaliteit Interview belanghebbenden zoals stadsplanners en architecten
Aandeel inwoners dat vindt dat de buurt voldoende ontmoetingsplekken heeft	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek inwoners over voldoende ontmoetingsplekken (bewonersenquête)
Droogte stedelijk gebied	<ul style="list-style-type: none"> Identificeren van droogteperiodes met meteorologische data van het KNMI (Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut) Inventarisatieonderzoek conform de NEN 2767¹⁰⁵
Aandeel bedrijven dat energieneutraal produceert	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek bedrijven over in hoeverre energieneutraal geproduceerd wordt (enquête)
Verscheidenheid en instandhouding van karakteristieke landschappen	<ul style="list-style-type: none"> Monitor veranderingen in het landschap door middel van luchtfoto's, veldonderzoek of wanneer er nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden
Aandeel duurzame verwerking afval (levensduurverlenging en hoogwaardige verwerking)	<ul style="list-style-type: none"> Analyseer gegevens van afvalverwerkingsbedrijven (gegevens opvragen) Vraag bedrijven naar hun afvalverwerkingsmethoden (enquête)
Aandeel circulaire nieuwbouw en circulair slopen	<ul style="list-style-type: none"> Vraag bouwbedrijven naar in hoeverre zij circulair bouwen en slopen (enquête)
Aandeel regionale voedsel- en productieketens	<ul style="list-style-type: none"> Voer marktonderzoek uit naar regionale voedsel- en productieketens Vraag producenten en consumenten naar hun gebruik van regionale producten (enquête)
Aandeel natuurinclusieve landbouwgronden	<ul style="list-style-type: none"> Maak een inventarisatie van landbouwgronden en gebruik. Hiervoor kan bijvoorbeeld openbare informatie van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) worden gebruikt¹⁰⁶ Vraag agrariërs naar het aandeel natuurinclusieve landbouw (enquête)

Uitwerking in andere plannen en programma's: in de ontwerp omgevingsvisie wordt verwezen naar een aantal andere visies en programma's waarin beleid uitgewerkt zal worden. De gemeente geeft in de ontwerp omgevingsvisie aan: "we vertalen de visie naar programma's en gebiedsgericht werken". Er is onvoldoende kennis over deze plannen en programma's om deze mee te nemen in de beoordeling. In de monitoring van de omgevingsvisie zullen daarom

¹⁰⁵ [Stad+Groen \(2024\). Is de NEN 2767 de Toekomst van Groenbeheer? Geraadpleegd in juli 2024](#)

¹⁰⁶ [Bij12. Veelgestelde vragen over het Subsidiestelsel Natuur en Landschap \(SNL\). Geraadpleegd in augustus 2024](#)

ook de overige genoemde plannen en programma's zodra deze zijn vastgesteld, betrokken moeten worden. Deze plannen en programma's zijn nog niet opgesteld en maken nog geen onderdeel uit van de autonome ontwikkeling. Er is onderscheid tussen gemeentelijke plannen en programma's en plannen en programma's van medeoverheden waar de gemeente belang bij heeft:

Gemeentelijke plannen en programma's

- Groen Agenda;
- Programma externe veiligheid;
- Routekaart energie;
- Volkshuisvestingsprogramma.

Programma's en plannen met medeoverheden:

- Programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg (provincie Limburg, waterschap Limburg, Limburgse gemeenten en het Rijk)¹⁰⁷

---

¹⁰⁷ <https://www.waterschaplimburg.nl/actueel/2024/programma-waterveiligheid-ruimte-limburg/>

Bijlage A Voorgenomen activiteit

Ambities

1. We maken ruimte voor ontmoeten
2. Gezond bewegen
3. Cultuur en erfgoed voor iedereen
4. Het goede wonen
5. Een sterke, gewortelde circulaire bedrijvigheid
6. Duurzame logistiek
7. Slimmer, gezonder en schoner
8. Groene wijken en dorpen
9. Water en bodem sturend
10. Heuvelland en Maasvallei verbonden

Beleidskeuzes

Ambitie	Beleidskeuze
1	We richten de openbare ruimte op onze ontmoetingsplekken zo in dat het prettige plekken zijn waar mensen langer willen zijn en waar ondernemers zich graag willen vestigen
1	We werken samen aan de versterking van het centrum van Sittard als regionaal hoofdcentrum van de Westelijke Mijnstreek
1	We beschouwen scholen als belangrijke plekken voor ontmoeting, zowel voor onze jong(st)e inwoners als voor hun ouders.
1	We zorgen dat de ontmoetingsplekken goed bereikbaar zijn, vooral lopend en fietsend
1	We stimuleren dat detailhandel zich clustert op centrale plekken, met een goede spreiding in de gemeente en regio
1	We stimuleren de concentratie van voorzieningen op centrale plekken in de wijken en dorpen en in de centra van Sittard en van Geleen
1	We dragen bij aan passende voorzieningen
1	We vinden het belangrijk dat het veilig is op straat en iedereen zich veilig voelt
1 / 5	We werken samen aan de ontwikkeling van het centrum van Geleen tot dé proeftuin voor onze circulaire en energieneutrale economie
2	Bij het (her)inrichten van een straat of buurt maken we het vooral voor wandelaars en fietsers makkelijker, comfortabeler en veiliger
2	We zorgen voor voldoende oplaadvoorzieningen voor elektrische auto's in de openbare ruimte
2	We richten verplaatsingen binnen een wijk of dorp in op lopen en fietsen
2	We leiden het autoverkeer vanuit de woonwijken zo snel en direct mogelijk naar gebiedsontsluitingswegen en bundelen het daar
2	Samen met de provinciale wegbeheerder kijken we hoe we de regionale bereikbaarheid kunnen verbeteren
2	We werken samen aan de ontwikkeling van de stationsomgeving van Sittard
2	We werken samen aan het inrichten van de stations als prettige plekken
2	We stimuleren (elektrische) deelmobiliteit in zogenoemde mobiliteitshubs op centrale plekken in wijken en dorpen
2	We zetten ons in om de goede treinverbindingen vanaf station Sittard richting Maastricht/Luik, Heerlen/Aachen en Eindhoven/Randstad te behouden en beter te benutten
2	Bushaltes voorzien we waar dat zinvol is van fietsenrekken, om het voortransport naar het openbaar vervoer makkelijker te maken
2	We werken samen om het bestaande ov-netwerk beter te benutten en uit te breiden met deelmobiliteit
2	We richten schoolomgevingen veilig in
2	We verbinden wijken en dorpen via comfortabele en veilige fietsroutes met werklocaties zoals Chemelot en de centra en stations van Sittard en Geleen

Ambitie	Beleidskeuze
2	We richten onze openbare ruimte beweegvriendelijk in
2	We werken samen aan sportaccommodaties die passen bij de behoefte van onze inwoners en verenigingen
2	In de wijken en dorpen is ruimte voor parkeren, alleen niet meer altijd in de openbare ruimte direct voor de eigen voordeur
3	We beschermen ons erfgoed goed en duurzaam manier en maken het op een vernieuwende manier beleefbaar
3	We geven creatievelingen en makers de ruimte in leegstaande panden in de centra
3	We koesteren de plekken en objecten die de eigenheid van de gemeente bepalen, zoals onze monumenten, centra en beeldbepalende structuren en stadsentrees
3	We werken samen om Sittard-Geleen meer recreatief op de kaart te zetten
3	We brengen oud en nieuw samen. We stimuleren dat de unieke kenmerken van onze verschillende gebieden de basis vormen voor nieuwe ontwikkelingen
3	De archeologische waarden in de grond beschermen en behouden we
3	Onze openbare ruimte richten we in als één groot cultureel podium
3	We werken samen om het aanbod van gebouwen voor culturele beleving op orde te houden
4	We regelen dat de juiste woning op de juiste plek komt
4	We werken samen aan een woningvoorraad die past bij de woonbehoefte
4	We hebben oog voor iedereen
4	We werken samen aan zorg op de juiste plek
4	We stimuleren een duurzame en toekomstbestendige woningvoorraad en woonomgeving
4	We stimuleren dat woningbouw bijdraagt aan een inclusieve samenleving
4	We werken samen aan een prettige en veilige woonomgeving
4	We stimuleren dat de circulaire toekomst verbonden is met de geschiedenis
4	We werken mee aan een energienetwerk dat volstaat
5	We bieden de komende jaren ruimte aan de Brightlands Chemelot Campus op De Lexhy ten noorden van de Urmonderbaan
5	Ondanks het einde van de autoproductie willen we het automotivecluster liefst behouden in zijn huidige vorm en in de toekomst versterken met nieuwe bedrijven in deze sector, inclusief een Mobility Innovatie Centrum
5	We stimuleren dat onze werklocaties duurzaam, toekomstbestendig en vitaal zijn
5	We faciliteren de verandering van Chemelot van een hoogwaardig chemisch industrieterrein gebaseerd op fossiele grondstoffen naar een volledig klimaatneutrale en circulaire chemiesite
5	We ondersteunen bedrijven en ondernemers die hun medewerkers stimuleren om duurzaam te reizen
5	We werken samen aan de ontwikkeling van het stationsgebied van Sittard tot een levendig woon-werkgebied
5	In Geleen ontwikkelen we samen met dsm-firmenich, Chemelot en Brightlands Chemelot Campus een circulair business district: de Circular Mile
5	We stimuleren dat de circulaire toekomst is verbonden met de geschiedenis
5	We stimuleren de ontwikkelingen van toekomstbestendige kantoren en werken aan het in balans brengen van de kantorenmarkt
6	We werken samen aan een betere verbinding tussen Chemelot en de haven Stein.
6	In de wijken werken we aan duurzame logistiek door te werken met lokale distributiehubs op regionale of lokale bedrijventerreinen
6	We werken samen aan de uitbreiding van de ondergrondse buisinfrastructuur voor het vervoer van stoffen naar Chemelot binnen de huidige daarvoor gereserveerde ruimte

Ambitie	Beleidskeuze
6	We werken samen om op het emplacement van Sittard het aantal handelingen met externe veiligheidsrisico's te minimaliseren
6	We faciliteren de verbetering en verzwaring van de energie-infrastructuur
7	We werken samen met onder andere de provincie en Chemelot aan de verbetering van de veiligheid op en in de omgeving van Chemelot, de verlaging van de milieuoverlast van Chemelot op de woonwijken eromheen en het maximeren van de milieuruimte voor Chemelot hierbinnen
7	We zorgen ervoor dat de veiligheid rondom spoor, wegen en kanaal verbetert en dat de overlast van spoor en wegen op de woonwijken in Sittard-Geleen lager is.
7	We borgen de veiligheid rondom overige risicobronnen, zoals tankstations en bedrijven (met uitzondering van Chemelot) en beperken de geluidsbelasting en luchtverontreiniging.
7	We maken de transformatie van het stationsgebied naar een levendig woon-werkgebied mogelijk door de veiligheidsrisico's van het emplacement op de omgeving te verminderen.
7	We onderzoeken of het emplacement en spoor Born kan worden opgeheven.
7	We zorgen ervoor dat de veiligheid rondom buisleidingen verbetert
8	We zorgen voor meer en betere bomen in de bebouwde omgeving
8	We zorgen dat de openbare ruimte groener wordt in de wijken en dorpen.
8	We werken samen aan de versterking van de landschappelijke overgang van ons stedelijk gebied naar het buitengebied.
8	We werken samen aan het versterken van de landschappelijke overgang van onze dorpen naar het buitengebied.
8	We verhogen de biodiversiteit in het stedelijk gebied naar 100% basiskwaliteit natuur
8	We stimuleren en ondersteunen stadslandbouw
9	We verminderen de verharding
9	Samen met agrariërs werken we aan toekomstbestendige landbouw
9	Met het waterschap realiseren we waterbuffers
9	We maken ruimte voor waterberging in risicogebieden
9	Wij steunen en stimuleren inwoners om samen buurten klimaatbestendig te maken
9	We pakken gebieden met overstromingsgebieden aan
9	We zorgen voor waterbuffering en kwaliteit
9	We gebruiken slimme data om goede keuzes te maken
9	Er wordt klimaatadaptief gebouwd
10	We stimuleren het toekomstbestendig maken van onze landbouw
10	Om de herkenbaarheid en kwaliteit van ons landschap te behouden, gaan we terughoudend om met ontwikkelingen in het buitengebied
10	We zorgen dat ontwikkelingen samen gaan met de versterking van de groene kwaliteiten van het buitengebied en de herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen
10	We werken samen aan goede recreatieve verbindingen in ons buitengebied
10	We versterken en verbinden de verschillende natuurgebieden
10	We zorgen dat recreatie en biodiversiteit in balans zijn.
10	Onze bos- en natuurterreinen zijn een voorbeeld voor anderen
10	We onderzoeken de mogelijkheden voor natuurbegraven

Colofon

OMGEVINGSEFFECTRAPPORTAGE OMGEVINGSVISIE SITTARD-GELEEN

KLANT

Gemeente Sittard-Geleen

AUTEUR

Arcadis Nederland B.V.

PROJECTNUMMER

30098782

ONZE REFERENTIE

WE6NCSCHCSF2-120416608-134:1.0

DATUM

15 augustus 2024

STATUS

Definitief

Over Arcadis

Arcadis is de leidende wereldwijd opererende datagedreven duurzame ontwerp-, advies- en consultancyorganisatie op het gebied van de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij zijn met 36.000 architecten, data-analisten, ingenieurs, projectplanners, water- en duurzaamheidexperts. Onze gedeelde passie is: Improving quality of life. Toewijding aan de strategie 'accelerating a planet positive future' onderschrijft onze wereldwijde samenwerking met klanten en hoe we hen helpen met duurzame projectkeuzes. We combineren digitale met mensgerichte innovaties en omarmen toekomstgerichte vaardigheden op het gebied van milieu, energie, water, gebouwen, transport en infrastructuur. We werken vanuit meer dan dertig landen en rapporteerden in 2023 een bruto omzet van 5 miljard euro. www.arcadis.com

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 220
3800 AE Amersfoort
Nederland

T +31 (0)88 4261 261

Arcadis. Improving quality of life

Volg ons op

